Handelshøyskolen BI

BI

Siviløkonomstudiet
Revisorstudiet

1999 - 2000

Studiehåndbok

Struktur

Siviløkonomstudiet 1. avdeling

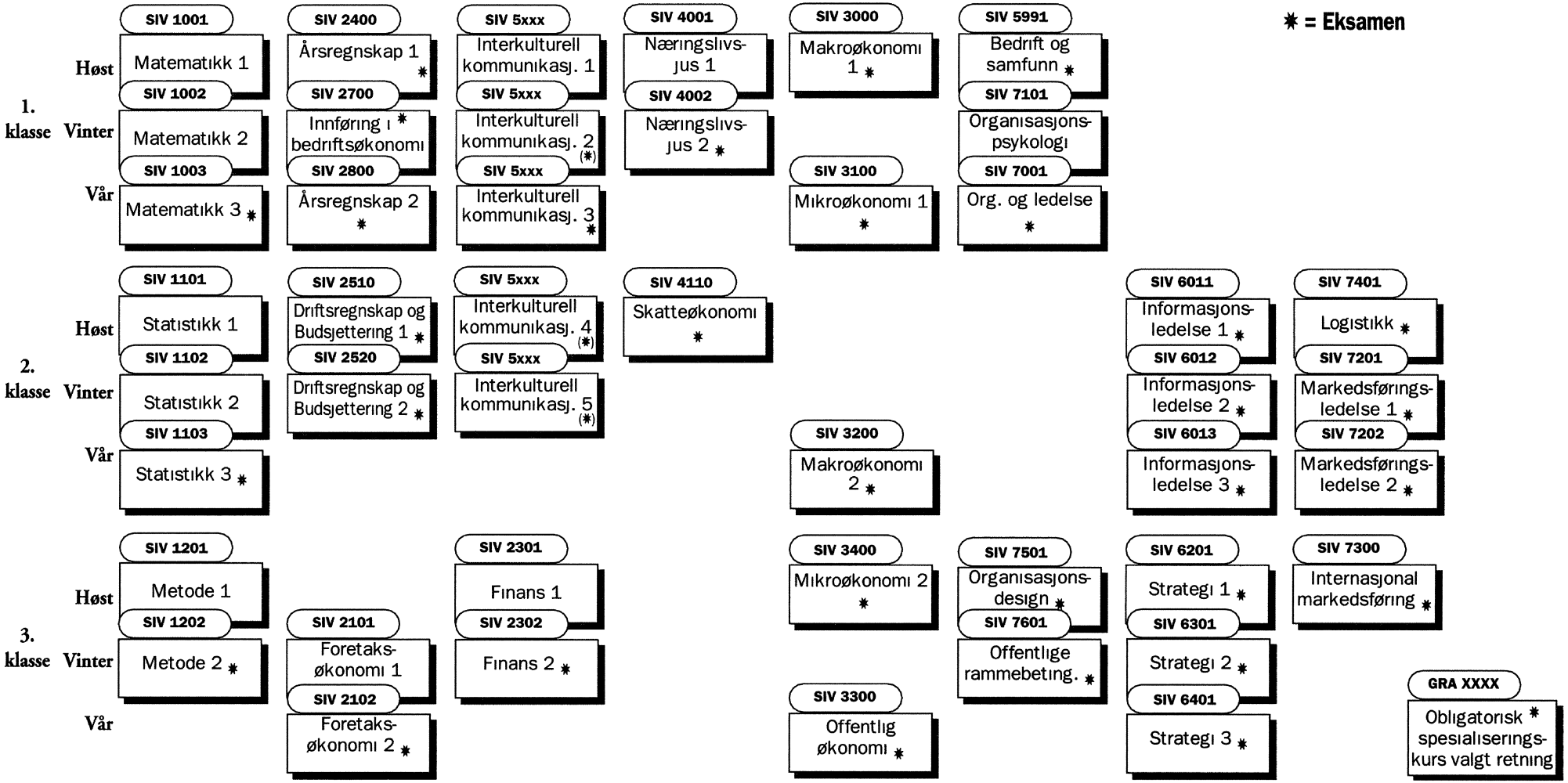

Studiehåndbok 1999/2000

Siviløkonomstudiet og Revisorstudiet

Utgitt av : Handelshøyskolen BI
Redaktør: Trond I. Østgaard
Redaksjon: Turid Weston, Birgit H. Thoresen og Trond I. Østgaard
Sats, past-up og layout: Grafisk avdeling, BI
Redaksjonen avsluttet 23.08.99
Trykket hos: PDC

Kapittel 1

Kapittel	Innhold	Side
Kapittel 1	Innhold	3
	Forord	4
	Årskalender	5
Kapittel 2	**Siviløkonomstudiet 1. Avdeling (1.-3. År)**	7
	Innledning	8
	1 Klasse - Kursbeskrivelser	11
	• Høst	12
	• Vinter	24
	• Vår	34
	2 Klasse - Kursbeskrivelser	47
	• Høst	48
	• Vinter	62
	• Vår	74
	3 Klasse - Kursbeskrivelser	82
	• Høst	83
	• Vinter	92
	• Vår	101
Kapittel 3	**Siviløkonomstudiets 2. Avdeling (4. År - Spesialisering)**	105
	Generelt om spesialisering	109
	Diplomoppgave og forprosjekt	110
	Alle retninger starter på side:	115
	• Retningsbeskrivelse	
	• Diplomseminar	
	• Kursbeskrivelser (4 terminer)	
Kapittel 4	**Revisorstudiet**	253
	Innledning	254
	1 Klasse - Kursbeskrivelser	256
	• Høst	257
	• Vinter	263
	• Vår	272
	2 Klasse – Kursbeskrivelser	280
	• Høst	281
	• Vinter	288
	• Vår	295
	3 Klasse – Kursbeskrivelser	299
	• Høst	300
	• Vinter	307
	• Vår	315
Kapittel 5	**Studieadministrativ informasjon**	323
	Hvem-Hva-Hvor-Når	324
	Studieadministrative fellesbestemmelser	325
	Diverse reglementer	335
Kapittel 6	**Handelshøyskolen BIs vitenskapelige personale**	341
Kapittel 7	**Kursindekser**	349

Forord

Handelshøyskolen BI presenterer med dette studieåret 1999/2000 for siviløkonomstudiet og revisorstudiet.

Boken er delt inn i fire hovedkapitler - et for siviløkonomstudiets første avdeling (de tre første årene), et for siviløkonomstudiets annen avdeling, som utgjør spesialiseringsdelen av siviløkonomstudiet, et for revisorstudiet og til slutt ett for felles studieadministrativ informasjon, reglementer etc.

Denne studiehåndboken trykkes i sommerferien og skal vare et helt år. For å kunne fange opp best mulig pensumlitteratur for alle kurs gjennom hele året, tas det derfor forbehold om mulige endringer i litteraturen for vinter- og særlig vårterminen, spesielt for spesialiseringskursene i siviløkonomstudiet. Et godt råd er derfor å sjekke hva som sies i første forelesning i hvert kurs før litteratur kjøpes inn.

Et studium er en prosess med tilegnelse av faglig kunnskap, men også en personlig modnings- og utviklingsprosess. Dette stiller store krav til studentene, og til den høyskolen de er knyttet til.

Vi ved Handelshøyskolen BI tror vi har mye å tilføre studentene på disse områdene. Gjennom et tungt faglig miljø av høy internasjonal standard, tilbyr vi fremtidsrettede studier. Kvalitet og relevans står i sentrum. Via våre nære forbindelser med næringsliv og offentlig forvaltning, har vi dessuten et solid fundament i den mer praktiske hverdag som vil møte våre siviløkonomer og revisorer etter avsluttet studium. I løpet av studietiden vil studentene også ha tilgang til et unikt studentmiljø gjennom vårt utmerkede Bedriftsøkonomisk Studentersamfund (BS) som gir såvel faglig som sosial videreutvikling av høy kvalitet til våre studenter.

Når studentene etter avsluttet studium skal ut å søke jobb, er det uhyre sjelden "sjefsteoretikeren" som får jobbene, det er det HELE mennesket. Et menneske som har de nødvendige faglige kunnskaper, men som også har personlighet, som er samtidsorientert og samfunnsengasjert, og som passer inn i bedriftens kultur. Til det kreves mer enn bare gode karakterer!

I revisorstudiet er innføringen av den nye nasjonale rammeplanen nå fullført i sin helhet. Fra og med dette studieåret har alle klasser i revisorstudiet et godt innslag av fag i markedsføring og organisasjon/ledelse, noe som er viktige fagområder for revisorer, mens engelsk fremdeles er et obligatorisk fag i vårt revisorstudium.

Velkommen til et spennende og givende studieår!

Med vennlig hilsen
Handelshøyskolen BI

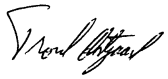

Trond I. Østgaard
Studiesjef

Årskalender 1999/2000

Uke	Dato	Begivenhet
Høstterminen 1999		
34-36	23.08.-10.09.	Ekstraordinære kontinuasjonseksamener
34-36	23.08-09.09.	Forkurs
36	10.09.	Immatrikulering
37	13.09.	Første undervisningsdag
38	21.09.	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse fra våreksamen
42	18.-22.10.	Påmeldingsuke for høsttermin-eksamen
42	22.10.	Sensurfrist for ex.ord. kontinuasjonseksamener
44	05.11.	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse fra ex.ord.kont.
46	19.11.	Siste ordinære undervisningsdag
47-51	22.11.-22.12.	Eksamensperiode
48	01.12.	Frist for søknad om deltakelse i utvekslingsprogrammet for vårterminen
Vinterterminen 2000		
1	03.01.	Første undervisningsdag
4	24.-28.01.	Påmeldingsuke for vintertermin-eksamen
5	01.02.	Frist for valg av spesialiseringsretning
5	04.02.	Sensurfrist for høsteksamen
7	15.02.	Frist for søknad om deltakelse i utvekslingsprogrammet for høstterminen
7	18.02.	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse fra eksamen i høstterminen
9	01.03.	Siste frist for omvalg av spesialiseringsretning
10	10.03.	Siste undervisningsdag
11-12	11.-26.03.	Eksamensperiode vintereksamen
Vårterminen 2000		
13	27.03	Første undervisningsdag
16	17.04.-24.04.	Påskeferie (til og med mandag 24. april (2. påskedag))
19	08.-12.05.	Påmelding til vårtermin-eksamen
20	19.05.	Sensurfrist for vintereksamen
22	02.06.	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse fra vintereksamen
23	09.06.	Siste undervisningsdag
23	09.06.	Høytidelig avslutning for avgangsklassene i SR-studiene
23-26	10.-30.06	Eksamensperiode våreksamen
31	11.08.	Sensurfrist for eksamener i vårterminen

Kapittel 2

Siviløkonomstudiet 1.avdeling (1.-3. år) 8
Innledning 8
Studieoversikt Siviløkonomstudiet 1. avdeling • 1. klasse 11
1. klasse - Kursbeskrivelser - Høst 1999 12
1. klasse - Kursbeskrivelser - Vinter 2000 24
1. klasse - Kursbeskrivelser - Vår 2000 34
Studieoversikt Siviløkonomstudiet 1. avdeling • 2. klasse 47
2. klasse - Kursbeskrivelser - Høst 1999 48
2. klasse - Kursbeskrivelser - Vinter 2000 62
2. klasse - Kursbeskrivelser - Vår 2000 74
Studieoversikt Siviløkonomstudiet 1. avdeling • 3. klasse 82
3. klasse - Kursbeskrivelser - Høst 1999 83
3. klasse - Kursbeskrivelser - Vinter 2000 92
3. klasse - Kursbeskrivelser - Vår 2000 101

Siviløkonomstudiet 1.avdeling (1.-3. år)

Innledning

MÅL MED STUDIET

Siviløkonomstudiet er en fireårig utdanning innen økonomi, administrasjon og ledelse. Studiet kombinerer en grunnleggende innføring i fagområdets teoretiske begrepsapparat og vitenskapelige tilnærmingsmåter med en funksjonelt orientert del som tar for seg fagenes praktiske anvendelsesområder samt metoder og teknikker for slik anvendelse.

Studiets faglige bredde og internasjonale profil gjør ferdige kandidater vel egnet til praktisk yrkesinnsats langs et bredt spekter av stillinger innen offentlig og privat sektor, også i internasjonal sammenheng. Et hovedsiktemål med utdanningen er å gi kandidatene et grunnlag for fremtidige lederstillinger.

Siviløkonomstudiets 1. avdeling skal gi studentene et grunnlag for forståelse og innsikt i en rekke økonomisk-administrative kjernefag. For å kunne bruke kunnskapen og oppøve evnen til kritisk og analyserende tilnærming til fagstoffet, er det nødvendig å beherske visse redskaps- og metodefag. Disse går som en rød tråd gjennom hele studiet. Fordi studiet skal kunne gi et godt utgangspunkt for fremtidige lederposisjoner, både nasjonalt og internasjonalt, har også fag som språk og strategi en viktig plass.

FAG, POENG OG TIMER

Fagområdene i studiets 1.avdeling består av ett eller flere emneområder som igjen er inndelt i ett eller flere kurs hvor hvert kurs veier 1 1/3 vekttall.

EMNEOMRÅDE

Et emneområde består av ett eller flere nært beslektede kurs innenfor et fagområde. Emneområdet Matematikk består f.eks. av tre kurs, emneområdet Forretningsjus av to kurs og emneområdet Logistikk av ett kurs. I eksamenssammenheng betyr "emneområde" en del av studiet som skal rapporteres med én samlet karakter. I Matematikk med tre kurs blir det altså gitt én endelig karakter. Hvis det innenfor et emneområde blir gitt flere deleksamener, slås disse sammen til én endelig karakter.

KURS

Et kurs er minste undervisningsenhet i studiet og vil normalt i 1. avdeling være definert ved 27 undervisningstimer over 9-10 uker. Et kurs kan avsluttes med eksamen eller gå inn som del av et større emneområde. Alle kurs i 1. avdeling er videre definert ved kurskoder som begynner med initialene SIV. Hvert emneområde representerer et intervall av koder (Matematikk 1000-1099, Finans 2300-2399 osv.) som de enkelte kurs i emneområdet blir definert ut fra. Kursene følger oppadstigende nummer fra emneområds- kodene (f.eks. SIV 1001, SIV 1002 og SIV 1003 for matematikkursene).

VEKTING AV KURS

Hvert kurs i 1.avdeling har vekten 1 1/3 vekttall. Totalt for 1. avdeling 60 vekttall. For studiets 2. avdeling (4.år) vil hvert kurs veie 2 vekttall.

EKSAMEN

Oppmeldning til eksamen i den enkelte termin skjer automatisk ut fra de eksamener som tilhører det klassetrinn den enkelte student befinner seg på i vedkommende termin. Den enkelte student kan velge å utsette en eksamen til neste år eller å ta flere eksamener enn normalplanen tilsier (kontinuasjon eller forskuttering) ved å levere et endringsskjema til eksamenskontoret i løpet av Eksamenspåmeldingsuken (se årskalenderen foran i

studiehåndboken). Studenter som hverken skal utsette eller ta ekstra eksamener foretar seg følgelig ikke noe i Eksamenspåmeldingsuken, og blir dermed påmeldt automatisk i de eksamener som tilhører vedkommendes klassetrinn i den aktuelle terminen. Det er alltid en egen Eksamenspåmeldingsuke i hver termin.

Klage på sensur må være skriftlig og begrunnet, og sendes til Eksamenskontoret senest innen 2 - to - uker fra tidspunktet for offentliggjørelse av sensuren i vedkommende termin. I første omgang består klageprosessen i å anmode om sensurbegrunnelse på særskilt skjema innen denne to-ukers fristen. Etter at slik begrunnelse er gitt, normalt skriftlig, blir det satt en ny frist på normalt en uke for evt. å klage på denne sensuren.

KONTINUASJONER

Kontinuasjonsordningen for siviløkonomstudiet er som hovedregel at kontinuasjon skjer ved neste ordinære gjennomføring av kurset i den til enhver tid gjeldende struktur, hvilket betyr at hver eksamen normalt gjennomføres én gang. Høyskolekontoret, Eksamenskontoret og Instituttene overvåker eksamensresultatene nøye, og vurderer fortløpende behovet for eventuelle ekstraordinære kontinuasjoner.
Det arrangeres ekstraordinær kontinuasjon i fag hvor et tilstrekkelig antall kandidater melder seg på og tilfredsstiller følgende krav ved ordinær eksamen:

a) har oppnådd karakteren 3,50 eller dårligere
b) har levert gyldig sykemelding
c) har hatt dødsfall i nær familie eller
d) andre uforutsette hendelser som Høyskolekontoret godkjenner.

For Siviløkonomstudiet 1. avdeling regnes 25 (femogtyve) kandidater som et tilstrekkelig antall. Dersom det er registrert et tilstrekkelig antall for avholdelse av kontinuasjonseksamen, åpnes den også for alle som ønsker å forbedre karakteren i vedkommende eksamen.

Den ekstraordinære kontinuasjonen gjennomføres normalt i august/september, rett før oppstart av påfølgende studieår, men kan ikke være første eksamensforsøk i kurset.

Alle gjentatte (2. og 3. gangs) eksamensforsøk er belagt med avgift p.t. kr. 435,- pr. 1.33 vekttall, dog slik at det maksimalt skal betales for 4 vekttall pr. eksamen, selv om eksamen eventuelt har et omfang på mer enn 4 vekttall. Første eksamensforsøk er inkludert i studieavgiften.

TERMINPRØVER

I tillegg til avsluttende eksamener vil det kunne bli gitt terminprøver i løpet av eller ved slutten av en termin i kurs som ikke har eksamen. Disse prøvene blir gitt i klassesammenheng og skal være en test på progresjon og kunnskapsinnlæring for studentene og en veiledning for kursansvarlige.

Studieoversikt

Siviløkonomstudiet 1. avdeling • 1. klasse

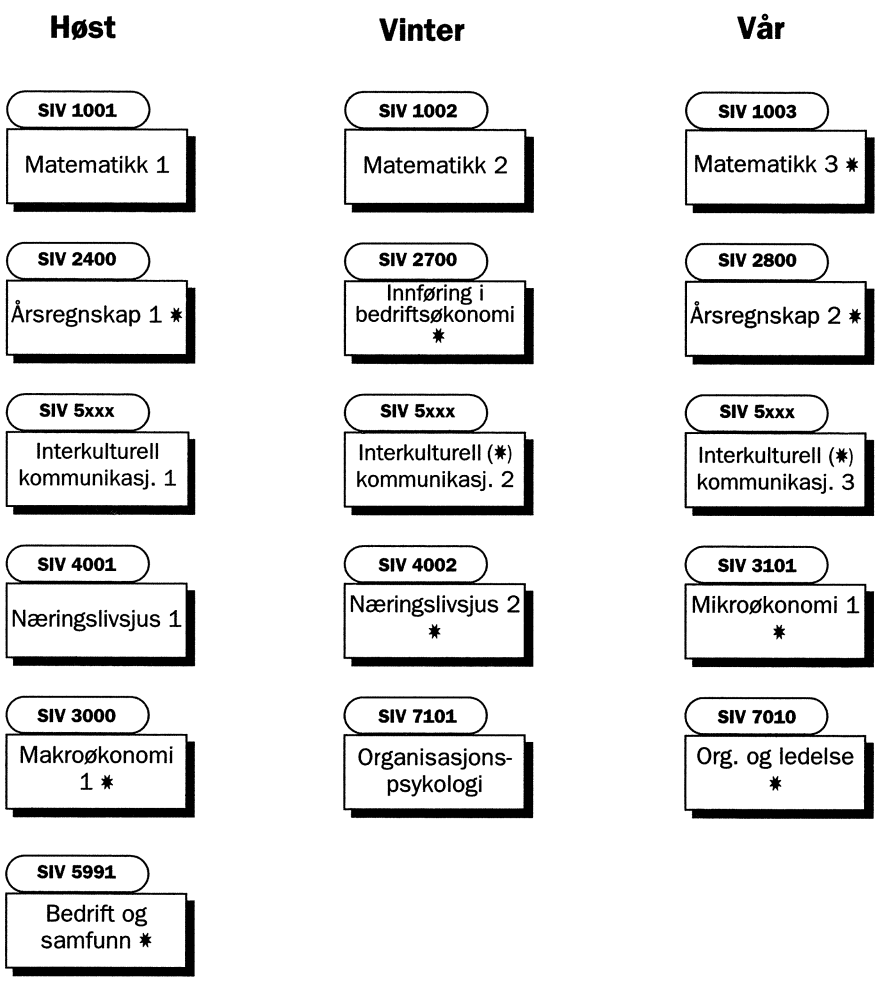

1. klasse - Kursbeskrivelser - Høst 1999

SIV 1001
Matematikk 1

Totalt 4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Tron Foss

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Økonomi som vitenskap baserer seg i betydelig grad på matematikk. Emneområdet skal gi studentene innsikt og trening i å bruke matematiske modeller som står sentralt i fag som bedriftsøkonomi, finans, statistikk, metode o.a. Et godt grunnlag i matematikk er en forutsetning for å få innsikt i sentrale økonomiske problemstillinger og for å lese moderne økonomisk litteratur.

Forkunnskaper
2. års matematikk fra videregående skole 2 MX eller 2 MY eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur
Bjørnestad, H. et al. *Matematikk for økonomi og samfunnsfag.* 4.utg. Kristiansand : Høyskoleforlaget 1998.
Foss, T.: *Eksamensoppgavesamling i matematikk for siviløkonomstudiet.* Sandvika : Handelshøyskolen BI 1998.

Anbefalt litteratur
Bjørnestad, H. et al.: *Matematikk for økonomi og samfunnsfag* : Løsningsforslag til 4. utg. Kristiansand : Høyskoleforlaget 1998.

Emneoversikt
Grunnleggende emner (Kapittel 1, gjennomgås i forkurset)
Reelle funksjoner (Kapittel 2, gjennomgås i forkurset)
Derivasjon og funksjonsanalyse (Kapittel 3, gjennomgås i forkurset)
Eksponensial og logaritmefunksjoner (Kapittel 4)
L' Hopitals regel (Papirer deles ut)
Trigonometriske funksjoner (Kapittel 5)

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Forelesninger og oppgavegjennomgåelser over 27 timer .
Studentassistent
Kurset har studentassistenter som gir individuell veiledning, arrangerer gruppearbeid etc. etter behov.

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset. Skriftlig eksamen i hele emneområdet etter vårterminen i 1. klasse.

Eksamenskode
Se SIV 1003 Matematikk 3

Hjelpemidler til eksamen
Se SIV 1003 Matematikk 3

Kontinuasjon
Se SIV 1003 Matematikk 3

Emneområde: SIV 1000

Emneansvarlig: Tron Foss

HØST SØ 1

SIV 2400
Årsregnskap 1

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
John Christian Langli

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Kurset skal gi en innføring i ulike årsregnskapsmodeller og oppøve evnen til å se de ulike modeller i sammenheng. Det er et hovedmål å gi en innføring i praktisk norsk regnskapsvesen gjennom kjennskap til sentrale regnskapsstandarder og de krav lovverket stiller til årsoppgjøret.

Forkunnskaper
Forkurs i Regnskap eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur
Tellefsen, J. T. og J. C. Langli.1999. *Årsregnskapet.* 6.utg. Oslo : Universitetsforlaget. Kap. 8-13, 15 og 17.
Tellefsen, J. T. og H. K. Høyvarde. 1999. *Arbeidshefte til årsregnskapet.* 6.utg. Oslo : Universitetsforlaget. Kap. 8-13, 15 og 17.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Grunnleggende verdivurderingsprinsipper og regnskapsmodeller
Norsk årsoppgjør, god regnskapsskikk og forholdet til regelverket
Omløpsmidler, anleggsmidler, gjeldsposter og tilhørende periodiseringer
Egenkapital og overskuddsdisponering
Resultatoppstilling, balanse, noter og styrets beretning.

Dataverktøy
Det er ingen krav om bruk av dataverktøy i Årsregnskap 1. Imidlertid vil erfaring med bruken av dataverktøy være verdifullt, og det vil lette arbeidet med å holde styr på dataene i caset som danner grunnlag for eksamen i kurset. Likeledes vil det virke stimulerende på interessen for oppgaveløsning, særlig litt større oppgaver. I Årsregnskap 1 kan det benyttes ulike regnskapsprogram. Studentene bør eventuelt ikke gå til anskaffelse av egen programvare før det semesteret kursene gjennomføres, da det kan skje endringer underveis. Egne modeller for regneark kan også benyttes.

Gjennomføring
Kurset foreleses over 27 timer . For studenter som ikke tidligere har hatt undervisning eller erfaring innen regnskap, vil det være av vesentlig betydning å ha fulgt Forkurs i regnskap for å kunne følge undervisningen i Årsregnskap 1.

Eksamen
Ca. en måned før eksamen utleveres et case som omhandler kunnskapene ervervet i Forkurs i regnskap og Årsregnskap 1. Caset skal løses individuelt av den enkelte student i løpet av semesteret. Studentene kan med fordel benytte dataverktøy ved løsningen. Den enkelte students caseløsning skal ikke innleveres for sensur. Sammen med selve caseteksten skal i stedet caseløsningen bringes med som grunnlagsmateriale ved en avsluttende 3-timers skriftlig flervalgseksamen. I forbindelse med casene kan det utdeles artikler og annet tilleggsmateriale som derved blir en del av pensum. Eksamen kan bestå av praktiske og teoretiske spørsmål fra pensum, herunder fra supplerende materiale utdelt sammen med casene. Hovedvekten av spørsmålene vil være relatert til caset/caseløsningen. Oppgavene består i liten grad av ren gjengivelse av caseløsningene. Karakteren fastsettes utelukkende på grunnlag av den skriftlige eksamenen.

Eksamenskode
SIV 24001

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde: SIV 2400 Årsregnskap 1

Emneansvarlig: John Christian Langli

SIV 4001
Næringslivsjus 1

Totalt 2 2/3 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Bjørn Eriksen

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Emneområdet gir en innføring i sentrale spilleregler for ledere i næringslivet. Studentene skal forstå et juridisk resonnement og selv finne frem i regelverket. Stor vekt legges på selskapsretten. For å bli fortrolig med juridiske sider ved internasjonaliseringen av næringslivet, studeres aktuelle sider ved EØS- og EU-retten. Kursene belyser de etisk pregede spenninger mellom den formelle jus og næringslivets umiddelbare behov som oppstår i en gjennomregulert blandingsøkonomi.

Mål med kurset
Kurset gir en innføring i grunnleggende juridiske begreper og sentrale metodespørsmål, samt hovedreglene i viktige deler av forretningsjusen.

Forkunnskaper
Ingen

Obligatorisk litteratur
Gundersen, F.F. og S. Faafeng: *Lov og rett for næringslivet*. 5. utg. Oslo : Tano Aschehoug/Focus 1998.
Gjems-Onstad, O.: *EØS-avtalen med kommentarer.* Oslo : Ad Notam Gyldendal 1993.
Gjems-Onstad, O.: *Valg av selskapsform.* Oslo : Ad Notam Gyldendal. 1998.

Anbefalt litteratur
Gjems-Onstad, O.: *Forretningsjus - spørsmål og svar.* Foreløpig utgave. Oslo : Ad Notam Gyldendal 1994.
Oppslagsverk: Lovsamling - nærmere opplysninger ved kursstart.
Gjems-Onstad, O.: Arbeidsrett : spørsmål og svar. Oslo : Ad Notam 1999.
Gjems-Onstad, O.: Selskapsrett. Spørsmål og svar.

Emneoversikt
Juridisk metode
Arbeidsrett
Selskapsrett
Kontraktsrett
Konfliktløsning
Leie av næringseiendom

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 27 timer forelesninger. All angitt litteratur må anskaffes og aktivt brukes av studentene.

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset. Endelig eksamen i hele emneområdet etter vinterterminen.

Eksamenskode
Se SIV 4002 Næringslivsjus 2

Hjelpemidler til eksamen
Se SIV 4002 Næringslivsjus 2

Kontinuasjon
Se SIV 4002 Næringslivsjus 2

Emneområde: SIV 4000

Emneansvarlig: Bjørn Eriksen

SIV 5701
Intercultural Communication: English 1

2 2/3 Credits totally for the course

Responsible for the course
Charles Cooper

Department
Intercultural Communication and Languages

Objective
To prepare students for a managerial position in the private or public sectors by developing their written and oral proficiency in English. These skills will be used in later terms as a platform for developing insight into cultural differences in the international business environment. To familiarize students with different types og communication. Special emphasis will be given to writing letters and reports.

Course objectives
To familiarize students with different types of communication. Special emphasis will be given to writing letters and reports .

Prerequisites

Compulsory literature
Rodgers, D.: *Business Communications : International Case Studies in English.* New York : St. Martin's Press 1995.
Material handed out during the course

Recommended literature
Bennie, M.: *How to Master Business English.* 2nd ed. Plymouth : How To Books 1994

Course outline
During the nine group sessions, students will work with selected cases from the textbook *Business Communications* (cases 1, 6 and 9). The cases will be used as a basis for developing the participants' competence in using English in a business context. Emphasis will be put on the writing of letters and reports in connection with the three cases.

Computer-based tools
None

Course structure
Group classes 9 weeks, 3 hours each session

Evaluation
Written exam after the second term.

Evaluation code(s)
See SIV 5702

Aids at the examination
An English-English dictionary

Makeup exam
At the next regular exam

HØST SØ 1

SIV 5801
Interkulturell kommunikasjon: Tysk 1

Totalt 4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Egil Schanke

Institutt
Interkulturell kommunikasjon og språk

Mål
Målet med emneområdet er å gi studentene både generelle språkferdigheter, spesielle språkferdigheter og kulturforståelse. Med generelle språkferdigheter menes evne til å bruke tysk språk i praktisk kommunikasjon både muntlig og skriftlig. Med spesielle språkferdigheter menes tilsvarende innen økonomisk-administrativt fagspråk. Kulturforståelse defineres som innsikt i generelle tverrkulturelle porblemstillinger og de viktigste beskrivelseskriterier. Det legges spesiell vekt på de tyskspråklige lands historie, politiske modeller, arbeids- og næringsliv og litteratur etter 1945 samt en sammenlikning mellom disse fakta og egen kulturbakgrunn.

Mål med kurset
Kurset skal gi kunnskaper og ferdigheter som danner basis for god fagkommunikasjon og sosial kompetanse. Dette oppnås gjennom en styrking av de generelle språkferdigheter og elementær innsikt i tyske samfunnsstrukturer.

Forkunnskaper
Det forutsettes grunnleggende kunnskaper som tysk B-språk fra videregående skole eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur
Frønsdal, H.: *Tysk grammatikk.* 4. utg. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1996.
Briefe gut und richtig schreiben. Mannheim : Duden Verlag. Siste utg.
Utvalgte tekster fra Transparente Landeskunde. Bonn : Inter Nationes, s.u., skaffes av kurslederen.

Anbefalt litteratur
Reiten, H.: *Tysk grammatikk.* 3. utg. Oslo : Aschehoug 1995.
Schanke, E.: *Norsk-tysk/Tysk-norsk økonomisk-administrativ ordbok.* Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1997.
En større tysk-tysk ordbok.

Emneoversikt
En kort oversikt over interkulturell kommunikasjon anvendt på land der tysk er førstespråk.
En innledende oversikt over historiske, politiske og økonomiske forhold etter 1945.
Skriftlig fagkommunikasjon med handelskorrespondanse og referater.
Språklære og praktisk tysk.

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset undervises i grupper med 27 timer pr. gruppe. Undervisningen skjer i form av forelesninger, gruppearbeid og individuelle presentasjoner. Det forutsettes at studentene er godt forberedt til forelesningene.

Eksamen
Terminprøve
To av tre innleveringer i terminen bør være av godkjent kvalitet. Ikke godkjent betyr at studenten må arbeide intensivt med faget for å kunne følge med i den videre progresjonen i emneområdet.

Eksamen
Ingen egen eksamen i dette kurset.

Skriftlig eksamen i hele emneområdet Vår 2000.
Muntlig eksamen Vinter 2001

Eksamenskode
Se SIV 5803

Hjelpemidler til eksamen
Se SIV 5803

Kontinuasjon
Se SIV 5803

Emneområde: SIV 5800

Emneansvarlig: Egil Schanke

SIV 5901
Interkulturell kommunikasjon: Fransk I

Totalt 4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Georges Gaspard

Institutt
Interkulturell kommunikasjon og språk

Mål
Målet med emneområdet er todelt. På den ene side skal studentene beherske fransk språk slik at de kan fungere effektivt i dialog med franske samtalepartnere. På den annen side skal de ha grunnleggende kunnskaper i fransk kultur og i kulturforskjeller med vinkling mot Frankrike. Studentene skal gjennom kurset bli seg bevisst hvilke faktorer som nordmenn må ta hensyn til i profesjonell omgang med franskmenn.

Kort før kursstart i den første terminen vil det bli avholdt en diagnostisk prøve i fransk. Hvis det etter denne melder seg et tilstrekkelig antall studenter vil det i 1. termin bli gitt et støttekurs

Mål for kurset
Innføring i fransk forretningskommunikasjon, skriftlige uttrykksformer

Forkunnskaper
Det forutsettes grunnleggende kunnskaper somfransk B-språk eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur
Bruchet, J. et B. Tauzin.: *Objectif entreprise.* Paris : Hachette 1995.
Ronsjø, E. og G. Moen: *Fransk Grammatikk.* Rev. utg. Oslo : Gyldendal 1995.
Ronsjø, E. og G. Moen: *Arbeidsbok til fransk grammatikk.* Rev. utg. Oslo : Gyldendal 1995.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Fransk forretningskommunikasjon I
Oversettelse fransk - norsk
Fransk språk

Dataverktøy
Det benyttes ikke dataverktøy i dette kurset

Gjennomføring
27 timers undervisning som består av forelesninger og gruppearbeid. Det stilles krav til egenaktivitet. Skriftlige innleveringer hver uke.

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset.
Skriftlig eksamen i emneområdet vår 2000, muntlig eksamen: vinter 2001

Terminprøve
En språklig terminprøve arrangeres i siste undervisningsuke - denne må tilfredsstille spesifikke krav.

Eksamenskode
Se SIV 5903

Hjelpemidler til eksamen
Se SIV 5903

Kontinuasjon
Se SIV 5903

Emneområde: SIV 5900

Emneansvarlig:Terje Selmer

SIV 5991
Bedrift og samfunn i historisk perspektiv 1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Rolv P. Amdam

Institutt
Innovasjon og økonomisk organisering

Mål
Kurset legger vekt på å utvikle evnen til å se økonomisk aktivitet i en bredere sammenheng. Vi vil introdusere studentene for ulike teorier om utviklingen av moderne samfunnssystemer, og spørsmålet om hvordan man kan forstå dagens økonomiske systemer på bakgrunn av en historisk utvikling vil stå sentralt. Det er også et mål å introdusere studentene for aktuelle tema knyttet til forholdet mellom etikk, økonomi og ledelse.

Forkunnskaper
Ingen

Obligatorisk litteratur
Amdam, R.P., S. Knutsen og L. Thue: *Bedrift og samfunn.* 2. utg. Bergen : Fagbokforlaget 1998.
Blackford, M.G.: *The Rise of Modern Business in Great Britain, the United States, and Japan.* 2nd ed. Chapel Hill : University of North Carolina Press 1998.
Amdam, R.P. (red). Artikler til SIV 5991 Bedrift og samfunn. Sandvika : Handelshøykolen BI 1998.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Teorier om økonomisk vekst og samfunnsmessig endring
Historie som innfallsvinkel til forståelse av moderne business
Ulike former for økonomisk koordinering
Hovedtrekk ved utviklingen av kapitalismen i USA, Storbritannia, Japan og Norge
Økonomer som samfunns- og bedriftsledere
Etikk, økonomi og ledelse

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
27 timer forelesning og gruppediskusjon knyttet til konkrete case og oppgaver. Studentene må i løpet av kurset levere inn minst en kort skriftlig besvarelse som må være godkjent før det gis adgang til å ta eksamen i kurset.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen

Eksamenskode
SIV 59911

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Emneområde: SIV 5991

Emneansvarlig: Rolv Petter Amdam

HØST SØ 1

SIV 3000
Makroøkonomi 1

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Dag Morten Dalen

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Emneområdet skal gi en innføring i - og en grunnleggende forståelse av - samfunnsøkonomiske forhold. Det legges vekt på den offentlige sektor, både når det gjelder konsekvenser av offentlige inngrep i private markeder og dens evne til makroøkonomisk styring, gjennom bl.a. finans- penge-, valuta- og inntektspolitikk.

Mål med kurset
I kurset redegjøres for grunnleggende makroøkonomisk teori samt sentrale problemstillinger i norsk og internasjonal økonomi.

Forkunnskaper
Ingen

Obligatorisk litteratur
Dedekam jr., A.: *Makroøkonomi.* 2.utg. Oslo : Universitetsforlaget 1996.

Anbefalt litteratur
Nasjonalbudsjettet 1999. Foreligger først i oktober.
Ytterhus, B.E.: *Samfunnsstyring og økonomisk politikk* 6. utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1997.

Emneoversikt
Hva er makroøkonomi?
Nasjonalregnskap
Aggregert tilbud og aggregert etterspørsel
Finanspolitikk og utenrikshandel
Pengemarkedet
IS/LM-modellen
Inflasjon, arbeidsledighet og valuta

Dataverktøy
Bruk av dataverktøy er ikke obligatorisk i kurset. Dataverktøy kan imidlertid brukes til å eksemplifisere og visualisere en rekke av kursets sentrale problemstillinger. For de studenter som ønsker det, vil det ved eksamen bli anledning til å bruke dataverktøy. Det anbefales at man da disponerer egen PC.

Anbefalt programvare
Vidvei, T. og Ytterhus, B.E.: MAKRO versjon 2.00. Dataverktøy i makroøkonomi. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1992 eller en senere utgave.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 27 timer forelesninger

Eksamen
Kurset avsluttes med en hjemmeeksamen på 72 timer som løses i grupper på inntil tre studenter. Det er tillatt å bruke dataverktøy til å løse eksamensoppgavene.

Eksamenskode
SIV 30001

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Emneområde: SIV 3000

Emneansvarlig: Bjarne E. Ytterhus

1. klasse - Kursbeskrivelser - Vinter 2000

SIV 1002
Matematikk 2

Totalt 4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Tron Foss

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Økonomi som vitenskap baserer seg i betydelig grad på matematikk. Emneområdet skal gi studentene innsikt og trening i å bruke matematiske modeller som står sentralt i fag som bedriftsøkonomi, finans, statistikk, metode o.a. Et godt grunnlag i matematikk er en forutsetning for å få innsikt i sentrale økonomiske problemstillinger og for å lese moderne økonomisk litteratur.

Forkunnskaper
SIV 1001 Matematikk 1

Obligatorisk litteratur
Bjørnestad, H. et al. : *Matematikk for økonomi og samfunnsfag.* 4.utg. Kristiansand : Høyskoleforlaget 1998.
Foss, T.: *Eksamensoppgavesamling i matematikk for siviløkonomstudiet.* Sandvika : Handelshøyskolen BI 1998

Anbefalt litteratur
Bjørnestad, H. et al.: *Matematikk for økonomi og samfunnsfag.* Løsningsforslag til 4. utg. Kristiansand: Høyskoleforlaget 1998.

Emneoversikt
Følger og rekker (Kapitel 6.1-6.5)
Funksjoner av flere variable (Kapittel 8)
Integraler (Kapittel 7)

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.
Studentassistent
Kurset har studentassistenter som gir individuell veiledning, arrangerer gruppearbeid etc. etter behov.

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset. Skriftlig eksamen i hele emneområdet etter vårterminen i 1. klasse.

Eksamenskode
Se SIV 1003 Matematikk 3

Hjelpemidler til eksamen
Se SIV 1003 Matematikk 3

Kontinuasjon
Se SIV 1003 Matematikk 3

Emneområde: SIV 1000

Emneansvarlig: Tron Foss

VINTER SØ 1

SIV 2700
Innføring i bedriftsøkonomi

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Aage Sending

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Målet er å gjøre studentene kjent med grunnleggende bedriftsøkonomiske teorier, metoder og økonomiske modellbegreper. Målet er videre å gjøre studentene kjent med enklere økonomiske styringssystemer for en bedrift. Man skal forstå innholdet i aktuelle begreper og teorier, og gis innsikt i hvordan økonomistyringsdata kan benyttes til kontroll og beslutninger, og kunne utnytte dette i praksis.

Forkunnskaper
Det kreves ingen spesielle forkunnskaper, bortsett fra at man bør ha grunnleggende innsikt i regnskap tilsvarende innføringskurset.

Obligatorisk litteratur
1) Sending, Aa.: Innføring i bedriftsøkonomi. Bergen : Fagbokforlaget 1997
2) Sending, Aa.: Arbeidshefte til Innføring i bedriftsøkonomi. 4. opplag. Bergen : Fagbokforlaget 1998.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Kostnads- og inntektsteori. Markedsformer og markedstilpasning. Prissetting
Driftsregnskapets formål og oppgaver
Kalkulasjon etter selvkostmetoden, bidragsmetoden.
Introduksjon til ulike driftsregnskapsmodeller (normalkalkulasjon og standardkost) og forståelse for grunnleggende avviksanalyse
Økonomiske analyser og beslutninger på kort sikt (beslutningsrelevante kostnader og KRV-analyser.

Dataverktøy
Det er ingen krav om bruk av dataverktøy i kurset, og dette blir heller ikke brukt i undervisningen. Studentene vil kunne ha glede av å løse en del oppgaver i regneark, og det vil lette arbeidet med å holde styr på dataene i caset som skal løses før eksamen.

Gjennomføring
27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser

Eksamen
Innføring i bedriftsøkonomi avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen basert på pensumlitteraturen og et case som er bearbeidet på forhånd. I forbindelse med caset kan det utdeles artikler og annet tilleggsmateriale som derved blir en del av pensum. Caset som skal løses før eksamen utleveres omkring månedsskiftet februar/mars. Casebesvarelsen skal ikke innleveres for sensur, men bringes med til eksamen sammen med selve caset. Eksamen kan bestå av praktiske og teoretiske spørsmål fra pensum, men særlig spørsmål relatert til case/caseløsning. Oppgavene består i liten grad av ren gjengivelse av caseløsningen. Karakteren fastsettes kun på grunnlag av den skriftlige eksamen.

Eksamenskode
SIV 27001

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde: SIV 2700 Bedriftsøkonomi – Internregnskap

Emneansvarlig: Aage Sending

SIV 4002
Næringslivsjus 2

Totalt 2 2/3 etter to terminer

Kursansvarlig
Bjørn Eriksen

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Emneområdet gir en innføring i sentrale spilleregler for ledere i næringslivet. Studentene skal forstå et juridisk resonnement og selv finne frem i regelverket. For å bli fortrolig med juridiske sider ved internasjonaliseringen av næringslivet studeres aktuelle sider ved EF-retten. Kursene belyser de etisk pregede spenninger mellom den formelle jus og næringslivets umiddelbare behov som oppstår i en gjennomregulert blandingsøkonomi.

Mål med kurset
Kurset skal gi innsikt i hovedregler innen utvalgte sentrale deler av forretningsjussen.

Forkunnskaper
SIV 4001 Næringslivsjus 1

Obligatorisk litteratur
Gundersen, F.F. og S. Faafeng: *Lov og rett for næringslivet.* 5. utg. Oslo : Tano Aschehoug/Focus 1998.
Gjems-Onstad, O.: *EØS-avtalen med kommentarer.* Oslo : Ad Notam Gyldendal 1993.
Gjems-Onstad, O.: *Valg av selskapsform.* Oslo : Ad Notam Gyldendal 1998.

Anbefalt litteratur
Gjems-Onstad, O.: *Forretningsjus : spørsmål og svar.* Foreløpig utgave. Oslo : Ad Notam Gyldendal 1994.
Oppslagsverk: Lovsamling - nærmere opplysninger ved kursstart.
Gjems-Onstad, O.: *Arbeidsrett : spørsmål og svar.* Oslo : Ad Notam Gyldendal 1999.
Gjems-Onstad, O.: *Selskapsrett : spørsmål og svar.* Oslo : Ad Notam Gyldendal 1999.

Emneoversikt
Pengekravsrett
Finansierings- og panterett
Konkursrett og gjeldsforhandlinger
Kjøpsrett
Markeds- og konkurranserett
EØS/EU-rett

Dataverktøy
Dataverktøy brukes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesning.

Eksamen
Tre timer skriftlig for hele emneområdet.

Eksamenskode
SIV 40001

Hjelpemidler til eksamen
Lov- og forskriftssamling.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde: SIV 4000

Emneansvarlig: Bjørn Eriksen

VINTER SØ 1

SIV 5702
Intercultural Communication: English 2

2 2/3 Credits totally for the course

Responsible for the course
Peter Cleaverley

Department
Intercultural Communication and Languages

Objective
To prepare the students for a managerial position in the private or public sectors by developing their written proficiency in English. The skills acquired on this course will be used in later terms as a platform for developing insight into cultural differences in the international business environment.

Specific course objectives
To familiarize the students with different types of communication with special emphasis on business writing, as well as providing training in participating in business negotiations. Students will be given the opportunity to develop their proficiency in English: accuracy, appropriateness, range of expression, etc.

The course will build upon skills acquired during autumn term.

Prerequisites
SIV5701

Compulsory literature
Fisher, R. and W.Ury: *Getting to Yes : Negotiating an Agreement without Giving In.* London : Business Books (latest available edition).
Rodgers, D.: *Business Communications : International Case Studies in English.* New York : St. Martin's Press 1995 (selected cases)
Material handed out during the course

Recommended literature
Bennie, M: *Mastering Business English.* 4th. ed. Oxford : How to Books 1998

Course outline
During the nine group sessions, students will negotiate selected cases from the textbook Business Communications (cases 4, 5 and 7). The negotiations will be used as a basis to develop the participants' competence in using English to resolve conflicts.

Students are required to understand and be able to apply the theory and techniques from the course textbook on negotiation: Getting to Yes.

Various written assignments will be given subsequent to the negotiations. These will be of two main types: 1) a letter or a report focusing on the agreement reached during a case negotiaton, 2) analysis and evaluation of the negotiation strategy used.

Students are expected to play an active role in the course.

Computer-based tools
None

Course structure
Group classes 9 weeks

Evaluation
The exam will be comprised of two sections: 1) a letter or a report based on the business cases dealt with during the autumn and winter terms, and 2) question(s) on negotiation strategy.
In total two points.

Evaluation code(s)
SIV 57151

Aids at the examination
An English-English dictionary

Makeup exam
At next ordinary exam

VINTER SØ 1

SIV 5802
Interkulturell kommunikasjon: Tysk 2

Totalt 4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Egil Schanke

Institutt
Interkulturell kommunikasjon og språk

Mål
Målet med emneområdet er å gi studentene både generelle språkferdigheter, spesielle språkferdigheter og kulturforståelse. Med generelle språkferdigheter menes evne til å bruke tysk språk i praktisk kommunikasjon både muntlig og skriftlig. Med spesielle språkferdigheter menes tilsvarende innen økonomisk-administrativt fagspråk. Kulturforståelse defineres som innsikt i tyskspråklige lands historie, politiske modeller, arbeids- og næringsliv samt etterkrigstidens litteratur.

Mål for kurset
Kurset skal gi en innføring i tysk Landeskunde og en videreføring i skriftlig fagkommunikasjon.

Forkunnskaper
SIV 5801

Obligatorisk litteratur
Høivik, H.von W. og Schanke, E.: *Ausgewählte Themen zur Wirtschafts- und Landeskunde der BRD.* Sandvika : Handelshøyskolen BI 1998.
Frønsdal, H.: *Tysk grammatikk med øvinger.* 4. utg. Oslo : Cappelen 1996.
Aktuelle tekster, utdelt av kurslederen.

Anbefalt litteratur
Reiten, H.: *Tysk grammatikk.* 3.utg. Oslo: Aschehoug 1995.
Schanke, E.: *Norsk-tysk/Tysk-norsk økonomisk-administrativ ordbok.* Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1997.
En større tysk-tysk ordbok.

Emneoversikt
Landeskunde
Språkstrukturer og skriftlig kommunikasjon

Dataverktøy
Dataverktøy inngår ikke i kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesning. Undervisningen baseres hovedsakelig på gruppearbeid og individuelle presentasjoner. Det forutsettes at studentene er godt forberedt til timene.

Terminprøver
To av de siste tre innleveringene i terminen bør være av godkjent kvalitet og fungerer som kursets terminprøve. Sudenter som ikke får to innleveringer godkjent, må arbeide intensivt med faget for å kunne følge med i den videre progresjonen.

Eksamen
Ingen egen eksamen i dette kurset. Skriftlig eksamen ved slutten av vårterminen 1. klasse.

Eksamenskode
Se SIV 5803

Hjelpemidler til eksamen
Se SIV 5803

Kontinuasjon
Se SIV 5803

SIV 5902
Interkulturell kommunikasjon: Fransk 2

Totalt 4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Georges Gaspard

Institutt
Interkulturell kommunikasjon og språk

Mål
Målet med emneområdet er todelt. På den ene side skal studentene beherske fransk språk slik at de kan fungere effektivt i dialog med franske samtalepartnere. På den annen side skal de ha grunnleggende kunnskaper i fransk kultur og i kulturforskjeller med vinkling mot Frankrike. Studentene skal gjennom kurset bli seg bevisst hvilke faktorer som nordmenn må ta hensyn til i profesjonell omgang med franskmenn.

Mål for kurset
Fransk forretningskommunikasjon
Skriftlige uttrykksformer

Forkunnskaper
SIV 5901

Obligatorisk litteratur
Bruchet, J. et B. Tauzin: Objectif entreprise. Paris : Hachette 1995.
Ronsjø, E. og G. Moen: Fransk Grammatikk. Rev. utg. Oslo : Gyldendal 1995

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Fransk forretningskommunikasjon II
Fransk språk
Oversettelse norsk-fransk

Dataverktøy
Det benyttes ikke dataverktøy i dette kurset

Gjennomføring
27 timers undervisning som består av forelesninger og gruppearbeid. Det stilles krav til egenaktivitet. Skriftlige innleveringer hver uke.

Terminprøve
To av de siste tre innleveringene i terminen skal være av godkjent kvalitet og tilfredsstille spesifikke krav.

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset.
Skriftlig eksamen i emneområdet Våren 2000, muntlig eksamen vinter 2001

Eksamenskode
Se SIV 5903

Hjelpemidler til eksamen
SIV 5903

Kontinuasjon
Se SIV 5903

Emneområde: SIV 5900
Emneansvarlig: Terje Selmer

VINTER SØ 1

SIV 7101
Organisasjonspsykologi

Totalt 2 2/3 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Geir Kaufmann

Institutt
Kompetanseledelse

Mål

Målet med emneområdet er å gi studentene oversikt over og innsikt i de vesentlige temaene innen faget og derved forståelse av hvordan organisasjoner fungerer. Organisasjon og ledelse er et basisområde i enhver økonomisk-administrativ utdannelse. Faget gir ikke enkle svar, men setter problemstillinger i perspektiv før løsninger genereres. Organisasjoner møter vi hver dag gjennom hele livet, som offentlige enheter og private service- eller vareproduserende bedrifter. Enhver organisert menneskelig aktivitet er opphavet til to fundamentale og motstridende behov: Ett behov for å fordele arbeidet mellom flere aktiviteter og personer, og ett behov for å koordinere arbeidsoppgavene. Samtidig er slike organisasjoner underlagt krav til effektivitet. Hvordan basiselementene arbeidsdeling og samordning håndteres i en organisasjon er av vesentlig betydning for hvor effektivt den kan fungere. For å oppfylle målet med emneområdet vil det i tillegg til en introduksjon i selve faget gis undervisning i organisasjonspsykologi, organisasjonsdesign og offentlige organisasjoners funksjon og forhold til næringslivets rammebetingelser.

Mål med kurset

Kurset skal gi grunnleggende innsikt i sentrale psykologiske prosesser som påvirker holdninger, beslutninger og atferd i organisasjoner.

Forkunnskaper

Ingen spesielle forkunnskaper kreves.

Obligatorisk litteratur

Kaufmann, G., & Kaufmann, A.: *Psykologi i organisasjon og ledelse.* 2.utg. Bergen : Fagbokforlaget 1998

Anbefalt litteratur

Berg, M.E., Thompson, G. og Ø.Martinsen: *Ledelse, kompetanse og omstilling.* Oslo : Universitetsforlaget 1998.

Emneoversikt

Bedriftsøkonomi, atferdsfag og psykologi
Dynamiske prosesser
- Motivering av medarbeidere
- Positive og negative emosjoner i arbeidslivet
- Individuelle forskjeller i personlighet; utvalg og rekruttering

Kognitive prosesser
- Persepsjon og attribusjon i mellommenneskelige forhold
- Læring i organisasjoner
- Problemløsning, beslutninger og kreativitet

Sosiale prosesser
- Holdninger og jobbtilfredshet
- Gruppepsykologi og gruppedynamikk
- Verdier og organisasjonskultur

Styrings- og koordineringsprosesser
- Kommunikasjon i organisasjoner
- Mellomledelse: Ledelse og samspill
- Toppledelse: Ledelse, problemløsning og beslutninger

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesning.

Eksamen
Fem timers skriftlig eksamen ved slutten av vårterminen. Felles med SIV 7001 Organisasjon og ledelse.

Eksamenskode
Se SIV 7001

Hjelpemidler til eksamen
Se SIV 7001.

Kontinuasjon
Avgjørelse vil bli tatt i løpet av juli.

Emneområde: SIV 7010

Emneansvarlig: Geir Kaufmann

1. klasse - Kursbeskrivelser - Vår 2000

SIV 1003
Matematikk 3

Totalt 4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Tron Foss

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Økonomi som vitenskap baserer seg i betydelig grad på matematikk. Emneområdet skal gi studentene innsikt og trening i å bruke matematiske modeller som står sentralt i fag som bedriftsøkonomi, finans, statistikk, metode o.a. Et godt grunnlag i matematikk er en forutsetning for å få innsikt i sentrale økonomiske problemstillinger og for å lese moderne økonomisk litteratur.

Forkunnskaper
SIV 1001 Matematikk 1og SIV 1002 Matematikk 2

Obligatorisk litteratur
Bjørnestad, H. et al.: *Matematikk for økonomi og samfunnsfag.* 4.utg. Kristiansand : Høyskoleforlaget 1998
Foss, T.: *Eksamensoppgavesamling i matematikk for siviløkonomstudiet.* Sandvika : Handelshøyskolen BI 1998

Anbefalt litteratur
Bjørnestad, H. et al.: *Matematikk for økonomi og samfunnsfag.* Løsningsforslag til 4. utg. Kristiansand: Høyskoleforlaget 1998.

Emneoversikt
Integraler (Kapittel 7)
Lineær algebra (Kapittel 9.1-9.5)

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
27 forelesninger og oppgavegjennomgåelser.
Kurset har studentassistenter som gir individuell veiledning, arrangerer gruppearbeid etc. etter behov.

Eksamen
Fem timers skriftlig eksamen etter vårterminen for hele emneområdet.

Eksamenskode
SIV 10001

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde: SIV 1000

Emneansvarlig: Tron Foss

VÅR SØ 1

SIV 2800
Årsregnskap 2

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
John Christian Langli

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Kurset bygger videre på kurset Årsregnskap 1. Sentrale skattemessige vurderingsregler gjennomgås, og det legges vekt på klargjøre skillet mellom årsregnskapet og skatteregnskapet, samt hvorledes disse to regnskapsformene i Norge er bundet sammen. Det gis dessuten en innføring i de mest grunnleggende reglene for oppsett av konsernregnskap.

Forkunnskaper
Årsregnskap 1

Obligatorisk litteratur
Tellefsen, J. T. og J. C. Langli. *Årsregnskapet.* 6.utg. Oslo : Universitetsforlaget 1999. Kap. 15 og 19.
Tellefsen, J. T. og H. K. Høyvarde. *Arbeidshefte til årsregnskapet.* 6.utg. Oslo : Universitetsforlaget 1999. Kap. 15 og 19.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Sentrale skattemessige vurderingsregler
Beregning av utsatt skatt
Behandling av utsatt skatt i årsregnskapet
Eliminering av egenkapital og interne transaksjoner i konsernregnskapet
Behandlingen av minoritetsinteresser i konserner
Kort om utsatt skatt i konsernregnskapet
Grunnleggende regler for oppsett av konsernregnskap

Dataverktøy
Det er ingen krav om bruk av dataverktøy i Årsregnskap 2. Studentene kan imidlertid ha nytte av på egen hånd å anvende et årsoppgjørsprogram i forbindelse med løsningen av deler av caset.

Gjennomføring
Kurset foreleses over 27 timer .

Eksamen
Ca. en måned før eksamen utleveres et case som omhandler kunnskapene ervervet i SIV 2801 Årsregnskap 2. Dette caset er en forsettelse av caset som ble løst i Årsregnskap 1. Caset skal løses individuelt av den enkelte student i løpet av semesteret. Studentene kan med fordel benytte dataverktøy ved løsningen. Den enkelte students caseløsning skal ikke innleveres for sensur. Sammen med selve caseteksten skal i stedet caseløsningen bringes med som grunnlagsmateriale ved en avsluttende 3-timers skriftlig flervalgseksamen. I forbindelse med caset kan det utdeles artikler og annet tilleggsmateriale som derved blir en del av pensum. Eksamen kan bestå av praktiske og teoretiske spørsmål fra pensum, herunder fra supplerende materiale utdelt sammen med caset. Hovedvekten av spørsmålene vil være relatert til caset/caseløsningen. Oppgavene består i liten grad av ren gjengivelse av caseløsningene. Karakteren fastsettes utelukkende på grunnlag av den skriftlige eksamenen.

Eksamenskode
SIV 28001

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde: SIV 2800

Emneansvarlig: John Christian Langli

VÅR SØ 1

SIV 3100
Mikroøkonomi 1

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Dag Morten Dalen

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Mikroøkonomi tar utgangspunkt i de enkelte aktørene i økonomien, som produsenter og konsumenter. Gjennom studiet av disse aktørenes optimaliserende adferd under forskjellige markedsformer får man bestemt pris og kvantum i de forskjellige markedene. Mikroøkonomi er således en slags verdilære; vi forstår hvorfor en vare er mer verdt enn en annen vare i markedet. Denne deskriptive delen av teorien suppleres i de fleste innføringskurs gjerne med noen normative betraktninger – vi stiller spørsmålet om markedsøkonomiene utnytter de foreliggende ressursene gjennom produksjon og konsum på en god og effektiv måte.

Mål med kurset
Kursets mål er å trene studentene i systematisk analyse av generelle problemer for bedrifter og konsumenter. Gjennom en bedre forståelse av samspillet mellom tilbud og etterspørsel i markedet gis innsikt i hvordan priser og omsatte mengder bestemmes. Studiet av mikroøkonomisk teori skal utvikle evnen til økonomisk analyse og medvirke til å utdype forståelsen av bedrifsøkonomiske fagområder.

Forkunnskaper
Ingen

Obligatorisk litteratur
Varian, H.R.: *Intermediate Microeconomics : A Modern Approach.* 5th ed. New York, N.Y.: Norton 1999. Utvalgte deler.
Grønn, E.: *Norsk og internasjonal luftfart : en mikroøkonomisk case-studie.* BI forlag 1999.

Anbefalt litteratur
Anbefalt øvelseshefte
Grønn, E.: *Mikroøkonomi. Formler og oppgaver.* 4.utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1998.

Emneoversikt
Tilbud og etterspørsel
Konsumentteori
Produksjonsteori
Fullkommen konkurranse
Monopol
Oligopol

Dataverktøy
Det benyttes ikke dataverktøy i dette kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesninger og øvelser.

Eksamen
Fem timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
SIV 31001

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler er tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Emneområde: SIV 3100

Emneansvarlig: Erik Grønn

SIV 5703
Intercultural Communication: English 3

1 1/3 Credits

VÅR SØ 1

Responsible for the course
Torbjørn Sirevåg

Departement
Intercultural Communication and Languages

Objective
To make students acquire a general compence in cultural and intercultural relations.

Prerequisites
None

Compulsory literature
Trompenaars, F. and C. Hampden-Turner: *Riding the Waves of Culture : Understanding Cultural Diversity in Business.* 2nd. ed. London : Nicholas Brealey 1997.
Sirevåg, T. : *Culture Texts for Term 3 : A Compendium.* Institutt for strategi, historie og språk 1999. A selection of articles
3 plenary lectures
Handouts

Recommended literature
None

Course outline
Culture and cultural differences
Norwegian culture
Importance of intercultural communication
Non-verbal communication
High- og low context communication
Cultural dimensions
Mini-cases

Computer-based tools
None

Course structure
3 plenary lectures, 3-hour group sessions for 8 weeks

Evaluation
Three hours written exam

Evaluation code(s)
SIV 57161

Aids at the examination
An English-English dictionary

Makeup exam
At the next ordinary exam.

Emneområde: SIV 5716

Emneansvarlig: Maria Isaksson-Wikberg

VÅR SØ 1

SIV 5803
Interkulturell kommunikasjon: Tysk 3

Totalt 4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Svein Nilsen

Institutt
Interkulturell kommunikasjon og språk

Mål
Målet med emneområdet er å gi studentene både generelle språkferdigheter, spesielle språkferdigheter og kulturforståelse. Med generelle språkferdigheter menes evne til å bruke tysk språk i praktisk kommunikasjon både muntlig og skriftlig. Med spesielle språkferdigheter menes tilsvarende innen økonomisk-administrativt fagspråk. Kulturforståelse defineres som innsikt i tyskspråklige lands historie, politiske modeller, arbeids- og næringsliv samt etterkrigstidens litteratur.

Mål for kurset
Kurset skal gi en oversikt over sentrale samfunnsspørsmål i de tyskspråklige land. Dessuten skal kurset konsolidere de språklige ferdighetene, både muntlig og skriftlig, og gi innsikt i viktige økonomiske begreper og strukturer.

Forkunnskaper
SIV 5802 og SIV 5802

Obligatorisk litteratur
Høivik, H.von W. og Schanke, E.: *Ausgewählte Themen zur Wirtschafts- und Landeskunde der BRD.* Sandvika : Handelshøyskolen BI 1998.
Briefe gut und richtig schreiben. Mannheim : Duden Verlag. Siste utg.
Aktuelle tekster, utdelt av kurslederen

Anbefalt litteratur
Tatsachen über Deutschland. Siste utg. Gütersloh: Bertelsmann Lexikon Verlag

Emneoversikt
Sentrale begreper innen arbeids- og næringsliv.
Språkstrukturer og skriftlig kommunikasjon

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesninger, gruppearbeid og individuelle presentasjoner. Undervisningen baseres hovedsakelig på studentaktiviteter.

Terminprøver
To av de siste tre innleveringene i terminen bør være av godkjent kvalitet.

Eksamen
Ved slutten av 3. termin avholdes en 5 timers skriftlig eksamen der alt som er gjennomgått i de tre første terminer, kan gjøres til gjenstand for prøving.
Eksamen har tre poeng.

Eksamenskode
SIV 58001

Hjelpemidler til eksamen
Tysk - tysk ordbok

Kontinuasjon
At the next regular exam

Emneområde: SIV 5800

Emneansvarlig: Egil Schanke

VÅR SØ 1

SIV 5903
Interkulturell kommunikasjon: Fransk 3

Totalt 4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Georges Gaspard

Institutt
Interkulturell kommunikasjon og språk

Mål
Målet med emneområdet er todelt. På den ene side skal studentene beherske fransk språk slik at de kan fungere effektivt i dialog med franske samtalepartnere. På den annen side skal de ha grunnleggende kunnskaper i fransk kultur og i kulturforskjeller med vinkling mot Frankrike. Studentene skal gjennom kurset bli seg bevisst hvilke faktorer som nordmenn må ta hensyn til i profesjonell omgang med franskmenn.

Mål for kurset
Fransk forretningskommunikasjon
Skriftlige uttrykksformer

Forkunnskaper
SIV 5901 og SIV 5902

Obligatorisk litteratur
Bruchet, J.et B. Tauzin: *Objectif entreprise.* Paris : Hachette 1995.
Utdelte tekster

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Fransk forretningskommunikasjon III
Prosjektoppgaver
Oversettelse norsk-fransk

Dataverktøy
Det benyttes ikke dataverktøy i dette kurset

Gjennomføring
27 timers undervisning som består av forelesninger og gruppearbeid. Det stilles krav til egenaktivitet. Skriftlige innleveringer hver uke.

Eksamen
5 timers skriftlig eksamen i emneområdet. Muntlig eksamen vår 2001

Eksamenskode
SIV 59001 (skriftlig 3 poeng)

Hjelpemidler til eksamen
Fransk-fransk ordbok

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Emneområde SIV 5900

Emneansvarlig Terje Selmer

SIV 7001
Organisasjon og ledelse

Totalt 2 2/3 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Morten E. Berg

Institutt
Kompetanseledelse

Mål

Målet med emneområdet er å gi studentene oversikt over og innsikt i de vesentlige temaene innen faget og derved forståelse av hvordan organisasjoner fungerer. Organisasjon og ledelse er et basisområde i enhver økonomisk-administrativ utdannelse. Faget gir ikke enkle svar, men setter problemstillinger i perspektiv før løsninger genereres. Organisasjoner møter vi hver dag gjennom hele livet, som offentlige enheter og private service- eller vareproduserende bedrifter. Enhver organisert menneskelig aktivitet er opphavet til to fundamentale og motstridende behov: Ett behov for å fordele arbeidet mellom flere aktiviteter og personer, og ett behov for å koordinere arbeidsoppgavene. Samtidig er slike organisasjoner underlagt krav til effektivitet. Hvordan basiselementene arbeidsdeling og samordning håndteres i en organisasjon er av vesentlig betydning for hvor effektivt den kan fungere. For å oppfylle målet med emneområdet vil det i tillegg til en introduksjon i selve faget gis undervisning i organisasjonspsykologi, organisasjonsdesign og offentlige organisasjoners funksjon og forhold til næringslivets rammebetingelser.

Mål med kurset

Kurset skal gi studentene et innblikk i faget organisasjon og ledelse med vekt på et grunnleggende begrepsapparat og noen alternative referanserammer. Kurset vil ta utgangspunkt i utfordringer ledere og medarbeidere står overfor.

Forkunnskaper

Ingen spesielle kunnskaper tilknyttet faget organisasjon og ledelse

Obligatorisk litteratur

Stoner, J.A.F., Freeman, R.E. and D.R.Gilbert: Management. 6th. ed. Englewood Cliffs : Prentice Hall 1995. Kapittel 1-4, 7, 9, 12-13, 15, 17-18.
Berg, M.E.: Lederutvikling : situasjon - virkemidler - belønning. 2.utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1996. Unntatt sidene 257 - 288

Anbefalt litteratur

Stoner, J.A.F., R.E. Freeman and D.R.Gilbert: *Management.* 6th. ed. Englewood Cliffs : Prentice Hall 1995. Kapittel 5-6, 8, 14, 19-22.
Arnold, J., Cooper, C.L. and I.T.Robertson: *Work Psychology.* 3rd ed. London : Pitman 1998.
Berg, M.E.: *Rollen i midten : lederen som endringsagent.* Bergen : Fagbokforlaget 1995.
Daft, R.L.: *Organization Theory and Design.* 6th. ed. Cincinnati, Ohio : South-Western College Publ. 1997. Kap.: 1- 4 og 10.
Kaufmann, G. og A.Kaufmann: Psykologi i organisasjon og ledelse. 2.utg. Bergen : Fagbokforlaget 1998
Morgan,G.: Organisasjonsbilder. 2.utg. Oslo : Universitetsforlaget 1998.
Mintzberg, H.: Structure in Fives : Designing Effective Organizations. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall 1983.

Emneoversikt

Organisasjon og ledelse. En grunnleggende referanseramme..
Organisasjon, omgivelser og kultur.
Ledelse. Konkurrerende teorier.
Motivasjon. Påvirkning av atferd.

Beslutningsprosesser og kommunikasjon.
Strategi og organisasjonsstruktur.
Team og teamutvikling.
Personal- og organisasjonsutvikling.
Endringsprosesser og organisasjonslæring

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesninger og gruppearbeid.

Eksamen
Fem timers skriftlig eksamen felles med SIV 7101 Organisasjonspsykologi.

Eksamenskode
SIV 70101

Hjelpemidler til eksamen
Ingen

Kontinuasjon
Avgjørelse vil bli tatt i løpet av juli.

Emneområde: SIV 7010

Emneansvarlig: Geir Kaufmann

GRA 5905
Kultur- og språkkurs i utlandet: Tyskland

German Culture and Language — 2 vekttall

Kursansvarlig
Egil Schanke

Institutt
Interkulturell kommunikasjon og språk

Mål
Dette er et fordypningskurs i tysk språk og samfunnskunnskap. Etter avsluttet kurs skal deltakerne ha oppnådd en vesentlig forbedring av sine praktiske språkferdigheter og ha fått en dypere innsikt i tysk hverdag i arbeidslivet samt kjennskap til kulturlivet med spesiell konsentrasjon om arbeid og kultur i det distriktet der studieoppholdet finner sted.

Forkunnskaper
Kurset er særlig beregnet på studenter som har deltatt i tyskstudiet i de tre første terminene ved BI, men også andre med tilsvarende forkunnskaper kan delta.

Obligatorisk litteratur
Aktuelle avis- og tidsskriftartikler som velges ut i samarbeid med lærerne på kursstedet.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
Kurset arrangeres og gjennomføres i samarbeid mellom Faggruppe tysk og et universitet eller en høyskole i Tyskland (Heidelberg, Rendsburg eller Kiel).
Kurset gjennomføres med 70 timers undervisning over to uker.
I tillegg kommer besøk på bedrifter og kulturinstitusjoner.

Eksamen
Skriftlig rapport.
Det legges vekt både på språklige ferdigheter og på innsikt i spesifikt tyske forhold.

Eksamenskode
GRA 59051

Hjelpemidler til eksamen
Ingen

Kontinuasjon
Det gis ingen adgang til kontinuasjon.

Emneområde: GRA 5905

Emneansvarlig: Egil Schanke

VÅR SØ 1

GRA 5906
Kultur- og språkkurs i utlandet: Frankrike

French Culture and Language — 2 vekttall

Kursansvarlig
Georges Gaspard

Institutt
Interkulturell kommunikasjon og språk

Mål
Kursets hovedintensjon er å gi deltakerne:
1 kunnskaper i det franske språk
2. kunnskaper og innblikk i det franske samfunn
Tematisk oversikt
1 Språkstrukturer.
2 Økonomiske strukturer i Normandie.
3 Samfunnsstrukturer i Normandie.
4 Samhandel Frankrike-Norge.

Forkunnskaper
Fransk fra BI

Obligatorisk litteratur
Ouest France : Hefter om La Normandie.

Anbefalt litteratur

Emneoversikt

Dataverktøy
Det benyttes ikke eget dataverktøy i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset finner sted ved Universitetet i Caen i Normandie (ved det fransk-norske sentret for utveksling og samarbeid : OFNEC) Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger og gruppe-arbeid, dvs spørreundersøkelser i nærmiljø, bedriftsbesøk i distriktet samt besøk på Norges Eksportråds kontor i Paris.

Eksamen
Fagoppgave på ca. 10 sider skrives over et selvvalgt emne som tar opp lokale økonomiske, kulturelle eller samfunnsmessige forhold.
Fagoppgaven innleveres i Caen i slutten av kurset.

Eksamenskode
GRA 59061

Hjelpemidler til eksamen

Kontinuasjon
Det gis ikke kontinuasjon i kurset

Emneområde: GRA 5906

Emneansvarlig: Georges Gaspard

Studieoversikt

Siviløkonomstudiet 1. avdeling • 2. klasse

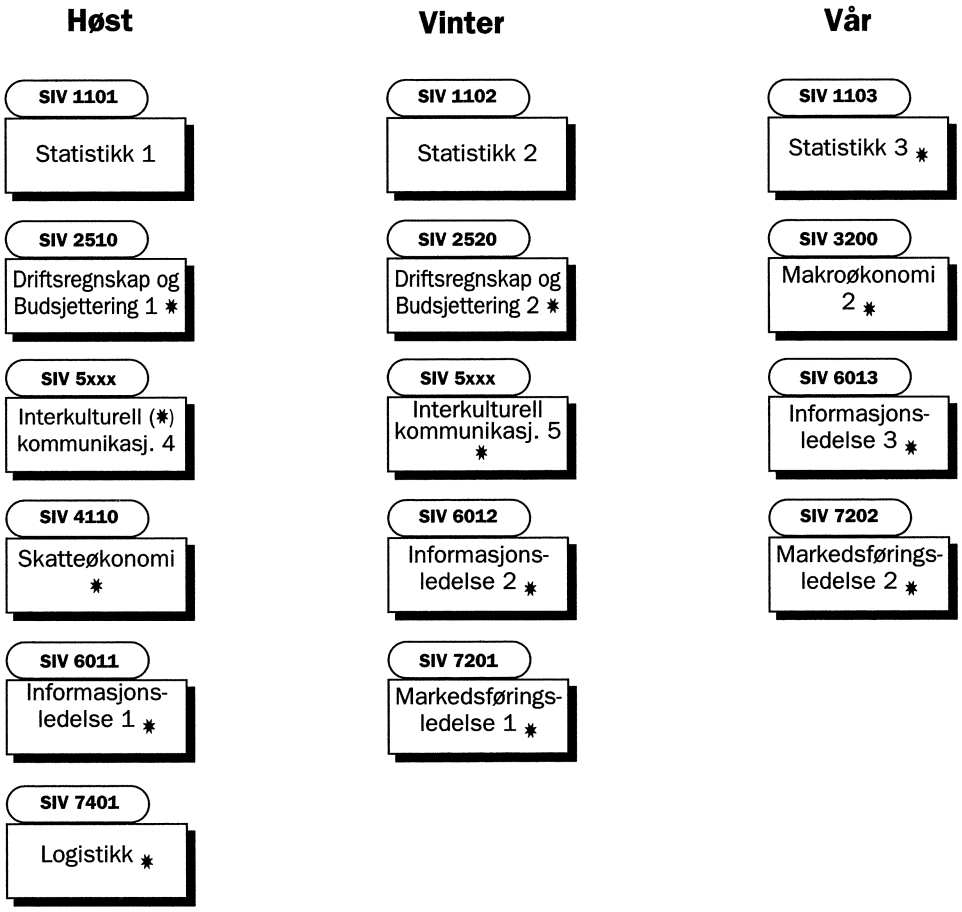

2. klasse - Kursbeskrivelser - Høst 1999

SIV 1101
Statistikk 1

Totalt 4 vekttall etter 3 terminer

Kursansvarlig
Fred Wenstøp

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Emneområdet statistikk skal gi et grunnlag for å forstå og modellere usikkerhet i økonomisk administrative modeller. Hensikten er å lære et analyseverktøy rettet mot å ta beslutninger under usikkerhet. I statistisk terminilogi leder dette til konsentrasjon om følgende delmål:

- Å oppnå forståelse av sentrale begrep som sannsynlighet, uavhengighet tilfeldig variasjon.
- Øvelse i bruk av statistisk inferens slik at studenten kan utfør enkle statistiske analyser
- Oppøve evnen til å identifisere statistiske aspekter i konkrete problemstillinger.

Mål med kurset
Kurset skal gi en innføring i sannsynlighetsregning og i statistisk inferens basert på ikke-parametriske metoder. Bruk av dataverktøy er integrert og obligatorisk.

Forkunnskaper
Ingen

Obligatorisk litteratur
Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse.* 5. utg. Oslo : Tano 1997

Anbefalt tilleggslitteratur
Wenstøp, F.: *Statistikk og Dataanalyse.* Arbeidshefte med programvare. 6. utg. Oslo : Tano 1998.
Eksamensoppgavesamling.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Innføring i dataverktøy
Beskrivelse av en stikkprøve
Å generalisere fra stikkprøver
Statistisk metode
Sannsynlighetsregning
Sannsynlighetsfordelinger
Hypoteseprøving
Ikke-parametriske tester
Normalfordelingen

Dataverktøy
Statark: Integrert i litteraturen.
MINITAB Reference Manual. University Park, Penn.: The Pennsylvania State University, Statistics Department eller manual for tilsvarende programpakke.
MINITAB MINI-MANUAL, MINITAB Statistical Software, MINITAB INC. 1992 eller nyere utgave.

Gjennomføring
27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelse.

Eksamen
Ikke egen eksamen i dette kurset: Felles eksamen for Statistikkursene etter at alle tre kurs er gjennomført.

HØST SØ 2

Eksamenskode
Se SIV 1103 Statistikk 3

Hjelpemidler til eksamen
Se SIV 1103 Statistikk 3

Kontinuasjon
Se SIV 1103 Statistikk 3

Emneområde: SIV 1100

Emneansvarlig: Ulf H. Olsson

SIV 2510
Driftsregnskap og budsjettering 1

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Pål Berthling-Hansen

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Kurset skal gi deltakerne innsikt i hvordan virksomheter faktisk, eller bør, produsere relevante tall for intern kontroll og styring av virksomheten. Det legges videre vekt på utvikling av teorier og et modellapparat for bruk i ulike beslutningssituasjoner.

Kurset er todelt. Del 1 tar sikte på å gjennomgå oppbygningen av ulike internregnskapsformater, og foreta ulike analyser knyttet til disse. I tillegg vil studentene få inngående kjennskap til budsjettprosessen og produksjon og analyse av de ulike budsjettene. Budsjettering vil illustreres med bruk av simuleringsspillet Briefcase

Forkunnskaper
Kurset forutsetter at man har gjennomført et innføringskurs i bedriftsøkonomi.

Obligatorisk litteratur
Hoff, K. G.: *Driftsregnskap og budsjettering.* 2. utg. Oslo : Tano Aschehoug 1999
Sending, A.: *Arbeidshefte til driftsregnskap og budsjettering.* 2. utg. Bergen : Fagbokforlaget 1999
Berthling-Hansen, P. og E. Skaldehaug: *Oppgavesamling for simuleringsspillet* Briefcase. Sandvika: Handelshøyskolen BI
Rayburn, L. G.: Cost Accounting : *Using a Managment Approach.* 6th ed. Chicago, III. : Irwin 1996

Anbefalt litteratur
Opplyses eventuelt ved kursstart.

Emneoversikt
Normal og standardkost regnskaper/budsjetter
Budsjettering av ulike delbudsjetter og sammenhenger mellom disse
Avviksanalyser
Gjennomgang av bedriftsspillet Briefcase

Dataverktøy
Det forventes at studentene bruker et regnearkprogram til å lage budsjettmodeller og foreta analyse.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med totalt 27 timer fordelt på forelesninger og øvelser.

Eksamen
3 timers skriftlig eksamen

Eksamenskode
SIV 25101

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde: SIV 2510

Emneansvarlig: Pål Berthling-Hansen

HØST SØ 2

SIV 4110
Skatteøkonomi

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Tor S. Kildal

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Emne omfatter de viktigste regler og metoder for beskatning av næringsinntekt, selskaper og selskapsdeltagere, samt hovedtrekkene i regelverket for merverdiavgift og investeringsavgift.

Mål med kurset
Kurset skal gi studentene tilstrekkelig oversikt over skatte- og avgiftsområdet til å identifisere viktige problemstillinger for næringsbeskatningen og for avgiftsplikten. De skal kunne finne frem til de viktigste rettskildene, samt å se betydningen av rasjonell skatte- og avgiftsplanlegging

Forkunnskaper
Studiets første år eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur
Skaar, A.Aa. og Kildal, T.S.: Bedriftskatterett. Oslo : Ad Notam Gyldendal, siste utgave
Gjems-Onstad, O.: Merverdiavgift : en introduksjon. Oslo : Dyade Forlag 1996
Obligatorisk lovsamling: Gjems-Onstad, O. (red.): Skattelover og sentrale forskrifter. Oslo : Ad Notam Gyldendal, siste utg.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell.

Emneoversikt
Skattemessige avskrivninger og avsetninger
Personinntekt fra virksomhet
Beskatning av aksjeselskap og aksjonærer
Beskatning av deltagere i ansvarlige selskaper, ol
Merverdi- og investeringsavgift

Dataverktøy
Bruk av dataverktøy er ikke obligatorisk.Kurset er lagt opp slik at oppgaver osv kan løses manuelt, men studentene vil ha nytte ha å søke etter kilder i Norsk Elektronisk Skattebibliotek.

Gjennomføring
27 timer forelesning med hovedvekt på de deler av pensum som erfaringsmessig er vanskelig. Det forutsettes at studentene i stor grad benytter studieboken ved siden av forelesningene.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
SIV 41101

Hjelpemidler til eksamen
Den obligatoriske lovsamlingen.
I lovsamlingen tillates bare understrekninger ol, bruk av farger og håndskrevne henvisninger til andre bestemmelser ved bruk av forkortelser som jf, se, sml, knf, opph, etterfulgt av den bestemmelsen som det henvises til, etter samme mønster som benyttes i Norges Lover. Det er ikke tillatt ved slike henvisninger å systematisere i større omfang hele oppgaver eller emner.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde: SIV 4110

Emneansvarlig: Tor S Kildal

SIV 5720
Intercultural Communication: English 4

1 1/3 vekttall

Responsible for the course
Felicia Andrews Røkaas

Department
Intercultural Communication and Languages

Objective
The global economy is characterized by cultural diversity. With increasing internationalization it has become imperative for managers to understand how cultural factors affect the way business is conducted around the world. The theoretical focus of this course is on contemporary theories of intercultural communication. The course will examine how culture and gender influence organizations and the people working within them. During the course students should develop an understanding of the behavioral patterns and values that characterize other cultures in an international business context, especially in the areas of negotiation, management, corruption and marketing. The role of women in management will also be explored. In addition to the theoretical content of the course, students are expected to build their skills as intercultural business communicators in English, the lingua franca of international business. Effective oral presentation and critical discussion skills in English are key elements of the course.

Prerequisites
SIV 5701 and SIV 5702

Compulsory literature
Gesteland, R.: Cross-Cultural Business Behavior : Marketing, Negotiating and Managing Across Cultures. 2nd ed. København : Handelshøjskolens Forlag 1999.
Sirevåg, T. og Å.Sundquist (eds.): Artikkelsamling: Culture Texts for Terms 3 & 4. Sandvika : The Norwegian School of Management BI 1998. (Read articles: Lewis "Britain", Hofstede "He, She and S(he)", Tannen "The Glass Ceiling")
Lee, C. "The feminization of management" in Training. Nov 1994. V31 n11. p25-32. (the article will be distributed during the first week of classes)
Plenary Lectures held in Finn Øiens Auditorium 15.30 - 16.15:
Monday 20 Sept. "Women in Management"
Monday 27 Sept. "The British Business Culture"
Monday 4 Oct. "The USA as a Business Culture"

Recommended literature
"United Kingdom" in Mole, J.: *Mind Your Manners : Managing Business Cultures in Europe.* New ed. London: Brealey Publishing 1995. Page 88-103.
"The Americans" in Hall, E.: *Understanding Cultural Differences : Germans, French and Americans.* Yarmouth, Maine : Intercultural Press 1990. Chapter 4, page 137-176.
Røkaas, F.: *Business Presentations in English.* Sandvika : The Norwegian School of Management BI 1999.

Course outline
Women in management
Masculine and feminine cultures
Cross-cultural business behavior
Business culture in Britain
Business culture in the US

Computer-based tools
None

Course structure
3 plenary lectures and 8 three-hour group sessions
NB! Groups E21, E22 and E23 will not meet during the first week of scheduled classes. These groups will have their first meeting on Monday 20 September. All other groups will commence as scheduled.

Evalutation
20-minute oral examination consisting of 2 parts: a formal business presentation and a critical discussion of the course syllabus. Both parts of the exam count 50%.

Part 1:
The presentation should be completed within 7-9 minutes. Students are free to choose any business related subject as the topic of their presentation, and are to assume that the presentation is given in a business context. Students should provide the examiners with a brief outline of their presentation at the exam. The outline should specify the topic and context of the presentation and include the main points that the speaker intends to make.

Part 2:
During the discussion part of the exam students will be engaged in a dialogue about the course syllabus. Students are expected to sustain a conversation in effective oral English in which they demonstrate a critical understanding of the main themes of the course.

Evalutation code(s)
SIV 57201

Aids at the examination
Students should use visual aids during the presentation and may refer to notes while speaking, but will fail if a prepared manuscript is read out loud. No aids permitted during the discussion part of the exam.

Makeup exam
A makeup exam will be arranged during spring term 2000.

Emneområde: SIV 5720

Emneansvarlig: Maria Isaksson-Wikberg

SIV 5804
Interkulturell kommunikasjon: Tysk 4

Totalt 2 2/3 for høst- og vinterterminen

Kursansvarlig
Egil Schanke

Institutt
Interkulturell kommunikasjon og språk

Mål
Målet med emneområdet er å gi studentene både generelle språkferdigheter, spesielle språkferdigheter og kulturforståelse. Med generelle språkferdigheter menes evnen til å bruke tysk språk i praktisk kommunikasjon både muntlig og skriftlig. Med spesielle språkferdigheter menes tilsvarende innen økonomisk-administrativt fagspråk.

Kulturforståelse defineres som innsikt i generelle tverrkulturelle problemstillinger og de viktigste beskrivelseskriterier. Det legges spesiell vekt på de tyskspråklige lands historie, politiske modeller, arbeids- og næringsliv samt litteratur etter 1945 og en sammenlikning mellom disse fakta og egen kulturbakgrunn.

Mål med kurset
Kurset skal være konsentrert om arbeidet med de skjønnlitterære verkene som eksempel på sentrale kulturelle ytringsformer. Dessuten skal kurset bidra til å utvikle de muntlige språkferdighetene.

Forkunnskaper
SIV 5801, SIV 5802 og SIV 5803

Obligatorisk litteratur
Høivik, H. von W. og E.Schanke: Ausgewählte Themen zur Wirtschafts- und Landeskunde der BRD. Sandvika : Handelshøyskolen BI 1998
Hofstede, G.: Interkulturelle Zusammenarbeit. Wiesbaden : Gabler 1993 (utvalgte artikler).
Aktuelle tekster deles ut av kurslederen.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Viktige begreper innen tverrkulturelle studier.
Tysk historie etter 1918.
To verk fra nyere tysk skjønnlitteratur. .
Utarbeidelse av en fagoppgave for innlevering i begynnelsen av 5. termin.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres i grupper med 27 timer forelesninger, gruppearbeid og individuelle presentasjoner. Det forutsettes at studentene er godt forberedt til timene.

Terminprøve
Det arrangeres en terminprøve ved slutten av terminen. Bestått resultat indikerer at studenten er i rute. Ikke bestått betyr at studenten må arbeide intensivt med faget for å kunne bestå eksamen.

Eksamen
Det er ingen eksamen i dette kurset.
Fagoppgaven utarbeides over et emne som velges ved slutten av høstterminen, med innleveringsfrist tidlig i vinterterminen.

Fagoppgaven må være vurdert til bestått for at studenten skal kunne gå opp til muntlig eksamen.

Eksamenskode
Se SIV 5805

Hjelpemidler til eksamen
Se SIV 5805

Kontinuasjon
Se SIV 5805

Emneområde: SIV 5810

Emneansvarlig: Egil Schanke

SIV 5904
Interkulturell kommunikasjon: Fransk 4

Totalt 2 2/3 etter to terminer

Kursansvarlig
Terje Selmer

Institutt
Interkulturell kommunikasjon og språk

Mål
Målet med emneområdet er todelt. På den ene side skal studentene beherske fransk språk slik at de kan funger effektivt i dialog med franske samtalepartnere. På den annen side skal de ha grunnleggende kunnskaper i fransk kultur og i kulturforskjeller med vinkling mot Frankrike. Studentene skal gjennom kurset bli seg bevisst hvilke faktorer som nordmenn må ta hensyn til i profesjonell omgang med franskmenn.

Mål for kurset
Innføring i interkulturell kommunikasjon, presentasjonsteknikk, innføring fransk skjønnlitteratur.

Forkunnskaper
Gjennomgått siv 5901 - 5903

Obligatorisk litteratur
Trompenaars, F.: L'entreprise multiculturelle. Bologne Cedex : Maxima 1994.
Et utvalg franske noveller
Avis-/tidsskriftstekster som deles ut i kurset.

Anbefalt litteratur
Le Robert Micro

Emneoversikt
Kulturforskjeller
Fransk litteratur

Dataverktøy
Det benyttes ikke dataverktøy i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset undervises i grupper over 27 timer og består av forelesninger og cases.

Eksamen
Et muntlig foredrag i løpet av terminen skal være godkjent
Ingen eksamen i dette kurset.
Muntlig eksamen i hele emneområdet Vinter 2000

Eksamenskode
Se SIV 5905

Hjelpemidler til eksamen
Se SIV 5905

Kontinuasjon
Se SIV 5905

Emneområde: SIV 5910

Emneansvarlig: Terje Selmer

HØST SØ 2

SIV 6011
Informasjonsledelse 1

4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Ragnvald Sannes

Institutt
Teknologiledelse

Mål
Effektiv bruk av informasjonsteknologi spiller en økende og avgjørende rolle for virksomhetsutvikling og konkurranseposisjonering. Med dette som utgangspunkt tar emneområdet opp til drøfting prinsipielle teknologiske trekk ved informasjonsteknologien, hvordan den kan brukes, endrings- og innovasjonsprosesser for utvikling av informasjonssystemer og ledelsens ansvar ved innføring og bruk av informasjonsteknologi.

Mål med kurset
Kurset skal gi studentene en prinsipiell forståelse av hvordan informasjonsteknologi anvendes i virksomheter. Dette innebærer en oversikt over status, virkemåte, struktur og bruksområder samt de forhold som vil påvirke utviklingen fremover.

Forkunnskaper
Studentene bør ha ferdigheter i personlig databehandling som minimum tilsvarer kurset Introduksjon i personlig databehandling.

Obligatorisk litteratur
Laudon, K.C. and Laudon, J.P.: *Management Information Systems.* 5th ed. Upper Saddle River, N.J. : Prentice-Hall 1998
Sannes, R.(red): *Artikkelsamling for SIV6011.* Sandvika : Handelshøyskolen BI 1999.

Anbefalt litteratur
Se kursets hjemmeside: http://www.bi.no/dep2/infomgt/courses/siv6011/

Emneoversikt
Begrepsavklaring: Informasjonssystemer
Informasjonsarkitektur
Informasjonssystemenes strategiske betydning
Kategorisering av informasjonssystemer
Begrepsavklaring: Forretningsprosesser
Informasjonssystemer for beslutningsstøtte
IT og etikk
Datamaskinarkitekturer
Begrepsavklaring: Programvare
Operativsystemer og applikasjoner
Datahierarkiet
Prinsipper for organisering av databaser
Nettverksteori
Internett,- teknologier, muligheter og begrensninger

Dataverktøy
Bruk av dataverktøy er en integrert del av kursgjennomføringen. Utleveringer, beskjeder og innleveringer vil foregå elektronisk. Det er aktuelt å benytte programmer for tekstbehandling, web-surfing, elektronisk post og presentasjonsgrafikk.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 27 timer forelesninger.

Eksamen
Fagoppgave i gruppe på 3 studenter. Fagoppgaven vurderes til bestått/ikke bestått. Fagoppgaven må vurderes til bestått for å få endelig karakter i emneområdet.

Eksamenskode
SIV 60101

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon
Kontinuasjon skjer ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Emneområde: SIV 6010

Emneansvarlig: Espen Andersen

HØST SØ 2

SIV 7401
Logistikk

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Eirill Bø

Institutt
Logistikk og markedsføring

Mål
Logistikk behandler de fysiske og administrative prosesser som er knyttet til det å anskaffe, håndtere, lagre, transportere og levere ferdigvarer, råvarer og materiell. Logistikkprosessene går på tvers av de tradisjonelle funksjonsområdene internt i bedriftene og de omfatter både leverandører og kunder. Måten de gjennomføres på har avgjørende virkning på både konkurranseevne og lønnsomhet.

Som fagområde har logistikk gjennomgått en utvikling fra en situasjon der hovedfokus var reduksjon av kostnader på delområder, til helhetsbetraktninger som fremkommer ved integrering internt i bedriftene og gjennom samarbeid med leverandører og kunder. En vesentlig årsak til den store interessen som vises for faget, ligger i det faktum at for bedrifter i nesten alle bransjer er logistikkprosessen et vesentlig virkemiddel for å vinne konkurransefordeler gjennom bedre kundeservice og kostnadseffektivisering.
Logistikk er en relativt ny fagdisiplin på universitets/høyskolenivå og faget er under stadig utvikling. Kurset gir logistikkforståelse som kan anvendes i andre fagområder, samtidig som det gir grunnlag for faglig spesialisering i studiets 2. avdeling

Mål med kurset
Kurset skal gi en grunnleggende innføring i logistikk som en del av bedriftenes virksomhetsområder. Det legges vekt på å belyse logistikkens betydning for konkurranseevne og lønnsomhet. Grunnleggende materialstyrings- og planleggingsmetoder blir behandlet som en del av dette.

Forkunnskaper
Ingen

Obligatorisk litteratur
Persson, G. og H. Virum (red.): *Logistikk for konkurransekraft.* 4.utg. Oslo : Ad Notam 1995
Arnold, J.R.: *Introduction to Materials Management.* 3rd ed. Upper Saddle River, N.J. : Prentice Hall 1998

Anbefalt litteratur
Ingen

Emneoversikt
Introduksjon til logistikkbegrepet
Logistikk som elementer i verdikjeden
Produksjonsplanlegging
Materialstyring og planleggingsmetoder
Samarbeidsformer på logistikkområdet mellom leverandører, produsenter og distributører
Grunnleggende logistikkteori

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesning.

Eksamen
Tre timer skriftlig eksamen.

Eksamenskode
SIV 74001

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler er tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen

Emneområde: SIV 7400

Emneansvarlig: Eirill Bø

2. klasse - Kursbeskrivelser - Vinter 2000

SIV 1102
Statistikk 2

Totalt 4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Fred Wenstøp

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Emneområdet Statistikk skal gi et grunnlag for å forstå og modellere usikkerhet i økonomisk administrative modeller. Hensikten er å lære et analyseverktøy rettet mot å ta beslutninger under usikkerhet. I statistisk terminologi leder dette til konsentrasjon om følgende delmål:
- Å oppnå forståelse av sentrale begreper som sannsynlighet, uavhengighet og tilfeldig variasjon
- Øvelse i bruk av statistisk inferens slik at studenten kan utføre enklere statistiske analyser
- Oppøve evnen til å identifisere statistiske aspekter i konkrete problemstillinger.

Mål med kurset
Kurset bygger på SIV 1101 Statistikk 1 og gir innføring i statistisk inferens basert på parametrisk statistikk hvor normalfordelingen er sentral. Videre behandles simpel lineær regresjonsanalyse og enkle metoder for kurvefremskriving for tidsrekker. Bruk av dataverktøy er integrert og obligatorisk.

Forkunnskaper
SIV 1101

Obligatorisk litteratur
Wenstøp, F.: Statistikk og datanalyse. 5. utg. Oslo : Tano 1997

Anbefalt litteratur
Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse : arbeidshefte med programvare.* 6. utg. Oslo : Tano 1998.
Aakre, P. og Wenstøp, F.: *Eksamensoppgavesamling med løsningsforslag i Statistikk.* Sandvika : BI Forlag 1997.

Emneoversikt
Inferens om gjennomsnitt
Kategoriske variabler og normaltilnærmelsen
Lineær regresjon og korrelasjon
Kurvefremskriving
Valg av metode
Videre studium av statistikk

Dataverktøy
Statark: Integrert i litteraturen
MINITAB Reference Manual. University Park, Penn.: The Pennsylvania State University, Statistics Department eller manual for tilsvarende programpakke.
MINITAB MINI-MANUAL, MINITAB Statistical Software, MINITAB INC. 1992

Gjennomføring
27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.

Eksamen
Ingen egen eksamen i dette kurset. Felles eksamen for statistikkursene etter at alle tre kursene er gjennomført.

Eksamenskode
Se SIV 1103 Statistikk 3

Hjelpemidler til eksamen
Se SIV 1103 Statistikk 3

Kontinuasjon
Se SIV 1103 Statistikk 3

Emneområde: SIV 1100
Emneansvarlig: Ulf H Olssen

VINTER SØ 2

SIV 2520
Driftsregnskap og budsjettering 2

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Pål Berthling-Hansen

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Kurset er todelt. I del 2 vil man bruke mye av de dataene som del 1 omhandler og bruke disse i ulike konkrete beslutningssituasjoner. Det legges stor vekt på den beslutningen som skal tas, og rammene omkring beslutningen.

Ulike teorier og modeller vil bli gjennomgått knyttet opp til kostnadsallokering, internpris, prestasjonsmåling og andre relevante beslutningstyper.

Forkunnskaper
Kurset forutsetter at man har gjennomgått et innføringskurs i bedriftsøkonomi, samt et kurs i grunnleggende budsjettering.

Obligatorisk litteratur
Hoff, K. G.: *Driftsregnskap og budsjettering.* 2. utg. Oslo : Tano Ascehoug 1999
Sending, A.: *Arbeidshefte til driftsregnskap og budsjettering.* 2. utg. Bergen : Fagbokforlaget 1999
Berthling-Hansen, P. og E. Skaldehaug: *Oppgavesamling for simuleringsspillet Briefcase.* Sandvika: Handelshøyskolen BI
Rayburn, L. G.: Cost Accounting : *Using a Management Approach.* 6th ed. Chicago, III. : Irwin 1996

Anbefalt litteratur
Opplyses eventuelt ved kursstart.

Emneoversikt
Videreføring av bedriftsspillet Briefcase
Ulike kostnadsallokeringsmetoder
Prestasjonsvurdering
Vurdering av ulike internprisings metoder

Dataverktøy
Det forventes at studentene bruker et regnearkprogram til å lage budsjettmodeller og foreta analyser.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med totalt 27 timer fordelt på forelesninger og øvelser.

Eksamen
5 timer skriftlig eksamen.

Eksamenskode
SIV 25201

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde: SIV 2520

Emneansvarlig: Pål Berthling-Hansen

SIV 5721 - 5722 - 5723 - 5724 - 5725
Intercultural Communication: English

1 1/3 vekttall

Responsible for the course
Åsebrit Sundquist

Department
Intercultural Communication and Languages

Objective
The purpose of this course is to offer individual study in one of the electives. At least three electives will be offered each year (see Course Subjects below). There will be a limit to the number of students taking part in the various electives. Because of this limitation, students should indicate which electives they give priority to, ranking their preferences 1, 2, and 3. Information on the deadline for choosing the electives will be given during term 4. Descriptions of the various electives can be found below. Information on who is accepted for each elective will be given at the end of term 4.

Prerequisites
SIV 5701, SIV 5702 and SIV 5720

Compulsory literature
The following is the compulsory literature for the five alternative electives:
1. **Contemporary America**
Cooper, C.: U.S. Topics. 2nd ed. Oslo : Universitetsforlaget 1998
2. **Contemporary Britain**
McDowall, D.: *Britain in Close-up.* London : Longman 1993
Handouts
3. **American Cultures Through Literature**
Miller, A.: *Death of a Salesman* (London: Penguin 1976)
Sundquist, Å.(ed.): *American Culture Through Literature : a Compendium.* Sandvika : BI Forlag 1998
4. **Creative Writing Workshop**
Ray, M.: *Creativity in Business.* New York : Doubleday 1989
Røkaas, F.: *Creative Writing Compendium.* Sandvika : BI Forlag 1999
5. **America and Us**
Sirevåg, T.: Westerners : *Why Americans Are Not Like Us.* Oslo : Ad Notam Gyldendal 1999
Sirevåg, T.: Americans : *History and Life in the United States.* Oslo : Ad Notam Gyldendal 2000. Selected chapters.

Recommended literature
None

Course outline
1. **Contemporary America.** Knowledge of what is going on in the United States continues to be a key element in keeping abreast with trends and developments, both in a larger socio-economic context and specifically with regard to the business and investment world. This elective offers an opportunity for students interested in the United States to train at searching for and analyzing information about topics of current media interest and to put their analyses in a larger historical and contextual framework.
2. **Contemporary Britain.** The elective focuses on recent developments in today's Great Britain. This elective offers an opportunity for students interested in the Britain to train at searching for and analyzing information about topics of current media interest and to put their analyses in a larger historical and contextual framework.
   Participants will learn to collect information from the internet, gain competence in information analysis, and identify trends. In addition they will be given the opportunity to upgrade their written competence in English.

3. **American Cultures Through Literature.** This elective explores two main questions:"What is an 'American' ?" and "What is ' American' culture?" - through reading literature by Anglo-Americans, Native Americans, African-Americans, Mexican Americans, and Asian Americans. In addition the emphasis is on improving the students' writing style and on practicing essay writing.
4. **Creative Writing Workshop.** Fundamental changes in the way organizations are managed have lead to greater demands for flexibility on the part of our business leaders. Creativity is a keyword in this context. The creative writing workshop is a course designed for students who want to develop and explore their creative potential through writing. Writing creatively in English is also an excellent way to build vocabulary, improve proficiency and facilitate fluency. The course will be conducted in the form of an informal workshop where the major focus will be on writing exercises and the analysis of student writing in the classroom.
5. **America and Us.** Americans have much in common with Norwegians and other Northwesterns Europeans. That makes all of us Westerners. But there are also basic cultural differences. This course will discuss six areas where Americans "are not like us". The course will give students a chance to develop their insight into how both American and Norwegians societies work in personal relations, in social policy, in politics, and in business.

Computer-based tools
Internet in alternative 2.

Course structure
9 three-hour group sessions.

Evalutation
5-hour written examination.

Evalutation code(s)

SIV 57211	1) Contemporary America
SIV 57221	2) Contemporary Britain
SIV 57231	3) American Cultures Through Literature
SIV 57241	4) Creative Writing Workshop
SIV 57251	5) America and Us.

Aids at the examination
All written aids allowed

Makeup exam
At the next regular exam

Emneområde: SIV 5721 - 5722 - 5723 - 5724 - 5725

Emneansvarlig: Maria Isaksson-Wikberg

Valgfagsansvarlige
Kurs 1. Charles Cooper, 2. Peter Cleaverley, 3. Åsebrit Sundquist, 4. Felicia Andrews Røkaas, 5. Torbjørn Sirevåg

SIV 5805
Interkulturell kommunikasjon: Tysk 5

Totalt 2 2/3 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Egil Schanke

Institutt
Interkulturell kommunikasjon og språk

Mål
Målet med emneområdet er å gi studentene både generelle språkferdigheter, spesielle språkferdigheter og kulturforståelse. Med generelle språkferdigheter menes evne til å bruke tysk språk i praktisk kommunikasjon både muntlig og skriftlig. Med spesielle språkferdigheter menes tilsvarende innen økonomisk-administrativt fagspråk. Kulturforståelse defineres som innsikt i tyskspråklige lands historie, politiske modeller, arbeids- og næringsliv samt etterkrigstidens litteratur.

Mål for kurset
Kurset skal være en fortsettelse av arbeidet med viktige kulturforskjeller mellom det tyskspråklige Europa og Norge. Kurset skal også bidra til å styrke de muntlige språkferdighetene også belyst ved en gjennomgåelse av viktige avsnitt av tysk historie.

Forkunnskaper
SIV 5801, SIV 5802, SIV 5803 og SIV 5804

Obligatorisk litteratur
Høivik, H. von W. og Schanke, E.: *Ausgewählte Themen zur Wirtschafts- und Landeskunde der BRD.* Sandvika : Handelshøyskolen BI 1998
Hofstede, G.: *Interkulturelle Zusammenarbeit. Wiesbaden : Gabler 1993* (utvalgte kapitler).
Aktuelt materiale vil bli delt ut.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Viktige begreper innen tverrkulturelle studier.
Tyskland I Europa.
Sentrale trekk ved tysk nasjonaløkonomi.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesninger, gruppearbeid og individuelle presentasjoner.
Det forutsettes at studentene er godt forberedt til forelesningene.

Eksamen
Muntlig eksamen ved slutten av 5. termin.
Fagoppgave som utarbeides av inntil 2 studenter.
Tema velges ved slutten av høstterminen 2. klasse. Innleveringsfrist medio januar, 3. kursuke. Fagoppgaven må bestås for at studenten kan gå opp til muntlig eksamen. Hjelpemidler: Alle hjelpemidler er tillatt.
Muntlig eksamen består av følgende deler:
1. Presentasjon av og samtale om fagoppgaven
2. Eksaminasjon over det litterære pensum
3. Eksaminasjon over Landeskunde-pensum

VINTER SØ 2

Eksamenskode
SIV 58101 (fagoppgave, 0 %, må bestås)
SIV 58102 (muntlig, 100 %)

Hjelpemidler til eksamen

Kontinuasjon

Emneområde: SIV 5810

Emneansvarlig: Egil Schanke

SIV 5905
Interkulturell kommunikasjon: Fransk 5

Totalt 2 2/3 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Terje Selmer

Institutt
Interkulturell kommunikasjon og språk

Mål
Målet med emneområdet er todelt. På den ene side skal studentene beherske fransk språk slik at de kan fungere effektivt i dialog med franske samtalepartnere. På den annen side skal de ha grunnleggende kunnskaper i fransk kultur og i kulturforskjeller med vinkling mot Frankrike. Studentene skal gjennom kurset bli seg bevisst hvilke faktorer som nordmenn må ta hensyn til i profesjonell omgang med franskmenn.

Mål for kurset
Forståelse av kulturforskjeller, presentasjonsteknikk, fransk litteratur

Forkunnskaper
Gjennomgått siv 5901 - 4

Obligatorisk litteratur
Trompenaars, F.: *L'entreprise multiculturelle.* Bologne Cedex : Maxima 1994.
Camus, A.: L'étranger
Avis-/tidsskriftsartikler som deles ut i kurset

Anbefalt litteratur
Le Robert Micro

Emneoversikt
Kulturforskjeller, Fransk litteratur

Dataverktøy
Det benyttes ikke eget dataverktøy i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres i grupper med 27 timer og består av forelesninger og cases

Eksamen
Muntlig
a) Prøving av kandidatens kommunikasjonsevne på fransk med utgangspunkt i det faglitterære pensum.
b) Eksaminasjon i en skjønnlitterær tekst.

Eksamenskode
SIV 59101 (muntlig, 2 poeng)

Hjelpemidler til eksamen
ingen

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde: SIV 5910

Emneansvarlig: Terje Selmer

VINTER SØ 2

SIV 6012
Informasjonsledelse 2

Totalt 4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Petter Gottschalck

Institutt
Teknologiledelse

Mål
Effektiv bruk av Informasjonsteknologi spiller en økende og avgjørende rolle for virksomhetsutvikling og konkurranseposisjonering Med dette som utgangspunkt tar emneområdet opp til drøfting prinsipielle teknologiske trekk ved informasjonsteknologien, hvordan den kan brukes, endrings- og innovasjonsprosesser for utvikling av informasjons systemer og ledelsens ansvar ved innføring og bruk av informasjonsteknologi

Mål med kurset
Kurset gir en teoretisk og praktisk innføring i prosesser relatert til utvikling av informasjonssystemer på individnivå (for ledere) og på organisasjonsnivå (virksomhetsutvikling). Mer informasjon om kurset finnes på følgende World Wide Web-adresse: <http://www.bi.no/dep2/infomgt/courses/siv6012/>

Forkunnskaper
SIV 6011

Obligatorisk litteratur
Laudon, K. C. og Laudon, J. P.: *Management Information Systems : New Approaches to Organization and Technology.* 5th ed. Upper Saddle River, N.J. : Prentice-Hall 1998.
Gottschalk, P. (red.): *Artikkelsamling SIV 6012 : informasjonsledelse - endrings- og innovasjonsprosesser.* Sandvika : BI Forlag 2000.
Larsen, T. J. og K.Jørgensrud: *Datamodellering og relasjonsdatabaser for linjeledere (med eksemplifisering i DataEase for Windows).* 2. utg. Sandvika : BI Forlag 1994.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Informasjonssystemer på individnivå:
- Teknologiløsninger for ledere, adferd og informasjonsbehov
- Formalisering av informasjonsbehov, datamodellering
- Realisering av et system

Informasjonssystemer på organisasjonsnivå:
- Virksomhetsutvikling
- Innovasjonsprosesser

Sammenhenger mellom organisasjons- og individnivå:
- Strategisk planlegging
- Faser i strategiarbeidet
- Organisering

Dataverktøy
For løsning av oppgave skal studentene bruke DataEase for Windows. Studentene må også regne med å benytte Internett-klienter i forbindelse med kursgjennomføring.

Gjennomføring
Kurset har en ramme på 27 kontakttimer.

Eksamen
Fagoppgave i gruppe på 2 studenter. Fagoppgaven vurderes til bestått/ikke bestått.
Fagoppgaven må vurderes til bestått for å få endelig karakter i emneområdet.

Eksamenskode
SIV60102

Hjelpemidler til eksamen

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Emneområde: SIV 6010

Emneansvarlig: Espen Andersen

VINTER SØ 2

SIV 7201
Markedsføringsledelse 1

Totalt 2 2/3 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Hans Mathias Thjømøe

Institutt
Markedsorientert ledelse

Mål
Målet er å gi en forståelse av markedsføringens betydning i moderne næringsliv og offentlig forvaltning, samtidig som studentene bør beherske de viktigste deler av markedsføringsteorien når det gjelder analyse, planlegging og gjennomføring. Studentene skal være i stand til å analysere en gitt situasjon som en bedrift eller en institusjon kan stå overfor, og kunne gi en konkret anbefaling om aktuelle planer og tiltak både nasjonalt og internasjonalt.

Mål med kurset
Kurset skal gi studentene et innblikk i sentrale områder innen markedsføring med vekt på basiskunnskaper og begreper i fagområdet.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Framnes, R., Thjømøe, H. M. og S.E. Blom: *Markedsføringsledelse.* 5.utg. Oslo : Tano Aschehoug 1997
Løchen, T. C.: *Markedsføringsloven : lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår av 16. juni 1972 : med kommentarer.* 6. utg. Oslo : Tano 1997.
Walles, R.: *Markedsføringens resultatansvar.* Oslo : Tanum-Norli 1981
Statistisk Årbok. Oslo : SSB, siste utgave.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Funksjon, begreper, markedsinndeling
Markedsplan
Markedsanalyse
Prognoser
Eksterne og interne arbeidsbetingelser
Beslutningsstøttesystemer i markedsføring
Forbrukeratferd og økonomisk psykologi
Markedsrett
Markedsføring på bedriftsmarkedet
Markedsføring av tjenester
Distribusjon
Strategisk markedsplanlegging

Dataverktøy
Bruk av beslutningsstøttesystemer inngår som en del av kurset for å bedre forståelsen av komplekse sammenhenger samt å være til hjelp for å bringe tall og økonomi inn i markedsføringen.
Nødvendige programmer finnes i MarkUp som ligger fritt tilgjengelig på terminalrommet. Modellene er tilpasset Excel for PC og Excel for Macintosh. For å kjøre modellene på egen PC må man ha ett av disse regnearkene.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres som klasseundervisning over 27 timer. Det vil til flere av forelesningene bli gitt korte cases fra oppgavesamlingen som studentene forventes å arbeide med til forelesningene.

Studentassistert undervisning
Gjennomgang og tilbakemelding på innleverte minifagoppgaver gis ved studentassistert veiledning over to timer ved slutten av terminen.

Eksamen
Det vil i løpet av terminen bli gitt to minifagoppgaver. Oppgavene vurderes med bestått/ikke bestått. Minifagoppgavene begrenser seg til 5 sider. Oppgavene kan løses av inntil tre studenter. (Hjemmeeksamen over 48 timer gis i slutten av vårterminen. Det gis ikke adgang til å gå opp til hjemmeeksamen før fire minifagoppgaver er bestått, to i vinter- og to i vårterminen.)

Eksamenskode
Se SIV 7202

Hjelpemidler til eksamen
Se SIV 7202

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen

Emneområde: SIV 7200

Emneansvarlig: Hans Mathias Thjømøe

2. klasse - Kursbeskrivelser - Vår 2000

SIV 1103
Statistikk 3

Totalt 4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Ulf Henning Olsson

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Emneområdet Statistikk skal gi et grunnlag for å forstå og modellere usikkerhet i økonomisk/ administrative modeller. Hensikten er å lære et analyseverktøy som kan brukes til å ta beslutninger under usikkerhet. I statistisk terminologi leder dette til konsentrasjon om følgende delmål:
Å oppnå forståelse av sentrale begreper som sannsynlighet, uavhengighet og tilfeldig variasjon
Øvelse i bruk av statistisk inferens slik at studenten kan utføre enklere statistiske analyser
Oppøve evnen til å identifisere statistiske aspekter i konkrete problemstillinger.

Mål med kurset
Å gjøre studentene i stand til å utføre en selvstendig statistisk analyse ved hjelp av multippel regresjon, samt å gi dem en innføring i logistisk regresjon og simultane ligninger.

Forkunnskaper
SIV 1101 og SIV 1102

Obligatorisk litteratur
Studenmund, A.H.: *Using Econometrics : a practical quide.* 3rd ed. Reading, Mass.: Addison-Wesley 1997.

Anbefalt litteratur
Gujarati, D.N: *Basic Econometrics.* 3rd ed. New York : McGraw-Hill 1995.

Emneoversikt
Del 1 Regresjon
Innledende emner
Enkel lineær regresjon
Multippel lineær regresjon
Transformasjoner
Er forutsetningene oppfylt?
Kategoriske variabler
Sekvensielle prosedyrer.
Del 2
En innføring i
Logistisk regresjon og simultane ligninger

Dataverktøy
MINITAB Reference Manual. University Park, Penn.: The Pennesylvania State University, Statistics Department eller manual for tilsvarende programpakke.

Gjennomføring
27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.

Eksamen
Kurset avsluttes med en 3-timers individuell flervalgseksamen (for hele emneområdet) som delvis bygger på et case som utleveres på forhånd. Caset skal ikke innleveres, men oppgaven og løsning medbringes som underlag for flervalgseksamen.

Eksamenskode
SIV 11001

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt til flervalgseksamen. Lærebok og kalkulator er nødvendig.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde: SIV 1100

Emneansvarlig: Ulf H. Olssson

SIV 3200
Makroøkonomi 2

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Bjarne Ytterhus

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Emneområdet skal gi en innføring i - og en grunnleggende forståelse av - samfunnsøkonomiske forhold. I de mikroøkonomiske kursene legges det vekt på samspillet mellom aktører (bedrifter og husholdninger), som under ulike former for optimaliserende atferd og ved ulike markedsformer, får bestemt pris og kvantum i de forskjellige markedene. Det legges vekt på den offentlige sektor, både når det gjelder konsekvenser av offentlige inngrep i private markeder og dens evne til makroøkonomisk styring, gjennom bl.a. finans-, penge- og valuta- og inntektspolitikk.

Mål med kurset
Målet er å bygge videre på de kunnskapene studentene har fra Makro 1. Makromodellene baseres nå i sterkere grad på mikroteori ogtilpasning over flere perioder. Sentrale tema som arbeidsledighet og inflasjon drøftes inngående.

Forkunnskaper
Innsikt i grunnleggende mikro-og makroøkonomiske modeller.

Obligatorisk litteratur
Burda, M. C. and C. Wyplosz: *Macroeconomics : a European Text.* 2nd ed. Oxford : Oxford University Press 1997. (Utvalgte deler)

Anbefalt litteratur
Fure, H., Synnestvedt, T. og B.Ytterhus: *Makroøkonomi : artikkelsamling og oppgaver.* Bergen: Fagbokforlaget 1997.

Emneoversikt
Makroøkonomiske begreper og problemstillinger
Intertemporal tilpasning hos aktørene
Økonomisk vekst
Arbeidsmarked og ledighet
Pengeetterspørsel, -tilbud og marked
IS-LM modellen ved faste og fleksible valutakurser
Inflasjon og ledighet
AD-AS-modellen ved faste og fleksible valutakurser

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
27 forelesningstimer.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
SIV 32001

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler er tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Emneområde: SIV 3200

Emneansvarlig: Bjarne Ytterhus

VÅR SØ 2

SIV 6013
Informasjonsledelse 3

Totalt 4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Espen Andersen

Institutt
Teknologiledelse

Mål
Effektiv bruk av Informasjonsteknologi spiller en økende og avgjørende rolle for virksomhetsutvikling og konkurranseposisjonering.

Med dette som utgangspunkt tar emneområdet opp til drøfting prinsipielle teknologiske trekk ved informasjonsteknologien, hvordan den kan brukes, endrings- og innovasjonsprosesser for utvikling av informasjonssystemer og ledelsens ansvar ved innføring og bruk av informasjonsteknologi.
SIV6013, del tre av SIV6010 Informasjonsledelse, tar for seg strategiske aspekter og ledelsesproblematikk ved bruk av informasjonsteknologi. I tillegg behandles endel aktuelle emner med tilknytning til IT-bruk i bedrifter.

Mål med kurset
Målet med kurset er at studentene skal forstå
- hvordan informasjonsteknologi (og da særlig kreativ bruk av den) kan påvirke en bedrifts konkurransesituasjon
- hvordan man (fra et lederperspektiv) sørger for at man har den kompetanse og kapasitet man trenger for å nå de mål man setter seg hva gjelder både strategisk og daglig bruk av IT.

Forkunnskaper
SIV 6011 og SIV 6012

Obligatorisk litteratur
Laudon, K.C. and Laudon, J.P.: *Management Information Systems.* 5th ed. Upper Saddle River, N.J. : Prentice Hall 1998
Andersen, E. (red.).: *Artikkelsamling SIV 6013 : Informasjonsledelse 3 - Strategisk ledelse av IS.* (siste versjon)
Forøvrig, se kursets hjemmeside http://www.bi.no/dep2/infomgt/courses/siv6013.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Oppdatert informasjon om kurset finnes på http://www.bi.no/dep2/infomgt/courses/siv6013, men her er en liste basert på fjoråret:
Informasjonssystemer i en verdikjede
Strategiske IT-systemer: Å drive IT hvor IT virkelig betyr noe.
Modeller for IS-ledelse: Fra alignment til pervasiveness.
Prosjektledelse og IT: Når galt går riktig ille.
Outsourcing: Ledelsesverktøy eller administrativ fallitterklæring?
Ledelsesansvar: Fra EDB-sjef til CIO
Internett som konkurransearena: Strategiske og operasjonelle utfordringer
Å investere i innovasjon: Utvikling av kompetitive systemer

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke formelt i kurset, men bruk av informasjonsteknologi, spesielt Internett og annen databasert kommunikasjonsteknologi, vil være en naturlig og integrert del av forelesninger og annen interaksjon mellom studenter og foreleser. Elektronisk innlevering er en del av fagoppgaven.

Gjennomføring
Kurset har en ramme på 27 kontakttimer.

Eksamen
Eksamen vil bli i form av en fagoppgave i grupper på inntil 3 studenter.

Eksamenskode
SIV 60103

Hjelpemidler til eksamen

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Emneområde: SIV 6010

Emneansvarlig: Espen Andersen

VÅR SØ 2

SIV 7202
Markedsføringsledelse 2

Totalt 2 2/3 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Hans Mathias Thjømøe

Institutt
Markedsorientert ledelse

Mål
Målet er å gi en forståelse av markedsføringens betydning i moderne næringsliv og offentlig forvaltning, samtidig som studentene bør beherske de viktigste delene av markedsføringsteorien når det gjelder analyse, planlegging og gjennomføring. Studentene skal være i stand til å analysere en gitt situasjon som en bedrift eller en institusjon kan stå overfor, og kunne gi en konkret anbefaling om aktuelle planer og tiltak.

Mål med kurset
Dette kurset er en fortsettelse av Markedsføringsledelse 1 og bygger på det stoffet som ble gjennomgått i vinterterminen. Kurset skal gi studentene et innblikk i sentrale områder av markedsføring med vekt på basiskunnskaper og begreper innen fagområdet.

Forkunnskaper
SIV 7201

Obligatorisk litteratur
Framnes,R., Thjømøe, H.M. og S.E.Blom: *Markedsføringsledelse.* 5.utg. Oslo : Tano 1997.
Løchen, T.C.: *Markedsføringsloven : lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår av 16. juni 1972 nr. 47 med kommentarer.* 6. utg. Oslo : TANO 1997.
Walles, R. *Markedsføringens resultatansvar.* Oslo : Tano 1981
Statistisk Årbok. Oslo : SSB, Siste utgave.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Funksjon, begreper, markedsinndeling
Markedsplan
Markedsanalyse
Prognoser
Eksterne og interne arbeidsbetingelser
Beslutningsstøttesystemer i markedsføring
Forbrukeratferd og økonomisk psykologi
Markedsrett
Markedsføring på bedriftsmarkedet
Markedsføring av tjenester
Distribusjon
Strategisk markedsplanlegging

Dataverktøy
Markedsføring er beslutning under usikkerhet. Bruk av beslutnings-støttesystemer inngår derfor som en del av kurset. Målet med slike systemer er å bedre forståelsen for komplekse sammenhenger samt være til hjelp for å bringe tall og økonomi inn i markedsføringen. De nødvendige programmer finnes i MarkUp som ligger fritt tilgjengelig på terminalrommet. Modellene er tilpasset Excel for PC og Excel for Macintosh. For å kjøre modellene på egen PC må man ha ett av disse regnearkene.

Gjennomføring
27 timer forelesning. Det vil til flere av forelesningene bli gitt korte cases fra oppgavesamlingen som studentene forventes å arbeide med til forelesningene.
Studentassistert undervisning
Gjennomgang og tilbakemelding på innleverte minifagoppgaver gis ved studentassistert veiledning.

Eksamen
48 timers hjemmeeksamen og to minifagoppgaver. Minifagoppgavene vurderes med Bestått/Ikke bestått. Minifagoppgavene skal være på maximum fem sider. Oppgavene kan løses av inntil tre studenter. Det gis ikke adgang til å gå opp til hjemmeeksamen før tilsammen fire minifagoppgaver er bestått (to minifagoppgaver fra vinterterminen teller med i de fire).

Eksamenskode
SIV 72001 (Fire minifagoppgaver - Bestått/ikke bestått)
SIV 72002 (Hjemmeeksamen)

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i faget

Emneområde: SIV 7200

Emneansvarlig: Hans M. Thjømøe

SØ 3

Studieoversikt

Siviløkonomstudiet 1. avdeling • 3. klasse

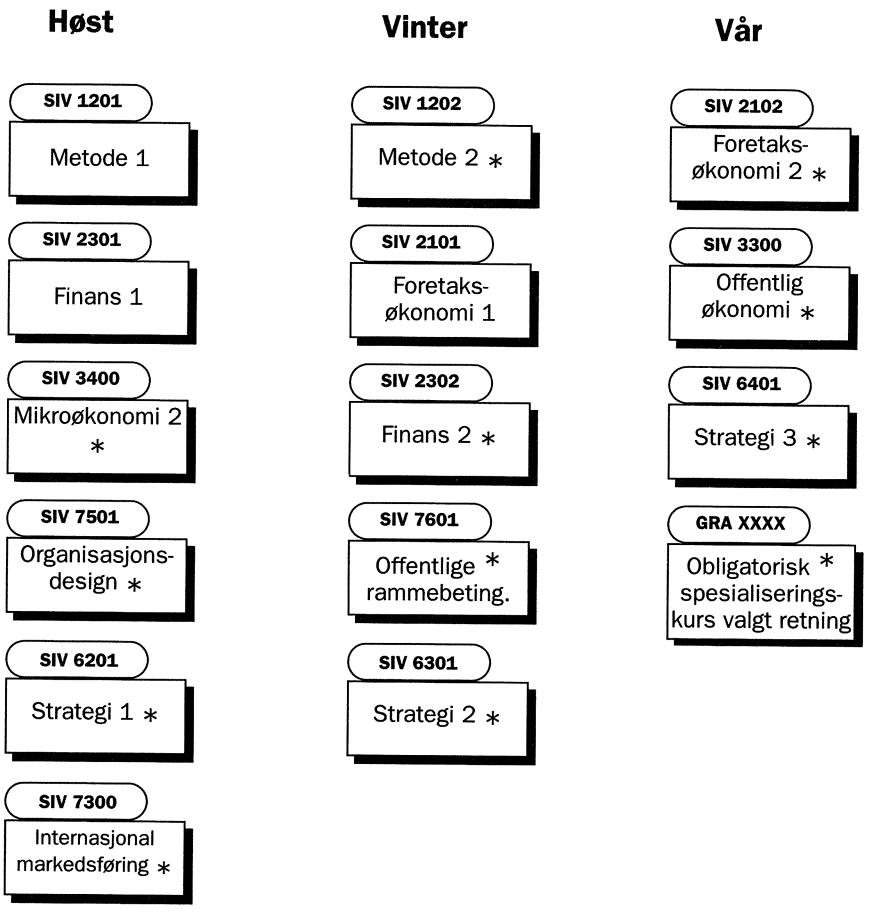

3. klasse - Kursbeskrivelser - Høst 1999

SIV 1201
Metode 1

Totalt 2 2/3 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Jan Evensmo

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Metodeundervisningen gir en innføring i bruk av modeller i økonomisk/administrative problemstillinger. Det tas utgangspunkt i planleggings- og beslutningssituasjoner av kvantitativ natur, der studentene skal bygge matematisk/ statistiske modeller av disse, og deretter behandle modellene ved hjelp av dataverktøy.

Målet med kurset
Kursets mål er tredelt:
1) Å oppøve evnen til effektiv strukturering av kompliserte problemstillinger
2) Å gi en innføring i sentrale deterministiske modeller
3) Å bruke programvare til slike formål

Forkunnskaper
SIV 1000 Matematikk og SIV 1100 Statistikk eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur
Evensmo, J.: *Kvantitative metoder : analyse og simulering av økonomisk/administrative modeller.* 2. utg. Oslo : Tano 1991.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Lineære programmering med utvidelser til Heltallsprogrammering og Ikke-lineær programmering (12 t)
Nettverksmodeller, inkludert Dynamisk Programmering og Nettverksplanlegging (9 t)
Lagermodeller og lagerstyring (6 t)

Dataverktøy
Kurset krever bruk av dataverktøy:
Regneark, f.eks EXCEL
Statistikk-program, f.eks. MINITAB

Gjennomføring
27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.
Studentassistert undervisning
Det vil bli benyttet studentassistert undervisning etter nærmere avtale.

Eksamen
Ikke egen eksamen i dette kurset. Felles evaluering for Metode etter at begge kurs (Metode 1 og 2) er gjennomført, i form av en 72 timers fagoppgave som utleveres på slutten av SØ2 Vinter. Fagoppgaven er tilpasset grupper av 3 studenter.

Eksamenskode
Se SIV 1202 Metode 2

Hjelpemidler til eksamen
Se SIV 1202 Metode 2

Kontinuasjon
Se SIV 1202 Metode 2

Emneområde: SIV 1210

Emneansvarlig: Jan Evensmo

SIV 2301
Finans 1

Totalt 2 2/3 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Dag Michalsen

Institutt
Finansiell økonomi

Mål
Emneområdet skal gi en bred innføring i, og grunnleggende forståelse av, fagområdet finans basert på moderne finansteori. Det vil bli lagt spesiell vekt på analyse av bedrifters finansielle strategi, dvs. deres investerings-, kapitalstruktur- og dividendebeslutninger.

Mål med kurset
Se Emneområde.

Forkunnskaper
Studiets 2 første år eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur
Ross, S. A., R. W. Westerfield and J. Jaffe.: *Corporate Finance.* 5th.ed. Boston : Irwin 1999. (Utvalgte deler)
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur
Eksamensoppgavesamling med løsningsforlag i finans 1997. Bærum: BI Forlag, siste utgave.

Emneoversikt
Formålet med investerings- og finansieringsbeslutninger
Kontantstrømmer
Renteregning
Prosjektanalyse under sikkerhet
Risiko og avkastningskrav

Dataverktøy
Studentene anbefales å bruke dataverktøy i kurset etter nærmere avtale med foreleser.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 27 timer, i hovedsak forelesninger. Oppgaver integreres i forelesningene som illustrasjoner på teorianvendelse.

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset.
Endelig eksamen i hele emneområdet etter vinterterminen.

Eksamenskode
Se SIV 2302 Finans 2

Hjelpemidler til eksamen
Se SIV 2302 Finans 2

Kontinuasjon
Se SIV 2302 Finans 2

Emneområde: SIV 2300

Emneansvarlig: Dag Michalsen

HØST SØ 3

SIV 3400
Mikroøkonomi 2

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Erik Grønn

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
I mikroøkonomi analyseres rasjonell tilpasning for den enkelte forbruker og produsent og samspillet mellom dem i ulike markedssituasjoner.

Mål med kurset
Hensikten med kurset er å redegjøre for bl.a. spillteori og tilpasning under usikkerhet. Videre vises hvordan teoriene finner sin anvendelse i mikroøkonomi, f.eks. når det gjelder markedsstruktur og konkurranseformer.

Forkunnskaper
SIV 3101 Mikroøkonomi 1 eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur
Romp, G.: Game Theory : *Introduction and Applications.* Oxford : Oxford University Press 1997. Utvalgte deler.
Sørgard, L.: *Konkurransestratetgi : Eksempler på anvendt mikroøkonomi.* Bergen : Fagbokforlaget 1997

Anbefalt litteratur
Grønn, E.: *Norsk og internasjonal luftfart : en mikroøkonomisk case-studie.* Sandvika : Handelshøyskolen BI 1999.

Emneoversikt
Tilpasning under usikkerhet
Spill med perfekt informasjon
Spill med privat informasjon
Spill med simultane trekk

Dataverktøy
Brukes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 27 timer forelesninger, pluss øvelser.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
SIV 34001

Hjelpemidler til eksamen
Matematisk formelsamling for økonomer av Berck og Sydsæter.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde: SIV 3400

Emneansvarlig: Erik Grønn

SIV 6201
Strategi 1

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Randi Lunnan

Institutt
Strategi

Mål
Emneområdet skal gi en solid innsikt i fagområdet strategi. Spesiell vekt legges på den strategiske analyse av foretaket og foretakets omgivelser, strategisk beslutningstaking samt strategiske prosesser. Studentene vil gjøres kjent med teknikker, verktøy og datakilder for den strategiske analysen.

Mål for kurset
Kurset skal gi en bred innføring og en grunnleggende innsikt i den strategiske analyse av foretaket og foretakets omgivelser.

Forkunnskaper
Det forutsettes at studentene har gjennomført 1. og 2. året på siviløkonomstudiet eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur
Barney, Jay B.: *Gaining and Sustaining Competitive Advantage.* Reading, Ma. : Addison-Wesley 1997. Kap 1-7.
Artikkelsamling: Strategisk analyse. Redaktør: Randi Lunnan. BI Forlag.

Anbefalt litteratur
Porter, M.: *Konkurransestrategi.* Oslo : Tano 1987

Emneoversikt
Formålet med kurset er å gi en innføring i strategiske analyser i et forretningsområde. Studentene skal både være istand til å foreta eksterne og interne analyser og på bakgrunn av disse foreta fornuftige strategiske valg.

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
Kurset baseres på 27 timer forelesninger og casediskusjoner.

Eksamen
Karakteren vil bli basert på følgende:
1. Gruppeinnlevering av en kort analyse og anbefaling for 2 cases
2. En skriftlig eksamen,

Eksamenskode

SIV 62203	Case 1	(20%)
SIV 62204	Case 2	(20%)
SIV 62205	Skriftlig eksamen	(60%)

Det gjøres oppmerksom på at anmodning om begrunnelse evt klage i casene skal gjøres samlet i begrunnelsesperioden som gjelder for eksamen inneværende termin.

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Emneområde: SIV 6220

Emneansvarlig: Knut Haanæs

HØST SØ 3

SIV 7300
Internasjonal markedsføring

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Erik B. Nes

Institutt
Logistikk og markedsføring

Mål
Internasjonal markedsføring og ledelse
Kurset skal gi en innføring i sentrale arbeidsbetingelser (internasjonalt, nasjonalt og internt) for bedrifter som opererer på internasjonale markeder. Videre vil kurset behandle hvordan norske bedrifter kan utvikle levedyktige internasjonale markedsstrategier.

Mål med kurset
Kurset skal gi deltakerne en innføring i og forståelse for de viktigste forskjellene mellom å markedsføre varer og tjenester på et hjemmemarked og utenlands. Kurset skal også gi studentene et grunnlag for videre studier av internasjonal markedsføring og ledelse.

Forkunnskaper
Obligatorisk kurs.

Obligatorisk litteratur
Solberg, C.A.: *Internasjonal markedsføring.* 5. utg. Oslo : Tano, 1996.
Framnes, R., E. Nes. og C. A. Solberg.: *Artikkelsamling i internasjonal markedsføring og ledelse.* Sandvika : Handelshøyskolen BI 1998.
Fagoppgaver, case og annet materiale som blir delt ut.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell.

Emneoversikt
Den internasjonale konkurransearena
Bedriftens forutsetninger for internasjonalisering
Strategiutvikling på internasjonale markeder
Internasjonal målretting
Bruk av konkurransemidler i internasjonal markedsføring
Internasjonale operasjoner

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesning.

Eksamen
Innlevering av to minicases som evalueres med Bestått/Ikke bestått. Casene er obligatoriske og må bestås.
48 timers hjemmeeksamen som teller 100%.
Minicasene og hjemmeeksamen besvares av grupper på inntil tre studenter.

Eksamenskode
SIV 73002 (hjemmeeksamen)
SIV 73003 (minifag - Bestått/Ikke bestått)

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde: SIV 7300

Emneansvarlig: Erik B. Nes

SIV 7501
Organisasjonsdesign

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Agneta Karlsson

Institutt
Kompetanseledelse

Mål
Målet med emneområdet er å gi studentene oversikt over og innsikt i de vesentlige temaene innen faget og derved forståelse av hvordan organisasjoner fungerer. Organisasjon og ledelse er et basisområde i enhver økonomisk-administrativ utdannelse. Faget gir ikke enkle svar, men setter problemstillinger i perspektiv før løsninger genereres. Organisasjoner møter vi hver dag gjennom hele livet, som offentlige enheter og private service- eller vareproduserende bedrifter. Enhver organisert menneskelig aktivitet er opphavet til to fundamentale og motstridende behov: Ett behov for å fordele arbeidet mellom flere aktiviteter og personer, og ett behov for å koordinere arbeidsoppgavene. Samtidig er slike organisasjoner underlagt krav til effektivitet. Hvordan basiselementene arbeidsdeling og samordning håndteres i en organisasjon er av vesentlig betydning for hvor effektivt den kan fungere. For å oppfylle målet med emneområdet vil det i tillegg til en introduksjon i selve faget gis undervisning i organisasjonspsykologi, organisasjonsdesign og offentlige organisasjoners funksjon og forhold til næringslivets rammebetingelser.

Mål med kurset
Kursets formål er å gi studentene innsikt i og forståelse av ulike prinsipper og modeller for organisasjonens form og funksjon.

Forkunnskaper
Ingen spesiellle forkunnskaper kreves.

Obligatorisk litteratur
Mintzberg, H.: *Structure in fives : Designing Effective Organizations.* Englewood Cliffs, N. J. : Prentice-Hall 1983.

Anbefalt litteratur
Thompson, J. D.: *Organizations in Action.* New York : McGraw-Hill 1967.
Pfeffer, J.: *Organizational Design.* Arlington Heights, Ill. : AHM 1978.

Emneoversikt
Innledning
Basiselementer i struktur
Den enkle struktur
Maskinbyråkratiet
Det profesjonelle byråkratiet
Case
Den divisjonaliserte form
Adhocrati
Case
Avslutning, oppsummering

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 23 timer forelesninger og 4 timer gruppearbeid etter følgende opplegg: Forelesninger: 7 uker á 3 timer + 1 uke á 2 timer + cases: 2 ganger á 2 timer pr. gruppe, totalt 4 grupper. Det skal leveres to casebesvarelser som må være godkjent før det gis adgang til å ta eksamen i kurset.

Eksamen
Tre timer skriftlig eksamen. (To casebesvarelser skal være levert og bestått.)

Eksamenskode
SIV 75002 – skriftlig (100%)
SIV 75003 – case 1
SIV 75004 – case 2

Casene kan løses i grupper bestående av inntil tre personer. Casene er deleksamener som vurderes med bestått/ikke bestått.

Hjelpemidler til eksamen
Ingen.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Emneområde: SIV 7500

Emneansvarlig: Agneta Karlsson

3. klasse - Kursbeskrivelser - Vinter 2000

SIV 1202
Metode 2

Totalt 2 2/3 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Jan Evensmo, Fred Wenstøp

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Metodeundervisningen gir en innføring i bruk av modeller i økonomisk/administrative problemstillinger. Det tas utgangspunkt i planleggings- og beslutningssituasjoner av kvantitativ natur, der studentene skal bygge matematisk/statistiske modeller av disse, og deretter behandle modellene ved hjelp av dataverktøy.

Mål med kurset
Kursets formål er femdelt:
1. Å oppøve evnen til effektiv strukturering av kompliserte problemstillinger.
2. Å bruke metoder for analyse av problemstillinger som involverer kryssende mål og myke verdier.
3. Å gi en innføring i sentrale stokastiske modeller.
4. Å presentere simulering som et alternativ til analytiske metoder.
5. Å bruke programvare til slike formål.

Forkunnskaper
SIV 1201 Metode 1

Obligatorisk litteratur
Evensmo, J.: *Kvantitative metoder : analyse og simulering av økonomisk/administrative modeller.* 2 utg. Oslo : Tano 1991.
Gottschalk, P. og Wenstøp, F.: *Kvantitativ beslutningsanalyse for ledere og planleggere.* 3. utg. Oslo : Universitetsforlaget 1988. Del 2.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Beslutningsteori og beslutningsanalyse (12 t)
Køteori og stokastisk simuleringsmetodikk (9 t)
Systemdynamikk og deterministisk simuleringsmetodikk (6 t)

Dataverktøy
Kurset krever bruk av dataverktøy:
Regneark, f.eks. EXCEL
Statistikk-program, f.eks. MINITAB
Pro&Con for IBM (inkludert i Gottschalk og Wenstøp del 2)

Gjennomføring
27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.

Eksamen
Felles evaluering for Metode etter dette kurset (Metode 1 og 2). Det gis en 72 timers fagoppgave, delvis bygget på tidligere utlevert materiale. Et antall grupper vil kunne bli plukket ut til muntlig presentasjon av sin besvarelse. Presentasjonen vurderes som bestått/ikke bestått, og må bestås for de grupper som evt. plukkes ut.

Eksamenskode
SIV 12101 72 t. fagoppgave

VINTER SØ 3

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Emneområde: SIV1210

Emneansvarlig: Jan Evensmo

SIV 2101
Foretaksøkonomi 1

Totalt 2 2/3 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Espen Skaldehaug

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Emneområdet har som hovedmål å bringe sammen emneområdet Årsregnskapet og Økonomistyring, samt utvide perspektivene i disse to emneområdene både tematisk og geografisk. Fokus for emneområdet er brukeren som beslutningstaker, hvordan beslutningstakeren bruker og påvirkes av informasjon, og hva slags informasjon som er tilgjengelig gjennom bedriftens regnskapsrapporter. Sentrale temaer er virkningen av asymmetrisk informasjon, hvordan insentiver, kontrakter og interessekonflikter kan påvirke regnskapsprodusenter og regnskapsbrukere, og internasjonale forskjeller i bedriftenes rammebetingelser.

Mål med kurset
Kurset skal gi innsikt i ulike problemstillinger som bedriften står ovenfor i praktiske økonomiske beslutningssituasjoner. Studentene vil få trening i å fatte beslutninger (i grupper) ved hjelp av et bedriftsspill i økonomiledelse.

Forkunnskaper
Se under "Mål"

Obligatorisk litteratur
Demski, J.S.: *Managerial uses of Accounting Information.* Boston : Kluwer Academic Publishers, 1994
Skaldehaug, E. og P. Berthling-Hansen: *Eksamenoppgavesamling med løsningsforslag.*

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Kostnadsanalyse, ulike metoder for fordeling av felleskostnader.
Metoder for lønnsomhetsvurdering
Prestasjonsvurdering, finansielle og ikke-finansielle måleparametre
Verdikjedeanalyse
Bedriftsspill

Dataverktøy
Studentene må beherske følgende dataverktøy som vil bli brukt i kurset:
En statistisk programpakke til å gjennomføre regresjonsberegninger .
Et regneark eller modellspråket til å lage budsjetter og gjennomføre analyser og beregninger i bedriftsspillet

Gjennomføring
27 timer forelesning/øving fordelt på vinter- og vårterminen (jf. SIV 2102 Foretaksøkonomi 2).
Innlevering av gruppebesvarelser (tre til åtte studenter sammen) i fem omganger i bedriftsspillet.

Eksamen
Ingen eksamen i denne terminen. Felles eksamen med kurset SIV 2102 Foretaksøkonomi 2 etter vårterminen, se kursbeskrivelsen for SIV 2102 Foretaksøkonomi 2.

Eksamenskode
Se SIV 2102 Foretaksøkonomi 2

Hjelpemidler til eksamen
Se SIV 2102 Foretaksøkonomi 2

Kontinuasjon
Se SIV 2102 Foretaksøkonomi 2

Emneområde: SIV2110

Emneansvarlig: John Christian Langli

VINTER SØ 3

SIV 2302
Finans 2

Totalt 2 2/3 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Dag Michalsen

Institutt
Finansiell økonomi

Mål
Emneområdet skal gi en bred innføring i, og grunnleggende forståelse av, fagområdet finans basert på moderne finansteori. Det vil bli lagt spesiell vekt på analyse av bedrifters finansielle strategi, samt investerings-, kapitalstruktur- og dividendebeslutninger.

Mål med kurset
Det vil bli lagt spesiell vekt på analyse av bedrifters finansielle strategi, kapitalstruktur- og dividendebeslutninger.

Forkunnskaper
SIV 2301 Finans 1

Obligatorisk litteratur
Ross, S. A., R. W. Westerfield and J. Jaffe: *Corporate Finance.* 5th. ed. Boston : Irwin 1999 (utvalgte deler).
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur
Eksamensoppgavesamling med løsningsforlag i finans 1997. Bærum: BI Forlag, siste utgave.

Emneoversikt
Markedseffisiens
Kapitalstrukturbeslutninger
Dividendebeslutninger
Opsjonsprising
Leasing
Risikostyring

Dataverktøy
Studentene anbefales å bruke dataverktøy i kurset etter nærmere avtale med foreleser.

Gjennomføring
27 timer forelesning. Oppgaver integreres i forelesningene som illustrasjoner på teorianvendelse.

Eksamen
Tre timers flervalgseksamen for hele emneområdet (Finans 1 og 2) etter vinterterminen.

Eksamenskode
SIV 23001

Hjelpemidler til eksamen
Rentetabeller (utdeles ved eksamen) og kalkulator er tillatte hjelpemidler. Dataverktøy kan ikke brukes ved eksamen.

Kontinuasjon
Evt. kontinuasjon legges normalt til påfølgende desember.

Emneområde: SIV2300

Emneansvarlig: Dag Michalsen

SIV 6301
Strategi 2

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Knut Haanæs

Institutt
Strategi

Mål
Emneområdet skal gi en solid innsikt i fagområdet strategi. Spesiell vekt legges på (1) den strategiske analyse av foretaket og foretakets omgivelser, (2) strategisk beslutningstaking, samt (3) strategiske prosesser. Studentene vil gjøres kjent med teknikker, verktøy og datakilder for den strategiske analysen.

Mål for kurset
Dette er et kurs i strategiske prosesser, sett primært fra et dynamisk perspektiv. Tre verdikonfigurasjoner, samt ressursbaserte perspektiver, er de sentrale strategiske modeller som blir brukt for å utvikle forståelse for strategiske prossesser. Med utgangspunkt i strategiforskning erkjenner vi at kompleksitet og tidsforsinkelser som er innbakt i organisatoriske systemer kan skape betydelige vanskeligheter når det gjelder beslutningstaking. For å bekjempe disse begrensninger, vil analysen av verdiskapende aktiviteter bli presentert fra et dynamisk systemperspektiv.

Forkunnskaper
SIV 6201 Strategi 1

Obligatorisk litteratur
Barney, J. B.: *Gaining and sustaining competitive advantage.* Reading, Mass. : Addison Wesley, 1997.
Artikkelsamling: *Strategiske Prosesser og Implementering.* Redaktør Knut Haanæs. BI Forlag

Anbefalt litteratur
Senge, P.M., *The Fifth Discipline.* New York: Doubleday 1990.

Emneoversikt
Gjennom dette kurset får deltakerne følgende:
1. Et konseptuelt rammeverk for forståelse av forretningsorganisasjoner som komplekse systemer av verdiskapende aktiviteter.
2. Et sett av analytisk beredskap som gir dypere forståelse av verdikonfigurasjonens dynamisme og analytiske prosedyrer.
3. Et bredere perspektiv for for å forstå implementering av strategi og strategiske prosesser i bedrifter og andre organisasjoner.

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
Kurset er på 27 timer. Det vil bli forelesninger, gruppearbeid og diskusjon.

Eksamen
To caseoppgaver analyseres og løses i grupper, tilsammen 40% (2x20%) av karakteren.
Prosjektoppgave som teller 60% av karakteren.

Eksamenskode

SIV 63105	Case 1	(20%)
SIV 63106	Case 2	(20%)
SIV 63107	Prosjektoppgave	(60%)

Det gjøres oppmerksom på at anmodning om begrunnelse evt klage i casene/prosjektoppgaven, skal gjøres samlet i begrunnelsesperioden som gjelder for eksamen inneværende termin.

VINTER SØ 3

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler er tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Emneområde: SIV6310

Emneansvarlig: Knut Haanæs

SIV 7601
Offentlige rammebetingelser

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Kåre Hagen

Institutt
Offentlige styringsformer

Mål
Målet med emneområdet er å gi studentene oversikt over og innsikt i de vesentlige temaene innen faget og derved forståelse av hvordan organisasjoner fungerer. Organisasjon og ledelse er et basisområde i enhver økonomisk-administrativ utdannelse. Faget gir ikke enkle svar, men setter problemstillinger i perspektiv før løsninger genereres. Organisasjoner møter vi hver dag gjennom hele livet, som offentlige enheter og private service- eller vareproduserende bedrifter. Enhver organisert menneskelig aktivitet er opphavet til to fundamentale og motstridende behov: Ett behov for å fordele arbeidet mellom flere aktiviteter og personer, og ett behov for å koordinere arbeidsoppgavene. Samtidig er slike organisasjoner underlagt krav til effektivitet. Hvordan basiselementene arbeidsdeling og samordning håndteres i en organisasjon er av vesentlig betydning for hvor effektivt den kan fungere. For å oppfylle målet med emneområdet vil det i tillegg til en introduksjon i selve faget gis undervisning i organisasjonspsykologi, organisasjonsdesign og offentlige organisasjoners funksjon og forhold til næringslivets rammebetingelser.

Mål med kurset
Kurset skal gi studentene en oversikt over den offentlig sektors rolle i det norske samfunn. Kurset vil belyse forholdet mellom det offentlige og næringslivet, gi en oversikt over forholdet mellom stat og kommune og drøfte hvordan den norske velferdsstat er bygget opp.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Østerud, Ø.: *Statsvitenskap : innføring i politisk analyse.* 2.utg. Oslo : Universitetsforlaget 1996. (Kapittel 25–26 er ikke pensum.)
NOU 1989:5. *En bedre organisert stat.* Kapittel 1–5.
Grund, J.: *Politikk og marked : mangfoldet i offentlig sektor.* Oslo : Tano 1995

Anbefalt litteratur
Fevolden, T. R. Sørensen og T. Hagen: *Kommunal organisering.* 4.utg. Oslo : TANO Aschehoug 1997. Kap. 1–6.
Christensen, T. og M. Egeberg (red.): *Forvaltningskunnskap.* Rev. utg. Oslo : TANO Aschehoug 1997. Kap. 3 og 6.
NOU 1989:5. En bedre organisert stat. Kap. 6–9.

Emneoversikt
Samfunn, politikk og økonomi
Statsapparatets organisering og virkemåte
Kommunalpolitikk
Velferdspolitikk
Privat næringsvirksomhet og offentlige rammebetingelser
Interesseorganisering
Det internasjonale samfunn

Dataverktøy
Dataverktøy brukes ikke i dette kurset.

VINTER SØ 3

Gjennomføring
27 timer forelesninger.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
SIV 76001

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Emneområde: SIV7600

Emneansvarlig: Øivind Revang

3. klasse - Kursbeskrivelser - Vår 2000

VÅR SØ 3

SIV 2102
Foretaksøkonomi 2

Totalt 2 2/3 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
John Christian Langli

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Emneområdet har som hovedmål å bringe sammen emneområdet Årsregnskapet og Økonomistyring, samt utvide perspektivene i disse to emneområdene både tematisk og geografisk. Fokus for emneområdet er brukeren som beslutningstaker, hvordan beslutningstakeren bruker og påvirkes av informasjon, og hva slags informasjon som er tilgjengelig gjennom bedriftens regnskapsrapporter. Sentrale temaer er virkninger av asymmetrisk informasjon, hvordan insentiver, kontrakter og interessekonflikter kan påvirke regnskapsprodusenter og regnskapsbrukere, internasjonale forskjeller i bedriftenes rammebetingelser, og koblinger mellom forskjellige fagområder.

Mål med kurset
Formålet med kurset er å skape forståelse for de muligheter og begrensninger selskapenes offisielle regnskaper har som formidler av informasjon om selskapenes realøkonomiske stilling og utvikling, og øke evnen til å tolke, analysere og bruke regnskapsinformasjon fra norske og internasjonale selskaper.

Forkunnskaper
SIV 2101 Foretaksøkonomi 1

Obligatorisk litteratur
Tellefsen, J. T. og J. C. Langli: *Årsregnskapet.* Oslo : Universitetsforlaget 1999. Utvalgte kapitler.
Deler av den obligatoriske litteraturen i foretaksøkonomi 2 vil være hentet fra den obligatoriske litteraturen i kursene i finans, strategi og statistikk. Nærmere opplysninger blir gitt ved kursets start.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Integrasjon mellom fagområder, med vekt på sammenhengen mellom regnskap, finans og strategi
Finansregnskapets muligheter og begrensninger som informasjonsbærer
Prestasjonsanalyser med utgangspunkt i finansregnskapet
Internasjonale regnskapsprinsipper og regnskapsstandarder
Alternative regnskapsmodeller

Dataverktøy
Internett og regneark

Gjennomføring
27 timer forelesninger fordelt på vinter- og vårterminen (jf. SIV 2101 Foretaksøkonomi 1).

Eksamen
Det blir avholdt en felles fem-timers skriftlig eksamen i SIV 2101 Foretaksøkonomi 1 og SIV 2102 Foretaksøkonomi 2. Spørsmålene på eksamen vil referere seg til pensum og forelesningene i Foretaksøkonomi 1 og 2 (hver med vekt 40%) og bedriftsspillet i Foretaksøkonomi 1 (20%).

Eksamenskode
SIV 21101

Hjelpemidler til eksamen
Kalkulator.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde: SIV 2110

Emneansvarlig: John Christian Langli

SIV 3300
Offentlig økonomi

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Christian Riis

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Offentlig økonomi: Emneområdet fokuserer på offentlig sektors rolle i norsk økonomi. Analysen benytter elementær mikroøkonomisk teori til å drøfte virkninger på næringsutviklingen av offentlig regulering, produksjon og eierskap.

Mål med kurset: Kursets siktemål er å analysere offentlig sektors rolle i utviklingen av markeder. Offentlig sektor har mange roller, som tjenesteprodusent, som markedsregulator og overvåker, som forvalter av betydelig formue, som eier i næringslivet og som skatteinnkrever og inntektsomfordeler. Sentrale temaer i kurset er konkurranseregulering, miljøregulering, skatter og overføringer, investeringer i teknologi og kunnskap og reorganisering av offentlig produksjon (privatisering og konkurranseutsetting).

Forkunnskaper
SIV 3101 Mikroøkonomi 1

Obligatorisk litteratur
Varian, H.: *Intermediate Microeconomics.* 5th ed. New York : Norton 1999(Eldre utgaver kan også benyttes)
Rødseth, A og C. Riis: *Markeder, ressurser og fordeling.* Oslo : AdNotam Gyldendal 1998.
I tillegg kommer utvalgte artikler.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Markedssvikt
Offentlige inngrep
Skatteteori
Nyttekostnadsanalyse
Konkurranseutsetting
Klyngeteori
Informasjonssamfunnet

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesning over utvalgte emner.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
SIV 33001

Hjelpemidler til eksamen
Sydsæter, K. og Thalberg, B.: Matematisk formelsamling

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Emneområde: SIV 3300

Emneansvarlig: Terje Synnestvedt

SIV 6401
Strategi 3

1 1/3 vekttall

Kursansvarlig
Erik W. Jakobsen

Institutt
Strategi

Mål
Hovedtemaet i strategi 3 er konsernstrategi. Kurset er basert på nyere økonomisk funderte teorier om strategi og organisering. Strategi 3 bygger på kunnskapen og ferdighetene studentene har bygget opp gjennom strategi 1 og 2 og integrerer dette i konsernstrategiske problemstillinger.

Forkunnskaper
SIV 6201 Strategi 1 og SIV 6301 Strategi 2

Obligatorisk litteratur
Barney, J. B.: *Gaining and sustaining competitive advantage.* Reading, Mass. : Addison Wesley 1997. Kapitlene 9 -14.

Anbefalt litteratur
Artikkelsamling legges frem senere.

Emneoversikt
Temaer i kurset er:
Kontraktsperspektiv på bedrifter
Vertikal integrasjon - "make, buy, contract"-beslutninger
Diversifisering; relatert og urelatert ekspansjon
Internasjonaliseringsstrategier
Agentproblemer og ufullstendige kontrakter - insentivstyring, atferdsstyring og kulturstyring

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
Kurset er på 27 timer

Eksamen
Karakteren baseres på en prosjektoppgave som skrives på gruppebasis (grupper på inntil 3 studenter). Oppgaven leveres ved slutten av kurset.

Eksamenskode
SIV 64108 Prosjektoppgave (100%)

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler er tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Emneområde: SIV 6410

Emneansvarlig: Knut B. Haanæs

Kapittel 3

Generelt om spesialisering 109
Diplomoppgave og forprosjekt 110

Alle retningene

Bedriftsutvikling 115
Diplomseminar i Bedriftsutvikling 117
Vår sø 3
GRA 3101 SMB og Entreprenørskap 118
Høst sø 4
GRA 3103 Næringsutvikling 120
GRA 3131 Vitalisering av næringsvirksomhet 121
GRA 3132 Idéutvikling og innovasjon 122
Vinter sø 4
GRA 3106 Global Entrepreneurship 124
GRA 3135 Konsulentpraksis 125
GRA 3136 Start av egen virksomhet 126
Vår sø 4
GRA 3105 Ledelse av voksende SMB 127

Finance 129
Thesis Semninar Finance 132
Vår sø 3
GRA 1101 Asset Pricing 133
GRA 1131 Financial Statement Analysis (ikke vårterminen 1999) 134
Høst sø 4
GRA 1132 Investments 135
GRA 1134 Multinational Financial Management 136
GRA 1136 Empirical Methods in Finance 137
Vinter sø 4
GRA 1102 Corporate Finance 138
GRA 1133 Risk Management 139
Vår sø 4
GRA 1103 Cases in Corporate Finance 140

Informasjonsledelse: Informasjonssystemer for forretningsutvikling 141
Diplomseminar i Informasjonsledelse 142
Vår sø 3
GRA 2337 Prosessorientert virksomhetsutvikling 144
Høst sø 4
GRA 2130 Prosjektledelse 245
GRA 2330 Ledelse av IS-innovasjoner 146
GRA 2334 Ledelsesinformasjonssystemer (LIS) (tilbys ikke høst 199) 147
GRA 2341 IS/IT Strategi og tekonologiledelse 148
Vinter sø 4
GRA 2302 Organisasjoner i nettverk 149
GRA 2329 Strategi for en digital verden 151
GRA 2343 Ledelsen av IS/IT funksjoner 153

Vår sø 4
GRA 2342 IT-støttet økonomistyring 155

International Business Management 157
Diplomseminarer i International Business Management 158
Vår sø 3
GRA 5102 International Management Operations 159
Høst sø 4
GRA 5103 International Marketing Research 160
GRA 5140 International Business: Issues and Theories 161
Vinter sø 4
GRA 5105 International Financial Management 163
GRA 5130 International Negotiations 164
GRA 5904 International Business Ethics 165
GRA 3106 Global Entrepreneurship 124
Vår sø 4
GRA 5137 Servicing International Markets 167

Logistikk 168
Diplomseminar i Logistikk 169
Vår sø 3
GRA 2301 Strategisk logistikk 170
Høst sø 4
GRA 2332 Transport og distribusjonsplanlegging 171
GRA 4134 Ledelse av markedsføringskanaler 178
GRA 2130 Prosjektledelse 245
Vinter sø 4
GRA 2331 Innkjøp og materialforsyning 172
GRA 2302 Organisasjon i nettverk 149
GRA 4130 Markedsføring på bedriftmarkedet 179
GRA 5137 Servicing International Markets 167
Vår sø 4
GRA 2350 Miljøledelse og logistikk 173
GRA 4131 International Business Development 184

Markedsføring 174
Diplomseminar i Markedsføring 175
Vår sø 3
GRA 4101 Markedsanalyse 176
Høst sø 4
GRA 4102 Kjøpsatferd 177
GRA 4134 Ledelse av markedsføringskanaler 178
Vinter sø 4
GRA 4130 Markedsføring på bedriftsmarkedet 179
GRA 4132 Integrated Marketing Communications 180
GRA 4103 Product Management and Strategy 182
Vår sø 4
GRA 4131 International Business Development 184
GRA 4140 Integrert markedsføringsledelse 185

Organisasjonspsykologi 186
Diplomseminar i Organisasjonspsykologi 187
Vår sø 3
GRA 2205 Samspill og relasjoner i arbeidslivet 188
Høst sø 4
GRA 2203 Psykologiske målinger i individ, gruppe og organisasjon 189
GRA 2235 Personlighet, rekruttering og utvalg 190
Vinter sø 4
GRA 2204 Ledelse og beslutningsatferd i organisasjoner 191
GRA 2236 Kreativitet i individ, gruppe og organisasjon 192
Vår sø 4
GRA 2230 Økonomisk psykologi 193

Regnskap, skatteplanlegging og økonomistyring 194
Diplomseminar i regnskap og økonomistyring 196
Vår sø 3
GRA 1502 Accounting Theory 197
Høst sø 4
GRA 1501 Selskapsplanlegging og selskapsbeskatning 199
GRA 1534 Konsernregnskap og foretaksintegrasjon 200
GRA 1538 Finansiell revisjon 201
GRA 1551 ABC med dataverktøy 202
Vinter sø 4
GRA 1530 Avgiftsrett og eiendomsskatt 203
GRA 1531 Videregående næringsbeskatning, omorganisering og generasjonsskifte 204
GRA 1540 Regnskapsinformasjonssystemer 206
GRA 1542 Videregående regnskapsprinsipper 208
GRA 1552 Verdianalyse 209
Vår sø 4
GRA 1532 Internasjonal skatteplanlegging 210
GRA 1550 Regnskapsinformasjon og selskapsanalyser 211

Samfunnsøkonomi 213
Diplomseminar i samfunnsøkonomi 215
Vår sø 3
GRA 1304 Anvendt markedsteori 216
Høst sø 4
GRA 1305 Næringsstruktur og spillteori 217
GRA 1330 Anvendt makroøkonomi 218
GRA 1336 Miljøøkonomi 220
Vinter sø 4
GRA 1302 Makro for åpne økonomier 221
GRA 1340 Økonomisk teori for organisasjon og ledelse 222
GRA 1342 Auksjonteori 223
Vår sø 4
GRA 1333 Penger og valuta 224
GRA 1334 Internasjonal økonomi 226
GRA 1337 Bankøkonomi 227

Shipping Management 229
Diplomseminar i Shipping Management 230
Vår sø 3
GRA 4301 Skipsfart 1 231
Høst sø 4
GRA 4302 Skipsfart 2 232
GRA 2130 Prosjektledelse 245
Vinter sø 4
GRA 4303 Skipsfart 3 233
GRA 5130 International Negotiations 166
GRA 5911 Petroleumsøkonomi og administrasjon 248
Vår sø 4
GRA 1334 Internasjonal økonomi 226

Strategy 234
Thesis seminar Strategy 235
Høst sø 4
GRA 6801 Strategy Analysis 236
GRA 6802 Strategy Evaluation 237
GRA 6803 Organizational Design 238
Vinter sø 4
GRA 6804 Management of Strategy Process 239
GRA 6805 Applied Strategy Research 241
Vår sø 4
GRA 6899 Strategic Management of Multinational Corporation 242

Frittstående suppleringskurs 243
Høst sø 4
GRA 5907 Asia studier 244
GRA 2130 Prosjektledelse 245
GRA 5992 Corporate Communications 246
Vinter sø 4
GRA 5910 Le français de la gestion des affaires internationales 247
GRA 5911 Petroleumsøkonomi og administrasjon 248
Vår sø 4
GRA 5903 Mündliche Geschäftssprache 250
GRA 5912 Det nye Europa: EUs institusjoner og politikk 251
Sommerferien
GRA 5905 Kultur- og språkkurs i utlandet: Tysk 45
GRA 5906 Kultur- og språkkurs i utlandet: Fransk 46

Generelt om spesialisering

Spesialiseringsdelen

Dette kapittelet innholder alle kurs på hver retning gjennom alle fire terminene. For å kunne få dette til, må faglig stab ha muligheten til å kunne endre pensum på vinter- og vårkursene. Dette fordi det kan komme til nye bøker som er bedre enn de eksisterende. Slik endring vil bli bekjentgjort ved oppslag i god tid før angjeldende termin starter. Dette gjelder vinter- og vårkurs spesielt.

Valg av spesialiseringsretning og tilhørende kurs skjer vinteren i 3. Klasse, ca. 1. Februar. Valg av kurs gjøres ca. 1 uke senere (oppslag om eksakt dato slås opp på tavlen.) Studentene kan velge blant 11 forskjellige retninger:

1. Bedriftsutvikling
2. Finans
3. Informasjonsledelse
4. Internasjonal bedriftsledelse
5. Logistikk
6. Markedsføring
7. Organisasjonspsykologi
8. Regnskap, skatteplanlegging og økonomistyring
9. Samfunnsøkonomi
10. Shipping Management
11. Strategy

Det er i tillegg opprettet en såkalt SUB-spesialisering i Macroeconomics and Financial Markets. For å komme med på denne må studentene ha valgt og kommet med på enten Finans- eller Samfunnsøkonomi-retningen.

Vi ønsker å gjøre dere spesielt oppmerksomme på:

- Dette kapittelet gjelder for de som begynte spesialisering våren 1999. Kullet som starter sin spesialisering våren 2000 , må gjøre sitt valg av spesialiseringsretning og kurs ut fra denne boken selv om det vil komme en ny bok i august 2000, og at det da er den nye katalogen som i realiteten gjelder for dere. I 1999 ble det delt ut en «spesialiseringsblekke», hvor retningene og kurs for fire terminer fremkom., og det vil også skje i januar 2000.
- Alle GRA-kurs er 1,5 poeng som tilsvarer 2 «ordinære» vekttall.
- Antall deltagere pr. kurs er normalt begrenset oppad til 80 studenter hvis ikke annet er oppgitt i kursbeskrivelsen. Det er et minimumskrav til deltagelse pr. kurs på 20 studenter med visse unntak.

Siviløkonomstudiets spesialiseringsdel er funksjonsorientert i motsetning til studiets obligatoriske del, som gir studentene generelle kunnskaper innen fagområdene. Med funksjonsorientering menes at undervisningens innhold og form er tilrettelagt med sikte på å forberede studentene til oppgaver innen bestemte bedriftsøkonomiske funksjoner (unntaket er Internasjonal bedriftsledelse og Organisasjonspsykologi).

Hver enkelt spesialiseringsretning består av en obligatorisk del og en valgfri del. Studentene skal som et minstekrav gjennomføre fem kurs innen den valgte retningen samt ett kurs som velges enten fra retningen eller fra annen retning eller fra de frittstående suppleringskursene. Strategi-retningen er egentlig en ren MSc-retning som er åpen for siviløkonomene. Velger du denne retningen må du også velge alle seks kursene innen selve retningen.

Dersom studentene ønsker å avlegge eksamen i kurs som går utover de nødvendige seks kurs, gis det anledning til det. Disse kursene regnes som ekstra kurs, og studentene kan velge om disse kursene skal inngå i hovedkarakteren når vitnemål utstedes.

Videre gjøres studentene oppmerksomme på at det er mulig med omvalg av kurs. For høstterminen: Senest innen første undervisningsuke i høstterminen, og for vinter- og vårterminen senest innen første undervisningsuke i vinterterminen. Disse omvalgene forutsetter at det er plasser ledige på kurset.

Når det gjelder omvalg av retning er denne fristen 1. mars i 3. klasse. Når det gjelder retninger hvor det er overbooking, vil fristen for omvalg bekjentgjøres ved oppslag.

Skjemaer for omvalg fås i sekretariatet.

Diplomoppgave og forprosjekt

Studentene skal i løpet av sitt 4. år skrive et forprosjekt og en diplomoppgave. Oppgaven utføres av to til tre studenter som samarbeider om oppgaven.

Forprosjekt

Fra og med studieåret 1996/97 er det innført et obligatorisk forprosjekt som del av diplomoppgaven.
Forprosjektet, som er en sentral del av diplomseminaret, skal presenteres- og presentasjonen **kan** inngå som en obligatorisk del av evalueringen av forprosjektet. Presentasjonen vektes evt. med 25% av forprosjektets karakter. Ved presentasjonene skal det legges hovedvekt på presentasjonens faglige innhold.

Forprosjektet skal utarbeides etter følgende disposisjon:

- Innledning
- Problemformulering og mål for hva man ønsker å komme frem til gjennom oppgaven
- Teorifundament og erfaringsgrunnlag
- Metodespørsmål i tilknytning til oppgaven, herunder en redegjørelse for metoder og innhenting av data i empiriske oppgaver
- Plan for gjennomføring av oppgaven

Reglene ble innført fra og med studieåret 1998/99, slik at kullet som gikk i 4. klasse høsten 1998 er det første kullet disse reglene gjelder for.

Omfanget på forprosjektet skal normalt ikke overskride 20 maskinskrevne A4-sider.

Frist for innlevering er innenfor perioden 15. oktober til 20. desember, men varierer mellom de ulike spesialiseringsretningene. Studentene må forholde seg til den fristen som gjelder for sin retning. For grupper hvor minst ett av medlemmene er på utveksling, er innleveringsfristen 15. januar i 4. år for hele gruppen.

Forprosjektet gis en tallkarakter som teller 20% av den endelige sensuren for diplomoppgaven. Det gis ikke adgang til forbedring av bestått forprosjekt. Dersom forprosjektet ikke bestås, gis det etter nærmere avtale med veileder anledning til å omarbeide oppgaven for fornyet sensur innen 15. mars i studiets 4. år. Dersom forprosjektet også etter fornyet sensur fremdeles ikke er bestått, vil samlet diplomoppgavearbeid bli sensurert uten forprosjektrapport, men slik at endelig karakter blir trukket med tre tiendels karakterpoeng (3/10).

Formalia vedr. Innlevering av forprosjektet:

1) Forprosjektet leveres inn i Sekretariatet, på samme måte som ved innlevering av fagoppgaver, innen fristen for vekommende retning. Innen fristen betyr som vanlig BI I HENDE innen angitt frist eller med andre ord seneste kl.15.00. Ordinært skjema for egenerklæring benyttes.
2) Forprosjektet skal leveres i 2-to-eksemplarer
3) Forsiden MÅ inneholde følgende opplysninger:
   - Gruppens deltagere (navn og reg.nr.)
   - Veileders navn
   - Spesialiseringsretning (-er)
   - Oppgavens tittel (arbeidstittel)
   - Eksamenspkode DIP 90261

Formålet med diplomoppgaven

Diplomoppgavens tema hentes fra et selvvalgt problemområde innenfor studentens spesialiseringsretning.
Diplomarbeidet skal i tillegg til å vise om studenten har evne til å anvende tilegnet kunnskap, også være en læringsprosess. Arbeidet tar sikte på å gi studentene kunnskaper og ferdigheter i utredningsmetodikk. Studentene skal kunne bearbeide et bredt formulert problem, og kunne legge frem og gjennomføre en utredning som – innen gitte tids- og ressursrammer – så godt som mulig bidrar til problemets løsning eller gir et godt beslutningsgrunnlag.

Tema for oppgaven

Når det gjelder tema for oppgaven og hvordan man skal komme igang, henvises det til diplomseminaret som gjennomføres for hver retning. Seminarene vil starte på vårparten i 3. klasse for at studentene hurtigst mulig skal komme igang med diplomoppgaven. Vi gjør oppmerksom på at diplomseminaret er obligatorisk og vil fungere som en del av veiledningsopplegget for studentene.

Studenter har plikt til selv å finne problemområder som er egnet til diplomoppgaver. Forslag skrives på eget skjema (se 2. avsnitt under «veiledning»), og veileder godkjenner tema.

De forskjellige institutter presenterer i tillegg enkelte problemområder som egner seg til utredning i en diplomoppgave. Disse forslagene til diplomoppgaver har instituttet dels fått fra utenforstående interessenter som firmaer og forvaltning, dels er det problemområder som har allmenn interesse. Alle forslag som kommer fra utenforstående interessenter (oppdragsgivere), skal godkjennes av det respektive institutt.

Veiledning

Alle studenter får tildelt en (eller flere) veiledere for diplomoppgaven. Dette skjer ved at man fyller ut et definisjonsskjema (fås i Sekretariatet). På dette skjema gir man en grov disposisjon til oppgaven man har tenkt å skrive og evt. navn på ønsket veileder (om man har noe spesielt ønske). Skjemaet leveres i Sekretariatet som formidler dette videre til instituttene. Instituttene vil da prøve å finne en veileder for studentene.

Om man er usikker på om tema man har valgt er godt, eller man ønsker fortgang i prosessen, kan man selv ta kontakt med den personen man kan tenke seg å ha som veileder. (Denne praksisen varierer imidlertid fra institutt til institutt). Som regel vil veileder være en person i BIs stab, men det kan også være personer utenfor staben, f. eks. ved oppdrag.

Det er viktig at studentene definerer problemområdet innenfor den spesialisering de har valgt. Instituttene har ikke plikt til å finne veileder for studenter med andre spesialiseringer enn de som hører til instituttet.

I de tilfeller man er misfornøyd med en veileder, kan man be om å få oppnevnt en ny veileder. Staben har i tillegg anledning til å nekte å veilede oppgaver eller studenter.

Når det gjelder veiledning generelt, har studentene krav på 5 timer veiledning i løpet av arbeidet med diplomoppgaven.

Størrelse på arbeidsgrupper

Diplomarbeidet utføres som regel av to eller tre studenter som tilsammen utgjør en arbeidsgruppe. Unntaksvis kan en diplomoppgave etter søknad utføres av en student. Begrunnet søknad sendes sammen med definisjonsskjemaet.

Formelle krav til diplomoppgaven

Format og layout

Diplomoppgaven skal trykkes i A4 format. Oppgaven skal være maskinskrevet. Omfanget på oppgaven skal normalt ikke overskride 100 sider. Det finnes ingen faste normer for linjeavstand og marger. Er man i tvil om hva som egner seg, kan man benytte de retningslinjer som finnes for fagoppgaver og prosjektarbeider. Oppgaven skal innleveres fast innbundet med omslag i stiv kartong (f.eks. som BIs kompendier).

Antall eksemplarer

Diplomoppgaven skal i ferdig stand leveres i 6 – seks – eksemplarer til Sekretariatet.

Omslaget skal inneholde følgende opplysninger:

1. Diplomoppgave ved Handelshøyskolen BI.
   (Det er i denne forbindelse ikke lov å benytte BIs logo).
2. Tidspunkt for innlevering (måned og år).
3. Tittel.
4. Registreringsnummer og navn.

Tittelen bør gjennomtenkes nøye. Alt for mange oppgaver har titler som:

1. ikke er dekkende for hva som er behandlet
2. er for omstendelige

Det er hensiktsmessig å benytte en todelt tittel:
1. hovedområdet, og
2. forklarende undertittel

NB! Hvis oppgaven er konfidensiell, skal dette tydelig fremgå på omslaget.
(Se også punktet om Innlevering på neste side).

Sammendrag
Like etter omslaget på de innleverte oppgaver, dvs. før forord, innholdsfortegnelse etc., skal det finnes et sammendrag av oppgaven. Sammendraget må ikke overskride to A4 sider og skal inneholde følgende opplysninger:
1. Studenten(e)s navn, kontaktadresse og eventuelt telefon.
2. Årskull (f.eks. 1990–94)
3. Innleveringsmåned og -år.
4. Hvis oppgaven er konfidensiell, skal dette påføres, samt til hvilket tidspunkt den er konfidensiell.
5. Fagområde (f.eks. markedsføring, logistikk etc.)
6. Sammendrag av oppgaven, f.eks. ved hjelp av:
   - problemdefinisjon
   - kort om datainnsamling
   - analysen
   - konklusjonene
   - sentrale litteraturhenvisninger
   - hvem som har vært veileder

Innholdsfortegnelse og forord
Diplomoppgaven skal ha en innholdsfortegnelse. Denne bør settes opp slik at den gir en klar oversikt over oppgavens disposisjon og innhold. Mange foretrekker å lage en egen oversikt for å henvise til tabeller og figurer i teksten.

I forordet til oppgaven kan det skrives en kort selvkritikk av arbeidet som er gjennomført. Man kan kommentere både svake og sterke sider ved oppgaven, og også forklare årsaken til avvik fra den opprinnelige disposisjon. Husk at oppgaven må godkjennes på nytt dersom avvikene er vesentlige.

Referanser og litteraturliste
Ved en vitenskapelige høyskole er referanser til kildene viktig for alle faglige arbeider.

Bruk av referanser gir forfattere mulighet til å dele kunnskap og sammenligne kilder. Referansene skal opplyse om hva som er egne bidrag og hva som er andres. På den måten kan opplysninger og sitater kontrolleres og etterprøves. God referanseskikk er en måte å sikre mot plagiat så vel som å vise forfatterens resonnementer.

Det er mange måter å sette opp referanser på. Forskningsutvalget ved Handelshøyskolen BI vedtok våren 1999 å anbefale følgende referansestandard for alle studentoppgaver ved BI. Den håndterer alle referanser med en enkel "forfatter-år" referanse i teksten og korresponderende litteraturliste på slutten av dokumentet. Referansen skal gi en så fullstendig informasjon at leseren har mulighet til å finne tilbake til det spesifikke sitatet. Kilden oppgis både i oppgaveteksten (referanse i teksten) og i en egen litteraturliste bakerst i oppgaven.

Mer utførlig forklaring finner du på bibliotekets web-side: http://www.bi.no/library/

Referanser i teksten
Referanser som gjøres i teksten er ment å gi henvisning til den alfabetiske litteraturlisten i slutten av dokumentet.
Eksempler
Kilder refereres fortløpende I teksten med forfatterens etternavn og utgivelsesår i parentes etter følgende prinsipper:
... som viser seg å være viktig i strategiske prosesser (Lorange 1993).
Peter Lorange (1993) hevder i sin analyse av strategiske prosesser at....
Ved direkte sitat skal det også henvises til sidenummer. Mellom årstall og sidetall brukes kolon:
Michael Porter (1985: 3) sier det derimot slik "value is what customers are willing to pay."

Litteraturlisten
Alle oppgaver skal ha en litteraturliste som inneholder de verk som det refereres til i teksten, men heller ikke flere. Litteraturlisten skal stå på et eget ark bakerst i oppgaven. Listen sorteres alfabetisk på etternavn. Alle referanser i litteraturlisten må være konsekvent gjennomført med riktig bruk av skilletegn og kursiv for å være korrekt.

Bøker
To forfattere:
Kotler, Philip og Gary Armstrong. 1996. *Principles of marketing.* 7th ed. Englewood Cliffs, NJ.: Prentice-Hall.
Redaktører:
Roos, Göran, Georg von Krogh og Johan Roos, red. 1997. *Strategi som konkurransefortrinn.* Bergen-Sandviken: Fagbokforlaget.

Kapitler i bøker
Amdam, Rolv og Gunnar Yttri. 1998. *"The European Productivity Agency, the Norwegian Productivity Institute and management education."* I Missionaries and managers: American influences on European management education, 1945 – 1960, redigert av T. R. Gourvish and N. Tiratsoo. Manchester: Manchester University Press.

Tidsskriftartikler
Stabell, Charles B. og Øystein D. Fjeldstad. 1998. *"Configuring value for competitive advantage: On chains, shops and networks."* Strategic Management Journal, 19 (5): 413-437.

Innlevering

Tidsfrister
Diplomoppgaven skal innleveres senest 1. september etter 4. klasse. Denne fristen gjelder f.o.m. 1998. For tidligere kull er det ikke fastsatt en absolutt frist, men det anbefales at man forholder seg til den samme fristen. Oppgaven leveres på Sekretariatet.

Leveringssted
Besvarelsen skal leveres eller sendes rekommandert til BIs sekretariat, P.b. 580, 1302 Sandvika.

Registrering
Et registreringsskjema for innlevering av diplomoppgave må fylles ut og innleveres i god tid før oppgaven leveres (1 mnd.). Skjemaet fås på Sekretariatet og skal fylles ut med studentens navn og registreringsnummer, oppgavens tittel og veileders navn. Levering av det nødvendige antall eksemplarer registreres på Sekretariatet. Registrering blir ikke foretatt før alle formelle krav er overholdt (antall, innbinding, omslag, sammendrag etc.). Studenten skal ha kvittering for levert oppgave.

Oppbevaring
Etter sensur oppbevares fire eksemplarer av diplomoppgavene på Biblioteket. To eksemplarer beholdes av sensorene. Konfidensielle oppgaver oppbevares nedlåst. Eksemplarer av spesielt gode oppgaver sendes biblioteket ved Norges Handelshøyskole.

Disposisjonsrett
BI forbeholder seg retten til uten vederlag å benytte hele eller deler av besvarelsene i undervisningen. Besvarelsene vil også kunne bli benyttet i utdannings- og forskningsarbeid som er igangsatt av BIs stab og som diplomoppgavene er en del av. Studentene har utover dette full disposisjonsrett. Dette betyr at de har opphavs- og utnyttelsesretten til den innleverte besvarelse. BIs øvrige studenter skal ha anledning til å låne besvarelsene på Biblioteket.

Konfidensiell behandling
Skolen ser helst at diplomoppgavene holdes offentlig tilgjengelige gjennom BIs bibliotek, slik at andre studenter i sine arbeider kan dra nytte av diplomoppgaver som er skrevet tidligere. Oppgaver kan imidlertid etter søknad til

Høyskolekontoret gjøres konfidensielle i ett år, og det kan i visse tilfeller gis dispensasjon for ytterligere ett år. I begge tilfeller skal søknaden inneholde begrunnelse for hvorfor oppgaven ønskes konfidensielt behandlet. Ved søknad om to-års konfidensialitet må oppdargsgiver begrunne søknaden. Dersom studentene ikke har søkt eller fått godkjent en slik søknad før sensurering, vil oppgaven straks etter sensur bli offentlig tilgjengelig.

Bedømmelse og sensur

Oppgaven skal bedømmes av to personer. Disse sensorene oppnevnes av instituttet.

Ved omsensur av diplomoppgaver følger man de samme regler som gjelder for andre eksamensoppgaver. Dette betyr at man får oppnevnt to nye sensorer, om man etter en sensurbegrunnelse velger å klage på sensuren.

Kontinuasjon

Dersom diplomarbeidet ikke godkjennes, og man velger å omarbeide den gamle oppgaven i stedet for å skrive en ny, skal en evt. omarbeidelse skje i henhold til veileders anvisninger, og ny sluttrapport innleveres. Ovennevnte innleveringsfrister gjelder også for omarbeidede oppgaver. Omarbeidede oppgaver gis ikke bedre karakter enn 4.00.

Finn Øiens pris

I den økonomisk-administrative fagtradisjon ligger det store utfordringer i å bygge kvantitative modeller til bruk i økonomisk styring, som beslutningsstøtte, eller for å øke innsikt og forståelse. I dag er utfordringene større enn noensinne på grunn av de muligheter datateknologien gir. Finn Øiens pris for beste diplomoppgave i kvantitative metoder tildeles forfatterne av den beste diplomoppgave på dette området.
Prisen er på kr 10 000,- totalt.

En komité bestående av Finn Øien, et medlem fra BI og et eksternt medlem valgt i samråd med de ovennevnte, bestemmer hvilken oppgave som skal tildeles prisen.

BI nominerer de diplomoppgaver som skal underkastes komiteens bedømmelse. Alle diplomoppgaver som er innlevert innen fristen (1. September) kan komme i betraktning.

Spesialiseringsretning Bedriftsutvikling

Studium: *Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig: *Olav R. Spilling*
Institutt: *Innovasjon og økonomisk organisering*
Semester: *Vår, Høst, Vinter, Vår 4*
Antall plasser i retningen: *60*

Obligatoriske kurs: *GRA 3101*

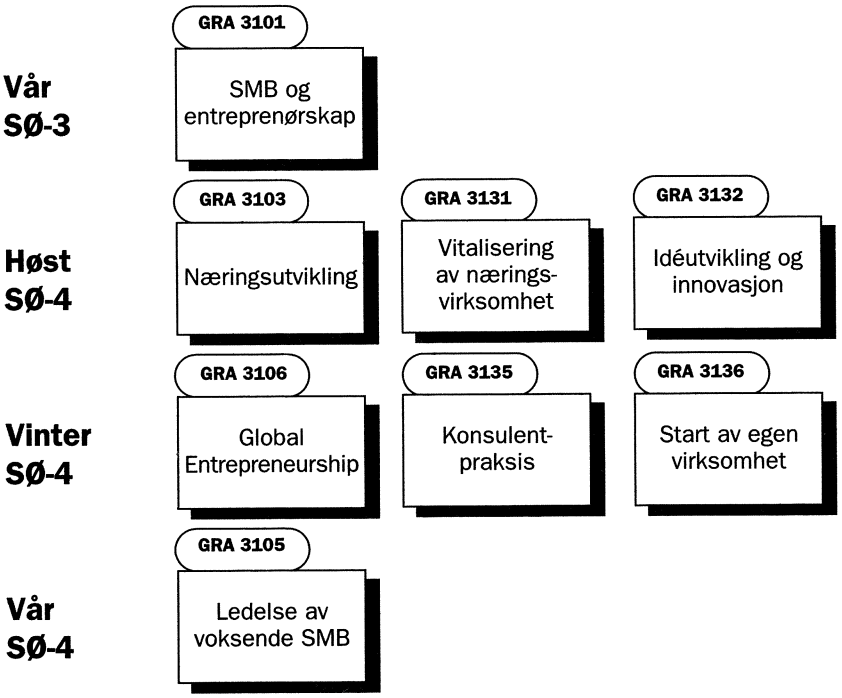

Retningsbeskrivelse

Spesialiseringsretningen i Bedriftsutvikling har som sitt utgangspunkt at mesteparten av norsk nærlingsliv består av små og mellomstore bedrifter, og at det årlig startes tusenvis av nye bedrifter. Dette stiller krav til at aktører i næringslivet både har oversikt over og mestrer ulike prosesser knyttet til å starte nye virksomheter og lede små og mellomstore virksomheter i ulike utviklingsfaser.

Spesialiseringsretningen er kalt bedriftsutvikling, og formålet med den er å gi kandidatene både en teoretisk basert og anvendt innføring i ulike sider ved det å starte, lede, omstrukturere og utvikle små og mellomstore virksomheter. Retningen kunne like gjerne vært kalt entreprenørskap, idet entreprenørskap er det begrepet som nå internasjonalt brukes på de områder som bedriftsutvikling dekker.

Begrepet entreprenørskap kan brukes i flere betydninger, noen sentrale anvendelser er knyttet til:

- å ta initiativ til og organisere en helt ny forretningsmessig virksomhet
- å utvikle et nytt forretningsområde innenfor en bestående virksomhet (innovasjon, intraprenørskap)
- å endre og omorganisere aktivitetene i en bestående virksomhet for å gjøre den mer konkurransedyktig (innovasjon, reorganisering, vitalisering).

Det er nære sammehenger mellom begrepet entreprenørskap og begreper som kreativitet og innovasjon som gjelder det å utvikle alternativer og gjøre noe nytt. Begrepet kan også knyttes til ledelsesstrategier og personlige

adferdsmønstre og lederstil. Det å være entreprenør eller å ha en entreprenøriell holdning, blir gjerne knyttet til egenskaper som selvstendighet, å være innovativ, vilje til å ta (kalkulert) risiko, være initiativrik og konkurranseorientert.

Gjennom de ulike kursene i spesialiseringsretningen er formålet å gi studentene innsikt i betydningen av disse mekanismene i næringslivet, og trene opp studentene til selv å utvikle entreprenøriell adferd. Spesialiseringen er særlig rettet mot det store antall små og mellomstore bedrifter i næringslivet. Jenter oppfordres særlig til å søke spesialiseringen, da det er et stort behov for flere kvinnelige entreprenører og ledere i næringslivet

Ved siden av det obligatoriske kurstet må studentene velge 4 av de valgfrie kursene. Dessuten skal det velges et suppleringskurs fritt innen alle studieretningene, inklusive Bedriftsutvikling.

Diplomseminar Bedriftsutvikling

Studium: *Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig: *Olav R. Spilling, Birgit Jevnaker*
Institutt: *Innovasjon og økonomisk organisering*
Semester: *Vår, Høst, Vinter, Vår 4*

Diplomseminaret skal hjelpe studentene til å komme i gang med i gjennomføre diplomoppgavearbeidet på en målrettet måte.

Seminaret inkluderer
Presentasjon av forslag til diplomoppgaver
Veiledning i valg og utforming av oppgave
Gjennomgang av faser i diplomarbeidet, case-presentasjon
Arbeid med teori og metode
Presentasjonsteknikk
Presentasjon og diskusjon av studentenes pågående arbeid

Seminaret omfatter følgende obligatoriske innleveringer
1. En vurdering av en tidligere diplomoppgave - skriftlig notat
2. En presentasjon av problemstilling for diplomoppgaven – muntlig og Powerpoint-presentasjon
3. Innlevering av forprosjektet – skriftlig rapport, muntlig og Powerpoint-presentasjon
4. Vurdering av et forprosjekt (til en av de andre gruppene) – muntlig kommentar.

Forprosjektet vil bli gitt karakter som teller 20 % av den samlede diplomoppgaven. De øvrige innleveringene skal være godkjent.

Det gis individuell veiledning for de enkelte grupper vedrørende arbeidet med diplomoppgaven.

Seminaret starter i vårsemesteret. Første seminar kunngjøres ved oppslag.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 10. november

GRA 3101
SMB og Entreprenørskap

Small Business and Entrepreneurship

2 vekttall

Kursansvarlig
Olav R. Spilling

Institutt
Innovasjon og økonomisk organisering

Mål
Målet med kurset er å gi en oversikt over små og mellomstore bedrifter (SMB), hvilken betydning de har i økonomien, hvilke utviklingstendenser det er blant disse bedriftene, hva som særpreger dem, og forhold i samfunnet som har betydning for hvordan de utvikles.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Spilling, O.R. (red.): *Entreprenørskap på norsk.* Bergen : Fagbokforlaget 1998
Spilling, O.R. (red.): SMB 98: *Fakta om små og mellomstore bedrifter i Norge.* Bergen : Fagbokforlaget 1998
(Denne boka vil bli erstattet av en ny planlagt bok: "SMB 2000", dersom den foreligger innen kursets start.)
Utvalgte artikler som deles ut i forelesningene.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Hva er SMB, omfang og betydning av SMB, særpreg ved SMB, argumentasjon rundt SMB
Entreprenørskap: Hva er entreprenørskap, hvem blir entreprenør, entreprenørielle prosesser, kvinner som entreprenører, omfanget av nyetableringer
Utvikling og vekst i SMB: Organisering av SMB, vekst, omfanget av vekst i SMB, faktorer som påvirker vekst, barrierer mot vekst
Miljø for entreprenørskap, faktorer som påvirker entreprenørskap
Familiebedrifter: Organisering, kompetanse, generasjonsskifte
Finansiering av SMB
Innovasjon i SMB, SMBs betydning i nasjonale og regionale innovasjonssystemer
Nettverk og nettverksbasert organisering av SMB
Rammebetingelser for SMB

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
30 timer forelesning og gruppepresentasjoner.
Kurset er lagt opp slik at studentene i grupper på 2-3 personer skal levere besvarelser på to oppgaver. Besvarelsene presenteres muntlig og leveres skriftlig i form av et notat eller en powerpoint-presentasjon.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
For å få adgang til eksamen kreves godkjent to besvarelser på utleverte oppgaver.

Eksamenskode
GRA 31011

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

HØST SØ 4

GRA 3103
Næringsutvikling
Economic Development

2 vekttall

Kursansvarlig
Arild Hervik

Institutt
Innovasjon og økonomisk organisering

Mål
Med næringsutvikling forstås innsats utenfor bedriftene for å tilrettelegge for etablering og utvikling av bedrifter. De store omstillinger som foregår i næringslivet peker mot økt betydning av næringsutviklingsarbeidet og mot forsterket samspill mellom bedriftene og utviklingsinstansene. Kurset vil gi en innføring i hvordan slikt arbeid utføres på ulike nivåer innen det offentlige og i private organisasjoner for næringsutvikling. Studentene skal få innsikt i hvordan slikt arbeid organiseres og styres, og hvilke arbeidsformer som nyttes.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Reve, T., Lensberg, T., og Grønhaug, K.: *Et konkurransedyktig Norge*. Oslo : Tano 1992
NOU 1996:23. *Konkurranse, kompetanse og miljø. Næringspolitiske hovedstrategier.*
NOU 1996:17. *I Norge - for tiden? Konsekvenser av økt internasjonalisering for en liten åpen økonomi.*
Hand-outs som deles ut i forelesningene.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Aktuelle utfordringer i norsk næringsutvikling
Historisk utvikling
Næringspolitikk
Næringsutvikling på nasjonalt nivå
Næringsutvikling på fylkesnivå
Næringsutvikling på kommunenivå
Næringsutvikling i privat sektor

Dataverktøy
Det benyttes ikke dataverktøy i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger og casepresentasjoner.
Gjesteforelesere

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 31031

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 3131
Vitalisering av næringsvirksomhet

Business Revitalization — 2 vekttall

Kursansvarlig
Niels Jørgen Andersen

Institutt
Innovasjon og økonomisk organisering

Mål
Hensikten med kurset er å lære operative fremgangsmåter for å utvikle verdiskapende virksomhet og identifisere kritiske innsatsområder i en konkret mindre eller middelstor bedrift.Metodene er anvendelige til å «skape nytt liv» i eksisterende virksomheter.. Undervisningen baserer seg til dels på problembasert læring. Kurset fungerer som en introduksjon til kurset GRA 3135 "Konsulentpraksis".

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Kubr, M. (ed.): *Management Consulting : a guide to the profession.* 3rd rev. ed. Geneva : International Labour Office 1996.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Målrettet markedsorientering
Utvikling av vinnerkultur
Resultatrettet styring
Registrering av konkurranseparametre
Produkt som sammensatt begrep
Kan tilsynelatende ulemper vendes til fordeler?
Utvikling av vedvarende konkurransefordeler
Kvalitetssikring og Profilering. Kun den beste vinner.
Premisser for og valg av Strategi
Operative styringsdata kontra regnskapsdata
Hvordan bevare overblikk og styringsmuligheter?
Kapitalrasjonalisering og kostnadsrasjonalisering
Resultatforbedringsanalyse og ressursbruk
Oppfølging, ressursutvikling og strategitilpassing

Dataverktøy
Kan benyttes til å sette opp verdiskapningspotensiale i produkt/markedssegmenter.

Gjennomføring
Totalt 30 timer undervisning, feltundersøkelser, gruppearbeid og studentpresentasjoner.

Eksamen
Fagoppgave (Bedriftsanalyse, tilbud til bedrift om konsulentinnsats.)

Eksamenskode
GRA 31311

Hjelpemidler til eksamen

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

HØST SØ 4

GRA 3132
Idéutvikling og innovasjon

Creative Development and Innovation

2 vekttall

Kursansvarlig
Birgit Helene Jevnaker

Institutt
Innovasjon og økonomisk organisering

Mål
Kurset har som mål å gi deltakerne kompetanse i å forstå og delta i idéutvikling og innovasjonsprosesser. Det vil i kursets første del bli lagt vekt på innføring i kreative prosesser, støttende kompetanser og praktiske metoder for utvikling og bearbeiding av ideér/konsept. Denne delen munner ut i en formidling av kreative erfaringer fra spesialister og ledere/nøkkelpersoner. I kursets annen del rettes søkelyset på evnen til gjentakende å mestre og å tilrettelegge innovasjonsprosesser, samt bevisstgjøring av kritiske betingelser for idéutvikling, bearbeiding og innovasjon i organisasjoner og nettverk.

I tillegg til å gi nødvendig faglig kunnskap og innsikt, legger kurset vekt på å utvikle deltakernes praktiske ferdigheter. I løpet av kurset skal alle studere og beskrive en reell kreativ prosess slik at vi får et bedre bilde av faktiske utfordringer og suksessfaktorer i idèutvikling og innovasjon. Denne fagoppgaven utvikles i et kreativt samarbeid under kurset og benyttes som eksamensbesvarelse. Caseeksempler, gjesteforelesere og praktikere vil gi inspirasjon.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Forsth, L. R.: *Praktisk nytenking.* Oslo : Aquarius 1991
Tidd, J., J. Bessant and K. Pavitt: *Managing Innovation : Integrating Technological, Market and Organizational Change.* Chichester : Wiley 1997
Artikkelstoff utdelt på forelesning.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Forståelse av kreativ kompetanse, idéutvikling og innovasjon
Kreative prosesser og tilretteleggelse for mestring
Metode og teknikker for kreativ problemløsing
Visualisering og design av nye konsepter
På sporet av kreative liv, kreative omgivelser? (personcase)
Gjentakende innovasjonsferdigheter og fallgruber
Innovasjonsledelse i praksis (bedriftscase)
Innovasjon gjennom nettverk (nettverkscase)
Fornyelse og friksjoner - en oppsummering

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Totalt 30 timer. Det forutsettes aktiv klasseromsdeltakelse.
Deltakelse målrettet for studenter på spesialiseringsretning Bedriftsutvikling. Andre kan delta etter kort søknad.

Eksamen
Kreativ oppgavebesvarelse - individuell eller gruppebasert, basert på utlevert oppgave eller eget forslag i samråd med og godkjent av kursansvarlig.

Eksamenskode
GRA 31321

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

VINTER SØ 4

GRA 3106
Global Entrepreneurship

2 Credits

Program
Siviløkonomstudiet (spesialisering)

Responsible for the course
Hermann Kopp

Department
Innovation and Economic Organisation

Objective
The focus of the course is entrepreneurship in the global environment. We will study entrepreneurship, and entrepreneurial behavior in different societies and cultures. What can we learn from the various types of entrepreneurship, and how can entrepreneurs adjust and adapt to the global challenges.

Prerequisites
None

Compulsory literature
Kopp, Hermann (ed.): 2000, Global Entrepreneurship : A Compendium. Sandvika, BI Forlag
Includes a selected set of cases and readings. Available at the start of the semester.

Recommended literature
T.b.a.

Course outline
Please consult the syllabus for a detailed course description. Below are some of the issues that will be discussed:
- The process of entrepreneurship
- Entrepreneurs and culture
- Attitudes and beliefs
- The global entrepreneur
- Global market, mode of entry, and strategic alliances
- Global Innovation
- Entrepreneurial finance
- The business plan

Computer-based tools
The internet.

Course structure
Internet
Extensive use of the internet is being planned

Evaluation
The grade will be determined as follows:
50% participation/contribution (one grader).
Individual feedback on participation will be given halfway through the course.
50% business plan, including presentation (two graders)

Evaluation code(s)
GRA 31061 50%
GRA 31062 50%

Aids at the examination
N.a.

Makeup exam
N.a.

GRA 3135
Konsulentpraksis

Business Consulting — 2 vekttall

Kursansvarlig
Niels Jørgen Andersen

Institutt
Innovasjon og økonomisk organisering

Mål
Hensikten med kurset er å gjennomføre et konsulentoppdrag i en bedrift og analysere og samle erfaring i konsulentprosessen. Parallelt med arbeidet i bedriften tilføres studentene gjennom forelesninger kunnskap om spesifikke teknikker og nye begreper innen bedriftsutvikling.

Premisser
Minst 2 av de 3 studenter i en gruppe må ha gjennomført GRA 3131 «Vitalisering av næringsvirksomhet» på en tilfredsstillende måte. Ettersom studentene kommer til å representere BI og det samlede studentmiljø hos oppdragsgiver, kreves at studentene er motiverte og innstilt på å oppfylle sine forpliktelser og gjøre en god jobb.

Forkunnskaper
Kurset Vitalisering GRA 3131

Obligatorisk litteratur
Studentene skal i størst mulig omfang utnytte - og oppnå erfaring med - de relevante kunnskaper, som de har tilegnet seg gjennom det samlede studium. Studentene skal gjennom problembasert læring (PBL) søke å aktivere den samlede kunnskapsbasis og bidra til en undervisning, som tilfører manglende og utfyllende kunnskaper for å komme frem til gode verdiskapende handlinger.

Faglitteratur benyttes etter behov, men alle skal være fortrolige med:
Kubr, M. (ed.): *Management Consulting : A guide to the profession.* 3rd rev. ed. Geneva : International Labour Office 1996.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Dataverktøy
Benyttes i forbindelse med analyser av virksomhetens økonomiske historie og utvikling.

Gjennomføring
Det gjennomføres ialt 30 timers undervisning, veiledning og presentasjoner.

Eksamen
Kurset avsluttes med en eksamen, som består i en muntlig presentasjon av en skriftlig konsulentrapport til bedriften.

Eksamenskode
GRA 31351

Hjelpemidler til eksamen

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i faget

VINTER SØ 4

GRA 3136
Start av egen virksomhet
Planning for Entrepreneurship

2 vekttall

Kursansvarlig
Elbjørg Gui Standal

Institutt
Innovasjon og økonomisk organisering

Mål
Hensikten med kurset er å gi trening i å utvikle en forretningsplan (fagoppgave) for start av en mindre bedrift. Studentene skal arbeide med en forretningside som etterhvert kan utvikles til en virksomhet. Det er ingen forutsetning at studentene disponerer egne ressurser eller har intensjon om faktisk å starte bedriften. Inntil 3 studenter kan gjøre oppgaven sammen.

Parallelt med utviklingen av forretningsplanen vil det bli gitt forelesninger og eksempler fra bedriftsetableringer. Vi vil her legge vekt på hvordan en forretningsplanprosess kan gjennomføres, hva som er viktige forhold for suksess og hva som kan true en etablering eller en ny bedrift.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Fry, Fred L.: Entrepreneurship : *A Planning Approach. Minneapolis*: West Publishing Company 1993.
Utdelte artikler.

Anbefalt litteratur
Gis gjennom kurset.

Emneoversikt
Idegrunnlag
Entreprenørprosessen
Entreprenøren
Utvikling av forretningsideen. Strategiske muligheter
Strategisk planlegging og ledelse
Oppstartstrategier og organisering
Finansiering
Organisering. Plan for iverksetting.

Dataverktøy
Bør benyttes ved oppsett av fagoppgaven

Gjennomføring
Forelesninger, casediskusjoner, gruppearbeid og studentpresentasjoner, totalt 30 timer.

Eksamen
Fagoppgave (forretningsplan) som teller 70%
1 times eksamen som teller 30%

Eksamenskode
GRA 31361 (70%)
GRA 31362 (30%)

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler tillatt ved den skriftlige eksamen.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 3105
Ledelse av voksende SMB

Management of Growing SMBs — 2 vekttall

Kursansvarlig
Tor Jarl Trondsen

Institutt
Innovasjon og økonomisk organisering

Mål
Ledere i næringslivet påpeker at mye av det som blir undervist på handelshøyskoler er beregnet på store bedrifter med spesialiserte funksjoner. Dette reflekterer ikke næringslivet generelt som består av et stort antall små og mellomstore bedrifter. Dette kursets tilnærming er å integrere fagområdene på en måte som er egnet for de behov mindre bedrifter har.

Studentene skal ved gjennomført kurs ha en god forståelse av de spesielle krav som stilles til ledelse av bedrifter som beveger seg fra entreprenørfasen og inn i den mer etablerte organisasjon. Kurset skal integrere kunnskaper som studentene har samlet tidligere i studiet til et helhetlig syn på bedriftsledelse:

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Collins, J.C. og Lazier, W.C.: Beyond Entrepreneurship. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall 1992.
Utdelt materiale

Anbefalt litteratur
Porter, M.E.: Konkurransestrategi. TANO 1987

Emneoversikt
Noen aspekter av entreprenørskap
Ledelse av voksende bedrifter
Strategiutvikling for SMB
Betydningen av visjon
Problemer forbundet med vekst
Kontroll i voksende bedrifter
Informasjonsteknologien gir nye muligheter for SMB

Undervisningsmåte
I tillegg til forelesninger og klassediskusjoner vil det bli utstrakt bruk av cases.
En typisk sesjon vil bestå av en innledning til et tema med drøftelse, en casediskusjon og noen ganger besøk av en gjesteforeleser som har spesiell innsikt i enkelte tema. Deltakelse i klassediskusjonene er derfor av betydning og viktig for felles læring.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke

Gjennomføring
30 timers forelesninger og case diskusjoner

Eksamen
Eksamensspørsmål kan hentes fra litteratur, forelesninger og cases.
Karakteren i kurset bestemmes av to komponenter:
Fagoppgave som teller 70%
1 times eksamen som teller 30%

VÅR SØ 4

Eksamenskode
GRA 31051 (70%)
GRA 31052 (30%)

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler til skriftlig eksamen.

Kontinuasjon
Neste ordinære eksamen i kurset..

Specialization Finance

Program:	*Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Responsible:	*Dag Michalsen*
Department:	*Financial Economics*
Term:	*Spring, Fall, Winter, Spring 4th year*
Compulsory courses:	*GRA 1101 Asset Pricing and GRA 1103 Cases in Corporate Finance*
Maximum number of students:	*60*

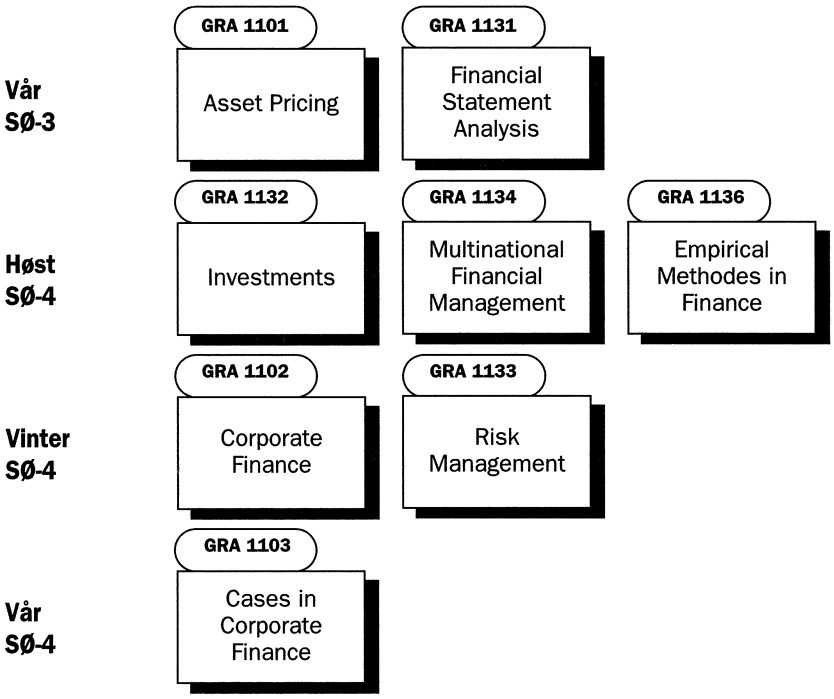

Specialization area description

The functions of financial management are continuously changing. The financial manager's responsibility and importance in corporate development is increasing. In recent years the role of the financial manager has expanded to include more and more aspects of the acquisition and allocation of capital. The allocation of capital determines the firm's size and its long term profitability, business risk, and liquidity. Acquisition of capital determines the firm's financial commitment and financial risk.

The finance specialization area teaches both financial theory and its practical implications. Financial managers learn to handle routine problems through experience. A good manager, however, must also be able to act rationally when confronted with the unexpected. This requires a lot more than simple decision rules based on experience. It requires a fundamental understanding of why firms and the capital markets react as they do. Thus, financial theory is essential in providing a basic understanding of individual investors' and firms' behavior in the capital market. Also, a solid grasp of theory is necessary to respond intelligently to unforeseen situations. For these and other reasons, theory is used to develop useful decision rules for managers. Discussions of theoretical issues will focus on real life problems. The specialization area in finance is thus management oriented.

The specialization area in finance offers eight courses. Two of the eight courses are required; GRA 1101 Asset Pricing and GRA 1103 Case Course in Finance, which are taught in the spring term of the third and fourth year

respectively. Even within an area of specialization, individual subject preferences may exist. Students are therefore given the opportunity to freely chose three of six elective courses (or even four, if the elective course is also chosen within the specialization area).
Jointly with the Department of Economics we also offer a sub-specialization in Macroeconomics and Financial Markets. For more information on this sub-specialization, see its own description.

Sub-specialisation in Macroeconomics and Financial Markets

The specializations in financial economics and economics offer a common sub-specialization within the area of macroeconomics and financial markets. Students who wish to acquire this sub-specialization must first be accepted into either of the two specializations. They must in addition choose the 6 courses listed below.

There has been a rapid development of financial markets during the past decades. Whereas these markets previously were national in nature and characterized by rationing and regulations, innovation and development of new instruments occur today in global markets. Hence we observe changes in the economic environment due to the introduction of the Euro and the ongoing debate about changes in the international monetary system. Both of these will have far-reaching consequences for the functioning of financial markets. We furthermore observe the existence of a major financial industry (banks, insurance companies, fund managers, etc.) at the same time that many firms develop their own professional financial management. Hence there are a number of financial institutions that operate in the international financial markets for equity capital, interest bearing instruments, and foreign exchange.

The Norwegian School of Management BI aims to meet the growing demand for graduates from financial institutions that operate in international markets. We do this by training students to understand how financial markets work and what is the importance of macroeconomic risk. The students will furthermore be trained in analysing the connection between economic policy and macroeconomic risk.

The course portfolio consists of three courses from financial economics and three from macroeconomics. In financial economics the topics are allocation of wealth among equity and interest bearing instruments, the management of financial risk, and the adjustment to changes in interest rates. In macroeconomics the topics are forces that influence interest rates and how interest rates and foreign exchange rates are determined in an open economy. It is the combination of knowledge from these disciplines that are useful in understanding and operating within international financial markets.

Students who wish to get credit for the Sub-specialization in macroeconomics and financial economics must take 6 compulsory courses. Hence there are no free elective choices. The 6 compulsory courses are:

Spring 3rd year

GRA 1101 Asset pricing: From Financial economics

Autumn 4th year

GRA 1132 Investments: From Financial economics
GRA 1330 Applied macroeconomics (Anvendt makroøkonomi): From Economics

Winter 4th year

GRA 1133 Financial risk management: From Financial economics
GRA 1302 Open economy macroeconomics (Makro for åpne økonomieri): From Economics

Spring 4th year

GRA 1333 International money (Penger og valuta): From Economics

In addition, the students will in the beginning of their 3rd year spring term be given a three hours overview lecture about the sub-specialization.

Excursions will be arranged for the students to one of the major Norwegian financial institutions and to Norges Bank and the Government Petroleum Fund. Guest lecturers will be invited in order to give the students a feeling for the applicability of the tools that are taught in the various courses.

Students must first be accepted by either Specialization Financial Economics or Specialization Economics. Because the sub-specialization has 6 compulsory courses, there are no free electives. However, students may

choose other courses within their specialization before the Winter 4th term if they do not wish to continue with the sub-specialization. It is then possible also to apply for transfer credit for any course taken within the other specialization in connection with the sub-specialization. Students will be assigned an advisor for the diploma thesis from faculty members of their chosen specialization. Choice of topic for the thesis and preferences as to advisor should therefore be the guide to each individual student in choosing among the two specializations.

The diploma of a successful candidate will have the following sentence included (depending on specialization):

- Specialization in Financial Economics - Macroeconomics and Financial Markets
- Specialization in Economics - Macroeconomics and Financial Markets

Individual specialization courses will be co-ordinated so that they form a cohesive structure. The Norwegian School of Management BI also emphasizes the importance of having a dialogue with the market (the financial industry and large industrial firms) in order to publicise the program.

Thesis Seminar Finance

Program:	*Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Responsible:	*Dag Michalsen*
Department:	*Financial Economics*
Term:	*Spring, Fall, Winter, Spring 4th year*

Diploma thesis seminars have mandatory attendance for all students writing their diploma thesis with an advisor from the Department of Financial Economics.

Objective

The objective of the diploma thesis seminars is simply to provide the help and pressure necessary to enable students to complete their thesis by the deadline September 1, 2000.

Diploma thesis seminars are organized as follows:

Spring term 3rd year

The foremost objective of the diploma seminars in the spring term of the 3rd year is to ensure that all students have an approved thesis topic before June 1.

Seminars will focus on:

- presentation and discussion of diploma thesis topics
- instruction on how to make efficient use of library resources
- lectures on the process of writing a diploma thesis (e.g. choice of topic, research methodology)
- there may also be short lectures on specific empirical research methods typical in financial economics

All students with an advisor from the Department of Financial Economics must hand in their suggestion for a diploma thesis topic on the standard form («Definisjon av problemområdet som skal utredes i diplomoppgave») by June 1, 3rd academic year.

Fall 4th year/spring 4th year

The compulsory preliminary report, which counts for 20% of the final diploma thesis grade, must be handed in by November 15, 4th academic year. For students on exchange during fall term of 4th year the deadline is January 15, 4th academic year.

In addition to the compulsory preliminary report, which is part of the total evaluation of the diploma thesis, we require that all students hand in a 3-page status report by September 20, 4th academic year.

During the fourth year the seminars will focus on:

- individual guidance
- student presentations
- possibly some topical lectures

Student presentations of their diploma thesis work is an integral part of the seminars. The advisor will be present to give his/her comments, usually with an additional staff member present as well. It is expected that all seminar participants participate actively with comments and suggestions for future work.

Participation in diploma thesis seminars is mandatory for students writing their thesis with advisors from the Department of Financial Economics. Permission to not attend must be given in advance by the advisor in question.

The diploma thesis seminars assume students maintain the following deadlines:

- June 1, 3rd academic year: Topic proposal handed in (standard form, with attachments if necessary)
- September 20, 4th academic year: three page status report ·
- **November 15, 4th academic year: Preliminary report handed in**
- **September 1, following 4th academic year: Deadline for handing in the completed Diploma Thesis**

GRA 1101
Asset Pricing

2 Credits

Responsible for the course
Richard Priestley

Department
Financial Economics

Objective
This course offers an in-depth overview of asset pricing, thereby providing a bridge to the more theoretical articles in finance which rely on an asset pricing model Furthermore the course will give particular attention to testable propositions and to the literature that has developed empirical tests of important elements of theory.

Prerequisites
Basic corporate finance at the level of e.g. Brealey & Myers, or Ross, Westerfield & Jaffe.

Compulsory literature
Copeland, T.S. and J.F. Weston: *Financial Theory and Corporate Policy.* 3rd ed. Reading, Mass.: Addison Wesley 1988

Recommended literature
Cuthbertson, K.: *Quantitative Financial Economics : Stocks, Bonds and Foreign Exchange.* Chichester : John Wiley & Sons 1996.
Grinblatt, M. & S. Titman: *Financial Markets and Corporate Strategy.* Boston, Mass.: Irwin/McGraw-Hill 1998.
Articles.
A reading list will be provided on the first day of class.

Course outline
Utility theory given uncertainty
State preference theory
The Capital Asset Pricing Model
The Arbitrage Pricing Theory
Consumption CAPM
Derivative Pricing
Bond Pricing
Efficient capital markets: Theory and evidence

Computer-based tools
No computer models are used in this course.

Course structure
The instruction during the 30 lecture hours is comprised of 10 lectures.

Evaluation
A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course.

Evaluation code(s)
GRA 11011

Aids at the examination
Interest tables (distributed during the exam) and calculators (with memories emptied) are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Makeup exam
At the next ordinary exam

VÅR SØ 3

GRA 1131
Financial Statement Analysis

2 Credits

Responsible for the course
Pål E. Korsvold

Department
Financial Economics

Objective
This course introduces different methods of financial statement analysis. Emphasis is placed on quantifying expected return and risk. This is achieved by studying 1) the properties of numbers derived from financial statements, 2) the key aspects of decisions that use financial statement information, and 3) the features of the environment in which these decisions are made. In order to describe and explain these three aspects of financial statement analysis, careful studies of empirical research plays a central role in the course.

Prerequisites
Basic corporate finance at the level of e.g. Brealey & Myers, Pinches, or Ross, Westerfield & Jaffe.

Compulsory literature
Foster, G.: *Financial Statement Analysis.* 2nd ed. Englewood Cliffs, N.J.:Prentice-Hall 1986.
Articles.
A reading list will be provided on the first day of class.

Recommended literature
None

Course outline
The demand for and supply of financial statement information
Properties of financial statements
- Financial statement numbers and alternative accounting methods
- Cross-sectional and time-series analysis of financial statement information
- Forecasting financial statement information

Capital markets and financial information
- Capital markets and information efficiency
- Risk and return

Other applications of financial statement information
- Distress analysis and financial information
- Credit rating and financial information

Computer-based tools
Students are encouraged to use computer models in this course.

Course structure
The instruction over 30 hours is comprised of lectures and presentations and discussions of the readings assigned to the topics listed above. Students are expected to have read the material before each class meeting.

Evaluation
A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course.

Evaluation code(s)
GRA 11311

Aids at the examination
Interest tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Makeup exam
At the next ordinary exam.

GRA 1132
Investments

2 Credits

Responsible for the course
Dag Michalsen

Department
Financial Economics

Objective
This course aims at providing the student with an understanding of the investment environment and process. The investment environment includes the kinds of marketable securities that exist and where and how they are bought and sold. The investment process is concerned with decision-making, how much to invest in each security and when to make these investments.

Prerequisites
GRA 1101 Asset Pricing, or an equivalent course.

Compulsory literature
Haugen, R. A.: *Modern Investment Theory.* 4th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1997.
Articles.
A reading list will be provided on the first day of class.

Recommended literature
None

Course outline
Securities and markets
Portfolio management
Risk, expected return, and performance measurement
Interest rates and bond management
The pricing of complex securities
Issues in investment management

Computer-based tools
Students are encouraged to use computer models in this course.

Course structure
The instruction over 30 lecture hours consists primarily of presentations and discussions of the readings assigned to the topics listed above. Students are expected to have read the material before each class meeting.

Evaluation
A three hour written examination by the end of the lecture series.
The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course.

Evaluation code(s)
GRA 11321

Aids at the examination
Interest tables
(distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Makeup exam
At the next ordinary exam.

GRA 1134
Multinational Financial Management

2 Credits

Responsible for the course
Richard Priestley

Department
Financial Economics

Objective
Firms with an international involvement are faced with a multiple of potentially important macroeconomic decision variables. Compared to a domestic firm, the acquisition and allocation of resources in an international firm is more complex, and yet, at the same time, offers opportunities not present in a national market. Our objective is to study and understand how corporate financial management is affected by, and can take advantage of, international economic environments.

Prerequisites
Course participants are required to have taken, GRA 1101 Asset Pricing.

Compulsory literature
Sercu, P. and R. Uppal: *International Financial Markets and the Firm.* Cincinnati, Ohio : Chapman & Hall South-Western College Publishing Co 1995
Articles
A reading list will be provided on the first day of class.

Recommended literature
None

Course outline
Foreign exchange markets
Exchange rate determination
The relevance of hedging
Measuring and managing foreign exchange exposure
Managing other risks in international trade
International capital budgeting
Exchange risk and capital market segmentation
Taxation and the MNC
Valuation and negotiation of joint ventures

Computer-based tools
No computer models are used in this course.

Course structure
30 lecture-hours during which the main topics (as listed in the course outline) are given extensive and in-depth coverage. Assigned readings should be carefully studied prior to each class meeting.

Evaluation
A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam covers all topics discussed in class as well as all the assigned readings.

Evaluation code(s)
GRA 11341

Aids at the examination
Only interest rate tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Makeup exam
At the next ordinary exam.

GRA 1136
Empirical Methods in Finance

2 Credits

Responsible for the course
Bernt Arne Ødegaard,

Department
Financial Economics

Objective
This course is an introductory course in Econometrics at the graduate level. The course will introduce the basic concepts of econometric theory, moving from the classical linear least squares theory to the modern emphasis on nonlinear relationships in either a maximum likelihood (ML) or generalized method (GMM) of moments setting. Part of the motivation behind the course is to expose the student to the tools, terminology and theory used in more advanced empirical methodology courses. The course differs from a standard "regression" course in several ways. First, essential tools from matrix algebra will be learned early on. Second, some attempt will be made to acquaint the student with the statistical and probability theory that underlies the techniques used. Third, many of the empirical examples developed in class will come from the finance literature.

Prerequisites
Students are required to have already taken an econometrics course at the level of Gujarati's Basic Econometrics.

Compulsory literature
Greene, W.H.: *Econometric Analysis.* 3rd ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall 1997.
A course packet containing additional notes will be made available at the beginning of the course.

Recommended literature
Gujarati, D.N.: *Basic Econometrics.* 3rd ed., N.Y. : McGraw-Hill 1995.
Theil, H.: Principles of Econometrics. N.Y. : Wiley 1971.

Course outline
Introduction to Matrix Algebra • Review of Basic Probability • Review of OLS
The GLS Estimator • Maximum Likelihood Estimation
Generalized Instrumental Varables Estimation •Advanced Topics in Econometrics.

Computer-based tools
Students will be required to use statistical computer tools.

Course structure
The course will consist mainly of lectures, homework problems and some PC computer work. Students are strongly encouraged to keep up with both required and supplemental readings and homework.

Evaluation
A three hour written examination at the end of the lecture series. The exam will cover all topics discussed in class as well as the assigned readings.

Evaluation code(s)
GRA 11361

Aids at the examination
Allowed aids to exam:
Calculator.
Mathematical Formula collection.
Berck/Sydsæter: Matematisk Formelsamling for økonomer and/or: Berck/Sydsæter: Economists' Mathematical Manual

Makeup exam
At the next ordinary exam.

VINTER SØ 4

GRA 1102
Corporate Finance

2 Credits

Responsible for the course
Kristian Rydqvist

Department
Financial Economics

Objective
The course studies the firm's financing decisions when corporate insiders have information which the outside market does not have. The irrelevance theorems of perfect markets hold no longer. The limits to debt financing and the limits to equity financing are defined to set an optimal interior capital structure, dividend policy, and ownership structure.

Prerequisites
SIV2300 Finans or an equivalent course.

Compulsory literature
Grinblatt, M. & S. Titman: Financial Markets and Corporate Strategy. Boston, Mass.: Irwin/McGraw-Hill 1998.
Handouts.

Recommended literature
None

Course outline
Capital structure and taxes
Dividends and taxes
Limited liability options
Agency costs of debt
Agency costs of equity
Decision to go public
Adverse selection
Flotation costs

Computer-based tools
None

Course structure
The instruction during the 30 lecture hours consists primarily of presentations and discussions of the readings assigned to the topics listed above. Students are expected to have read the material before each class meeting.

Evaluation
Eighty per cent based on a three hour written examination by the end of the lecture series.
The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course. The remaining twenty per cent are based on class room activity.

Evaluation code(s)
GRA 11021

Aids at the examination
Calculators are permitted during the exam.

Makeup exam
At the next ordinary exam.

GRA 1133
Risk Management

2 Credits

Responsible for the course
Bernt Arne Ødegaard

Department
Financial Economics

Objective
The purpose of this course is to give an understanding of the tools for and motivations behind using financial tools for managing risk. The course will give some knowledge about the available tools for managing risk, and some insight in the corporate risk management decision.

Prerequisites
GRA 1101 Asset Pricing

Compulsory literature
A complete readings list will be provided on the first day of class.

Recommended literature
None

Course outline
Overview of tools for risk management
Identification and measurement of relevant "macro" risk
Corporate hedging Decisions

Computer-based tools
None

Course structure
30 lecture-hours

Evaluation
A three hour written examination at the end of the lecture series.

Evaluation code(s)
GRA 11331

Aids at the examination
Interest tables and calculators are permitted.
Computor modells are not permitted.

Makeup exam
At the next ordinary exam.

GRA 1103
Cases in Corporate Finance

2 Credits

Responsible for the course
Dag Michalsen

Department
Financial Economics

Objective
This course aims to give students insight into the application of financial theory to real life cases. As such, the course provides an opportunity to enhance the student's ability to state and present verbal and written arguments for and against particular solutions to financial problems encountered in each particular case.

Prerequisites
GRA 1101 Asset Pricing and GRA 1102 Corporate Finance or equivalent courses. The course is open exclusively for students with specialization area in finance.

Compulsory literature
A casebook is decided upon each year during the winter term.

Recommended literature
None

Course outline
Capital budgeting
Capital structure and the cost of capital
Dividend policy
Valuation

Computer-based tools
Students are encouraged to use computer models in this course.

Course structure
The course is taught over 30 hours (10 sessions). The first session will provide an overview of the course, the formation of case-groups of four students per group, as well as a general discussion of how to approach casework. In each of the following sessions a randomly selected student will provide a suggested solution to the case in question. Other randomly selected students may thereafter be called upon to discuss or comment on the first introduction, maybe even presenting their own alternative solution. Throughout the session there will be class discussion.

Two out of the total cases will be selected for a 10 page typewritten case report on a group basis.
Attendance is mandatory in this course. A maximum of two absences are allowed, of which only one without proper reasons (e.g. medical). With more than two absences, the student will normally have to take the course next academic year.

Evaluation
The two written case reports as well as class participation provide the basis for grading. For the final grade, each of the written case reports counts 20%. The grade for class participation accounts for 60% of the final grade.

Evaluation code(s)
GRA 11031

Aids at the examination

Makeup exam
At the next ordinary exam.

Spesialiseringsretning Informasjonsledelse: Informasjonssystemer for forretningsutvikling

Studium:	*Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig:	*Espen Andersen*
Institutt:	*Teknologiledelse*
Semester:	*Vår, Høst, Vinter, Vår 4*
Antall plasser på retningen:	*40*
Obligatoriske kurs:	*GRA 2337, GRA 2330, GRA 2341*

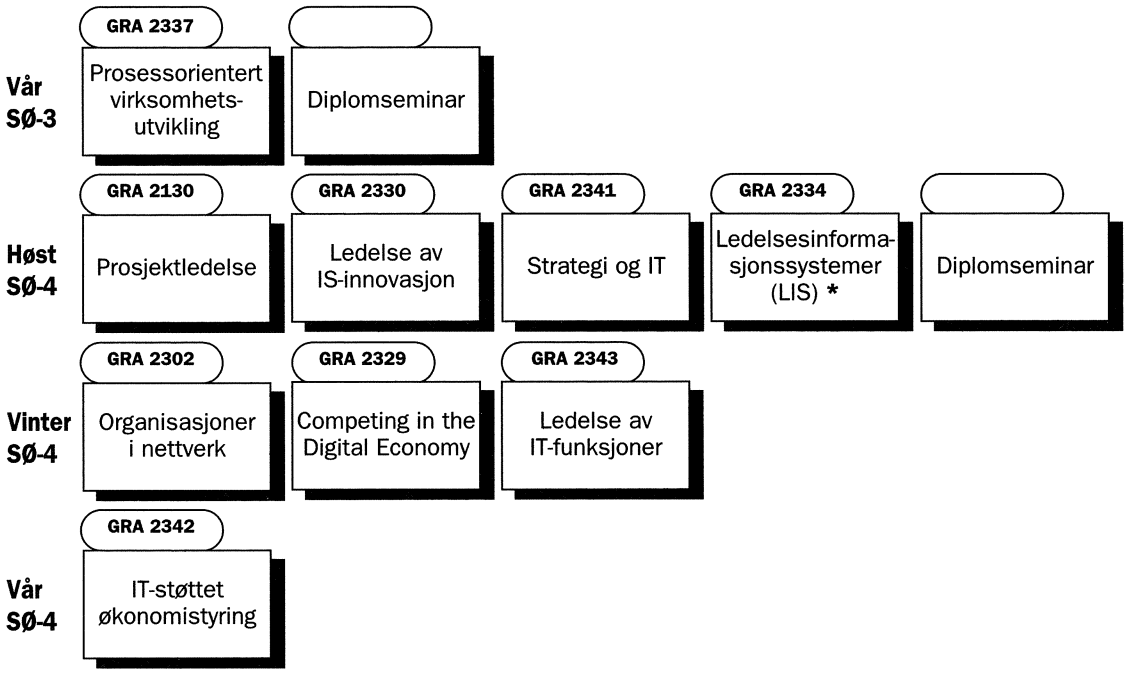

* Dette kurset tilbys ikke høst 1999.

For all informasjon, se vår internett-side på http//www.bi.no/dep2/infomgt/

Diplomseminar Informasjonsledelse

Thesis seminar: Information Systems for Business Development

Studium: *Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig: *Tor J. Larsen*
Institutt: *Teknologiledelse*
Semester: *Vår, Høst, Vinter, Vår 4*

Mål

Seminaret formidler en totalforståelse for hvordan en vitenskapelig orientert undersøkelse gjennomføres. Seminaret belyser fasene i et vitenskapelig arbeide og gir kriterier for valg av tilnærmingsmåter. Seminaret utvikler deltakernes forståelse for premissene for de konklusjoner man drar og hvordan slike konklusjoner er grunnlaget både for praktiske anbefalinger og fortsatt teoriutvikling.

Obligatorisk litteratur

Larsen, Tor J. Forelesningsmateriell til diplomseminar i spesialiseringsretningen *Informasjonsledelse: Informasjonsystemer for forretningsutvikling.* Sandvika: BI Forlag, 1999.

Emneoversikt

Forskning i informasjonssystemer og informasjonsadferd
Hvordan skrive en diplomoppgave
Diplomarbeidets ulike faser
Kritisk evaluering av publiserte artikler
Innledning og problemformulering
Teorifundament, forskningsmodell og hypoteser
Metodebetraktninger
Analyse
Diskusjon av resultater, praksis og teori

Gjennomføring

Seminaret gjennomføres med forelesninger, deltakerpresentasjoner og diskusjon.
Diplomseminar #1 på 25 timer gjennomføres i vårterminen.
Diplomseminar #2 på 25 timer gjennomføres i høstterminen.

Evaluering

Seminaret har fire obligatoriske mini-innleveringer:
Delinnlevering #1 er individuell. Delinnleveringene #2, #3 og #4 er basert på gruppenes egen diplomoppgave (dvs. en felles innlevering pr. gruppe, pr. delinnlevering). Innholdet i det materialet som innleveres skal være godkjent av veileder på forhånd med veileders signatur. Det er tilstrekkelig å levere inn 1 eksemplar. Vennligst skriv gruppens navn på innleveringenes forside. Vennligst IKKE bruk BIs student-registreringsnummer. Hver innlevering evalueres til bestått/ikke bestått. De fire innleveringene må alle være bedømt til bestått for å oppnå bestått på seminaret. Dessuten må deltakerne ha vært tilstede på minst 80% av seminaret for å få bestått karakter.

Forprosjektrapport
Hver gruppe innleverer en forprosjektrapport, som teller 2 vekttall.
Forprosjektrapporten skal inneholde:
Innledning

Problemformulering
Teorifundament
Forskningsmodell
Skisse til metode, med særlig vekt på redegjøring av analysenivå og identifikasjon av populasjon og utvalg.
Forprosjektrapporten innleveres i 1 eksemplar, gis tallkarakter og sensureres av veileder.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen:
13. desember, 1999.

VÅR SØ 3

GRA 2337
Prosessorientert virksomhetsutvikling

Business Process Change Management — 2 vekttall

Kursansvarlig
Ragnvald Sannes

Institutt
Teknologiledelse

Mål
Informasjonsteknologien har gitt oss nye verktøy som endrer forutsetningene for organisering og koordinering av en virksomhet. Kurset kommer til å omfatte både konseptuelle modeller og praktiske verktøy for å kunne relatere virksomhetsprosesser til behov for informasjonssystemer. Dette gir et bredt grunnlag for å kunne utnytte informasjonsteknologiens muligheter til å designe nye prosesser og arbeidsformer i tråd med endrede forretningsmessige behov. Mer informasjon om kurset finnes på følgende World Wide Web-adresse: <http://www.bi.no/dep2/infomgt/courses/gra2337/>

Forkunnskaper
Studentene bør ha ferdigheter i personlig databehandling som minimum tilsvarer kurset Introduksjon i personlig databehandling, samt kunnskaper som tilsvarer emneområdet SIV6010 Informasjonsledelse.

Obligatorisk litteratur
Ny pensumbok vil bli opplyst senere, se kursets hjemmeside.
Sannes, R. (red.): Artikkelsamling: *Prosessorientert virksomhetsutvikling.* Sandvika: Handelshøyskolen BI 2000.

Anbefalt litteratur
Dette vil bli opplyst i gjennomføringsplanen på kursets hjemmeside.

Emneoversikt
Forretningsprosesser og informasjonsbehandling
Organisasjoner, prosesser og informasjonsbehandling
Strategi som basis for teknologibruk og prosessdesign
IT – en koordinasjonsteknologi som gir mulighet for desentralisering og kontroll
Endringsprosesser og prosessforbedringer ved hjelp av IT
Endringer i små steg eller store sprang
Ledelse av endringsprosesser
Utviklingsprosesser
Bemanning av utviklingsprosjekter
Modellering og dokumentasjon av forretningsprosesser
Analyse og design av forretningsprosesser
Valg av løsning

Dataverktøy
Bruk av dataverktøy er en integrert del av kursgjennomføringen. Utleveringer, beskjeder og innleveringer vil foregå elektronisk. Foruten programmer for tekstbehandling, web-surfing, elektronisk post og presentasjonsgrafikk er det aktuelt å benytte dataverktøy for fremstilling av prosessgrafer og begrepsstrukturer.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer, i hovedsak som et seminar med deltakerpresentasjoner og diskusjoner over hovedtemaene. Det er en forutsetning at deltakerne er aktive og utfører innleveringene og presentasjonene i seminaret.

Eksamen
Fagoppgave. Fagoppgaven består av innleder- og opponentinnlegg, skriftlige problemstillinger, klassedeltakelse og avsluttende oppgave. Den avsluttende oppgaven er individuell. Fagoppgaven er en integrert del av seminargjennomføringen.

Eksamenskode
GRA 23371

Hjelpemidler til eksamen

Kontinuasjon
Kontinuasjon skjer ved neste gjennomføring av seminaret.

HØST SØ 4

GRA 2330
Ledelse av IS-innovasjoner

The Management of IS-innovations — 2 vekttall

Kursansvarlig
Tor J. Larsen

Institutt
Teknologiledelse

Mål
Kurset skal formidle forståelse for ledelsesutfordringer i utvikling og bruk av informasjonssystemer (IS) i et innovasjonsperspektiv. Deltakerne skal også gis økt innsikt i såvel utviklingsutfordringer som evaluering av IS. Kurset skal utvikle forståelse av linjeledelsens rolle i planlegging, gjennomføring og kontroll av innovasjonsprosesser der IS inngår som et element. Trening i identifikasjon av problemstillinger, analyse, utvikling av presentasjonsmateriale og muntlig fremlegging er en vesentlig del av kursgjennomføringen.

Forkunnskaper
GRA2337 Prosessorientert virksomhetsutvikling, GRAxxxx Diplomseminar

Obligatorisk litteratur
Larsen, T. J. and McGuire, E. (eds.): Information Systems Innovation and Diffusion : Issues and Directions. Hersey, Pa. : Idea Group Publishing 1998
Larsen, T. J.(red.): Artikkelsamling : Ledelse av IS-innovasjoner. Sandvika: BI Forlag 1999.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Innovasjonsprosessen
Linjeledelsens rolle i innovasjonsprosessene
Organisasjonsforståelse og endringsprosesser
Hvordan få forretningsorganisasjoner til å satse på gode ideer og forkaste de ubrukbare
Realisering av endringer gjennom prosjekter
Radikale versus inkrementelle endringer, vedlikehold
Effekter av IS-innovasjoner
Individnivå
Gruppenivå
Organisasjonsnivå
Forretningsverdi

Dataverktøy
Internett, tekst- og presentasjonsprogrampakker.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer, med deltakerpresentasjoner og diskusjoner over hovedtemaene. Det er en forutsetning at deltakerne er aktive og utfører innleveringene og presentasjonene i kurset.

Eksamen
Fagoppgave. Fagoppgaven består av innleder- og opponentinnlegg, skriftlige problemstillinger, klassedeltakelse og avsluttende oppgave. Fagoppgaven er en integrert del av kursgjennomføringen.

Eksamenskode
GRA23301

Hjelpemidler til eksamen

Kontinuasjon
Kontinuasjon skjer ved neste gjennomføring av kurset

GRA 2334
Ledelsesinformasjonssystemer (LIS)

Executive Information Systems — 2 vekttall

(Dette kurset tilbys ikke høst 1999)

Kursansvarlig
Tor J. Larsen

Institutt
Teknologiledelse

Mål
Kurset redegjør for lederes informasjons- og beslutningsadferd. På denne bakgrunn gis deltakerne en forståelse for det potensiale informasjonssystemer har som støtte for utføring av ledelsesoppgaver. Ledernes rolle i ny- og videreutvikling av LIS tas opp til debatt.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Watson, H. J., Houdeshel, G., and Rainer, R. K. Jr.: Building Executive Information Systems and other Decision Support Applications. New York, NY : Wiley 1997.
Larsen, T. J. (red): Artikkelsamling: GRA 2334 Ledelsesinformasjonssystemer. Sandvika. BI-Forlag 1998.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Lederes informasjons- og beslutningsadferd
Kunnskapsarbeide
Formell versus uformell kommunikasjon
Organisatoriske løsninger og LIS
Ny- og videreutvikling av LIS
Effektvurderinger

Dataverktøy
Tekst- og presentasjonsprogrampakker.

Gjennomføring
30 timer totalt for kurset. Kurset gjennomføres i hovedsak som et seminar med studentpresentasjoner over hovedtemaene. Illustrasjon av LIS inngår som en del av seminaret.

Eksamen
Fagoppgave. Fagoppgaven består av innlederinnlegg, skriftlige spørsmål, klassedeltakelse og avsluttende oppgave. Fagoppgaven er en integrert del av seminargjennomføringen.

Eksamenskode
GRA 23341

Hjelpemidler til eksamen

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 2341
IS/IT strategi og teknologiledelse

IS/IT Strategy and technology management — 2 vekttall

Kursansvarlige
Bo Hjort Christensen og Espen Andersen

Institutt
Teknologiledelse

Mål
Kurset skal gi innsikt i hvordan informasjonsteknologi kan brukes til å forbedre virksomhetens konkurranseevne, dels gjennom utvikling av nye forretningskonsepter, og dels gjennom omstrukturering av produksjons-systemet og den interne organisasjon generelt. Det legges stor vekt på å gi praktisk anvendbar kunnskap om metodikk for planlegging av strategiske informasjonssystemer.

Det er også et viktig mål å gi studentene en god innsikt i de IS/IT strategiske planprosesser. Det vi si hvordan bedrifter utvikler, dokumenterer, realiserer og reviderer en IS/IT strategi. I denne sammenheng vil man legge særlig vekt på forholdet mellom forretningsstrategi og IS/IT strategi, kost/nytte vurderinger og IS/IT organisering.

For mer informasjon, se kursets hjemmesidet på http://www.bi.no/dep2/infomgt/courses/gra2341

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Ward, J. and Griffiths, P.: *Strategic Planning for Information Systems.* 2nd. ed. Chichester : Wiley 1996
Samt noen artikler og rapporter som utdeles under kurset.
Se forøvrig hjemmesiden

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Se kursets hjemmeside på http://www.bi.no/dep2/infomgt/courses/gra2341.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke eksplisitt i dette kurset, men all kommunikasjon mellom foreleser og studenter vil baseres på Web og E-post. Dette gjelder også innlevering av fagoppgave.

Gjennomføring
30 timer forelesninger og gruppearbeid (case).

Eksamen
Fagoppgave med obligatorisk presentasjon. Oppgaven går ut på å behandle et tema av strategisk karakter. Deltagelse i klasseromsdiskusjoner/presentasjoner samt deltagelse på elektroniske medier vil utgjøre 40% av karakteren.

Eksamenskode
GRA 23411 (60%)
GRA 23412 (40%)

Hjelpemidler til eksamen

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 2302
Organisasjoner i nettverk

Network as Organizational Design — 2 vekttall

Kursansvarlig
Øivind Revang

Institutt
Kompetanseledelse

Mål

Målet er å gi studentene innsikt i hvilke strategiske fordeler organisasjoner utformet som nettverk gir og hvilke lederegenskaper som kreves i slike organisasjoner.

Rask utvikling i retning av et mer dynamisk, globalt og teknologisk basert forretningsliv der tid spiller en stadig viktigere rolle har resultert i skjerpede konkurransekrav i mange bransjer. Utfordringen for mange organisasjoner er å forholde seg til tiltakende kompleksitet i omgivelsene samtidig som de blir mer endringsdyktige. Industrisamfunnets idealer om kontroll og stabilitet underordnes den nye konkurransens krav om fleksibilitet og endring. Hierarkiet som mekanisme for koordinering av funksjonsområder og arbeidsoppgaver erstattes av informasjonsteknologiske utforminger der nettverket utgjør det dominerende prinsippet for design. I kurset gjennomgåes fordeler og ulemper, muligheter og begrensninger ved nettverket som modell for foretaksorganisasjon.

Forkunnskaper

Ingen spesielle forkunnskaper kreves.

Obligatorisk litteratur

Alter, C. and Hage, J.: *Organizations Working Together.* London : Sage 1993.
Utvalgte artikler

Anbefalt litteratur

Keen, P. W.: *Shaping the future : Business Design Through Information Technology.* Boston, Mass. : Harvard Business School Press 1991.
Morgan, G.: *Riding the Waves of Change : Developing Managerial Competencies for a Turbulent World.* San Francisco : Jossey-Bass Publishers, 1988 (Organisasjoner i bevegelse, Universitetsforlaget)
Scott Morton, M. S.: *The Corporation of the 1990s : Information Technology and Organizational Transformation.* N.Y : Oxford University Press 1991.

Emneoversikt

Innledning
Nettverksorganisasjon: dynamiske nettverk mellom hierarki og marked
Nettverksmetaforen i en historisk sammenheng, (dominerende organisasjonsdesign)
Strategiske implikasjoner av nettverksparadigmet
Nettverk i praksis, case
Nettverksanalyse
Nettverksorganisasjoners design og funksjon
Arbeidsdeling og koordinering i nettverk
Lederrollen i nettverksorganisasjoner
Avslutning, oppsummering

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger, gruppearbeid og presentasjon av utvalgte artikler.

VINTER SØ 4

Eksamen
Fagoppgave.

Eksamenskode
GRA 23021

Hjelpemidler til eksamen

Kontinuasjon
Ved neste ordinær eksamen i kurset.

GRA 2329
Strategi for en digital verden
Competing in a Digital Economy

2 vekttall

Kursansvarlig
Espen Andersen

Institutt
Teknologiledelse

Mål
PC-og Internettrevolusjonen og har ført til at datakraft og kommunikasjon ikke lenger er begrensede ressurser. Firma kan kommunisere med leverandører, kunder og ansatte hvor som helst i verden like lett som med sine lokalt ansatte. Dette har stor betydning for forretningsvirksomhet, arbeidsliv, jus og personlig livsstil. Vi må forholde oss til en flod av nye inntrykk og ny informasjon, men kan oss også utvide vår personlige og forretningsmessige rekkevidde.

Målsettingen med dette seminaret er å gi studenten en forståelse av hva det betyr å leve, arbeide og drive forretningsvirksomhet i en global, digital verden. Cases, bruk av Internet teknologi og personlige dataverktøy vil være en integrert del av seminaret.

I 1999 ble dette kurset forelest i samarbeid med Bentley College utenfor Boston, med bruk av videokonferanse og trans-Atlantisk fagoppgaveproduksjon. Sannsynligvis vil dette gjentas i 2000.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
For detaljer henvises det til kursets hjemmeside på http://www.bi.no/dep2/infomgt/courses/gra2329.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell, men se ovenfor

Emneoversikt
Gitt den voldsomme utviklingen innen dette området, vil denne oversikten nødvendigvis bli ufullstending. Her er en smakebit av tenkelige emner:
Personlig kommunikasjonsteknologi: Hva vil det si å 'være digital[a]?
Strategiske datasystemer: Evolusjon og revolusjon
Globale elektroniske markeder: Strategi og økonomi
Å organisere seg for global forretningsdrift - og globale informasjonssystemer
Det internasjonale telekommunikasjonsmarkedet
Jus og global informasjonsteknologi - nasjonalstatens undergang?
Opphavsrett i digitale markeder - hvordan tjene penger på bits
Opprettelse av ny eller flytting av eksisterende forretningsvirksomhet til Internet

Dataverktøy
Seminaret vil være gjennomsyret av informasjonsteknologi: Utleveringer, beskjeder, diskusjoner (bortsett fra i klasserommet) og alle innleveringer vil foregå elektronisk. Studentene forutsettes å delta aktivt i diskusjoner og elektroniske konferanser, og vil ha stor frihet i å fastsette emner for forelesninger og fagoppgave. Studenter som kan tenke seg å starte forretningsvirksomhet ved hjelp av Internet er spesielt oppfordret til å ta seminaret.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer, i hovedsak som et seminar med deltakerpresentasjoner og diskusjoner over hovedtemaene. Det er en forutsetning at deltakerne er aktive og utfører innleveringene og presentasjonene i seminaret.

VINTER SØ 4

Eksamen
Evaluering er en kombinasjon av fagoppgave, klasseroms- og elektronisk diskusjon, og noen mindre innleveringer i forbindelse med case-diskusjoner.

Eksamenskode
GRA 23291

Hjelpemidler til eksamen

Kontinuasjon
Kontinuasjon skjer ved neste ordinære gjennomføring av seminaret.

GRA 2343
Ledelse av IS/IT funksjoner

Management of IS/IT Functions — 2 vekttall

Kursansvarlig
Petter Gottschalck

Institutt
Teknologiledelse

Mål
Kurset skal gi en solid plattform for forståelse av IT-lederes utfordringer og roller i ledelse av IS/IT funksjoner. IS/IT funksjoner er organisatoriske enheter som påtar seg å være drivkraften bak omstilling og utvikling ved å anskaffe, implementere og forvalte IT-baserte løsninger i et forretningsperspektiv. Kurset drøfter kritiske utfordringer i IT-ledelse samt IT-lederes ulike roller. Trening i identifikasjon av problemstillinger, analyse, løsninger, utvikling av presentasjonsmateriale, muntlig fremlegging og rollespill er et vesentlig delmål med kurset.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Gottschalk, P. (red.): *Ledelse av IS/IT funksjoner : Artikkelsamling.* Sandvika : Handelshøyskolen BI 1999.
Robson, W.: *Strategic Management and Information Systems.*London : Pitman 1997.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Kritiske utfordringer i IT-ledelse
IT-lederes roller
IS/IT funksjoner som ressurs
IS/IT funksjoners forretningsmessige betydning
Organisering av IS/IT funksjoner
IT-ledelse og strategiarbeid: implementering
IT-ledelse og kunnskap: knowledge management
Utkontraktering: outsourcing
Kompetanseutvikling i IS/IT funksjoner
Strategisk endring av IS/IT funksjoner

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke eksplisitt i dette kurset, men all kommunikasjon mellom foreleser og studenter vil baseres på Web og E-post. Dette gjelder også innlevering av fagoppgaver.

Gjennomføring
Kurset på 30 timer gjennomføres med studentpresentasjoner og diskusjoner om hovedtemaer. Det er en forutsetning at deltakerne er aktive og utfører innleveringene og presentasjonene i kurset.

Eksamen
Fagoppgave. Fagoppgaven består av innleder- og opponentinnlegg, skriftlige problemstillinger, klassedeltakelse og avsluttende oppgave. Den avsluttende oppgaven er individuell. Fagoppgaven er en integrert del av seminargjennomføringen.

VINTER SØ 4

Eksamenskode
GRA 23431

Hjelpemidler til eksamen

Kontinuasjon
Ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

GRA 2342
IT-støttet økonomistyring

Financial Accounting Supported by Information Technology 2 vekttall

Kursansvarlig
Bo Hjort Christensen

Institutt
Teknologiledelse

Mål
Kurset skal gi innsikt i på hvilken måte informasjonsteknologi kan anvendes for å støtte bedriftens økonomistyring. Det vil bli lagt vekt på å skape forståelse for hvordan valgte styringsmodeller setter premisser for utforming det IT-baserte økonomisystem. På denne måten skal kandidatene etter kurset stå godt rustet til å delta aktivt i utvelgelse og innføring av økonomistyringssystemer i mellomstore og store virksomheter.

I tillegg til en teoretisk innfallsvinkel til stoffet, ønsker vi også at deltakerne skal få en dypere innføring i hvordan IT-baserte økonomistyringssystemer er designet med hensyn til funksjonalitet og datalagring. I denne sammenheng vil det bli lagt særlig vekt på utfordringene knyttet til WEB-basert økonomistyring.

I kurset vil det bli etablert kontakt med ledende programvareleverandører innen området. Studentene vil få anledning til å posisjonere kjente økonomisystemer i forhold til et teoretisk rammeverk.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Artikkelsamling.
Øvrig pensumlitteratur under vurdering.

Anbefalt litteratur
Bodnar, G. H. og Hopwood W. S.; *Accounting Information Systems.* 7th ed.Upper Saddle River : Prentice Hall 1998

Laudon, K. C. og Laudon, J.; *Management Information Systems : Organization and technology.* 5th ed. Prentice Hall 1998

Emneoversikt
Økonomisystemets indre arkitektur
Implementering av økonomiske modeller
Konsepter for IT-støttet ledelsesrapportering
Økonomisystemer på det norske marked
Metoder for valg og innføring av økonomisystemer
Økonomisystemenes posisjon i applikasjonsarkitekturen
Moderne økonomisystemer og konsekvenser for organisering av økonomi-funksjoner og rutiner
IT-støttet økonomistyring og konsekvenser for sikkerhet
Trender og utfordringer
Case gjennomganger basert på norske bedriftseksempler
Presentasjon av ledende økonomisystem-konsepter på det norske marked

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke eksplisitt i dette kurset men all kommunikasjon mellom studenter og foreleser vil skje via Web og E-post.

Gjennomføring
30 timers forelesninger og gruppearbeid (CASE).

Eksamen
3 timer avsluttende skriftlig eksamen.
Kandidatenes deltagelse i klasseromsdiskusjoner og presentasjoner vil utgjøre 40% av karakteren.

Eksamenskode
GRA 23421 (60%)
GRA 23422 (40%)

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler tillatt til skriftlig eksamen

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Specialization International Business Management

Program:	*Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Responsible:	*Carl Arthur Solberg*
Department:	*Logistics and Marketing*
Term:	*Spring, Fall, Winter, Spring 4th year*
Maximum number of students:	*40*
Required courses:	*GRA 5102, GRA 5103 og GRA 5105.*

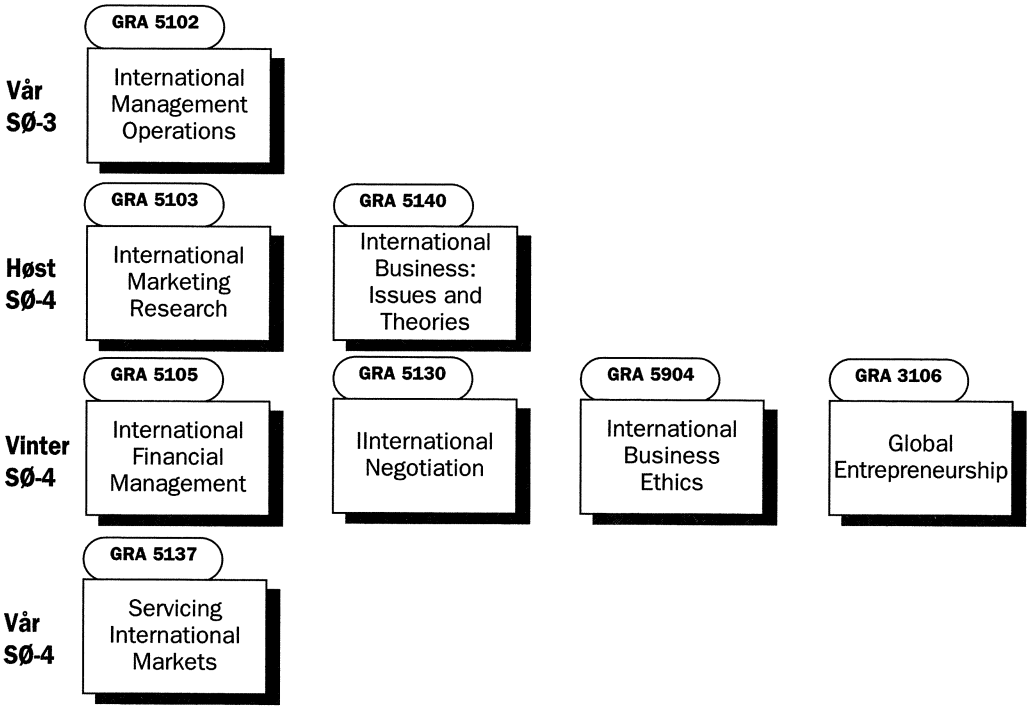

Description of International Business Administration

The students majoring in International Business Management should achieve a thorough understanding of international business, trade and finance in general. They should also aquire the basic skills and some of the essential training that international managers must have in order to succeed.

The required courses represent an updated overview of international management, international finance and international marketing research. Ideally the students should be well prepared to chose, develop, and complete their final thesis (diploma project), and eventually – be ready for a successful career in international business.

The courses within this major will all be lectured in English.

The electives may vary from year to year, but will always represent a variety of topics that should be of special interest to the international business student.

All students are required to register for an e-mail (INTERNET) address. Messages to and from the students, the groups and the instructors will ordinarily be transmitted by this medium. Students who are at another institution during all or part of one semester/term are urgentlig advised to transmit their address to the coordinator.

Literature

Do not purchase course literature before you have received the final course syllabi. In this area there is a continous influx of new books and articles, and the instructor may feel compelled to make changes even after this catalogue goes to print, in order to give you an opportunity to study the latest 'state-of-the-art literature.

Diplomseminar i Internasjonal Bedriftsledelse

Studium: *Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig: *Carl Arthur Solberg*
Institutt: *Logistikk og markedsføring*
Semester: *Vår, Høst, Vinter, Vår 4*

Mål
Diplomseminarene skal hjelpe studentene til å komme i gang med og gjennomføre diplomarbeidet mest mulig effektivt og målrettet.

Emneoversikt
Seminarene kan bl.a. omfatte:
Obligatoriske innleveringer
Studentpresentasjoner knyttet til utvalgte emner og selve diplomoppgaven
Forelesninger
Diskusjoner

Gjennomføring
Seminarene omfatter normalt obligatoriske innleveringer der studentene skal gjøre rede for problemstilling og metode, teorigrunnlag, fremdriftsplaner og status for arbeidet. Innleveringene danner grunnlag for en tilpasning av seminarene. I startfasen samles studentene i plenum, men etterhvert vil seminarene blir gjennomført i mindre grupper.

Plenumseminarene tar opp emner som har særlig relevans for gjennomføringen av diplomarbeidet, herunder generell veiledning om valg av emne, problemstilling og metode, samt råd i forbindelse med selve skriveprosessen.

Under studentpresentasjonene legger de enkelte diplomgruppene frem sitt arbeid og får tilbakemelding fra seminarlederne såvel som fra de øvrige studentene. Tid og sted for de enkelte diplomseminarene og presentasjonene fastsettes av den enkelte seminarleder/veileder.

Diplomseminarene er obligatoriske og forfall må avklares med seminaransvarlig.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 15. desember

GRA 5102
International Management Operations

2 Credits

Responsible for the course
Hermann Kopp

Department
Innovation and Economic Organisation

Objective
The focus of the course is international management and international business in general. The course serves as an introduction to international business, and at the same time it seeks to cover the most important and timely topics in this field. Another objective is to familiarize the students with the case method of teaching. The students have to perform individually and as a member of a team.

Prerequisites
None

Compulsory literature
Griffin, W. R. and M. W. Pustay: International Business : A Managerial Perspective. 2nd ed. Reading, Mass. : Addison-Wesley 1999
Moxon, R. D.: Foreign Investment Negotiations (FINS) : Participant's Manual, Version 8.1. Washington : University of Washington 1998
A selected set of cases and additional readings.

Recommended literature
T.b.a.

Course outline
Please consult the final syllabus for a complete description of the course. Here are some of the topics that will be discussed: The World of International Business, Globalization - Opportunities and Threats, the World of the Multinational Enterprise, Business Ethics, Organization, the International Manager, Cultural Aspects of International Business, Managing the International Work Force, Negotiations
This course is under continued revision and is therefore subject to change

Computer-based tools
The internet

Course structure
A combination of case discussions, lectures, presentations and group activities.

Evaluation

Participation	30%)
Written Case Analyses	20%)>>> GRA 51024 – one grader
FINS Report	40%)
Fins Presentation	10%)>>> GRA 51025 – two graders
Written Control Exam	Pass/Fail

Evaluation code(s)

GRA 51024	50%
GRA 51025	50%

Aids at the examination
No aids permitted

Makeup exam
Participation, WAC, and FINS: No retake
Written Control Exam: At next ordinary exam

GRA 5103
International Marketing Research

2 Credits

Responsible for the course
Carl Arthur Solberg

Department
Logistics and Marketing

Objective
The aim of this course is to enable the students to plan and carry out marketing research projects in an international context.

Prerequisites
None

Compulsory literature
Kent, R.: Marketing Research in Action. London : Routledge, 1993
Gripsrud, G. and C. A. Solberg: *Readings in International Marketing Research.* Sandvika : Handelshøyskolen BI 1993
Note: The literature in this course is presently under review. Students will be notified of any change two weeks before the course begins.

Recommended literature
None

Course outline
International marketing decisions and marketing research
Formulation of relevant problem definitions and research questions
Research design
Use of secondary data and multiclient studies
Qualitative research methods
Issues in primary data collection
- Sampling
- Questionnaire design
- Data analysis

International marketing intelligence systems.

Computer-based tools
On line data retrieval from international data bases will be carried out by students in their term papers.

Course structure
The course will be carried out through lectures, case and term paper presentations and discussions, as well as presentations from Norwegian companies and the Export Council of Norway.

Evaluation
Project paper and control exam. The project paper, counting 100% of the grade, may be carried out by groups of three students. The control exam is individual – pass/fail. The students have to pass both exams to obtain a grade.

Evaluation code(s)
GRA 51031 (project paper) 100%
GRA 51032 (control exam) pass/fail

Aids at the examination
GRA 51032 - no aids permitted

Makeup exam
At the next ordinary exam

GRA 5140
International Business: Issues and Theories

2 Credits

Responsible for the course
Gabriel R.G. Benito

Department
Strategy

Objective
This course provides an overview of the field of international business, with an emphasis on analysis and theory. It aims to give the students i) an understanding of the problems and challenges involved in conducting international business operations, and ii) an up-to-date overview of central theories and research traditions in international business.

Prerequisites
None

Compulsory literature
Hill, C.W.L.: *International Business : Competing in the Global Marketplace*. 2nd ed. Chicago : Irwin 1997.
Packet of readings

Recommended literature
None

Course outline
The challenges of international business
- National differences in political economy
- National differences in culture

The global trade and investment environment
- International trade theories
- Foreign direct investment theories
- Theories of the internationalization of firms
- The political economy of foreign trade and investment
- Regional economic integration

International business strategy
- Competitive analysis and positioning
- The international monetary system and global capital markets
- The organization of international business enterprises
- Modes of entry and expansion

International business operations
- International marketing and R&D
- International HRM
- International financial management and control

Computer-based tools
None

Course structure
Lectures and class discussion

Evaluation
A three hour written examination

VINTER SØ 4

Evaluation code(s)
GRA 51401

Aids at the examination
None

Makeup exam
The next time the course is offered.

GRA 5105
International Financial Management

2 Credits

Responsible for the course
Richard Priestley

Department
Financial Economics

Objective
The purpose of the course is to give an introduction to the management of finance for a firm operating internationally. Constantly changing financial environments expose such firms to new and different types of risk, as well as new instruments to deal with these risks. As a consequence of this, the firm's investment and financing decisions need to be modified. The objective of the course is therefore to study and understand how corporate financial management is affected by, and can take advantage of, international economic environments.

Prerequisites
Course participants are required to be registered in the specialization International Business Management.

Compulsory literature
Eun, C. S. and B. G. Resnick. *International Financial Management.* Boston, Mass. : McGraw-Hill 1998
Cases and articles.
A reading list will be provided on the first day of class.

Recommended literature
None

Course outline
An introduction to MNCs
Exchange rate determination
Measuring and managing exposure to the exchange rate
More risk involved with international trade
Direct foreign investment
Multinational capital budgeting
Multinational cost of capital and international investments
International Taxation

Computer-based tools
No computer models are used in this course.

Course structure
30 lecture-hours during which the main topics (as listed in the course outline) are given extensive and in-depth coverage. Cases will also be used. Assigned readings should be carefully studied prior to each class meeting.

Evaluation
A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam covers all topics discussed in class as well as all the assigned readings. Only interest tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Evaluation code(s)
GRA 51051

Aids at the examination
Interest tables (distributed during the exam) and calculator are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Makeup exam
At the next ordinary exam.

VINTER SØ 4

GRA 5130
International Negotiations

2 Credits

Responsible for the course
Brian Ibbotson Groth

Department
Intercultural Communication and Languages

Objective
On completion of the course students should be able to function more effectively as negotiators, especially in the international arena.

Prerequisites
None

Compulsory literature
Lewicki, R. J. et al.: Essentials of Negotiation. Boston, Mass. : McGraw-Hill 1997.
In addition there will be a limited number of hand-outs distributed during the course.

Recommended literature
None

Course outline
This course seeks to combine the essentials of negotiating theory with the "how-to-do-it" approach of negotiation literature. The emphasis will not be on theory for its own sake, but rather how it helps us understand, analyze and improve practice.

Central to the course are simulated business/commercial negotiations with the students as principals. Working with the simulated negotiations will involve defining the issues to be negotiated; preparing for the negotiation; understanding the phases through which a negotiation passes; utilizing varying negotiation strategies and tactics; developing an increased awareness of psychological aspects in negotiation; and acquiring an increased sensitivity to the importance of cross-cultural factors in international negotiations. Each simulated negotiation will highlight a particular type of negotiation. Extensive debriefing both in the negotiating groups and in plenary session will follow each negotiation, some of which will be video filmed. Ethical issues related to international business negotiations will also be considered. Students will be required to write a term paper relating what they have learnt in the simulated negotiations, to negotiation theory as presented in the literature.

From the above description it should be obvious that this is a course requiring maximum student participation. Students should plan on attending every session.

Computer-based tools
Not used in this course.

Course structure
30 hours of lectures and group work spread over seven weeks followed by the oral exam immediately afterwards. A limited number of students are admitted to the course to permit and encourage maximum activisation.

Evaluation
Oral exam of 50 minutes duration where 2 teams of 2 or 3 participants negotiate an allocated case in English. Assessors take no part in the exam but may ask clarification questions at the end. In addition students must write a term paper of about 2000 words. The oral exam and the term paper count 50 % each.

Evaluation code(s)
GRA 51301

Makeup exam
By appointment with the instructor.

VINTER SØ 4

GRA 5904
International Business Ethics

2 Credits

Responsible for the course
Heidi von Weltzien Høivik

Department
Strategy

Objective
The aim of this course is to strengthen each participant's ability to identify, to reflect and respond to ethical management challenges in organizations. Studying ethical business dilemmas in depth will help participants to evaluate the variety of approaches available for the ethical decision-making process.

Prerequisites
None

Compulsory literature
Green, R. M.: The Ethical Manager : *A New Method for Business Ethics.* N.Y. : MacMillan, 1994.
Donaldson, T. and P. H. Werhane: *Ethical Issues in Business. A philosophical appraoch.* 5th ed. Prentice Hall, 1996 (selected articles)
Carrol, S. J. and M. J. Gannon. *Ethical Dimensions of International Management.* Thousand Oaks, Calif.: Sage 1997
Additional articles and cases will be handed out. (preferably via webpage)

Recommended literature
None

Course outline
The theoretical core consists of a brief presentation of major moral philosophies which have provided the core of rules and concepts of rightness and ethicalness in general. The focus is on their relevance with regard to the business environment. The practical core deals with applying and testing different methods of moral decision making in conjunction with concrete cases. Most of the case material will be based on international examples, but current Norwegian experiences will also be included where possible. Special attention will be given to business ethics decision-making in a cross cultural context. The focus will be on issues of the relationship of national cultural differences to ethical behaviors.Critical reading and evaluation of leading articles on ethics in management will be used to heighten participants awareness of significant cultural perceptions, and different moral points of view.

Topics include
Basic issues: Ethics vs. Economics
Ethical Theories Revisited
Examples of Models for Ethical Reflection
The Role of Opportunity and Conflict in Organizations
Business Ethics in a Global Context (importance of culture)
Ethics in Changing Organizations (compliancy vs. integrity approaches)
Strategic Planning and Ethics

The learning mode of this course is action oriented. Virtually every topic will begin with a prepared case discussion allowing participants to apply moral reasoning skills. The subsequent discussions will not necessary yield consensus, but are meant to create greater awareness of different thinking modes. For the above reasons this course requires maximum student participation. Those who cannot attend classes regularly should refrain from taking this course.

Computer-based tools
None

VINTER SØ 4

Course structure
Lectures and class discussion.

Evaluation
One mid term paper, group assignment (subject to change)
Individual paper

Evaluation code(s)
GRA 59041

Aids at the examination

Makeup exam
The next time the course is offered after agreement with the instructor.

GRA 5137
Servicing International Markets

2 Credits

Responsible for the course
Gabriel R. G. Benito

Department
Strategy

Objective
The aim of this course it to extend the program in international business with a focus on key issues in the development of international operations over time by companies. Building on the theme of internationalization, options for and implications of international operations shall be explored – covering both theoretical and practical perspectives.

Prerequisites
None

Compulsory literature
Packet of readings

Recommended literature
None

Course outline
Introduction: Internationalization and global developments
Theoretical perspectives on foreign market servicing
Foreign market servicing
- operation mode choice and packaging issues (including areas such as international franchising, project operations and subcontracting).
- development over time

Computer-based tools
None

Course structure
The course will be taught mainly through lectures. Active class discussion is expected. Assigned readings should be carefully studied prior to each lecture.

Evaluation
Term paper and control exam. The term paper, counting 100% of the grade, may be carried out by groups of three students. The control exam is individual - pass/fail. The students have to pass both forms of assessment to obtain a grade.

Evaluation code(s)
GRA 51371 (term paper) 100%
GRA 51372 (control exam) pass/fail

Aids at the examination
None (control exam)

Makeup exam
The next time the course is offered.

Spesialiseringsretning Logistikk

Studium:	*Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig:	*Helge Virum*
Institutt:	*Logistikk og markedsføring*
Semester:	*Vår, Høst, Vinter, Vår 4*
Antall plasser i retningen:	*60*
Obligatoriske kurs:	*GRA 2301, GRA 2332 og GRA 2331.*

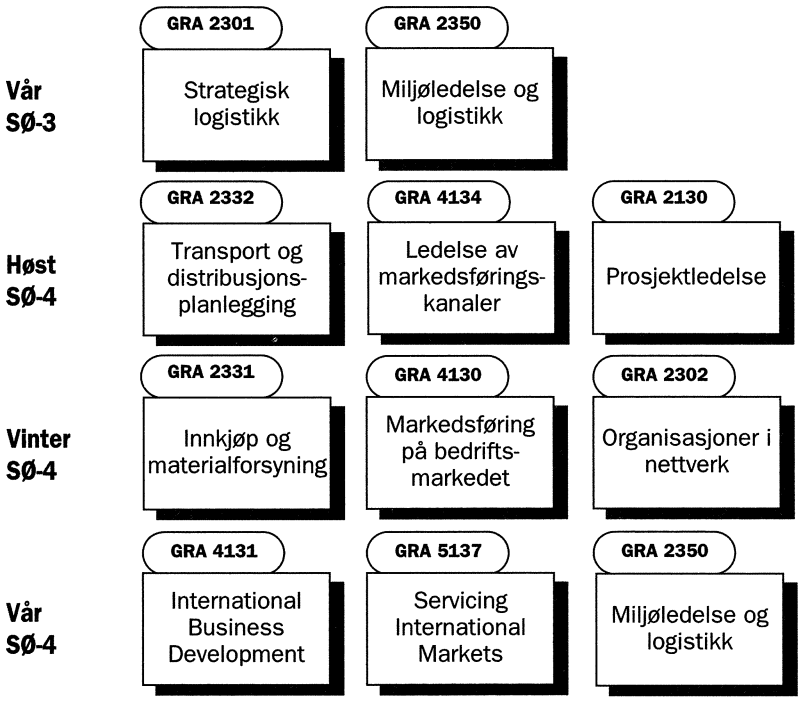

Retningsbeskrivelse

Studentene stilles fritt til å velge sine øvrige tre kurs fra andre retninger, fortrinnsvis fra markedsføring og internasjonal bedriftsledelse.

Den viktigste begrunnelse for å kunne tilby en spesialiseringsretning i logistikk, er økningen i behovet for ledelsesorientert logistikk-kunnskap. Dette gjelder innen varehandel, industri, i servicesektoren og i store deler av den offentlige virksomhet. Behovet øker fordi vi er i en tidsperiode der logistikkostnadenes andel av verdiskapningen vokser, samtidig som sterkere konkurranse og rask internasjonalisering fører til hardere presentasjonskrav for logistikken og logistikksystemene.

Målsettingen er å dekke kunnskapsbehovet innen ledelsesorientert logistikk i næringslivet og den offentlige virksomhet på en måte som sikrer Handelshøyskolen BI et konkurransemessig fortrinn fremfor alle andre høyskole- og universitetsmiljøer i Norge.

Spesialiseringsretningen vil bygge på grunnleggende kunnskaper fra en rekke fagområder. Blant disse er ledelse, strategi, organisasjonsteori, markedsføring og kommunikasjon/informasjonsteknologi spesielt viktige. For studenter på andre spesialiseringsretninger er flere av kursene i logistikk aktuelle valgkurs.

Det tilbys tre obligatoriske fag som alle er kjernefag for å få innsikt i logistikk. Disse er: Strategisk logistikk, transport- og distribusjonsplanlegging og innkjøp og materialforsyning.

Diplomseminar Logistikk / Logistics

Studium:	*Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig:	*Helge Virum*
Institutt:	*Logistikk og markedsføring*
Semester:	*Vår, Høst, Vinter, Vår 4*

Diplomseminaret skal hjelpe studentene å komme i gang med å gjennomføre diplomarbeidet på en målrettet måte. Seminaret er bygd opp av:

1. Obligatorisk innlevering
2. Forelesninger knyttet til utvalgte emner
3. Gruppepresentasjoner

Under gruppepresentasjonene legger de enkelte diplomgruppene frem sitt arbeid og får tilbakemelding fra seminarlederne såvel som fra de øvrige studentene. Tidspunkter for de enkelte gruppepresentasjonene fastsettes i samråd med seminarlederne før seminarets start.

Diplomseminaret er i prinsippet obligatorisk, og frafall må avklares med seminaransvarlig.

Første seminar i terminen kunngjøres ved oppslag.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 15. november

VÅR SØ 3

GRA 2301
Strategisk logistikk

Strategic Logistics — 2 vekttall

Kursansvarlig
Jari Juga

Institutt
Logistikk og markedsføring

Mål
Å gi studentene innsikt i hvordan logistikk-kunnskaper kan forbedre bedriftenes totale ressursutnyttelse og konkurransekraft i forbindelse med hele forsyningskjedens virksomheten og prestasjon.

Forkunnskaper
Deltakerne må ha gjennomført obligatoriske kurs til og med 3. år eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur
Christopher, M.: *Logistics and Supply Chain Management : Strategies for Reducing Costs and Improving Services.* London : Pitman 1998.
Artikler.

Anbefalt litteratur
Ingen spesielle

Emneoversikt
Innledning
Konkurransestrategier og logistikk
Tidskonkurranse og "lean thinking"
Partnerskap og leverandørsamarbeid
Outsourcing, tredjepartslogistikk
Logistikk og prosessledelse
Aktivitetsbasert ledelse, "benchmarking"
Logistikk og miljø

Dataverktøy
Brukes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger, gruppearbeider og presentasjon av oppgaver.

Eksamen
Innlederoppgaver og kontrolleksamen.
Vektlegging:
- Innlederoppgaver (presentasjon og oppgaveinnlevering): 50 %
- Eksamen: Tre timer 50 %

Eksamenskode
GRA 23012 Innlederoppgaver med presentasjon
GRA 23013 Skriftlig eksamen

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler til skriftlig eksamen.

Kontinuasjon
Neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 2332
Transport og distribusjonsplanlegging
Transport and Physical Distribution

2 vekttall

Kursansvarlig
Dag Bjørnland

Institutt
Logistikk og markedsføring

Mål
Å gi studentene en grunnleggende innføring i godstransport og fysisk distribusjon.

Forkunnskaper
Studenten må ha bestått grunnkurset i logistikk.

Obligatorisk litteratur
Waters, D.: *Global Logistics and Distribution Planning : Strategies for Management.* 3rd ed. London : Kogan Page 1999
Artikler og utdelte notater

Anbefalt litteratur
Ingen spesielle.

Emneoversikt
Godstransport og samferdselspolitikk, regulering og deregulering
Transportformene
- markedsandeler, markedsutvikling og konkurranseflater
- økonomiske forhold, tekniske egenskaper
- tariffer og regulativer
- miljøproblemer

Distribusjonssystemer
- IT-anvendelser og muligheter
- lagersystemer
- lagringsformer
- distribusjonskanaler

Strategiske distribusjonsallianser
- tredjeparts logistikk
- andre samarbeidsformer i distribusjonskanalen

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger, diskusjoner og øvelser.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen

Eksamenskode
GRA 23321

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

VINTER SØ 4

GRA 2331
Innkjøp og materialforsyning

Purchasing Management — 2 vekttall

Kursansvarlig
Göran Persson

Institutt
Logistikk og markedsføring

Mål
Kurset skal gi studentene en grundig forståelse av innkjøpsaktivitetene og de sentrale forutsetninger som gjelder for disse i offentlig og privat virksomhet. Studentene skal få kunnskaper i å utvikle og lede innkjøpsfunksjonen sett i sammenheng med en virksomhets totale vareflyt.

Forkunnskaper
Deltakerne må ha gjennomført obligatoriske kurs til og med 3. år eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur
Weele, A. J. van: *Purchasing Management.* London : Chapman & Hall 1994
Artikler.

Anbefalt litteratur
Ingen spesielle

Emneoversikt
Innkjøpsfunksjonen
Innkjøpets mål og strategier
Sourcing
Leverandørsamarbeid
Forhandlinger
Kontraktstrategier

Dataverktøy
Benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres over 30 timer med forelesninger, casedrøftinger og gruppearbeider.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 23311

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 2350
Miljøledelse og logistikk

Green Management and Logistics — 2 vekttall

Kursansvarlig
Marianne Jahre

Institutt
Logistikk og markedsføring

Mål
Å gi studentene grundig innsikt i hva "praktisk" miljøledelse er med fokus på hvordan bedriftene kan løse sine nåværende og fremtidige miljøutfordringer. Det vil spesielt legges vekt på hvordan logistikktankegang, prinsipper og verktøy kan benyttes til å redusere bedriftenes negative påvirkning på det eksterne miljøet.

Forkunnskaper
Deltakerne må ha bestått grunnkurset i logistikk.

Obligatorisk litteratur
Stock, James R.: *Development and Implementation of Reverse Logistics Programs.* Oak Brook, Ill. : Council of Logistics Management 1998.
Diverse artikler delt ut i forbindelse med forelesningene

Anbefalt litteratur
Copici, R. et al.: *Reuse and Recycling : Reverse Logistics Opportunities.* Oak Brook, Ill. : Council of Logistics Management 1993.

Emneoversikt
Innledning
Miljøledelse og -strategi
Karakterisering av bedriften
Innlogistikken
Utlogistikken
Returlogistikken
Corporate Image - hvordan informere om aktivitetene til stakeholders?
Casediskusjon
Avslutning og oppsummering

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger. Det stilles krav til studentene om aktiv deltagelse. Studentene må regne med å presentere cases og andre gruppeoppgaver.

Eksamen
Prosjektoppgave og kontrolleksamen
Prosjektoppgaven kan skrives av inntil tre studenter. Karakteren teller 100%. Kontrolleksamen evalueres med Bestått/Ikke Bestått. Begge eksamener må være bestått for å få karakter i kurset. Kontinuasjon i oppgavene hver for seg aksepteres.

Eksamenskode
GRA 23501 (prosjektoppgave) 100%
GRA 23502 (kontrolleksamen) bestått/ikke bestått

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler tillatt til kontrolleksamen.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Spesialiseringsretning Markedsføring

Studium:	*Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig:	*Hans Mathias Thjømøe*
Institutt:	*Markedsorientert ledelse*
Semester:	*Vår, Høst, Vinter, Vår 4*
Antall plasser i retningen:	*60*
Obligatoriske kurs:	*GRA 4101, GRA 4102 og GRA 4130*

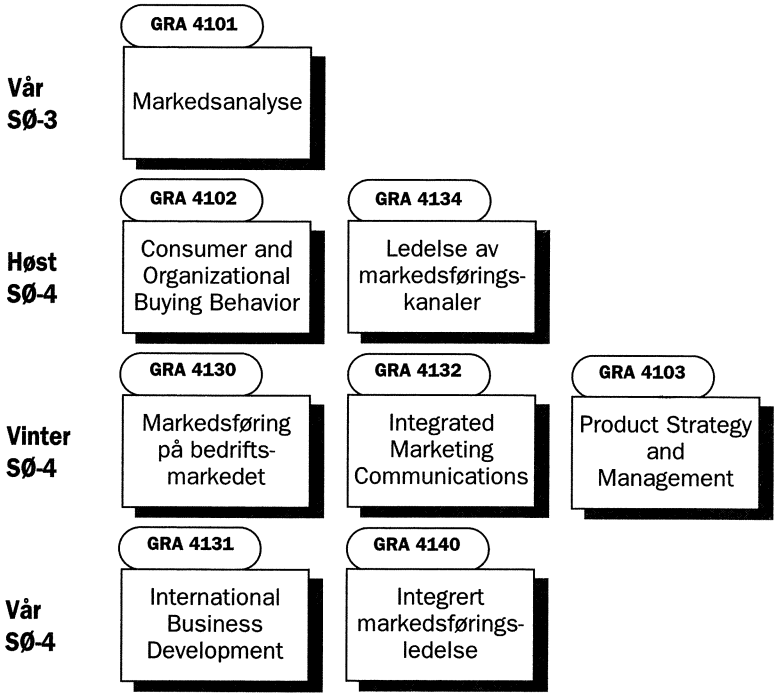

Retningsbeskrivelse

Markedsføring dreier seg om hvordan bytteforhold utvikles og vedlikeholdes. I faget legges det et ledelsesperspektiv til grunn, dvs. at man konsentrerer seg om den kunnskap som markedsføringsledere bør ha om relevante metoder og atferd for å kunne fylle sin rolle i en moderne bedrift eller organisasjon. Markedsføring er en funksjon som tillegges økende betydning i næringslivet; en betydning som øker med sterkere konkurranse nasjonalt og internasjonalt. I spesialiseringen tar en sikte på å gi studentene både et teoretisk grunnlag og en praktisk innsikt i moderne markedsføring.

Obligatorisk kurs for retningen

GRA 4101 Markedsanalyse
GRA 4102 Kjøpsatferd
GRA 4130 Markedsføring på bedriftsmarkedet

Diplomseminar Markedsføring

Studium: *Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig: *Hans Mathias Thjømøe*
Institutt: *Markedsorientert ledelse*
Semester: *Vår, Høst, Vinter, Vår 4*

Diplomseminaret skal hjelpe studentene å komme i gang med å gjennomføre diplomarbeidet på en målrettet måte.

Seminaret er bygd opp av
Obligatoriske innleveringer
Fellespresentasjoner knyttet til utvalgte emner
Spesialiseringspresentasjoner knyttet til utvalgte emner
Gruppepresentasjoner

Seminaret vil som regel omfatte obligatoriske innleveringer der studentene skal gjøre rede for diplomarbeidets problemstilling og metodisk tilnærming, samt fremdriftsplaner og status for arbeidet. Innleveringene danner grunnlaget for tilpasning av fellesseminarene og for tilbakemelding til studentene. Alle innleveringer utarbeides i tre eksemplarer.

Fellesseminarene tar opp emner som har særlig relevans for gjennomføring av diplomarbeidet, herunder teknikker for utarbeidelse av problemstilling, valg av metodisk tilnærming, samt råd i forbindelse med selve skriveprosessen. Disse seminarer gjelder for alle studenter som har valgt spesialisering innenfor logistikk, markedsføring og internasjonal bedriftsledelse.

Under gruppepresentasjonene legger de enkelte diplomgruppene frem sitt arbeid og får tilbakemelding fra seminarlederne såvel som fra de øvrige studentene. Tidspunkt for de enkelte gruppepresentasjonene fastsettes i samråd med seminarlederne før seminarets start.

Diplomseminaret er obligatorisk, og forfall må avklares med seminaransvarlig.

Det må påregnes betydelige endringer i opplegget for Diplomseminar. Disse endringene vil foreligge ved semesterstart.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 15.desember

VÅR SØ 3

GRA 4101
Markedsanalyse

Marketing Research — 2 vekttall

Kursansvarlig
Hans Mathias Thjømøe

Institutt
Markedsorientert ledelse

Mål
For å kunne treffe best mulige beslutninger når det gjelder markedsføring er man avhengig av informasjon om foretakets omgivelser, særlig om foretakets kunder og konkurrenter. Målet med dette kurset er å gi studentene innsikt i, og forståelse for, hvordan slik informasjon kan skaffes tilveie. Kurset er faglig forankret i generell vitenskapelig metode og i statistikk, men legger vekt på anvendelser i markedsføringsprosessen.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Aaker, D. A., V. Kumar and G. S. Day: *Marketing Research.* 6th ed. New York : Wiley, 1998
Diverse artikler utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Formuleringen av hensiktsmessige problemstillinger og undersøkelsesspørsmål
Bruk av sekundærdata og standardiserte markedsundersøkelser
Anvendelse av fokusgrupper og andre kvalitative metoder
Utvalgsmetoder og utvalgsstørrelser
Holdnings- og profilundersøkelser
Datanalyse ved hjelp av bivariate og multivariate metoder

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger. Det stilles krav til studentene om aktiv deltakelse. Studentene må regne med å presentere cases.

Eksamen
Prosjektoppgave og kontrolleksamen.
Prosjektoppgaven kan skrives av inntil tre studenter. Karakteren teller 100%. Kontrolleksamen evalueres med Bestått/Ikke bestått. Begge eksamener må være bestått for å få karakter i kurset. Kontinuasjon i oppgavene hver for seg aksepteres.

Eksamenskode
GRA 41011 (prosjektoppgave) 100%
GRA 41012 (kontrolleksamen) bestått/ikke bestått

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler er tillatt ved kontrolleksamen

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 4102
Consumer and Organizational Buying Behavior

Kjøpsatferd 2 vekttall

Responsible for the course
Erik Olson

Department
Markedsorientert ledelse

Objective
The course is designed to provide students with a solid understanding of the consumer behavior issues which form the backbone of the marketing discipline. Various theoretical perspectives and methodological approaches to the study of consumer behavior will be emphasized and integrated into a structure useful to marketing managers and scholarly researchers.

Prerequisites
None

Compulsory literature
Schiffman, L. G. og L. L. Kanuk: *Consumer Behavior.* 6th ed. Upper Saddle River, N.J. : Prentice Hall 1997.

Recommended literature
Thjømøe, H. M.: *Forbrukeratferd.* 5. utg. Asker : Singularis 1996

Course outline
1. Decision making processes
   economic man perspective
   decision heuristics
   post-choice relationalization
2. The individual consumer
   motivation
   personality
   attitudes
   learning
3. Outside influence on the consumer
   culture
   social network
   marketing resources

Computer-based tools
None

Course structure
The course will include 30 hours of teaching in the form of lectures with discussions around particular topics. Emphasis will be placed on comprehension with the use of theory on practical problems. Students must be prepared to work on small cases for each lecture. The course will be conducted in English.

Evaluation
The exam will be multiple choice format and worth 25% of the final grade. The group project is worth 75% of the final grade and will include a paper and a short class presentation. The presentation will be pass/fail. Projects can be done in groups up to 3 in size. All work must be done in English.

Evaluation code(s)
GRA 41021 (project assignment) 75%
GRA 41022 (multiple choice) 25%

Aids at the examination
No aids permitted at the control exam.

Makeup exam
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

HØST SØ 4

GRA 4134
Ledelse av markedsføringskanaler

Management of Marketing Channels — 2 vekttall

Kursansvarlig
Harald Biong

Institutt
Logistikk og markedsføring

Mål
Kurset fokuserer på å utvikle hensiktmessige strategier for ledelse av markedsføringskanaler. Dette omfatter både valg av organisasjonsform for kanalen og utvikling av styringsmekanismer. En markedsføringskanal behandles som et interorganisatorisk system involvert i å gjøre varer, service og konsepter tilgjengelige for konsumentene.

Forkunnskaper
Det forutsettes at studenten har bestått grunnkursene i markedsføring eller tilsvarende utdanning.

Obligatorisk litteratur
Gripsrud, G. og A. Nygaard: *Markedsføringskanaler.* 2.utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag, 1997
Artikler.

Anbefalt litteratur
Ingen spesielle.

Emneoversikt
Funksjoner og arbeidsdeling
Detaljist og grossistleddet - Struktur og utvikling
Valg av integrasjonsgrad
Valg og styring av samarbeidspartner
Styring og kontroll: incentiver, makt og konflikter
Internasjonalisering av detaljhandelen

Dataverktøy
Det vil ikke bli brukt dataverktøy i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger, gruppearbeider og studentpresentasjoner. Studentene vil bli delt i grupper som får ansvaret for å presentere et case eller en artikkel.

Eksamen
Tre timer skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 41341

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen.

GRA 4130
Markedsføring på bedriftsmarkedet

Business to Business Marketing — 2 vekttall

Kursansvarlig
Harald Biong

Institutt
Logistikk og markedsføring

Mål
Kurset skal gi studentene innsikt i hvilke utfordringer og problemer bedriftene står overfor når de skal markedsføre sine produkter og tjenester til andre bedrifter og organisasjoner. Markedsføring til bedrifter er som regel betydelig mer komplisert enn til forbrukere og stiller svært spesielle krav til markedsstrategi og den mer utøvende markedsføringen. Kurset gir deltakerne en oversikt over de teorier og metoder som for tiden er mest anerkjente både blant praktikere og teoretikere. Gjennom mange eksempler fra Norge og utlandet vil vi gi en praktisk forståelse av fagområdet.

Forkunnskaper
Det forutsettes at studenten har bestått grunnkursene i markedsføring eller tilsvarende utdanning.

Obligatorisk litteratur
Webster, F. E.: *Industrial Marketing Strategy.* 3rd. ed. New York : Wiley , 1991.
Diverse artikler utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell.

Emneoversikt
Markedsføring på bedriftsmarkedet i perspektiv
Kjøpsadferd på bedriftsmarkedet
Etablering og utvikling av kunde-leverandørrelasjoner
Oppbygging av overordnet markedsstrategi
Bruk av virkemidler
Ledelsesutfordringer ved markedsføring på bedriftsmarkedet

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger og case-diskusjoner. Det stilles krav til studentene om aktiv deltagelse i faget.

Eksamen
Prosjektoppgave og en kontrolleksamen.
Prosjektoppgaven kan skrives av inntil tre studenter. Karakteren teller 100%. Kontrolleksamen evalueres med Bestått/ Ikke bestått. Begge eksamener må være bestått for å få karakter i kurset.

Eksamenskode
GRA 41301 (prosjektoppgave) 100%
GRA 41302 (kontrolleksamen) bestått/ikke bestått

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler tillatt til kontrolleksamen

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 4132
Integrated Marketing Communications

Integrert Markedskommunikasjon 2 vekttall

Responsible for the course
Peggy Simcic Brønn

Department
Market Oriented Management

Objective
The reputation of an organization can often be damaged due to 'unplanned' messages. These are messages that can result from an organization not having adequate control of its various message sources. This course is built on the premise that everything an organization says and does sends messages, therefore an integrated approach to communications is necessary. A key element is communication consistency and an organization-wide integrated approach to communication is critical. Students learn how coordinating marketing communication tools creates synergy resulting in more efficiency, customer loyalty and impact. This course will give students basic knowledge of communications theory and techniques used in integrated marketing communications. They will learn how, for example, advertising, public relations, promotion, etc., work together to create cohesive messages. Additionally, this course takes a stakeholder approach to marketing communication, recognizing that groups other than customers can also impact an organization's financial performance.

Prerequisites
None

Compulsory literature
Burnett G. and S. Moriarty.: *Introduction to Marketing Communication : An Integrated Approach. Upper Saddle River*, N.J. : Prentice Hall 1997.
Articles handed out during the class.

Recommended literature
None

Course outline
The course will cover, among other things:
- Understanding integrated marketing communication
- Marketing communication as part of the marketing mix
- Integrated marketing communications in practice
- Communications theory

Marketing communication strategy
- Stakeholders, not just customers
- The marketing communications plan

IMC Tools: Advertising, PR, Sales Promotion, DM, Personal Selling, Etc.
- Choice and use of media

Measuring IMC performance
- Mission marketing

Computer-based tools
Not to be used in this course.

Course structure
30 hours of lecture.

Evaluation
Project assignment and control exam. The project assignmente can be written in groups of up to 3 students and counts for 100% of the grade. The control exam is evaluated as pass/fail. Both must be passed in order to get a grade in the class

Evaluation code(s)
GRA 41321 (project assignment) 100%
GRA 41322 (control exam) pass/fail

Aids at the examination
No aids permitted at the control exam

Makeup exam
At the next ordinary exam. Students may do the makeup exams separately.

VINTER SØ 4

GRA 4103
Product Management and Strategy

2 Credits

Responsible for the course
Erik B. Nes, Erik Olson

Department
Logistics and Marketing

Objective
The course is designed to introduce students to tactical and strategic issues facing product and marketing managers. Theoretical and operational aspects of product management are emphasized together with how product management becomes a part of the total marketing strategy and operations. Most topics are discussed in a business to business setting. Weekly assignments are required as part of the Industrat simulation which is incorporated in the course. The course is designed to integrate and apply knowledge from organizational behavior, sales management, marketing research and strategy.

Prerequisites
None

Compulsory literature
Rangan, V. K., B.P. Shapiro and R.T. Moriarity: *Business Marketing Strategy.* Chicago : Irwin 1995
Larreche, J. C. and D. Weistein: Industrat : *The Strategic Industrial Marketing Simulation.* Engelwood Cliffs: Prentice Hall 1988
Assigned readings from reading pack.

Recommended literature
None

Course outline
- Organizational buying behavior
- Managing new products
- Managing mature products
- Managing product market diversity
- Strategy choice operationalization with the marketing mix
- Relationships
- Managing brand equity

Computer-based tools
None

Course structure

Evaluation
Industrat performance and paper 40%
Cases 40%
Class participation 20%

Evaluation code(s)
GRA 41031

Aids at the examination
All aids permitted

Makeup exam
At the next regular exam

GRA 4131
International Business Development

2 Credits

Responsible for the course
Carl Arthur Solberg

Department
Logistics and Marketing

Objective
The course aims at giving students a decision oriented perspective on international marketing and business issues through active application of relevant theories and models.

Prerequisites
None

Compulsory literature
A selection of articles.
Case texts.

Recommended literature
None

Course outline
Internationalisation of firms
Globalisation
International entry modes
Organisation of international business

Computer-based tools
None

Course structure
The course is based on term paper and case presentation discussions by the students. Active participation is an essential part of the program. The entire course will be conducted in English. Part of the program will be carried out off-campus, entailing costs in the order of 1.100–1.300 NOK.

Evaluation
Case presentations and discussions (oral) and term paper presentations (oral and written). The students have to pass all evaluations to obtain a grade. Individual retakes of the term paper are possible; retakes of the case presentation/discussions can only be done by taking the whole course over again.

Evaluation code(s)
GRA 41316 (Term paper) – including presentations.

Aids at the examination
All aids permitted.

Makeup exam
At the next regular exam.

GRA 4140
Integrert markedsføringsledelse

2 Vekttall

Kursansvarlige
Erik B. Nes, Harald Biong, Hans Mathias Thjømøe

Institutt
Logistikk og markedsføring

Mål
Hensikten med kurset er å gi deltakerne øvelse i integrert markedsføringsledelse. Studentene får her mulighet til å integrere ulike markedsføringsdisipliner samt tilegne seg en beslutningsorientert holdning til faget gjennom aktiv anvendelse av teorier og modeller på reelle bedriftscases.

Forkunnskaper
Ingen spesielle.

Obligatorisk litteratur
Utdelte artikler og cases.

Anbefalt litteratur
Ingen

Emneoversikt
Ulike deler av fagemner innen markedsføring som personlig salg, kjøpsprosesser, samarbeidsstrategier, kommunikasjons-, pris-, distribusjons- og produktstrategi i integrerte markedsføringsbeslutninger.

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset består hovedsaklig av casediskusjoner, men det vil også være forelesninger i aktuelle fagområder. Klassen deles opp i grupper. Hver gruppe vil innlevere to skriftlige casebesvarelser. Gruppene vil presentere sine løsninger for klassen og lede den etterfølgende klassediskusjon. Totalt 30 timer

Eksamen
Kurset evalueres ved skriftlig innlevering av to caseløsninger: De skriftlige innleveringene teller 50% av karakteren. I tillegg deltar alle studentene i diskusjonen av de beslutningssituasjoner som casene tar opp på et faglig grunnlag. De muntlige, individuelle diskusjonsprestasjonene i klassen teller tilsammen 50% av karakteren. Hvert av casene i den muntlige delen vektes likt, inkludert de casene som gruppene presenterer for klassen.
Bare den skriftlige delen av karakteren kan påklages. Casedebattene anses som muntlig eksamen og kan ikke påklages.

Eksamenskode
GRA 41401

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære gjennomføring.

Spesialiseringsretning Organisasjonspsykologi
Organizational Psychology

Studium:	*Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig:	*Bård Kuvaas, Geir Kaufmann*
Institutt:	*Kompetanseledelse*
Semester:	*Vår, Høst, Vinter, Vår 4*
Obligatoriske kurs:	*GRA 2203, GRA 2204 og GRA 2205*

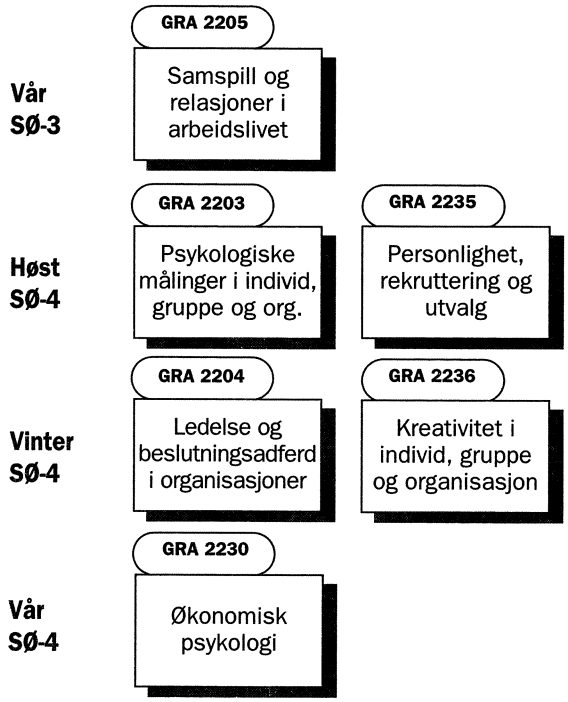

Retningsbeskrivelse

I organisasjonspsykologien er en opptatt av hvordan psykologiske faktorer på individ, gruppe og organisasjonsnivå virker inn på forhold i arbeidslivet. Slike forhold omhandler både tradisjonelle organisasjonspsykologiske temaer som produktivitet, trivsel og helse, så vel som nyere tema omkring beslutningskvalitet, strategisk tenkning og kreativitet i organisasjoner. Hovedmålet med spesialiseringsretningen i organisasjonspsykologi er å gi studentene innsikt i de viktigste sidene av psykologisk forskning slik den anvendes på oppgaver og utfordringer ledere står overfor. Retningen gir også studentene muligheter for ledertrening og personlig utvikling.

Tre kurs er obligatoriske: GRA 2203 Psykologiske målinger i individ, gruppe og organisasjon, GRA 2204 Ledelse og beslutningsatferd i organisasjoner og GRA 2205 Samspill og relasjoner i arbeidslivet.

Diplomseminar Organisasjonspsykologi
Organizational Psychology

Studium:	*Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig:	*Geir Overskeid*
Institutt:	*Kompetanseledelse*
Semester:	*Vår. Høst. Vinter. Vår 4*
Antall plasser i retningen:	*60*

Seminaret skal utvikle deltagernes forståelse av vitenskapelige undersøkelser - hvordan de gjennomføres og rapporteres. Seminaret skal gi grunnleggende innsikt i vitenskapelig tenkemåte og metode, samt en forståelse av hvorfor slik tenkning og metode er som den er. Forholdet mellom type problem og valg av metode blir belyst. Vi vil gå konkret inn på hvordan en diplomoppgave best kan bygges opp etter vitenskapelige prinsipper, og etter skikk og bruk på det organisasjonspsykologiske området.

Litteratur

Liebert, R.M & Liebert, L.L.: *Science and Behavior,* 4th ed., Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 1995

Emneoversikt

- Hvordan skrive en diplomoppgave
- Vitenskapelig tenkemåte og metode
- Diplomarbeidets ulike faser
- Kritisk evaluering av publisert forskning
- Presentasjon
- Diskusjon

Gjennomføring

Seminaret vil bestå av forelesninger, deltagerpresentasjoner og diskusjon. Diplomseminar nr. 1 gjennomføres i vårterminen, 3. klasse, og går over 25 timer. Diplomseminar nr. 2, også på 25 timer, foregår i høstterminen.

Seminaret inkluderer to obligatoriske presentasjoner.

I henhold til Høyskolestyrets vedtak skal hver gruppe innlevere en forprosjektrapport, som teller 20% av diplomoppgavens karakter. **Forprosjektrapporten innleveres ved avslutningen av diplomseminar nr. 2.** Forprosjektrapporten skal inneholde to ting: Innledning og skisse til metode. Innledningen skal inneholde en kortfattet drøfting av relevant empiri og teori, og munne ut i en mest mulig presis formulering av problemet som skal undersøkes. Skissen til metode skal beskrive hvordan problemet skal undersøkes.

Forprosjektrapporten innleveres i to eksemplarer. Den bedømmes av to sensorer og gis tallkarakter.

VÅR SØ 3

GRA 2205
Samspill og relasjoner i arbeidslivet

Interpersonal dynamics and relationships at work — 2 vekttall

Kursansvarlig
Bård Kuvaas

Institutt
Kompetanseledelse

Mål
Et hovedtema i organisasjonspsykologisk forskning er å vinne økt innsikt i sentrale sider ved samspill og mellommenneskelige relasjoner i arbeidslivet. I forlengelsen av denne forskningen er det også utviklet praktiske metoder for bedre å kunne diagnostisere og håndtere mellommenneskelige relasjoner på en slik måte at konflikter miniseres og konstruktivt samspill maksimeres. Kursets hovedmål er å formidle sentrale deler av disse kunnskapene med sikte på å gjøre deltakerne bedre rustet til å forstå og håndtere samspill og mellommenneskelige relasjoner i arbeidslivet. Kurset gir oss muligheter for selvrefleksjon gjennom bruk av enkle selv-testinstrumenter.

Forkunnskaper
Ingen spesielle forkunnskaper kreves.

Obligatorisk litteratur
Greenberg, J., and Baron, R.A.: *Behavior in organizations.* 6th ed. Englewood, Cliffs, N.J. : Prentice Hall 1997
Artikkelsamling

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Sosial persepsjon og attribusjon
Læring og motivasjon
Holdninger og emosjoner
Lederskap
Kommunikasjon
Gruppedynamikk og lagbygging
Samarbeid og konflikt
Innflytelse, makt og politikk

Dataverktøy
Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring
30 timers forelesning, demonstrasjoner, øvelser.

Eksamen
48 timers hjemmeeksamen som kan løses av grupper på inntil 3 studenter.

Eksamenskode
GRA 22051

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 2203
Psykologiske målinger i individ, gruppe og organisasjon

Psychological Assesments of Individuals, Groups and Organization 2 vekttall

Kursansvarlig
Øyvind Marthinsen

Institutt
Kompetanseledelse

Mål
Psykologiske verktøy på individ, gruppe og organisasjons-nivå brukes bl.a. i forbindelse med rekruttering, medarbeidersamtaler, produktivitetsanalyser, markedsanalyser, kompetanse-kartlegging og -utvikling, samt i ulike former for organisasjonsanalyser. Brukt på riktig måte vil slike verktøy bidra sterkt til å høyne effektivitet, trivsel, og økonomisk gevinst i organisasjons-sammenheng.
Kurset skal sette deltakerne i stand til å produsere, vurdere og bruke slike verktøy i arbeidslivs-sammenheng. Kvantitativ metode vil bli brukt som grunnlag for utvikling, vurdering og bruk av metoder.

Forkunnskaper
Ingen spesielle forkunnskaper kreves.

Obligatorisk litteratur
Cohen, R. J., Swerdlik, M. E., and Phillips, S. M.: *Psychological testing and assessment.* 3rd ed. Mountain View, Calif : Mayfield 1996. (Kap. 1, 3-8, 11 (ikke s. 400-419), 13 (s. 471-474, 485-497), 17 (643-657), 18 (673-689), 19 (701-710)

Cohen, S. G., Bailey, D. E.: *What makes Teams Work : Group Effectiveness Research from the Shop Floor to the Executive Suite.* Journal of Management, vol. 23(1997) no. 3, p. 239 – 290.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Kvantitative metoder knyttet til psykologiske målinger
Psykologiske tester
Team-analyse verktøy
Organisasjonsanalyser

Dataverktøy
Demonstrasjon av relevante statistikkpakker.

Gjennomføring
30 timers forelesninger, demonstrasjoner, øvelser.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 22031

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

HØST SØ 4

GRA 2235
Personlighet, rekruttering og utvalg

Personality, recruitment and selection — 2 vekttall

Kursansvarlig
Øyvind Marthinsen

Institutt
Kompetanseledelse

Mål
Rekruttering og utvalg av medarbeidere representerer et fagområde med interessante yrkesmuligheter for økonomer, samtidig som kunnskaper innen dette området kan brukes som grunnlag for alle kompetanse-endringsprosesser i organisasjoner. Slike prosesser har dokumentert store økonomiske gevinst-muligheter likestilt med andre typer investeringer når de gjennomføres på en tilfredsstillende måte.
Kurset skal gi deltakerne kunnskaper og ferdigheter i planlegging og gjennomføring av ansettelsesprosesser. Deltakerne skal også få kjennskap til psykologiske teorier om individers funksjon i jobb-sammenheng, bl.a. som grunnlag for å vurdere jobb-søkere.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Furnham, A.: Personality at work : *The role of Individual Differences in the Workplace.* London : Routledge 1992.
Martinsen, Ø.: *Kompetanseendring. Manuskript.* Bergen : Seksjon for Psykometri, UiB 1997.
Martinsen, Ø.: *"Kompetanseanskaffelse gjennom rekruttering".* i Lai, L. (red.): Strategisk kompetansestyring. Bergen: Fagbokforlaget 1997. S.111-139

Anbefalt litteratur
På jakt etter personligheten. Utvidet utg. Lysaker : NIPA: 1997

Emneoversikt
Jobb-analysesens mange fasetter
Ulike metoder for utvalg av medarbeidere og deres treffsikkerhet
Nytte-kostnadsanalyser
Jobb-intervjuet

Dataverktøy
Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring
30 timers forelesning, demonstrasjoner, øvelser.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 22351

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 2204
Ledelse og beslutningsatferd i organisasjoner

Decision Making Behaviour — 2 vekttall

Kursansvarlig
Bård Kuvaas

Institutt
Kompetanseledelse

Mål
Beslutningstaking utgjør en vesentlig del av enhver leders hverdag. Allikevel er det slik at de fleste ledere ikke har noen systematisk opplæring i kompleks beslutningstaking. Forskningen de siste tyve årene viser da også at beslutningstakere ofte begår samme type feil i beslutningstaking. Ved å fokusere på hvordan beslutninger faktisk fattes av enkeltindivider, grupper og organisasjoner, har kurset som mål å gjøre studentene bedre i stand til å delta i, forbedre og påvirke beslutningstaking i organisasjoner gjennom økt innsikt i atferdsmessige, psykologiske og organisatoriske aspekt ved problemløsnings- og beslutningsprosesser.

Trening i identifikasjon av problemstillinger, analyse, utvikling av presentasjonsmateriale og muntlig fremlegging vil utgjøre en vesentlig del av kursgjennomføringen.

Forkunnskaper
Ingen spesielle forkunnskaper kreves.

Obligatorisk litteratur
Plous, S.: The psychology of judgment and decision making. New York : McGraw-Hill 1993.
Artikkelsamling

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Det psykologiske grunnlaget for beslutningstaking
Problemformulering og psykologisk kontekst
Normative og deskriptive modeller av individuell beslutningstaking
Feilkilder og begrensninger i menneskelig vurdering og beslutningstaking
Individuelle forskjeller i beslutningstaking
Gruppedynamikk og beslutningstaking i grupper
Beslutningstaking på organisasjonsnivå
Teknikker og metoder for bedre beslutningstaking

Dataverktøy
Tekst- og presentasjonsprogrampakker.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer, med undervisning, deltakerpresentasjoner og diskusjoner over hovedtemaene. Det er en forutsetning at deltakerne er aktive og utfører innleveringene og presentasjonene i kurset.

Eksamen
Fagoppgave som kan utarbeides av grupper på inntil 2 studenter.
Fagoppgaven består av deltakerpresentasjoner, skriftlige innleveringer, klassedeltakelse og avsluttende oppgave. Fagoppgaven er en integrert del av kursgjennomføringen.

Eksamenskode
GRA 22041

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste gjennomføring av kurset.

VINTER SØ 4

GRA 2236
Kreativitet i individ, gruppe og organisasjon

Creativity in individual, group and organization — 2 vekttall

Kursansvarlig
Geir Kaufmann

Institutt
Kompetanseledelse

Mål
Psykologisk forskning har kartlagt forhold som både hemmer og fremmer nytenkning og omstillingsevne på individ, gruppe og organisasjonsnivå. Kurset vil formidle innsikt i de viktigste resultater fra denne forskningen. Deltakerne vil få innføring og trening i bruk av kreative problemløsningsmetoder spesielt tilpasset for typiske problemer i organisasjons- og arbeidsliv.

Forkunnskaper
Ingen spesielle.

Obligatorisk litteratur
West, M.A. and Farr, J.L.(eds): *Innovation and creativity at work.* New York : Wiley1991
Utvalgte artikler

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Problemløsningens psykologi
Kreativitet som form for problemløsning
Faktorer som hemmer og fremmer kreativ problemløsning
Kreative problemløsningsteknikker
Databaserte teknikker for kreativ idéutvikling
Stimulering av mer kreativt arbeidsmiljø

Dataverktøy
Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring
Kurset vil bli gjennomført som en fire dagers intensiv workshop med totalt 30 timers varighet. Denne undervisningsformen er også valgt for å gi deltakerne en innføring i metodisk opplegg og gjennomføring av kurs i workshop format

Eksamen
Tre timers skriftlig case-basert eksamen.

Eksamenskode
GRA22361

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 2230
Økonomisk psykologi

Economic Psychology — 2 vekttall

Kursansvarlig
Geir Kaufmann, Bård Kuvaas

Institutt
Kompetanseledelse

Mål
Økonomisk psykologi er en nyere vitenskap. Den bygger på grunntesen om at psykologi er et grunnleggende element i økonomi. Konsumenter, skattebetalere, entreprenører og andre økonomiske aktører baserer sine beslutninger på subjektive oppfatninger og vurderinger av økonomiske data samt forventninger om fremtidig utvikling. Målsettingen med kurset er å gi deltakerne innsikt i de mest sentrale psykologiske begreper, teorier og forskningsresultater som er av grunnleggende betydning for å forstå, forklare og forutsi økonomisk atferd hos individer, mindre grupper (f.eks. husholdninger) og større kategorier av personer (f.eks. konsumenter i alminnelighet).

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Antonides, G.: Psychology in Economics and Business. Dordrecht : Kluwer 1996.
Utdelte artikler.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Relevansen av psykologi for økonomi
Metoder i studiet av økonomisk psykologi
Motivasjon og personlighet i økonomisk atferd
Persepsjon: perseptuelle vurderinger og oppfatning av priser, penger og inflasjon
Læring og kjøpsatferd
Holdninger, emosjoner og nyttefunksjoner
Konsument tilfredshet
Menneskelig informasjonsbehandling og økonomiske beslutninger
Økonomisk og psykologisk rasjonalitet
Valg under usikkerhet
Psykologiske faktorer i sosiale dilemma

Dataverktøy
Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring
30 timers forelesninger og diskusjon.

Eksamen
48 timers hjemmeeksamen som kan løses av grupper på inntil tre studenter.

Eksamenskode
GRA22301

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Spesialiseringsretning Regnskap og økonomistyring

Studium: *Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig: *Ole G Gjems-Onstad, Bror Petter Gulden, John Christian Langli*
Institutt: *Regnskap - revisjon og jus*
Semester: *Vår, Høst, Vinter, Vår 4*
Antall plasser i retningen: *50*

Obligatoriske kurs: GRA 1502 og GRA 1501, det vil si at disse to kurs må følges av alle studenter på denne spesialiseringsretningen. (Disse krav til obligatoriske kurs gjelder for studenter som velger retning for studieåret 1999/2000).

Studentene må totalt velge minst fem kurs innen spesialiseringsretningen, det vil si at ett kurs kan velges innen andre retninger.

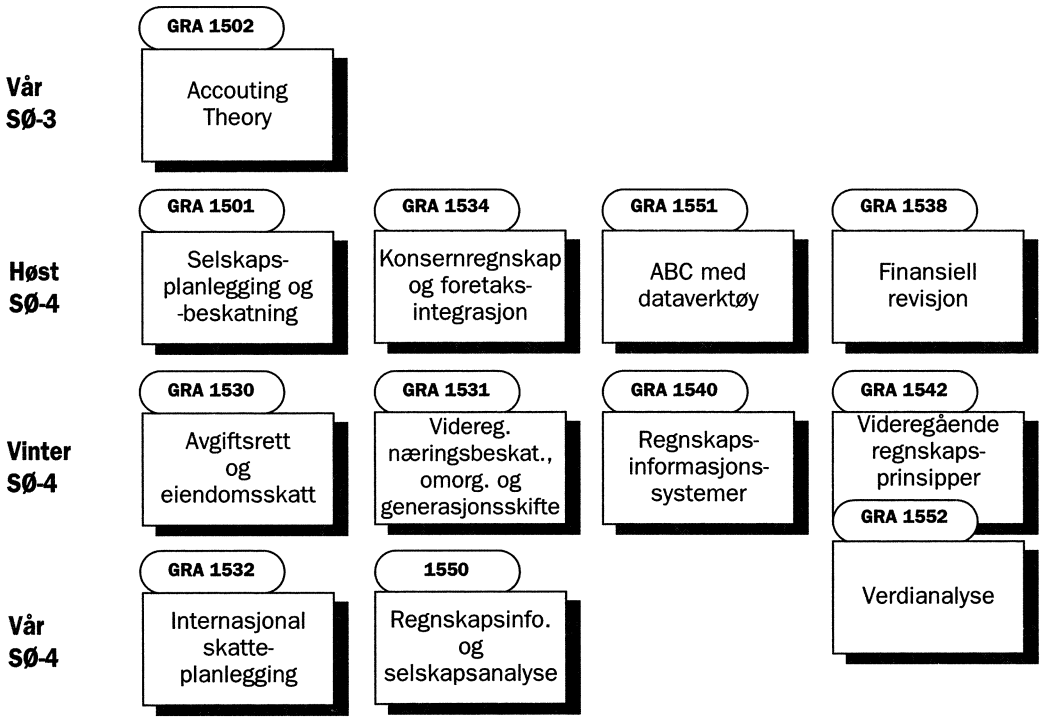

Retningsbeskrivelse

I spesialiseringretningen gis studentene anledning til å fordype seg i enkelte av de fagemner som det er særlig viktig at en siviløkonom behersker godt når man skal ha ansvar for regnskaps- og økonomifunksjonen i en bedrift. Spesielt viktig er det å forstå regnskapets styrker og svakheter som informasjonsgiver for bedriftsledelsen, investorer, långivere og skattemyndighetene. Videre må man ha et forhold til de skatteregler som særlig har betydning for næringslivet. Spesialiseringsretningens kursporteføljе kan gi studenter som ønsker å ta høyere revisorstudium en solid plattform.

Lovgivningen og regnskapsstandardene regulerer mer inngående det finansregnskap bedriftene presenterer eksternt. Siviløkonomer forventes å kunne «lese» et regnskap og forstå de avveininger som ligger bak. Bedriftsledere med internasjonale ambisjoner må også ha en grunnleggende forståelse for regnskapsregler og -prinsipper i andre land, spesielt EU-området.

For å vurdere hvilke produkter og aktiviteter som lønner seg, innhenter stadig flere bedrifter tilleggsopplysninger til regnskapet. Egne økonomistyringssystemer bygges ut for å sikre relevant informasjon og foreta evalueringer av økonomistyringstiltak.

For bedriften kan skatt være en betydelig kostnad. Innsikt i regelverket og planlegging av bedriftens disposisjoner kan påvirke skattens størrelse og tidsprofil. I hverdagen er det ikke primært jurister, men økonomer som gjennomfører den nødvendige tilpasning til skattereglene. Nettopp kombinasjonen av innsikt i finansregnskap og skatteregler er det beste utgangspunkt for å beherske de mange økonomisk-juridiske spørsmål som preger skatteplanleggingen. Med en stadig mer detaljert skattelovgivning preget av økonomiske forhold, vil økonomene i fremtiden kunne spille en enda mer sentral rolle på dette området.

Spesialiseringsretningen består av to obligatoriske kurs og 10 valgfrie kurs, tilsammen 12 kurs. Nye kurs kan komme til, og kurs kan bli avlyst ved for få påmeldte studenter. Orientering om slike endringer blir gitt senere. Studenten må velge de to obligatoriske kursene GRA 1502 Accounting Theory og GRA 1501 Selskapsplanlegging og selskapsbeskatning. For øvrig kan studentene fritt sette sammen sin kursportefølje med tilsammen fem kurs fra spesialiseringsretningen (hvorav to er obligatoriske), eller seks kurs dersom suppleringskursene velges innen retningen.

Diplomseminar Regnskap og økonomistyring

Studium: *Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig: *John Christian Langli*
Institutt: *Regnskap - revisjon og jus*
Semester: *Vår, Høst, Vinter, Vår 4*

Diplomseminarene er obligatrosike for alle som skriver diplomoppgave med veiledning fra faggruppen regnskap og økonomistyring. Det holdes egne diplomseminarer for de som har veiledning fra skattegruppen. Denne beskrivelsen gjelder for studenter som skriver en diplomoppgave inn regnskap. revisjon og økonomistyring.

Målsetting
Formålet med diplomseminarene er å bidra til at studentene får avsluttet sin diplomoppgave iløpet av vårterminen i fjerde året.

Diplomseminarene er organisert som følger:
Våren i tredeje år: Målsetting med seminarene i vårtermingne i tredje studieår er å avklare valg av tema for diplomoppgaven innen 5. juni. Seminarene vil bestå av:
- Presentasjon og diskusjon av mulige diplomoppgavetemaer
- Opplæring i litteratursøking
- Fellesforelesninger om diplomarbeidsprosessen (bl.a. valg av problemstilling, forskninngsmetodikk, praktiske tips om hvordan utforme og skrive en diplomoppgave o.l.)

Alle studenter må innlevere temaforslag på standard skjema ("definisjon av problemområdet som skal utredes i diplomoppgave" innen 5. juniu i vårterminen tredje studieår for å få oppnevnt veileder. Studentene vil få tilbakemelding på temaforslag i løpet av juni måned.

Høstterminen i fjerde studieår: Den obligatoriske forprosjektoppgaven, som teller 20% av endelig karakter på diplomoppgaven, skal innleveres 15. november. For studenter på utveksling i høstterminen er fristen 15. janaur. I tillegg til tilbakemeldning på forprosjektoppgaven vil seminarenbe bestå av individuell veiledning, studentpresentasjoner og fellesforelesninger.

Vinter/vårterminen i fjerde studieår: Hver gruppe skal innlevere en statusrapport på ca. 2 sider pr. 1. mars. Statusrapporten skal gi en oversikt over arbeidet som er gjennomført og hva som gjenstår. Seminarene i vinter- og vårterminen i fjerde studieår vil bestå av veiledning, studentpresentasjoner og eventuelle fellesforelesninger.

Studentpresentasjoner av diplomarbeidet er en viktig del av seminarene. I den forbindelse forutsettes at den aktuelle veileder er tilstede ved presentasjonen og gir sine kommentarer. Det forventes også at øvrige seminardeltakere bidrar aktivt med kritikk i tilknytning til presentasjonene. Denne delen av seminarene vil derfor tidsvis fungere som en kombinasjon av individuell og kollektiv veiledning.

Deltakelse på seminarene er obligatorisk. Forfall må avklares med seminaransvarlig på forhånd. Etter utløpet av vårterminen i fjerdeklasse vil det normalt ikke bli gitt individuell veiledning.

Frist for forprosjektet i denne retningen er 15. november.

GRA 1502
Accounting Theory
Regnskapsteori

2 Credits

Responsible for the course
Teresa Trapani, Ph.D.

Department
Accounting - Auditing and Law

Objective
The objective of this course is to discuss and compare different financial accounting theories, concepts and standards as well as the different methods used to regulate accounting. Class discussions focus on the development of accounting theory and how different ways to define and interpret concepts and principles have been addressed. Thorough understanding of different opinions of what accounting consists of, or should consist of, will enable the students to critically analyze and interpret financial statements. The course assists students in evaluating contemporary accounting practices from a theoretical and conceptual perspective. This perspective reveals both strengths and limitations of the contemporary accounting model and provides insights useful for evaluating the changes that occur. Thus, this course highlights the menu of choices that contemporary accounting principles are chosen from rather than the choices that have been made.

Prerequisites
None

Compulsory literature
Required:
Schroeder, R. G. and M. W. Clark: *Accounting Theory : Text and Readings.* 6th. ed. New York : John Wiley 1996
Zeff, S. A. and B.G.Dharan(eds.): *Readings & Notes on Financial Accounting.* 5th ed. New York : McGraw Hill 1996.
Additional articlies as assigned on first day of class: Artikkelsamling.

Recommended literature
Miller, P. B. W., Redding R. J. and Bahnson P. R.: *The FASB : The People, the Process, and the Politics.* 4th ed. Burr Ridge, Ill. : Irwin 1998.

Course outline
The history of accounting theory and practice
The content and process of accounting theory
A conceptual framework for accounting
The accounting standard setting process
Conventional and alternative accounting models
The qualitative characteristics of accounting information
Concepts and measurement issues related to assets, liabilities, owner's equity, revenues, expenses and financial statement disclosures
Integrating uncertainty into accounting
Environmental and natural resource accounting
Current value and constant dollar accounting
Comparative accounting and the harmonization of international accounting standards

Computer-based tools
Is not used in this course

Course structure
30 hours lectures

Evaluation
Group presentation and paper and three hour written exam. Class attendance is highly recommended. Note: Course lectures and exam Language is English.The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course.

Evaluation code(s)
GRA 15021

Aids at the examination
Norwegian/English dictionary and English/Norwegian Dictionary.
No loose papers allowed at exam

Makeup exam
The next ordinary exam for the course.

GRA 1501
Selskapsplanlegging og selskapsbeskatning
Corporate Taxation and Tax Planning

2 vekttall

Kursansvarlig
Ole Gjems-Onstad

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Kurset omhandler selskapsbeskatning og trekker inn selskapsrettslige spesialemner. Målet er å gi studentene detaljerte kunnskaper om skattleggingen av aksjeselskaper/allmennaksjeselskaper og aksjonærer, ansvarlige selskaper, kommandittselskaper og skattespørsmål ved overdragelse av andeler, samt delingsreglene. Ved samtidig å studere de selskapsrettslige rammebetingelser skal kurset gi viktige premisser for valg av selskapsform.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Gjems-Onstad, O.: *Norsk Bedriftsskatterett 99/00.* 4. utg. Oslo : Ad Notam Gyldendal 1999.
Gjems-Onstad, O.: *Skattelovsamlingen 98/99.* Oslo : Ad Notam Gyldendal 1999 med ajourføringshefte.
Gjems-Onstad, O., og Kildal,T:S.: *Skatterett : spørsmål og svar.* 5. utg. Oslo : Ad Notam Gyldendal 1999.

Anbefalt litteratur
Lignings-ABC 1998. Skattedirektoratet

Emneoversikt
Valg av selskapsform
Delingsreglene
Beskatning av aksjeselskap og aksjonær
Konsernbeskatning
Beskatning av ansvarlig selskap og kommandittselskap

Dataverktøy
Norsk Elektronisk Skattebibliotek gjennomgås i undervisningen, men forutsettes ikke ervervet av studentene.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres over 30 timer og er basert på oppgavegjennomgang. En del av studentenes forberedelser er å løse oppgaver i oppgavesamlingen. Kursets temaer forutsetter kontinuerlig deltakelse i undervisningen.

Eksamen
Tre timer skriftlig eksamen. Eksamen bygger i stor utstrekning på stoffet slik det er presentert i undervisningen.

Eksamenskode
GRA 15011

Hjelpemidler til eksamen
Norges Lover eller annen trykt lovsamling uten kommentarer.
Gjems-Onstad, O. (red.): Skattelovsamlingen 98/99. Oslo: Ad Notam Gyldendal Forlag 1999.
Norsk Lovtidend. (Lover og forskrifter).
Særtrykk av lover og lovforslag (bare selve lovteksten).
I eksamenshjelpemidlene tillates understrekninger e.l., bruk av farger og håndskrevne henvisninger til andre lovbestemmelser eller lover ved bruk av forkortelser som jfr., se, sml., cfr., opph. e.l., etterfulgt av den lov eller lovbestemmelse som det henvises til, etter samme mønster som benyttes i Norges Lover. Det er ikke tillatt ved slike henvisninger å systematisere i større omfang hele oppgaver eller emner.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

HØST SØ 4

GRA 1534
Konsernregnskap og foretaksintegrasjon

Consolidated Accounts and Accounting for Business Combinations 2 vekttall

Kursansvarlig
Arne Fagerstrøm, Hans Robert Schwencke

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Foretaksintegrasjon er en fellesbetegnelse på konserndannelser og fusjoner. Kurset skal gi studentene grundig innsikt i regnskapsspørsmål i tilknytning til foretaksintegrasjoner og konserner. Studentene skal være i stand regnskapsmessig til å gjennomføre en foretaksintegrasjon og sette opp et konsernregnskap. Det vil bli lagt vekt på å belyse problemstillingene med eksempler fra børsnoterte selskaper både i og utenfor Norge.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Bettmo H. et al.: *Konsernregnskap.* 3. rev. utg. Oslo : Ad Notam Gyldendal 1994.
Bettmo H. et al.: *Oppgavesamling med løsningsforslag.* 4. utg. Oslo : Ad Notam Gyldendal 1995.
Materiale utdelt under foreleninger.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Konsernregnskapsteori: Eiersyn og enhetssyn
Brutto og nettosyn.
Alminnelige konsernregnskapsprinsipper, norske og internasjonale regler og praksis
Oppkjøpsmetoden, med og uten minoritetsinteresser
Kontinuitetsmetoden
Interne elimineringer
Salg av datterselskaper
Begrenset konsolidering
Trinnvise kjøp og salg av aksjer
Fusjoner. Bruk av kontinuitetsmetoden i konsernforhold

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
30 timer forelesning

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen og frivillig fagoppgave

Eksamenskode
GRA 15341

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 1538
Finansiell revisjon

Financial Auditing — 2 vekttall

Kursansvarlig
Bror Petter Gulden

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Kurset gir studentene en grunnleggende forståelse av revisjon og er av særlig interesse for de studenter som tar sikte på ansettelse i revisjonsfirmaer og/eller vil ta høyere revisorutdannelse etter siviløkonomstudiet. Kurset omhandler formål for lovbestemt revisjon av regnskaper og den metode revisor benytter ved planlegging og utførelse av revisjonen. Det vil også bli gitt en oversikt over de viktigste rammebetingelser for revisors yrkesutøvelse, som uavhengighet, taushetsplikt, erstatningsansvar, etc.

Forkunnskaper
Obligatoriske regnskapsfag på siviløkonomstudiet

Obligatorisk litteratur
Gulden, B.P.: *Revisjon : teori og metode.* 2. utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1997
Gulden, B.P.: *Den eksterne revisor.* 4. utg. Oslo : Universitetsforlaget 1999
DnR: Revisors håndbok. Oslo: DnR. Siste utg.

Anbefalt litteratur
NOU 1997:9 Om revisjon og revisorer
Ot prp nr 75 (1997-98) Om lov om revisjon og revisorer
Innst. O. nr. 25. (1998-99) Innstilling fra finanskomitéen om lov om revisjon og revisorer

Emneoversikt
Formål med finansiell revisjon
Lovregler og standarder
Vesentlighet og risiko
Testteori
Planlegging
Utførelse
Konklusjon
Rapportering
Sentrale rammebetingelser for yrkesutøvelsen

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
Kurset gjennomføres ved forelesninger og diskusjoner, totalt 30 timer.

Eksamen
Tre timer skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 15384

Hjelpemidler til eksamen
DnR: Revisors Håndbok, siste utgave. Vanlige regler for understrekning, innarbeidelse av henvisninger etc i hjelpemidlet gjelder.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

HØST 04

GRA 1551
ABC med dataverktøy

ABC with Data-based tools — 2 vekttall

Kursansvarlig
Pål Berthling-Hansen

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Målsetningen er å utvide deltakernes teoretiske kunnskaper om ulike kostnadsanalyse verktøy, spesielt aktivitetsbasert kostnadsforståelse (ABC). Kurset vil fokusere på relevansen av å se enhver kostnadsfordeling i sammenheng med den beslutningsrelevante situasjonen. Deltakerne vil få inngående kjennskap til ulike sider ved implementering av slike verktøy, både teoretiske og praktiske. Kostnadsanalysene vil utvides i et strategisk perspektiv for å vurdere konkurransefortrinn ved å se på utvidete deler av verdikjeden. I tillegg vil man gjennomgå flere programvarepakker som foretar dedikerte kostnadsanalyser, og de muligheter og begrensinger som eventuelt ligger i slike løsninger.

Forkunnskaper
Ingen formelle krav utover gjennomførte økonomistyring / finans kurs i siviløkonomstudiet.

Obligatorisk litteratur
Opplysninger om pensumlitteratur vil bli gitt i første forelesning.

Anbefalt litteratur
Opplysninger om anbefalt litteratur vil bli gitt i første forelesning.

Emneoversikt
Beslutningsanalyse
ABC teori
Teoretiske og praktiske sider ved implementering av kostnadsanalyse verktøy
Gjennomgang av ulike programvarepakker for kostnadsanalyser
Strategiske kostnadsanalyser

Dataverktøy
Noe bruk av dataverktøy kan bli påkrevd. Krever ingen forkunnskaper.

Gjennomføring
30 timer fordelt på forelesninger, oppgave- og casegjennomgang.

Eksamen
Tre timer skriftlig eksamen

Eksamenskode
GRA 15511

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen

GRA 1530
Avgiftsrett og eiendomsskatt

VAT and Excise Taxes — 2 vekttall

Kursansvarlig
Ole Gjems-Onstad

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Kursets hovedfokus er merverdiavgift og investeringsavgift. I tillegg gjennomgås enkelte andre avgifter av praktisk interesse, samt eiendomsskatten.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Gjems-Onstad, O.: *Skattelovsamlingen 98/99.* Oslo : Ad Notam Gyldendal 1999 med ajourføringshefte.
Gjems-Onstad, O. og Kildal, T.S.: *Lærebok i merverdiavgift.* Oslo : Ad Notam Gyldendal 1996.
Gjems-Onstad, O. og Kildal, T.S.: *Merverdiavgift : spørsmål og svar.* 2. utg. Oslo : Ad Notam Gyldendal 1997.

Anbefalt litteratur
Ingen speiell

Emneoversikt
Merverdiavgift
Investeringsavgift
Arbeidsgiveravgift
Dokumentavgift
Omregistreringsavgift
Eiendomsskatt

Dataverktøy
Norsk elektronisk skattebibliotek kan bli benyttet i undervisningen, men forutsettes ikke ervervet av studentene.

Gjennomføring
30 timer forelesning.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 15301

Hjelpemidler til eksamen
Norges Lover eller annen trykt lovsamling uten kommentarer.
Gjems-Onstad, O. (red.): Skattelovsamlingen 98/99. Oslo : Ad Notam Gyldendal Forlag 1999.
Norsk Lovtidend. (Lover og forskrifter).
Særtrykk av lover og lovforslag (bare selve lovteksten).
I eksamenshjelpemidlene tillates understrekninger e.l., bruk av farger og håndskrevne henvisninger til andre lovbestemmelser eller lover ved bruk av forkortelser som jfr., se, sml., cfr., opph. e.l., etterfulgt av den lov eller lovbestemmelse som det henvises til, etter samme mønster som benyttes i Norges Lover. Det er ikke tillatt ved slike henvisninger å systematisere i større omfang hele oppgaver eller emner.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

VINTER SØ 4

GRA 1531
Videregående næringsbeskatning, omorganisering og generasjonsskifte

Advanced Corporate Taxation — 2 vekttall

Kursansvarlig
Ole Gjems-Onstad

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Kurset viderefører det grunnleggende kurset i Selskapsbeskatning (GRA 1501) ved å ta opp særlige temaer innen næringsebskatning. Næringslivet gjennomgår nærmest kontinuerlig omstillinger som har vidtrekkende juridiske implikasjoner, både nasjonalt og internasjonalt. Studentene skal få et grunnlag for å vurdere sentrale momenter ved lønnsomheten av alternativer for omorganisering, samt mulige rettslige komplikasjoner. I tillegg er grensene for næringsbeskatning mot skattefrie institusjoner, samt ligningsloven og formuesskatt er del av kurset.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Gjems-Onstad, O.: *Norsk Bedriftsskatterett 99/00.* 3. utg. Oslo : Ad Notam Gyldendal 1999.
Gjems-Onstad, O.: *Skattelovsamlingen 98/99.* Oslo : Ad Notam Gyldendal 1999 med ajourføringshefte.
Gjems-Onstad, O. og Kildal, T.S.: *Skatterett : spørsmål og svar.* 5. utg. Oslo : Ad Notam Gyldendal 1999.

Anbefalt litteratur
Lignings-ABC 1998.

Emneoversikt
Årsaker til omorganisering
Verdsettelse av virksomhet
Fusjon og fisjon
Konserninterne overføringer
Salg og kjøp av virksomhet
Generasjonsskifte – arveregler
Skattefrie institusjoner
Ligningsloven
Formuesskatt

Dataverktøy
Norsk elektronisk skattebibliotek kan benyttes.

Gjennomføring
30 timer forelesning. Kurset er basert på oppgavegjennomgang. Studentene må forberede seg ved å løse oppgaver til hver undervisningsgang. Kursets temaer krever en betydelig arbeidsinnsats og kontinuerlig deltakelse i undervisningen.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen. I stedet for en regulær eksamen kan studenter enkeltvis eller i grupper levere en oppgave etter nærmere avtale.

Eksamenskode
GRA 15312 (skriftlig)
GRA 15313 (fagoppgave)

Hjelpemidler til eksamen

Norges Lover eller annen trykt lovsamling uten kommentarer.
Gjems-Onstad, O. (red.): Skattelovsamlingen 98/99. Oslo : Ad Notam Gyldendal Forlag 1999.
Norsk Lovtidend. (Lover og forskrifter).
Særtrykk av lover og lovforslag (bare selve lovteksten).
I eksamenshjelpemidlene tillates understrekninger e.l., bruk av farger og håndskrevne henvisninger til andre lovbestemmelser eller lover ved bruk av forkortelser som jfr., se, sml., cfr., opph. e.l., etterfulgt av den lov eller lovbestemmelse som det henvises til, etter samme mønster som benyttes i Norges Lover. Det er ikke tillatt ved slike henvisninger å systematisere i større omfang hele oppgaver eller emner.

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset

VINTER SØ 4

GRA 1540
Accounting Information Systems

Regnskapsinformasjonssystem — 2 Credits

Responsible for the course
Svein A. Løken

Department
Accounting - Auditing and Law

Objective

This course examines management's needs for accounting information in an organization, focusing on the systems that are developed to supply this information. After identifying the types of information systems being used by organizations, the course proceeds to a careful examination of the process involved in selecting, developing, implementing, and evaluating these systems. How users interface with and access data is a primary angle for viewing the various systems together with the Quality of Information topic. The course does not primarily focus on the technical aspects of data processing and computer operations, though these topics will be discussed largely in the context of case examples: thus, the emphasis is on the management of systems development rather than on specific tools and techniques.

Students are expected to gain an understanding of management's information needs and the ways these needs can be met by accounting systems. They should also gain enough understanding of the system development process to be able to participate intelligently in the selection, design, and implementation of accounting information systems.

Students will participate into a small tour showing the basic landmarks en route to todays AIS.

Prerequisites

A basic understanding of Information Technlogy and Business Systems as aquired in a one semester course at the undergraduate level.

Compulsory literature

Romney, M.B., Steinbart, P.J. and Cushing, B.E.: Accounting Information Systems. 7th ed. Reading, Mass.: Addison Wesley 1997.

Some material and references to internet articles will be distributed in class.

Recommended literature

Parts of the material draws on:

Vasarhelyi, M.A. (ed.): *Artificial Intelligence in Accounting and Auditing*: The Use of Expert Systems. New York : Markus Wiener Publishing 1989.

Williams, B.C. and Spaul, B. J. (eds.): *IT and Accounting.* London : Chapman & Hall 1991.

Hollander A.S. et al.: *Accounting, Information Technology and Business Solutions.* 2nd ed. Chicago : Richard D. Irwin 1996

Garfinkel, S.: *Web Security and Commerce.* Cambridge : O'Reilly 1997

Løken, K.: Kontroll. Oslo : Cappelen 1996

Course outline

Strategic Information Systems
Qualitity Concepts in Accounting
Fraudulent reporting
Data Communications & Networks
Data Base Systems: One, Two and Three-tier models; ODBC and JDBC
Electronic Commerce and Document Transfer
Accounting Systems Developmen
Expert Systems in Accounting and Auditing
Technology & Financial Systems Architectures

Authentification of Accounting Records
Accounting Software, Features & Comparisons
Control and Auditing in a Computer Environment
Computing Security, Viruses & Computer Fraud
Accounting Information systems for Production Management.
ERP-systems, focusing on SAP R/3

Computer-based tools
Internet access to American Accounting Association's data bases will be given to the students in the students PC-lab.

Course structure
30 hours lectures

Evaluation
Three hours written exam.

Evaluation code(s)
GRA15401

Aids at the examination
None

Makeup exam
At the next ordinary exam.

VINTER SØ 4

GRA 1542
Videregående regnskapsprinsipper

Advanced Accounting Principles — 2 vekttall

Kursansvarlig
John Christian Langli

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Målsettingen med dette kurser er å gi deltakerne oppdatert, videregående og ny kunnskap om norske og internasjonale regnskapsregler, regnskapsstandarder og regnskapsprinsipper, samt norske og utenlandske bedrifters regnskapspraksis. Økt innsikt vil gi deltakerne bedre grunnlag for på egen hånd å utarbeide forslag til løsninger på kompliserte regnskapsmessige problemstillinger, og bearbeide, analysere og tolke regnskapsinformasjon som publiseres av norske og internasjonale selskaper.

Forkunnskaper
GRA 1502 Regnskapsteori

Obligatorisk litteratur
Oslo Børs Regnskapsspørsmål, siste utgave.
Norske Regnskapsstandarder (vedtatte, foreløpige og høringsutkast)
Forøvrig vil informasjon om pensumlitteraturen bli gitt i første forelesning.

Anbefalt litteratur
Opplysninger om anbefalt litteratur blir gitt i første forelesning.

Emneoversikt
Kursets innhold avhenger i stor grad av de emner som er oppe til diskusjon i norske og utenlandske regnskapsmiljøer og interesseområdene til kursets foreleser(e).En oversikt over kursets innhold vil bli gitt i første forelesning.

Som eksempler på temaer som kan være relevante nevnes: finansielle instrumenter, pensjoner, miljøinformasjon, EU's 4. og 7. direktiv, globalisering av finansmarkedene og betydningen av regnskapsinformasjon, multinasjonale selskapers regnskapspraksis, nye regnskapsstandarder fra Norsk RegnskapsStiftelse, uttalelser fra Oslo Børs, og regnskapsstandarder fra International Accounting Standards Committee.

Dataverktøy
Kurset forutsetter i utgangspunktet ikke bruk av dataverktøy.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres over 30 timer.

Eksamen
Opplysninger om evalueringsform gis i første forelesning.

Eksamenskode
GRA 15421

Hjelpemidler til eksamen
Informasjon om tillatte hjelpmidler ved en eventuell skriftelig eksamen blir gitt i første forelesning.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære gjennomføring av kurset

GRA 1552
Verdianalyse

Analysis of Value — 2 vekttall

Kursansvarlig
Pål Berthling-Hansen

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Målsetningen er å gi deltakerne en teoretisk plattform for utvikling av ulike modeller for identifisering, måling og styring av verdiene i en virksomhet. Verdier er her definert i et utvidet perspektiv til også å omfatte immatrielle verdier, men felles for alle modellene er den underliggende paradigme om maksimering av verdiene til eierne i en virksomhet. I tillegg til å vurdere de teoretiske og praktiske sidene ved temaer som intellektuell kapital, balanced scorecard (balanserte styringstall), economic value added (EVA) og prestasjonsmåling, vil kurset omhandle modeller for rangering av interne prosjekter. Etter kurset bør deltakerne ha både en mer overordnet innsikt i ulike styringsmodeller, og økt teoretisk og praktisk innsikt i bruk av individuelle modeller.

Forkunnskaper
Ingen formelle krav utover gjennomførte økonomistyring / finans kurs i siviløkonomstudiet.

Obligatorisk litteratur
Opplysninger om pensumlitteraturen vil bli gitt i første forelesning.

Anbefalt litteratur
Opplysninger om anbefalt litteratur vil bli gitt i første forelesning.

Emneoversikt
Prestasjonsmåling
Intellektuell kapital (IC)
Balanserte styringssystemer (BSC)
Ulike verdsettingsmodeller
Economic value added (EVA)
Prosjektvurdering

Dataverktøy
Noe bruk av dataverktøy kan forekomme, ingen krav til forkunnskaper.

Gjennomføring
30 timer fordelt på forelesninger, oppgave- og casegjennomgang.

Eksamen
Tre timer skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 15521

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen.

VÅR SØ 4

GRA 1532
Internasjonal skatteplanlegging

International Tax Planning — 2 vekttall

Kursansvarlig
Arvid Aage Skaar

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Kurset skal gi en innføring i internasjonal skatterett og skatteplanlegging, med hovedvekt på regler som er aktuelle for bedrifter som etablerer seg i utlandet, og utenlandske bedrifter som er aktive i Norge. Hovedvekten vil ligge på skatteavtalenes regler, men visse deler av norsk intern rett vil også bli vektlagt.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Zimmer, F.: *Internasjonal inntektsskatterett.* 2. utg. Oslo : Tano 1992
Artikler mv. kan bli utdelt under kurset.
Studentene trenger tilgang til følgende oppslagsverk under studiet: Model Tax Convention on Income and on Capital. Paris: OECD (løsblad)

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Skatteavtaler og intern rett
Prising av konserninterne transaksjoner
Skatteplanleggingsteknikker
Den norske NOKUS-lovgivningen
Andre norske regler om skattefluktbeskyttelse

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
30 timer forelesning

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 15321

Hjelpemidler til eksamen
Lovtekster og skatteavtaletekster uten kommentarer er tillatt hjelpemidler.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 1550
Regnskapsinformasjon og selskapsanalyser
Accounting Information and Business Analysis 2 vekttall

Kursansvarlig
John Christian Langli

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Selskaper publiserer informasjon om selskapets økonomiske utviklingen og finansielle stilling gjennom årsrapporter, delårsrapporter, pressemeldinger m.v. Sammenholdt med informasjon fra andre kilder kan regnskapsinformasjon gi regnskapsbrukerne et godt grunnlag for egne analyser av selskapers økonomiske utvikling og finansielle stilling. Slike analyser er viktig, fordi tilgjengelig (regnskaps-)informasjonen må tolkes og bearbeides før den kan anvendes som underlag for beslutninger. Målsettingen med dette kurser er å gi inngående kunnskaper om hvilken nytte vi kan ha av regnskapsinformajon og vise hvordan regnskapsinformasjon kan anvendes i praksis.

Forkunnskaper
Ingen formelle krav til forkunnskaper utover gjennomførte kurs i siviløkonomstudiet og i spesialiseringsretningen. Kurset er beregnet for 4. års studenter. Gode forkunnskaper innen finansregnskap er en fordel, men ingen betingelse. Også studenter som ikke har regnskap, skatt og økonomistyring som spesialiseringsretning vil ha utbytte av kurset.

Obligatorisk litteratur
Palepu, K. G., V. L. Bernard and P. M. Healy: *Introduction to Business Analysis & Valuation.* Cincinnati, Ohio: South-Western College Publishing 1997

Anbefalt litteratur
Benninga, S. and O. H. Sarig: *Corporate Finance : A Valuation Approach.* New York : McGraw-Hill 1997
Copeland, T., T. Coller and J. Murrin: *Valuation. Measuring and Managing the Value of Companies.* 2nd ed. New York : Wiley 1994

Emneoversikt
Behov for kunnskap om bransjer, rammebetingelser og strategier
Regnskapets evne til å formidle relevant og pålitelig informasjon
Analyser av kvaliteten på tilgjengelig regnskapsinformasjon
Prognostisering av selskapers fremtidige utvikling
Bygging av pro-forma regnskaper og verdsetting av selskaper
Spesielle emner; f. eks. børsinvesteringer, kredittvurderinger, konkursprediksjon, fusjoner og oppkjøp og selskapenes kommunikasjonsstrategier.

Dataverktøy
Internett og regneark.

Gjennomføring
30 timer fordelt på forelesninger, oppgave- og casegjennomgang.

Eksamen
En individuell innlevering som teller 40% og to gruppeinnleveringer som teller 60%. Gruppene kan bestå av inntil tre personer. Nærmere opplysninger om evalueringsformen, innleveringsfrister og hva innleveringene skal omhandle hva gis ved kursets start.

VÅR SØ 4

Eksamenskode
GRA15501

Hjelpemidler til eksamen
Hvilke hjelpemidler som tillates, blir gjort kjent ved kursets start.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære gjennomføring av kurset

Spesialiseringsretning Samfunnsøkonomi

Studium: *Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig: *Espen R. Moen*
Institutt: *Samfunnsøkonomi*
Semester: *Vår, Høst, Vinter, Vår 4*
Antall plasser i retningen: *60*

Obligatoriske kurs: *GRA 1304 og GRA 1305 eller GRA 1302.*

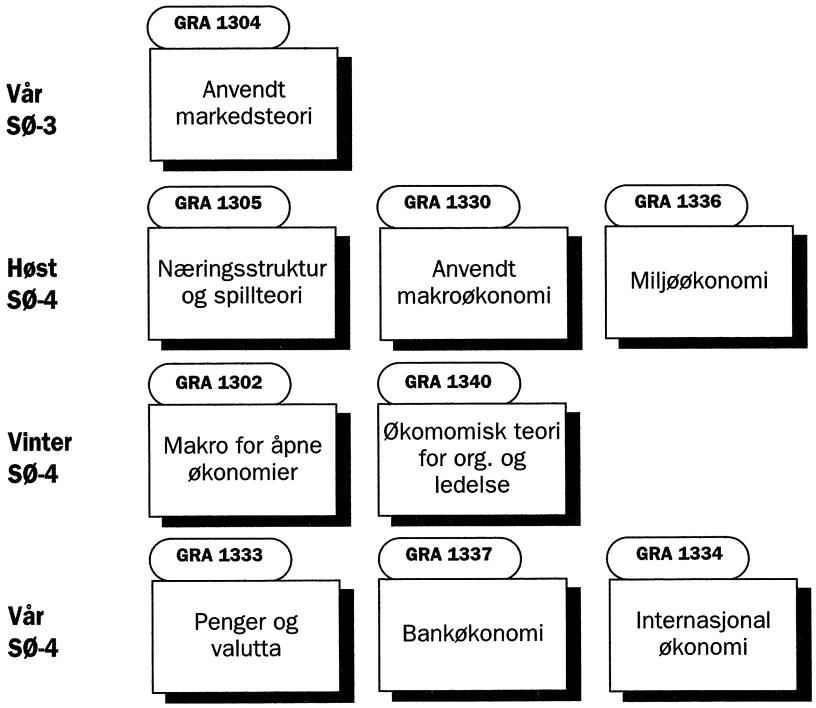

Retningsbeskrivelse

Samfunnsøkonomi er den eldste og mest veletablerte vitenskapen innenfor både den samfunnsfaglige og den siviløkonomiske fagtradisjonen, og danner grunnlaget for mange av de andre siviløkonomiske fagene. Faget spenner vidt og dekker de fleste sider ved økonomisk aktivitet, også mange områder som mange ikke forbinder med samfunnsøkonomi. Det som binder faget sammen er vektleggingen av rasjonelle aktører og logisk stringente resonnementer.

Samfunnsøkonomi deles tradisjonelt inn i mikroøkonomi og makroøkonomi. Innenfor mikroøkonomi studeres blant annet markeder, strategisk spill mellom bedrifter, og hvordan bedrifter kan motivere arbeidstakerne ved å benytte resultatlønn, opsjonsavtaler osv. Innenfor makroøkonomi legges det stor vekt på hvordan rente, valutakurs og inflasjon bestemmes i en liten, åpen økonomi som den norske.

Med spesialisering i samfunnsøkonomi oppnår siviløkonomstudenter en generell kompetanse med anvendelsesområde innenfor de fleste deler av næringslivet. Vektlegging av analytiske og kvantitative ferdigheter gjør spesialiseringen velegnet hvis en ønsker å arbeide innenfor bank og forsikring eller innen konsulentbransjen. Det samfunnsfaglige perspektivet gir også et godt grunnlag for arbeid innenfor presse og nyhetsformidling, og innenfor næringslivsorganisasjoner og politiske organisasjoner. Endelig kan spesialiseringen kvalifisere for stillinger innenfor offentlig forvaltning.

I den ordinære spesialiseringsretningen i samfunnsøkonomi skal studentene velge seks kurs, hvor fem må være innen retningen, og derav skal to være obligatoriske. De obligatoriske kursene er GRA 1304 Anvendt markedsteori, og GRA 1305 Næringsstruktur og spillteori eller GRA 1302 Makro for åpne økonomier.

Sub-spesialisering i makroøkonomi og finansielle markeder

Spesialiseringsretningene finansiell økonomi og samfunnsøkonomi tilbyr en felles sub-spesialisering innen makroøkonomi og finansielle markeder. Studentene kan oppnå denne sub-spesialiseringen ved å bli opptatt i en av de to spesialiseringsretningene. Videre må de velge de 6 kursene som er vist nedenfor.

De siste tiår har sett en rivende utvikling innen finansmarkedene. Fra å være nasjonale markeder preget av rasjonering og reguleringer, er det nå i de globaliserte markedene hvor nye instrumenter utvikles. Således vil endringer i rammebetingelsene ved introduksjonen av Euro og diskusjon av endringer i det internasjonale monetære systemet ha betydning for finansmarkedenes funksjonsmåter. Det er vokst frem en stor finansindustri (banker, forsikringsselskaper, forvaltere, etc.) samtidig som mange bedrifter har utviklet en profesjonell finansforvaltning. Vi har institusjoner som opererer i de internasjonale finansielle markedene for egenkapital, renteinstrumenter (gjeld) og valuta.

Handelshøyskolen BI tar sikte på å møte den økende etterspørselen etter arbeidskraft fra finansielle institusjoner som opererer i de internasjonale markedene. Dette gjøres ved å trene studentene i å forstå hvordan markedene fungerer og betydningen av makroøkonomisk risiko. Videre vil studentene bli trenet i å analysere sammenhengen mellom økonomisk politikk og makroøkonomiske risikoforhold.

Kursportefjøljen består av tre kurs fra finansiell økonomi og tre fra makroøkonomi. I finansiell økonomi behandles allokering av formue mellom egenkapitalinstrumenter og renteinstrumenter, samt styring av finansiell risiko og tilpasning til endringer i rente. I makroøkonomi behandles hva som påvirker rentene og hvordan renter og valutakurser bestemmes i en åpen økonomi. Det er kombinasjonen av kunnskapene fra disse to fagdisiplinene som er nyttig for å forstå og operere innenfor de internasjonale finansmarkedene.

Studentene som ønsker å få godkjent Sub-spesialisering i makroøkonomi og finansielle markeder, må ta 6 obligatoriske kurs. Det er altså ingen valgfrihet angående spesialiseringskurs. De 6 obligatoriske kursene er:

Vår 3. klasse:
GRA 1101 Asset pricing: fra Finansiell økonomi

Høst 4. klasse:
GRA 1132 Investments: fra Finansiell økonomi
GRA 1330 Anvendt makroøkonomi (Applied macroeconomics): fra Samfunnsøkonomi

Vinter 4. klasse:
GRA 1133 Financial risk management: fra Finansiell økonomi
GRA 1302 Makro for åpne økonomier (Open economy macroeconomics): fra Samfunnsøkonomi

Vår 4. klasse:
GRA 1333 Penger og valuta (International money): fra Samfunnsøkonomi
I tillegg vil det i begynnelsen av Vår 3. Klasse bli gitt en 3-timers oversiktsforelesning om sub-spesialiseringen.

Det vil bli arrangert ekskursjoner for studentene til en av de store norske finansinstitusjonene samt til Norges Bank og Statens Petroleumsfond. Gjesteforelesere vil bli invitert slik at studentene får et innblikk i anvendelse av det verktøy som gjennomgås i kursene.

Studentene må først bli tatt opp i spesialiseringsretning Finansiell Økonomi eller spesialiseringsretning Samfunnsøkonomi. Fordi sub-spesialiseringen har 6 obligatoriske kurs, er det ingen valgfrihet. Imidlertid kan studentene før vinterterminen i 4. Klasse velge andre fag innen sin spesialisering dersom man ikke ønsker å fortsette sub-spesialiseringen. Man kan da søke om å få godkjente eventuelle fag tatt innen den andre spesialiseringen i forbindelse med sub-spesialiseringen. Studentene vil få veiledning for diplomoppgaven av faglig stab innen den spesialiseringsretning de har valgt. Valg av tema for diplomoppgaven og ønske om veileder bør derfor være retningsgivende for den enkelte students valg av spesialiseringsretning.

På eksamenspapirene vil det stå følgende (avhengig av spesialisering):
Spesialisering finansiell økonomi – makroøkonomi og finansielle markeder
Spesialisering samfunnsøkonomi - makroøkonomi og finansielle markeder

De enkelte spesialiseringskursene vil bli samordnet slik at de fremstår som elementer av et samlet hele. Handelshøyskolen BI vil legge vekt på å komme i dialog med markeder (finansindustrien samt de større bedriftene) for å informere om studieopplegget.

Diplomseminar i samfunnsøkonomi

Studium: *Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig: *Espen R. Moen*
Institutt: *Samfunnsøkonomi*
Semester: *Vår, Høst, Vinter, Vår 4*

Diplomseminarene er obligatoriske for alle som skriver diplomoppgave med veiledning fra faggruppen for samfunnsøkonomi.

Målsetting

Formålet med diplomseminarene er å bidra til at studentene får avsluttet sin diplomoppgave innen 1. september 2000.

Seminarene er organisert som følger:
Vår 1999
Presentasjon of diskusjon av mulige diplomoppgavetemaer. Målet er at så mange som mulig av studentene avklarer valg av tema for diplomoppgave innen utgangen av juni 1999.

Høst 1999/vår 2000
Den obligatoriske forprosjektoppgaven, som teller 20% av endelig karakter på diplomoppgaven, skal innleveres 15. november 1999. For studenter på utveksling høsten 1999, er fristen 30. januar 2000. I tillegg til tilbakemelding på forprosjektoppgaven vil seminarene bestå av:
Fellesforelesninger om praktiske tips om hvordan utforme og skrive diplomoppgave.
Individuell veiledning
Studentpresentasjoner

Studentpresentasjoner av diplomarbeidet er en viktig del av seminarene. I den forbindelse forutsettes det at den aktuelle veileder er tilstede ved presentasjonen og gir sine kommentarer.Det forventes også at øvrige seminardeltakere bidrar aktivt med kritikk i tilknytning til presentasjonene. Denne delen av seminarene vil derfor tidsvis fungere som en kombinasjon av individuell og kollektiv veiledning.

Deltagelse på seminarene er som nevnt obligatorisk. Tillatelse til ikke å møte på seminarene må godkjennes av vedkommende students veileder på forhånd.

Diplomseminarene forutsetter at studentene overholder følgende tidsfrister:

25. september 1999: Innlevering av temaforslag (standard skjema med vedlegg)
15. november 1999: Innlevering av forprosjektoppgaven
1. september 2000: Innlevering av diplomoppgaven (siste frist)

Frist for innleveringav forprosjekt til diplomoppgaven er for denne retningen 15. november.

VÅR SØ 3

GRA 1304
Anvendt markedsteori

Competitive Markets — 2 vekttall

Kursansvarlig
Espen R. Moen

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Målet med kurset er å gi studentene økt forståelse av markedets virkemåte. Kurset vil delvis bli organisert rundt enkelte sentrale markeder, som kapitalmarkedet, forsikringsmarkedet og arbeidsmarkedet. Det blir lagt vekt på moderne teorielementer knyttet til asymmetrisk informasjon og insentivproblemer.

Forkunnskaper
Mikro tilsvarende det på 1. års avdeling Siviløkonomstudiet

Obligatorisk litteratur
Varian, H.R.: *Intermediate Microeconomics.* 5th ed. New York : Norton 1999. Utvalgte deler
Kompendium.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Konsumvalg over tid
Fordrings - og ressursmarkeder
Usikkerhet
Forsikringsmarkedet
Aksjemarkedet
Informasjonsøkonomi
Markeder med nettverkseksternaliteter
Markedet for ledere
Arbeidsmarkedet

Dataverktøy
Bruk av dataverktøy er ikke obligatorisk i dette kurset.

Gjennomføring
30 forelesningstimer.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 13041

Hjelpemidler til eksamen
Berck, P. og P. Sydsæter: Economists' Mathematical Manual. 2nd ed. Berlin : Springer Verlag 1993.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 1305
Næringsstruktur og spillteori
Industrial Organisation and Game Theory 2 vekttall

Kursansvarlig
Christian Riis

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Kurset gir studentene en gjennomgang av nyere teori for markedsstrukturer og konkurranseformer. Anvendelser av teorien på aktuelle norske og internasjonale problemstillinger vil bli vektlagt.

Forkunnskaper
SIV 3100 Mikro

Obligatorisk litteratur
Tirole, J.: *The theory of industrial organization.* Cambridge, Mass. : MIT Press 1988, utvalgte kapitler
Kompendium av utvalgte artikler.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Ikke-kooperative likevekter
Oligopolteori.
Bedriftsetableringer og etableringskonkurranse.
Organisasjonsform og konkurranseadferd.
Offentlig sektors rolle i næringslivet.

Dataverktøy
Det vil ikke bli stilt krav til dette.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med forelesninger over 30 timer

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 13051

Hjelpemidler til eksamen
Berck, P. og P. Sydsæter: *Economists' Mathematical Manual.* 2nd ed. Berling : Springer Verlag 1993.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 1330
Anvendt makroøkokonomi

Applied Macroeconomics — 2 vekttall

Kursansvarlig
Jan F. Qvistad

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Det vil bli lagt vekt på at studentne skal lære å anvende det makroøkonomiske verktøyet det tilegnet seg tidligere i siviløkonomstudiet (SIV 3000 og SIV 3200) på aktuelle problemstillinger. En tar sikte på å koble sammen elementer fra makroøkonomi og enkle begreper fra kursne i finans slik som durasjon og porteføljevalg. Det vil bli fukosert på de finansielle markedene og da særlig rente- og valutamarkedet.
Kurset i Anvendt marko er samordnet med kursene
- GRA 1302 Makroøkonomi for åpne økonomier (vinter)
- GRA 1333 Penger og valuta (vår)
men kursene kan også tas uavhengig av hverandre.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Burda & Wyplosz: *Macroeconomics - a European Perspective.* Second Edition. Oxford University Press.1997
Isachsen og Røste: Euroen og den norske krones skjebne.En artikkelsamling. Fagbokforlaget. 1999.
Artikellitteratur som anvist av foreleser.

Anbefalt litteratur

Emneoversikt
Det norske penge- og valutamarkedet
Pengepoltikk med fast og flytende valutakurs
Hvor stor grad av kapitalmobilitet er det?
Norsk pengepolitikk - historiske erfaringer
Inflasjonsstyring
De sentrale datakilder og analyser for norsk pengepolitikk
Om den pengepolitiske styringen i Euroland
Amerikansk pengepolitikk og makroøkonomiske problemstillinger
Internasjonale organisasjoner - ansvar og oppgaver

Dataverktøy
Studentene vil fåutdelt en "virtuell" portefølje som skal plasseres i markedet. Porteføljen skal løpende palsseres i norkse kroner eller euro i enten pengemarkedet eller i obligasjonsmarkedet. Avkastning skal beregnes og sammenlignes med en referanseportefølje. Det skal foretas løpende markedsanalyser. Dataprogrammet vil bli utdelt, men det forutsettes at studentene kan bruke Excel regneark.

Gjennomføring
30 timer forelesninger, studentpresentasjoner av oppgaver og klassediskusjoner.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 13301

Hjelpemidler til eksamen
Berck, P. & Sydsæter, K.: Economics Mathemetical Manual, Springer Verlag 1991

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

HØST SØ 4

GRA 1336
Miljøøkonomi

The Theory of Environmental Economics — 2 Credits

Responsible for the course
Bjarne Ytterhus

Department
Economics

Objective
To provide a theoretical context in which to understand environmental problems and their solutions from the standpoint of economic theory.

Prerequisites
None

Compulsory literature
Turner, R. K, Pearce, D. and Bateman, I.: *Environmental Economics. New York*: Harvester Wheatsheaf 1994.
Pearce, D. W. & Turner, R. K.: *Economics of Natural Resources and the Environment.* Baltimore : The Johns Hopkins University Press 1990
Compendium.

Recommended literature
None

Course outline
The background for the increased environmental awareness
Sustainable development
Externalities and property rights
The economic control of the environment
How to put a price tag on environmental values
The "green" firm
Natural resources
Towards an ECO domestic product

Computer-based tools
None

Course structure
30 hours lecture

Evaluation
A three hour written exam.

Evaluation code(s)
GRA 13361

Aids at the examination
No aids permitted at the exam.

Makeup exam
At the next ordinary exam.

GRA 1302
Makro for åpne økonomier

Open economy macroeconomics — 2 vekttall

Kursansvarlig
Espen R. Moen

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Å gi studentene en grundig forståelse av hvordan renter, valutakurs, nasjonalprodukt og andre makroøkonomiske variable bestemmes i et land som Norge med stor konkurranseutsatt sektor. Det studeres hvordan makroøkonomiske sjokk, som for eksempel endringer i oljeprisen, påvirker økonomien. Videre analyseres hvordan myndighetene kan nøytralisere sjokkene ved hjelp av penge- og finanspolitikk under forskjellige valutakursregimer.

Forkunnskaper
Makro tilsvarende 1. år Siviløkonomstudiet. Det er en fordel, men ingen betingelse å ta GRA 1330 (anvendt makroøkonomi) før en tar dette kurset. Videre gir kurset en god bakgrunn for GRA 1334 (internasjonal økonomi).

Obligatorisk litteratur
Burda, M. and C. Wyplosz: Macroeconomics : *A European Text. Oxford*: Oxford University Press 1997
Kompendium

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Aggregert tilbud og aggregert etterspørsel med fast og flytende valutakurs
Virkninger av tilbuds- og etterspørselsjokk
Stabiliseringspolitikk
Spot- og futuremarkeder for valuta
Overreaksjoner (overshooting) i valutamarkedene

Dataverktøy
Benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres over 30 timer i hovedsak med forelesninger over utvalgte temaer.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.
Eksamen baseres på forelesningene og det skriftlige pensum.

Eksamenskode
GRA 13021

Hjelpemidler til eksamen
Berck, P. & Sydsæter, K.: Economists' Mathematical Manual. Berlin: Springer Verlag 1991.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

VINTER SØ 4

GRA 1340
Økonomisk teori for organisasjon og ledelse

Personnel Economics — 2 vekttall

Kursansvarlig
Espen R. Moen

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Formålet med kurset er i hovedsak å gi studentene innsikt i bruk av belønningssystemer for å motivere arbeidstakerne i en bedrift og for å tiltrekke seg og holde på dyktige medarbeidere. Flere av temaene som behandles grenser opp mot andre fagfeltet som organisasjon og ledelse, men metodene som benyttes er samfunnsøkonomiske.

Forkunnskaper
Mikro tilsvarende det på 1. avdeling Siviløkonomstudiet

Obligatorisk litteratur
Lazear, E.P.: *Personel Economics for Managers.* New York : Wiley 1998.
Utvalgte artikler.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Rekruttering
Fast lønn eller prestasjonslønn
Opprykk som belønningsmekanisme
Teamarbeid
Incentivpakker for ledere: Aksjer, opsjoner og fallskjermer

Dataverktøy
Bruk av dataverktøy er ikke obligatorisk i dette kurset.

Gjennomføring
30 forelesningstimer.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 13401

Hjelpemidler til eksamen
Berck, P. og P. Sydsæter: Economists' Mathematical Manual. Berlin : Springer Verlag 1991.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

VINTER SØ 4

GRA 1342
Auksjonsteori

Auction Theory — 2 vekttall

Kursansvarlig
Christian Riis

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Kurset gir en innføring i moderne auksjonsteori. Auksjoner benyttes f.eks. til omsetning av formuesobjekter som kunst og antikviteter, til salg av eiendom og finansielle papirer og i anbudskonkurranser. Det vil fokuseres på hvilken betydning utformingen av auksjonen har for selgers overskudd og hvordan auksjoner kan benyttes som et instrument til å oppnå en mer effektiv markedsomsetning i praktiske anvendelser.

Forkunnskaper
SIV 1000 Matematikk, SIV 3100 Mikro 1

Obligatorisk litteratur
Kompendium av utvalgte artikler.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Alternative auksjonssystemer.
Flerobjektsauksjoner
Sekvensielle/simultane auksjoner.
Budsamarbeid.

Dataverktøy
Det vil ikke bli stilt krav til dette.

Gjennomføring
30 forelesningstimer

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 13421

Hjelpemidler til eksamen
Berck, P. og P. Sydsæter: *Economists' Mathematical Manual.* 2nd ed. Berlin : Springer Verlag 1993.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

VÅR SØ 4

GRA 1333
Penger og valuta
International Money

2 vekttall

Kursansvarlig
Arne Jon Isachsen

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Gi en oversikt over hvordan det internasjonale valutamarkedet fungerer. Gjennomgang av nyere modeller for bestemmelse av valutakursen. Diskusjon av ulike modellers empiriske holdbarhet. Drøfte noen aktuelle temaer, som etableringen av en monetær union i Europa.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Grauwe, P. de : *International Money.* 2nd ed. Oxford : Oxford University Press 1996.
Isachsen, A. J.: *Fluctuating Exchange Rates and Economic Fundamentals.* Sandvika : BI Forlag 1992.
Senter for europeiske studier. Rapport; 1992-316-03 / Handelshøyskolen BI. Arbeidsnotat; 1992:7
Øvrig pensumlitteratur bestemmes senere.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Grunnleggende egenskaper ved penger og pengesystemer
Bretton Woods systemet (1945 – 1971)
Årsaker til variasjoner i den reelle valutakursen
Dornbusch-modellen til determinering av valutakursen
Portefolio balance modellen
Dynamikken i endringer i valutakurser
Near-rational models
Myndighetene og valutamarkedet
EMU – betingelser og muligheter

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
30 timer forelesninger over utvalgte temaer

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen

Eksamenskode
GRA 13331

Hjelpemidler til eksamen

Godkjent matematisk formelsamling.

Berck, P. & Sydsæter, K.: *Economists' Mathematical Manual. Berlin* : Springer-Verlag 1991.

Berck, P. & Sydsæter, K.: *Matematisk formelsamling for økonomer.* Oslo : Universitetsforlaget 1992.

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 1334
Internasjonal økonomi

International Economics — 2 vekttall

Kursansvarlig
Solveig Lothe

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Kurset gir en oversikt over grunnleggende handelsteori, handelspolitikk og monetær økonomi. Av temaer som tas opp kan nevnes: Hva bestemmer type og omfang av det internasjonale varebyttet? Hvordan er sammenhengen mellom handel og økonomisk vekst? Hva er de samfunnsøkonomiske effektene av bruk av handelspolitiske virkemidler? Hvilke faktorer virker inn på valutakursen?

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Krugman, P. R. og Obstfeld, M.: *International Economics : Theory and Policy.* 4th ed. Reading, Mass. : Addison-Wesley 1997. (Utvalgte deler).
Utvalgte artikler og handouts.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Mikroøkonomisk fundament for handelsteori
Komparative fortrinn
Fordelingsvirkninger av internasjonal handel
Handelspolitikk
Internasjonal handel og industripolitikk
Handel og økonomisk vekst
Valutamarkedet
Det internasjonale monetære system

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger over utvalgte temaer.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 13341

Hjelpemidler til eksamen
Godkjent matematisk formelsamling.
Berck, P. & Sydsæter, K.: Economists' Mathematical Manual. Berlin: Springer-Verlag, 1991.
Berck, P. & Sydsæter, K.: Matematisk formelsamling for økonom. Oslo: Universitetsforlaget 1992.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 1337
Bankøkonomi

Economics of Banking

2 vekttall

Kursansvarlig
Bent Vale

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål

Kurset gir en oversikt over nyere teorier som kan forklare den rolle finansinstitusjoner, spesielt banker spiller i en moderne økonomi. Teorier om asymmetrisk informasjon står her sentralt. Hvorfor er varige kundeforhold så viktige i kredittmarkedene? Hvordan kan vi forklare markedssvikt i kredittmarkedene, og hvilke konsekvenser kan det ha blant annet for nyklassisik velferdsteori og for makroøkonomisk teori? Er kredittmarkedet preget av frikonkurranse eller markedsmakt, hva er det samfunnsøkonomisk ønskelige? Videre tar kurset opp mulige åraker til at det kan oppstå bankkriser, og hvilken rolle innskyterbeskyttelsen spiller. En av forelesningene blir brukt til å gå gjennom noen aktuelle hendelser i banksektoren.

Forkunnskaper

Mikroøkonomi, informasjonsøkonomi

Obligatorisk litteratur

Pensumet består av utvalgte tidskriftartikler:

Stiglitz, J.E. and Weiss, A.: *"Credit Rationing in Markets with Imperfect Information"* American Economic Review 71, 1981, 293-410.

Williamson, S.D.: *"Costly Monitoring, Loan Contracts and Equilibrium Credit Rationing"* Quarterly Journal of Economics 102, 1987, 135-145.

Sharpe, S.A.: *"Asymmetric Information, Bank lending, and Implicit Contracts: A Stylized Model of Customer Relationships"* Journal of Finance 45, 1990, 1069-1087.

Diamond, D. W.: *"Financial Intermediation as Delegated Monitoring: A Simple Example"* Federal Reserve Bank of Richmond Economic Quarterly, 1996, 51-66.

Diamond, D.W. and Dybvig, P. H.: *"Bank Runs, Deposit Insurance and Liquidity"* Journal of Political Economy 91, 1983, 401-419.

Merton, R.C.: *"An Analytic Derivation of the Cost of Deposit Insurance and Loan Guarantees - An application of modern option pricing theory"* Journal of Banking and Finance 1, 1977, 3-11.

Keeley, M.C.: *"Deposit Insurance, Risk and Market Power in Banking"* American Economic Review 80, 1990, 1183-1200.

Bernanke, B and Blinder, A.: *"Credit, Money and Aggregate Demand"* American Economic Review 78 (May), 1988, 435-439.

Pensumlisten kan bli endret på enkelte punkter. Ny og revidert liste vil i så fall bli delt ut på første forelesning.

Anbefalt litteratur

Haubrich, J.G.: *"Financial Intermediation, Delegated Monitoring and Long-Term Relationships"* Journal of Banking and Finance 13, 1989, 9-20.

Fama, E.: *"What's Different About Banks?"* Journal of Monetary Economics 15, 1985, 29-40.

Gertler, M.: *"Financial Structure and Aggregate Economic Activity:An Overview"* Journal of Money, Credit and Banking 20, 1988 (part 2), 559-588.

Bernanke, B.S.: *"Credit in the Macroeceonomy"* Federal Reserve Bank of New York, Quarterly Review Spring 1993.

Vale, B. : *"The Dual Role of Demand Deposits under Asymmetric Information"* Scandinavian Journal of Economics 95, 1993, 77-95.

Emneoversikt
Kredittformidling via banker eller direkte i markedet
Markedssvikt og muligheter for kredittrasjonering
Konsekvenser for nyklassisk velferdsteori og Miller-Modigliani teoremet
Markedsmakt og kundeforhold
Makroøkonomi og kreditt
Innskuddsforsikring og «bank run»
Mulige årsaker til bankkriser

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger over utvalgte temaer.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen

Eksamenskode
GRA 13371

Hjelpemidler til eksamen
Godkjent matematisk formelsamling.
Berck, P. & Sydsæter, K.: *Economists Mathematical Manual,* Springer Verlag 19991
Berck, P. & Sydsæter, K.: *Matematisk formelsamling for økonomer.* Oslo: Universitetsforlaget 1992

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Spesialiseringsretning Shipping Management

Studium: *Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig: *Even S Engelstad*
Institutt: *Logistikk og markedsføring*
Semester: *Vår, Høst, Vinter, Vår 4*
Antall plasser i retningen: *25*

Obligatoriske kurs: *GRA 4301, GRA 4302 og GRA 4303.*

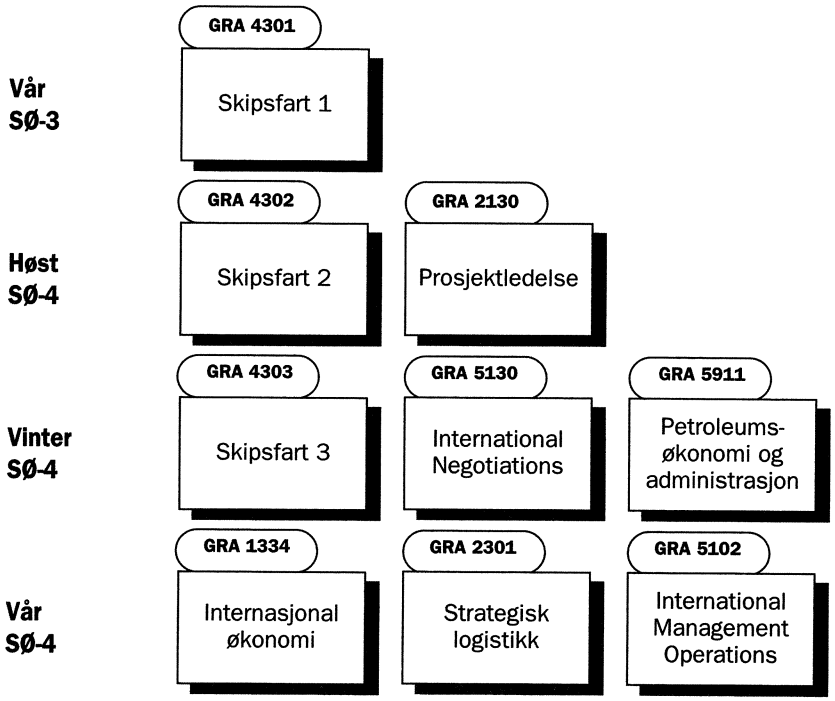

Retningsbeskrivelse
Spesialiseringen i skipsfart tar sikte på å gi en innføring i skipsfartsøkonomi og organisasjon. Kursene baserer seg på det som er undervist i den generelle delen av siviløkonomstudiet og tilpasser dette til spesielle forhold innen skipsfart. Undervisningen baserer seg i betydelig grad på ekspertise hentet fra skipsfartsnæringen. I tillegg til rene forelesninger legges det vekt på nær kontakt med fagmiljøet i næringen, såvel i Norge som i London.
Retningen har tre obligatoriske kurs: Skipsfart I, Skipsfart II og Skipsfart III.

Diplomseminar Shipping Management

Studium: *Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Ansvarlig: *Even S Engelstad*
Institutt: *Logistikk og markedsføring*
Semester: *Vår, Høst, Vinter, Vår 4*

Diplomseminaret er obligatorisk og skal hjelpe studentene til å komme i gang med og gjennomføre arbeidet med diplomoppgaven på en målrettet måte.

Diplomseminaret i denne retningen vil bestå av en teoretisk og en praktisk del. Den teoretiske gjennomgangen gjennomføres to ganger à tre timer. Her vil man gjennomgå de forskjellige metodene man kan bruke i arbeidet med oppgaven.

Når det gjelder den praktiske delen og den samlede veiledningen, vil retningsansvarlig, Even S. Engelstad, ta seg av gjennomføringen av dette.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 1. november

GRA 4301
Skipsfart 1

Shipping Management — 2 vekttall

Kursansvarlig
Even S. Engelstad.

Institutt
Logistikk og markedsføring

Mål
Kurset tar sikte på å gi studentene en innføring i grunnleggende elementer i skipsfartsøkonomi og ledelse.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Engelstad, E. S.: *Model for Forecasting of Bulk Carrier and Tanker Market.* (Kompendium)
Randers, J.: Waves and Oil Tankers : *Dynamics of the Market for Oil tankers to the year 2000.* Bekkestua : BI 1981 (BI Arbeidsnotat ; 1981:11)
Norman, V. og T. Wergeland: Nortank : *A Simulation Model of the Freight Market for Large Tankers.* Bergen 1981. (NHH. Senter for anvendt forskning. Rapport ; 198:4)
Eriksen, I. E. og V. D. Norman: Ecotank : *Modell for analyse av tankmarkedenes virkemåte.* Bergen : NHH 1976.
Forelesningsnotater (vil bli utdelt).

Anbefalt litteratur
Stopford, M.: Maritime Economics. 2nd ed. London : Routledge 1997
Wijnolst, N. & T. Wergeland: Shipping. Delft : Delft University Press 1997

Emneoversikt
Mikroøkonomi relatert til shipping
Kostnadselementer, kalkyler
Ratedannelse i fraktmarkedet
Investeringsanalyse
Økonomistyring i rederier
Befraktning
Finansiering i shipping

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer intensive forelesninger/diskusjoner og øvelser.

Eksamen
48 timers hjemmeeksamen samt en muntlig individuell prøve avholdes sammen med GRA 4302 Skipsfart II etter høstterminen.

Eksamenskode
Se eksamenskode for GRA 4302

Kontinuasjon
NB! Kurset er kun åpent for studenter som er tatt opp i skipsfartsspesialiseringen.

GRA 4302
Skipsfart 2

Shipping Management 2 — 2 vekttall

Kursansvarlig
Even S. Engelstad.

Institutt
Logistikk og markedsføring

Mål
Kurset tar sikte på å gi en dypere innføring i sentrale felter av skipsfart.

Forkunnskaper
Må har gjennomført Skipsfart I

Obligatorisk litteratur
Falkanger, T. & Bull, H. J.: *Innføring i sjørett.* 5. utg. Oslo : Forsikringsakademiet, 1999.
Selected Document Forms used in Shipping. Oslo : Akademiet, 1990.
Engelstad, E. S.: *Model for Forecasting of Bulk Carrier and Tanker Market.* (Kompendium).
Randers, J.: Waves and Oil Tankers : *Dynamics of the Market for Oil tankers to the year 2000.* Bekkestua : BI 1981 (BI Arbeidsnotat ; 1981:11).
Norman, V. og Wergeland, T.: Nortank : *A Simulation Model of the Freight Market for Large Tankers.* Bergen 1981. (NHH. Senter for anvendt forskning. Rapport ; 1981:4).
Eriksen, I. E. og Norman V. D.: *Ecotank : Modell for analyse av tankmarkedenes virkemåte.* Bergen : NHH 1976.
Erichsen, S.: *Management of Marine Design.* London : Butterworths 1989.
Forelesningsnotater (vil bli utdelt).

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell.

Emneoversikt
Sjøforsikring
Skipsteknikk (tilpasset økonomer)
Kjøp og salg av skip, kontrahering
Rederiets organisasjon
Drift av skip
Markedsvurdering i shipping, forecasts
Skipsfartspolitikk
Miljøaspekter relatert til shipping

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesning, diskusjoner og øvelser.

Eksamen
48 timers hjemmeeksamen samt en muntlig individuell prøve.

Eksamenskode
GRA 43001 (Hjemmeeksamen, teller 50 % av kar.)
GRA 43002 (Muntlig eksamen, teller 50 % av kar.)

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

NB! Kurset er kun åpent for studenter som er tatt opp i skipsfartsspesialiseringen

GRA 4303
Skipsfart 3

Shipping Management 3

2 vekttall

Kursansvarlig
Even S. Engelstad.

Institutt
Logistikk og markedsføring

Mål
Kurset tar sikte på å gi en dypere innføring i sentrale felter av skipsfart. Det tas videre sikte på å sette studentene i typiske beslutningssituasjoner relevant til sjøtransport og gjennom et "Business Game-opplegg" fremtvinge beslutninger.

Forkunnskaper
Gjennomført Skipsfart 1 og 2

Obligatorisk litteratur
All litteratur som har vært brukt i kursene Skipsfart 1 og Skipsfart 2.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell.

Emneoversikt
Strategisk planlegging i rederier
Strategisk planlegging hos sjøtransportbrukere
Forholdet administrasjon/eiere i rederier
Prosjektutvikling
Business game: befraktning
Business game: operasjon og drift

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger, diskusjoner og øvelser.

Eksamen
48 timers hjemmeeksamen samt en muntlig individuell prøve.

Eksamenskode
GRA 43101 (Hjemmeeksamen, teller 50 % av kar.)
GRA 43102 (Muntlig eksamen, teller 50 % av kar.)

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

NB! Kurset er kun åpent for studenter som er tatt opp i skipsfartsspesialiseringen

Specialization Strategy

Program: *Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Responsible: *Lars Huemer*
Department: *Strategy*
Term: *Fall, Winter, Spring*

Vår
SØ-3 Ingen

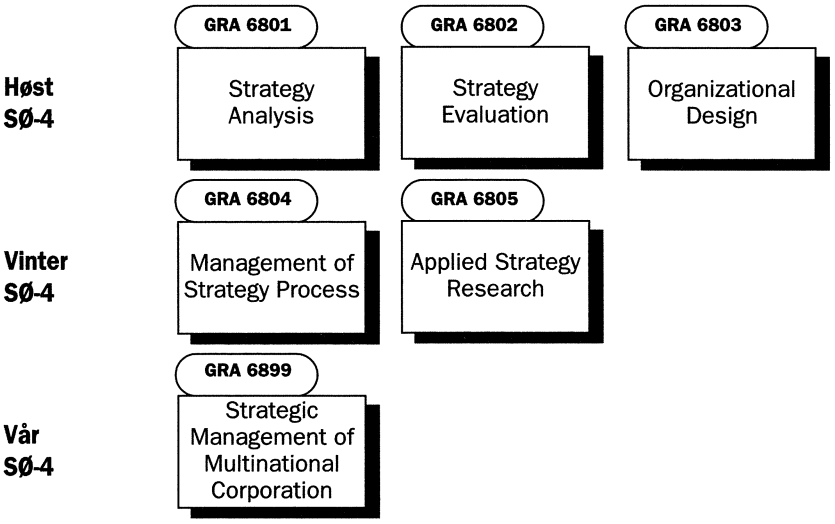

Specialization area description
The specialization is a Master of Science program, but they will admitt 20 "siviløkonomer" to this specialization,

In contrast to discipline-based areas, the Strategy Specialization focuses in understanding why some firms succeed and others fail. The different functional areas in business management are brought together in this specialization in order to help students deal with strategic issues, mainly from the perspective of the top manager. A set of six courses, taught entirely in English, will systematically review the state-of-the-art in the strategy field, including current theories, managerial tools, empirical research, and case discussions. Two of these courses are mandatory: Strategy Analysis and Organization Design.

The main goal is to help students improve their analytical skills in strategic management. To do so, students discuss the competitive behavior and the strategic options of firms in a variety of situations. Different firms and industries are analyzed as well as the process of strategic change, evaluation, learning, and globalization. This specialization should be particularly attractive for students interested in a career in management consulting.

Thesis Seminar Strategy

Program: *Siviløkonomstudiet (spesialisering)*
Responsible: *Gabriel R. G. Benito*
Department: *Strategy*
Term: *Fall, Winter, Spring*

Objective

Seminar is designed in order to coach students taking the Strategy specialization in the siviløkonom program through the process of writing their theses ("diplomoppgave"). Its aim is to ensure a timely completion of high-quality theses in strategic management and related fields. The seminar will help students in choosing an appropriate topic, formulate research questions, develop and analyze problems, make well-informed choices regarding research design and research methodology, and on how to write and communicate the findings.

Organization of the seminar

The seminar will include lectures, presentations by the students, and class discussions. Active participation is expected.
The seminar is split into two parts; the first taking place in the Spring term, and the second in the Fall term.

Topics

Research in strategy
What is a thesis and what functions does it have?
Choosing a topic
Problem development and analysis
Research design
Data strategies
Data analysis
Discussion and implications of findings
Organizing the work with the thesis
Structuring and writing a thesis
Discussion of students' projects

Participation requirements, important deadlines and evaluation

As a rule, students should regard participation in the seminar as compulsory. Participation in the seminar requires handing in a brief (one-page) description of the chosen topic and research problem(s) by May 6. The students are also expected to present a draft of their pilot study report (forprosjekt) in one of the sessions of the second part of the seminar (during the Fall term).

Students are required to hand in a form stating their topic, research problem, and advisor by June 15.
The deadline for the pilot study report (forprosjekt) is December 15.
The pilot study report counts for 20% of the final grade of the thesis.

Literature

Articles and book chapters will be handed out in advance of the sessions.

Responsible for the seminar

Associate Professor Gabriel R.G. Benito

GRA 6801
Strategy Analysis

2 Credits

Responsible for the course
Manuel Becerra

Department
Strategy

Objective
The course provides an in-depth introduction to business and corporate strategic management. In GRA6801 the students are exposed to the theoretical foundations of strategy analysis and it should be seen in conjunction with GRA6805 Applied Strategy Research. These two courses form a rigorous and demanding sequence on strategy content that lays the foundation for further specialization in the field of strategy, including process, evaluation, consulting, and current topics.

Prerequisites
The equivalent of a fundamental micro economics and management undergraduate background

Compulsory literature
Barney, J. B.: *Gaining and Sustaining Competitive Advantage Reading*, Mass. : Addison-Wesley, 1997
Selected articles

Recommended literature
Porter, M.: *Competitive Strategy : Techniques for Analyzing Industries and Competitors.* New York : Free Press 1980 (or most recent edition)
Penrose, E.: *The Theory of the growth of the firm.* 3rd ed. Oxford : Oxford University Press 1995

Course outline
Firm performance
Industrial organization, industry characteristics and performance
Resources and sustainable competitive advantage
Value configuration analysis
Vertical and horizontal scope of the corporation
Cooperative strategies
Competition in turbulent environments
Competition in global industries

Computer-based tools

Course structure
The course is structured as a combination of lectures, discussions, in-class activities, and student presentations about strategy analysis. It requires substantial amount of preparation by the students and active involvement during class.

Evaluation
Class contribution
Individual written assignments
Group assignments
Final exam

Evaluation code(s)
GRA68011

Aids at the examination
None

Makeup exam
The next time the course is offered.

GRA 6802
Strategy Evaluation

2 Credits

Responsible for the course
Fred Wenstøp, Carl Brønn

Department
Strategy

Objective
To develop the students' understanding of multi-criteria evaluation of strategy and firm performance, to help formulate and evaluate operational strategies

Prerequisites
Some familiarity with the symbolic language of mathematics will be required

Compulsory literature
Keeney, R.: *Value-Focused Thinking.* Cambridge, Mass. : Harvard University Press 1992
Hax, A. C. and N.S. Majluf: *The Strategy Concept and Process.* 2nd ed. Upper Saddle River, N.J. : Prentice-Hall 1996
Hand-outs

Recommended literature

Course outline
Understanding and modeling stakeholder values
Performance
Key Management Ratios
Multi-criteria strategy evaluation
Research: Comparing performances with Data Envelop Analysis (DEA)
Use of DEA in multi-criteria performance evaluation

Computer-based tools
Multi-Criteria analysis and DEA-analysis will be performed with dedicated software.

Course structure

Evaluation
Common class project with presentation (30%)Term paper (70%)

Evaluation code(s)
GRA6802.01

Aids at the examination

Makeup exam
At the next regular exam

GRA 6803
Organizational Design

2 Credits

Responsible for the course
Erik Jakobsen

Department
Strategy

Objective
Provide the students with an applied perspective on organizational design that is grounded in the theories of organizing and that reviews the main alternative organizational configurations.

Prerequisites
None

Compulsory literature
Nadler, D. A. and M.L.Tushman: *Competing by Design.* New York : Oxford University Press 1997.

Recommended literature

Course outline
Organizational diagnosis
Configuration and environment
Organization design as strategy implementation
Design of organizational re-design and change efforts

Computer-based tools

Course structure

Evaluation
One final term paper
Class contribution and participation

Evaluation code(s)
GRA68031

Aids at the examination

Makeup exam
The next time the course is offered.

GRA 6804
Management of Strategy Process

2 Credits

Responsible for the course
Lars Huemer, Bjarne Kiil

Department
Strategy

Objective
The course develops the student's understanding and perspectives of different strategic processes and how they can be managed. The essence of strategic thinking, how strategies come to be, and how strategies can be changed are of central concerns.

Prerequisites
Strategy Analysis

Compulsory literature
Wit, B.de and R. Meyer: *Strategy : Process, Content, Context.* 2nd ed. London : International Thomson Business Press 1998
Articles and cases to be specified in class.

Recommended literature

Course outline
This course builds on the theoretical foundations of the strategy analysis course. In general, the course covers different perspectives on various types of strategic processes. Specifically, the course includes the following interrelated topics:
- Visionary leadership, organisational purpose and strategic intent
- The process of developing and mobilising strategic resources
- The process of learning
- The process of strategic co-operation
- Strategic change and transformation
- Strategy implementation

Computer-based tools

Course structure
The course is structured as a combination of discussions, in-class activities, lectures and student presentations about strategy processes. It requires a substantial amount of preparation by the students and active involvement during class.

Evaluation
Class contribution
Individual written assignments
Group assignments

Evaluation code(s)
GRA68041

Aids at the examination
All

Makeup exam
The next time the course is offered.

NOTE!
Students who have not completed the required course are not admitted. Exceptions may be made by instructor, provided the student can document equivalent course background and/or practice in applied strategy analysis work.

GRA 6805
Applied Strategy Research

2 Credits

Responsible for the course
Manuel Becerra

Department
Strategy

Objective
The participants should develop state-of-the art approaches to applied strategy research. The course provides an in-depth introduction to business and corporate strategic management from an applied perspective. This course constitutes the empirical side of the theoretical concepts and tools discussed in GRA6801 Strategy Analysis. The main goal is to expose students to the empirical research in strategy and its applications into business management, relying heavily on case discussions. As an advanced course, it is structured to encourage the active participation of students in the discussions of empirical research and cases in strategic management.

Prerequisites
Fundamental microeconomics, as well as a course in research methodology. This course builds directly on GRA6801 - Strategy Analysis.

Compulsory literature
Selected articles

Recommended literature
Barney, J. B.: *Gaining and Sustaining Competitive Advantage.* Reading, Mass. : Addison-Wesley 1997
Porter, M.E.: *Competitive strategy.* New York : Free Press 1980

Course outline
Introduction: Doing research in strategy
Industry analysis
Internal analysis
Competitive dynamics
Corporate strategy
Strategy and structure
Cooperation
Global strategy

Computer-based tools

Course structure

Evaluation
Class contribution
Case analysis
Term paper

Evaluation code(s)
GRA68051

Aids at the examination

Makeup exam
The next time the course is offered.

VÅR SØ 4

GRA 6899
Strategic Management of Multinational Corporation

Kommer senere

Frittstående suppleringskurs

Vår SØ-3 Ingen

Høst SØ-4

- GRA 5907 Asiastudier
- GRA 2130 Prosjektledelse
- GRA 5992 Corporate Communications

Vinter SØ-4

- GRA 5910 Le francais de la gestion des affairs internationales
- GRA 5911 Petroleums-økonomi og administrasjon

Vår SØ-4

- GRA 5903 Mündliche Geschafts-sprache
- GRA 5912 Det nye Europa: EUs institusjoner og politikk

GRA 5907
Asia studier

Asian Studies

2 vekttall

Kursansvarlig
Jan Evensmo

Institutt
Teknologiledelse

Mål
Kurset fokuserer på ett (eller en gruppe av) land som har interesse for norsk næringsliv. Det skal også ta for seg en (eller flere) utvalgte sektorer som skal studeres i detalj. Gjennom forstudier hjemme, besøk i det aktuelle landet, samt utarbeidelse av en rapport skal studenten utvikle sin kunnskap om og forståelse av historiske, kulturelle, politiske, samfunnsøkonomiske, bedriftsøkonomiske og markedsmessige rammebetingelser for norske bedrifter med dette landet og sektoren som arbeidsfelt.

Tematisk oversikt
Land (historie, geografi, kultur, religion, politisk system)
Naturressurser, infrastruktur, makroøkonomi
Utenlandske investeringer i landet
Landet som handelspartner
Sektor (betydning for landets økonomi, potensial for økonomisk samarbeid med norsk næringsliv)
Prognoser (konkurransefortrinn, risikofaktorer)

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Asia Yearbook. Hong Kong : *Far Eastern Economic Review.* Årets utgave.
En bok tilknyttet årets aktuelle land/sektor(er) og artikler.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Opplyses ved kursstart

Dataverktøy
Benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
Fase 1: Informasjonsmøter januar – april.
Fase 2: Forberedelsesfase mai – august.
Fase 3: Besøk til regionen august/september – varighet 4 uker.
Forelesninger ved universitet/høyskole i regionen.
Møter med internasjonalt orienterte institusjoner og bedrifter i regionen.
Møter med norske datterselskaper.
Fase 4: Utarbeidelse av «minirapport» – fagoppgave – oktober/november.
Fase 5: Redigering av minirapportene til en publiserbar «Land/Region/Sektor-rapport« – november – januar.

NB: Utgifter i forbindelse med Fase 3 må dekkes av studenten selv (det kan søkes om ekskursjonsstøtte, og det kan søkes om lån fra Statens lånekasse til reise og opphold).

Eksamen
Fagoppgave, se Fase 4 ovenfor, grupper av to eller tre studenter.

Eksamenskode
GRA 59071

Kontinuasjon
Ved neste gjennomføring av kurset.

GRA 2130
Prosjektledelse

Project Management — 2 vekttall

Kursansvarlig
Svein Arne Jessen

Institutt
Teknologiledelse

Mål
Gjøre studentene i stand til å identifisere, planlegge og gjennomføre prosjektarbeid som ledd i effektiv organisasjonsutvikling og resultatforbedring.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Andersen, Grude og Haug: *Målrettet prosjektstyring.* 4.utg. Bekkestua : NKI Forlag 1998
Jessen, S. A.: *Mer effektivt prosjektarbeid i offentlig og privat virksomhet.* Oslo : TANO 1998
Jessen, S. A.: *Prosjektadministrative metoder.* 4.utg. Oslo: Universitetsforlaget, 1997

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Det prosjektadministrative begrepsapparat
Teknikker og metoder knyttet til prosjektledelse
Organisering av prosjekter og prosjektporteføljer
Styring og ledelse av prosjekter

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger.

Eksamen
Tre timer skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 21301

Hjelpemidler til eksamen
Ingen.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

HØST SØ 4

GRA 5992
Corporate Communications
What Managers Need to Know about Communicating with Organisational Stakeholders

Responsible for the course
Peggy Simic Brønn

Department
Institute for Market Oriented Management

Objective
To give general business management students an understanding of the importance of communications within an organization. The course takes a stakeholder approach to communications with emphasis on how organizations can communicate effectively about themselves, their viewpoints and their images to a variety of stakeholders, both internally and externally. This includes looking at the basic communication competencies required of managers.

Prerequisites
None

Cumpulsory literature
Van Riel, Cees B. M.: *Principles of Corporate Communication*, London: Prentice Hall, 1995.
Goodman, M. B. (ed.): *Corporate Communication. Theory and Practice,* NY: State University of New York Press, 1994.
Compendium.

Topics covered include
What is corporate communications?
The role of communication in management and corporate strategy
Changing role of organizations in society and its impact on corporate communication
The three main forms of organizational communication
Corporate identity
Corporate image and reputation – what is the difference?
Identifying stakeholders
- Enabling – regulators, boards
- Functional – employees, unions, customers
- Normative – membership organizations, associations
- Diffuse – media, special interest groups, minorities

Communication models
Definition and organizing for effective communication
Managerial communication competencies and responsibilities
Proactive communication to avoid crisis

Course structure
Total of 30 hours

Evaluation
At least one case analysis, a final term paper and a one-hour control exam. The case analysis and term paper may be done in groups of three students. The professor must approve the subject of the paper.

Aids at the exam
No aids at the control exam

GRA 5910
Le français de la gestion des affaires internationales

French for International Management — 2 vekttall

Kursansvarlig
Georges Gaspard

Institutt
Interkulturell kommunikasjon og språk

Mål
I Europa og i Frankrike er det fremdeles en stor fordel å kunne fransk. I flere land brukes fransk som administrasjonsspråk. Dette kurset tar sikte på å utvikle studentenes evne til å uttrykke seg muntlig såvel i møter og forhandlinger som i uformelle situasjoner.

Ved kursets slutt skal studentene kunne uttrykke seg mer nyansert og på en tilfredsstillende måte i de ovennevnte situasjoner.

Forkunnskaper
Det forutsettes at studentene har gjennomgått 1. avdelings kurs i fransk eller har tilsvarende kunnskaper. Det vil være en fordel om studentene har valgt ett eller flere internasjonalt rettede kurs.

Obligatorisk litteratur
Usunier, J.-C.: *Management international.* 4th ed. Paris : Puf 1990. (Kompendium av utvalgte artikler)

Anbefalt litteratur
Le Micro Robert. Paris : *Dictionnaires Le Robert.* Siste utgave

Emneoversikt
Cases

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesning. Hovedvekten legges på muntlig aktivisering av studentene.

Det kreves at studentene har lest stoffet før de møter frem til undervisningen. Det kreves også regelmessig fremmøte. Undervisningen foregår ved debatt i små grupper og i plenum. Hjemmeoppgaver deles også ut.

Eksamen
Muntlig eksamen.
Case til muntlig eksamen deles ut fire dager før eksamen.

Eksamenskode
GRA 59101

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

VINTER SØ 4

GRA 5911
Petroleumsøkonomi og administrasjon

Petroleum Economics and Administration — 2 vekttall

Kursansvarlig
Øystein Noreng

Institutt
Kompetanseledelse

Mål
Kurset tar sikte på å gi studentene en bred innsikt i petroleumsøkonomiske og -administrative problemstillinger. Kurset vi bli delt i tre hoveddeler:
1. Rammebetingelser for petroleumsvirksomheten i Norge
2. Petroleumsvirksomheten og norsk næringsliv
3. Offentlig styring av petroleumssektoren

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Andersen, S.S.. og Eliassen, K. (red.): *Det nye Europa.* 2. utg. Oslo : TANO 1993. Kap. 6.
Hartshorn, J. E.: Oil Trade : *Politics and Prospects.* Cambridge : Cambridge University Press 1993.
Horsnell, P. and Mabro, R.: *Oil Markets and prices : The Brent Market and the formation of World oil prices.* Oxford : Oxford University Press 1993.
Andersen, S. S.: *The Struggle over North Sea Oil and Gas : Government Strategies in Denmark, Britain and Norway.* Oslo : Universitetsforlaget 1993. Kap. 1.
Spero, J. E.: *The Politics of International Economic Relations.* 5th ed. London : Routledge 1997. Ch. 9.

Anbefalt litteratur
Bromley, S.: *American Hegemony and World Oil.* Cambridge: Polity Press 1991.
Jones, P. Ellis: *Oil – A Practical Handbook.* Cambridge : Woodhead-Faulkner 1988.
Yergin, D.: *The Prize.* N.Y.: Simon and Schuster 1991.
Diverse artikkelstoff.

Emneoversikt
Rammebetingelser for petroleumsvirksomheten i Norge
- ressursgrunnlaget og ressursøkonomi
- petroleumssektorens økonomi
- internasjonale olje- og gassmarkeder
- prisdannelsen

Petroleumsvirksomheten og norsk næringsliv
- direkte og indirekte virkninger av petroleumsvirksomheten
- offshoremarkedets kjennetegn – markedsstruktur, leveransetyper, aktørgrupper
- strategier for å oppnå leveranser til oljevirksomheten

Offentlig styring av oljesektoren
- styringsmodeller og virkemidler. Ambisjoner for offentlig styring av petroleumssektoren
- styringsproblemer innen offentlig sektor, herunder statsselskap som styringsredskap og styringsobjekt
- styringsproblemer i forholdet mellom Norge og flernasjonale selskaper og andre utenlandske aktører

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
30 timer forelesning

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 59111

Hjelpemidler til eksamen
Lommekalkulator, BP Statistical Review of World Energy.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

GRA 5903
Mündliche Geschäftssprache

Negotiations for Business in Germany

2 vekttall

Kursansvarlig
Egil Schanke

Institutt
Interkulturell kommunikasjon og språk

Mål
Studentene skal etter gjennomgått kurs ha kunnskaper om kommunikasjonsprosesser med utgangspunkt i psykologiske og interkulturelle faktorer. De skal beherske noen forhandlingsteknikker og -strategier, for eksempel spørreteknikker og argumentasjon.

Forkunnskaper
Solid B-språk eller tysk fra 1. avdeling

Obligatorisk litteratur
Wage, J. L.: *Psychologie und Technik des Verkaufsgesprächs.* 11. Aufl. Landsberg am Lech : Verlag moderne Industrie 1991.
Neumann, I.: *Fachkommunikation für die Wirtschaft.* Kristiansand : Høyskoleforlaget 1996.

Anbefalt litteratur
Birkenbihl, V.F.: *Psycho-logisch richtig verhandeln.* 7. Aufl. München : Mvg Verlag 1993.

Emneoversikt
Språket som kommunikasjonsmiddel
Forhandlingens forløp
Kontaktsamtaler
Telefonatferd
Forhandlingsstrategier og spørreteknikker
Presentasjon av produkter
Forhandling om betingelser
Presentasjon av firma

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
30 timer forelesninger. Den teoretiske del av kurset gjennomgås ved hjelp av forelesninger og studentforedrag. De praktiske ferdigheter innøves i mindre grupper. Det kreves aktiv deltakelse fra den enkelte student og regelmessig fremmøte fra samtlige deltakere. Deltakerantallet er begrenset til 20. Det foreleses på tysk. En del av undervisningen kan bli holdt som seminar på Kielfergen. Studentene må selv betale reisekostnader.

Eksamen
Muntlig eksamen.

Eksamenskode
GRA 59031

Hjelpemidler til eksamen

Kontinuasjon
Ved neste ordinære gjennomgang av kurset.

GRA 5912
Det nye Europa: EUs institusjoner og politikk

The New Europe: EU Institution and Politics — 2 vekttall

(Kurset går våren 2000 og så høsten 2000)

Kursansvarlig
Kjell A. Eliassen

Institutt
Offentlige styringsformer

Mål
Kurset skal gi studentene grundig innsikt i EUs institusjoner, hvordan beslutninger tas, påvirkningsmuligheter, felles politikk på utvalgte områder og hvordan norsk politikk og forvaltning er endret gjennom EØS medlemskap.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Andersen, S. S. og Eliassen, K. A. (red): *Det nye Europa.* 2. utg. Oslo : Tano 1993.
Eliassen, K. A. (red.): *Den europeiske utfordringen.* Oslo : Fagbokforlaget 1996. (Handelshøyskolen BI. Årbok; 1996)
Andersen, S. S. og Eliassen, K. A.: *Making Policy in Europe.* 2nd. ed. London : Sage 2000.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Hvordan EUs sentrale institusjoner arbeider for å utforme og gjennomføre EUs politikk, og hvilken rolle interesseorganisasjoner, store firmaer og andre pressgrupper spiller. Her presenteres også hvordan Danmark har organisert sin deltakelse i EUs beslutningsprosess og hvordan beslutningene gjennomføres i landet.

En del politikkområder hvor EU har engasjert seg og som har spesiell interesse for Norge; energi, miljø, utdanning og den sosiale dimensjon. Et kjernespørsmål er forholdet mellom EUs politikk og nasjonal politikk.

Norge i forhold til EU og EØS. Hvilke konsekvenser får det for Norge at vi står utenfor EU?

Sentrale spørsmål er EU og offentlig forvaltning og norske påvirkningsmuligheter i EU.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
30 timer forelesning.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
GRA59121

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kapittel 4

Revisorstudiet 254
Studieoversikt Revisorstudiet • 1. klasse 256
1. klasse - Kursbeskrivelser høst 1998 257
1. klasse - Kursbeskrivelser vinter 1999 263
1. klasse - Kursbeskrivelser vår 1999 272
Studieoversikt Revisorstudiet • 2. klasse 280
2. klasse - Kursbeskrivelser høst 1999 281
2. klasse - Kursbeskrivelser vinter 1999 288
2. klasse - Kursbeskrivelser vår 1999 295
Studieoversikt Revisorstudiet • 3. klasse 299
3. klasse - Kursbeskrivelser høst 1998 300
3. klasse - Kursbeskrivelser vinter 1999 307
3. klasse - Kursbeskrivelser vår 1999 315

Revisorstudiet

MÅL

Revisorstudiet er en treårig økonomisk-administrativ utdanning som skal gi studentene den nødvendige teoretiske bakgrunn for å utføre en registrert revisors oppgaver av regnskaps- og revisjonsmessig art i den offentlige sektor og i norsk næringsliv. Studiet skal gi innsikt i grunnleggende økonomiske, sosiale, kulturelle og politiske prosesser gjennom fagområder som bedriftsøkonomisk- og samfunnsøkonomisk analyse, jus, informasjonssystemer og offentlig administrasjon, med spesiell fordypning i revisjonsfagene skatterett, rettslære og revisjon. I løpet av de siste par årene har markedsføringsfag og organisasjonsfag kommet inn i studiet.

EMNEOMRÅDE

Et emneområde består av ett eller flere nært beslektede kurs innenfor et fagområde. Emneområdet Matematikk består f.eks. av to kurs og emneområdene Mikroøkonomi og Innføring i revisjon av ett kurs hver. I eksamenssammenheng betyr "emneområde" en del av studiet som skal rapporteres med én samlet karakter. I Matematikk med to kurs blir det altså gitt én endelig karakter.

KURS OG VEKTING

Et kurs er minste undervisningsenhet i studiet og gjennomføres over en termin med 9-10 uker. Timetallet pr. kurs i revisorstudiet vil variere. Vekttall benyttes for dette studiet, og ikke poeng som i siviløkonomstudiet. Vekttallene er uttrykk delvis for kursets omfang og delvis for den relative vekt kurset og emneområdet gis i forholdet til studiet totalt. Revisorstudiet er regulert av en nasjonal rammeplan som Handelshøyskolen BI har liten mulighet til å fravike.

EKSAMEN

Oppmeldning til eksamen i den enkelte termin skjer automatisk ut fra de eksamener som tilhører det klassetrinn den enkelte student befinner seg på i vedkommende termin. Den enkelte student kan velge å utsette en eksamen til neste år eller å ta flere eksamener enn normalplanen tilsier (kontinuasjon eller forskuttering) ved å levere et endringsskjema til eksamenskontoret i løpet av Eksamenspåmeldingsuken (se Årskalenderen foran i studiehåndboken). Studenter som hverken skal utsette eller ta ekstra eksamener foretar seg ikke noe i Eksamenspåmeldingsuken, og blir dermed påmeldt automatisk i de eksamener som tilhører vedkommendes klassetrinn i den aktuelle terminen. Det er alltid en egen Eksamenspåmeldingsuke i hver termin.

Klage på sensur må være skriftlig og begrunnet, og sendes til Eksamenskontoret senest innen 2 - to - uker fra tidspunktet for offentliggjørelse av sensuren i vedkommende termin. I første omgang består klageprosessen i å anmode om sensurbegrunnelse på særskilt skjema innen denne to-ukers fristen. Etter at slik begrunnelse er gitt, normalt skriftlig, blir det satt en ny frist på normalt en uke for evt. å klage på denne sensuren.

KONTINUASJONER

Kontinuasjonsordningen for revisorstudiet er som hovedregel at kontinuasjon skjer ved neste ordinære gjennomføring av kurset i den til enhver tid gjeldende struktur, hvilket betyr at hver eksamen normalt gjennomføres én gang pr. år. Høyskolekontoret, Eksamenskontoret og Instituttene overvåker eksamensresultatene nøye, og vurderer fortløpende behovet for eventuelle ekstraordinære kontinuasjoner.

For en del av eksamenene på revisorstudiet gjennomføres nasjonal eksamen kun en gang pr. år uansett, dvs. at det ikke tilbys lokal kontinuasjon her på BI. Dette gjelder de såkalt offentlige revisoreksamener som Skatterett, Rettslære og de avsluttende revisjons-eksamener i tredje klasse.

Det kan arrangeres ekstraordinær kontinuasjon i fag hvor et tilstrekkelig antall kandidater melder seg på og tilfredsstiller følgende krav ved ordinær eksamen:

a) har oppnådd karakteren 3,50 eller dårligere
b) har levert gyldig sykemelding

c) har hatt dødsfall i nær familie eller
d) andre uforutsette hendelser som Høyskolekontoret godkjenner.

For Revisorstudiet regnes 8 (åtte) kandidater som et tilstrekkelig antall. Dersom det er registrert et tilstrekkelig antall for avholdelse av kontinuasjonseksamen, åpnes den også for alle som ønsker å forbedre karakteren i vedkommende eksamen.

Den ekstraordinære kontinuasjonen gjennomføres normalt i august/september, rett før oppstart av påfølgende studieår, men kan ikke være første eksamensforsøk i kurset.

Alle 2. og 3. gangs eksamensforsøk er belagt med avgift p.t. kr. 330,- pr. vekttall, dog slik at det maksimalt skal betales for fire vekttall, selv om eksamen eventuelt har et omfang på mer enn dette. Første eksamensforsøk er imidlertid inkludert i studieavgiften.

TERMINPRØVER

I tillegg til avsluttende eksamener kan det bli aktuelt å gi terminprøver underveis i eller ved slutten av en termin i kurs som ikke har eksamen. Disse prøvene blir gitt i klassesammenheng og skal være en test på progresjon og kunnskapsinnlæring for studentene og en veiledning for kursansvarlige.

Studieoversikt

Revisorstudiet • 1. klasse

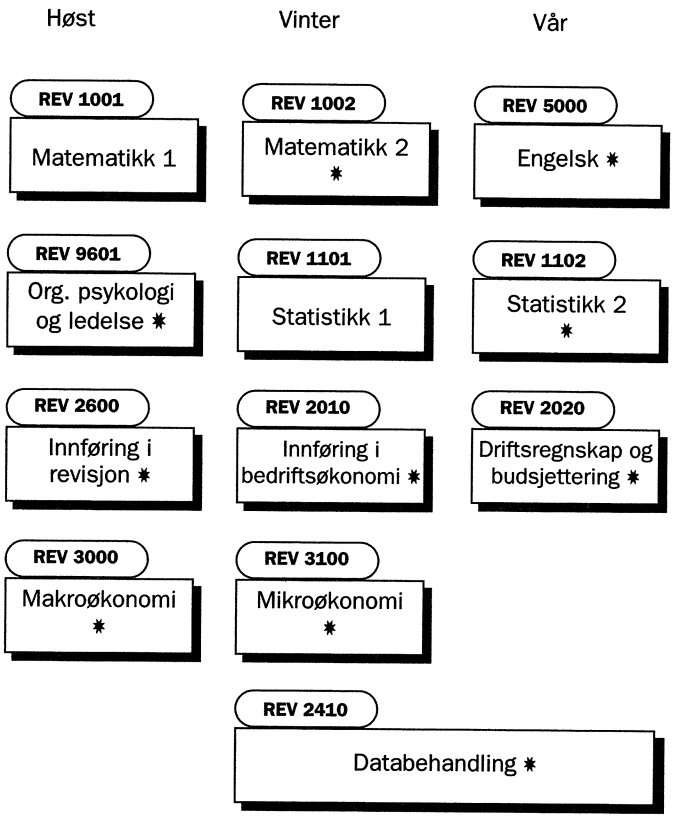

1. klasse - Kursbeskrivelser høst 1999

REV 1001
Matematikk 1

Totalt 2 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Tron Foss

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Økonomi som vitenskap baserer seg i betydelig grad på matematikk. Emneområdet skal gi studentene innsikt og trening i å bruke matematiske modeller som står sentralt i fag som bedriftsøkonomi, finans, statistikk, metode o.a. Et godt grunnlag i matematikk er en forutsetning for å få innsikt i sentrale økonomiske problemstillinger og for å lese moderne økonomisk litteratur.

Forkunnskaper
2. års matematikk fra videregående skole 2 MX eller 2 MY eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur
Bjørnestad, H. et al.: *Matematikk for økonomi og samfunnsfag.* 4. utg. Kristiansand : Høyskoleforlaget 1998.
Foss, T.: *Eksamensoppgavesamling i matematikk for revisorstudiet.* Sandvika: Handelshøyskolen BI 1998.

Anbefalt litteratur
Bjørnestad, H. et al.: *Matematikk for økonomi og samfunnsfag.* Løsningsforslag til 4. utg.
Kristiansand : Høyskoleforlaget 1998.

Emneoversikt
Grunnleggende emner (Kapittel 1 , Gjennomgås i forkurset)
Reelle funksjoner (Kapittel 2, Gjennomgås i forkurset)
Derivasjon og funksjonsanalyse (Kapittel 3, Gjennomgås i forkurset)
Eksponensial og logaritmefunksjoner (Kapittel 4)
L' Hôpitals regel. (Deles ut)

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.

Studentassistent
Det tilbys individuell veiledning og det gjennomføres gruppearbeid i løpet av terminen etter nærmere avtale.

Eksamen
Ingen eksamen i dette kurset.
Skriftlig eksamen i hele emneområdet etter vinterterminen.

Eksamenskode
Se REV 1002

Hjelpemidler til eksamen
Se REV 1002

Kontinuasjon
Se REV 1002

Emneområde
REV 1000

Emneansvarlig
Tron Foss

REV 2600
Innføring i revisjon

2 vekttall

Kursansvarlig
Bror Petter Gulden

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Kurset skal gi en oversikt over og forståelse for det juridiske rammeverket for eksterne revisorer

Forkunnskaper
Ingen

Obligatorisk litteratur
Gulden, B.P.: *Den Eksterne Revisor.* 4. utg. Oslo : Universitetsforlaget 1999 (foreligger høsten 1999)
Revisors Håndbok. Oslo : DnR, siste utgave
Materiale utdelt i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur
NOU 1997:9 Om revisjon og revisorer
Ot prp nr 75 (1997-98) Om lov om revisjon og revisorer
Innst. O. nr. 25. (1997-98) Innstilling fra finanskomitéen om lov om revisjon og revisorer

Emneoversikt
Revisoryrket:
- formålet ved ekstern revisjon
- revisjonsplikt
- valg og oppsigelse av revisor
- god revisorskikk
- god revisjonsskikk
- revisors uavhengighet, taushetsplikt, erstatningsansvar etc.

Revisor og klientens interne kontrollopplegg
Oversikt over revisjonsmetodikken
Systemkartlegging

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 36 timer forelesninger og diskusjoner i klassen

Eksamen
Tre timer skriftlig eksamen. Pensum ved denne eksamen inngår også i revisoreksamen. Studentene kan selv velge om karakteren i dette kurset skal medtas ved beregning av hovedkarakteren. Kurset må være bestått før vitnemål utstedes.

Eksamenskode
REV 26001

Hjelpemidler til eksamen
Norges lover
Særtrykk av lover uten kommentarer utgitt av Stortinget
Jarøy, J. (red.): Norsk Skattelovsamling
Gjems-Onstad, O. (red.): Skattelovsamlingen
DnR: Revisors Håndbok
Lommekalkulator

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde
REV 2600

Emneansvarlig
Bror Petter Gulden

REV 3000
Makroøkonomi

2 vekttall

Kursansvarlig
Dag Morten Dalen

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Redegjøre for grunnleggende makroøkonomisk teori samt sentrale problemstillinger i norsk og internasjonal økonomi.

Forkunnskaper
Ingen

Obligatorisk litteratur
Dedekam jr.,A.: *Makroøkonomi.* 2.utg. Oslo : Universitetsforlaget 1996.
Isachsen, A.J.: *Felles mynt i Europa? Økonomiske og politiske vurderinger.* Oslo : Bedriftøkonomens Forlag 1994.

Anbefalt litteratur
Nasjonalbudsjettet 1999. Foreligger i oktober.
Ytterhus, B.E.: *Samfunnsstyring og økonomisk politikk.* 6. utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1997.

Emneoversikt
Hva er makroøkonomi?
Nasjonalregnskap.
Makroøkonomisk analyse for en liten, åpen økonomi.
Penge- og realsiden (IS/LM-modellen)
Inflasjon, arbeidsledighet og valuta
Økonomisk og monetær union i Europa

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 36 timer forelesninger.

Eksamen
Fire timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
REV 30001

Hjelpemidler til eksamen
B. Thalberg & K. Sydsæther: Matamatisk Formelsamling

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Emneområde
REV 3000

Emneansvarlig
Terje Synnestvedt

REV 9601
Organisasjonspsykologi og ledelse

2 vekttall

Kursansvarlig
Øyvind Marthinsen

Institutt
Kompetanseledelse

Mål
Dette kurset tar sikte på å gi forståelse for individers atferd og holdninger i organisasjoner, hvordan beslutninger fattes og hvordan samspillet mellom individer fungerer i organisasjoner. Siktemålet er å gi studentene et sett nyanserte og kraftfulle måter å forstå organisasjoner på og ferdigheter i å tenke organisasjonsteoretisk i forhold til deres administrative og ledelsesmessige problemer.
I tillegg vil kurset gi en grunnleggende innføring i ledelse. Spesiell vekt legges på en referanseramme for å analysere ledelsesfunksjonen.

Forkunnskaper
Generell studiekompetanse.

Obligatorisk litteratur
Kaufmann, G. og Kaufmann A.: Psykologi i organisasjon og ledelse. 2.utg. Bergen : Fagbokforlaget 1998
Berg, M.E.: Lederutvikling : situasjon, virkemidler, belønning. 2. utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1996
Berg, M.E., Martinsen, Ø., og Thompson, G.: Ledelse, kompetanse og omstilling. Oslo: Universitetsforlaget 1998

Anbefalt litteratur

Emneoversikt
Organisasjonspsykologi
- Utdrag fra kapitler i Kaufmann & Kaufmann:
- Psykologi på organisasjonsarenaen
- Motivasjon
- Emosjoner
- Personlighet
- Persepsjon
- Læring
- Problemløsninger, beslutninger og kreativitet
- Holdninger og jobbtilfredshet

Gruppepsykologi
Ledelse og samspill
- Fra mellomledelse til toppledelse

Ledelse, kompetanse og omstilling
- Utdrag fra boken Berg, Martinsen og Thompson:
- Selvledelse: lede medarbeiderne til å lede seg selv
- Ledelse og lederutvikling
- Kompetanseendring

Lederutvikling
- Utdrag fra kapitler i Berg.:
- Referanserammer

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset går i alt over 42 timer. Det anbefales å danne kollokviegrupper som arbeider med øvingsoppgaver.

Eksamen
Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
REV 96011

Hjelpemidler til eksamen
Ingen.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde
REV 9601

Emneansvarlig
Øyvind Martinsen

1. klasse - Kursbeskrivelser vinter 2000

REV 1002
Matematikk 2

Totalt 2 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Tron Foss

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Økonomi som vitenskap baserer seg i betydelig grad på matematikk. Emneområdet skal gi studentene innsikt og trening i å bruke matematiske modeller som står sentralt i fag som bedriftsøkonomi, finans, statistikk, metode o.a. Et godt grunnlag i matematikk er en forutsetning for å få innsikt i sentrale økonomiske problemstillinger og for å lese moderne økonomisk litteratur.

Forkunnskaper
REV 1001

Obligatorisk litteratur
Bjørnestad, H. et al.: *Matematikk for økonomi og samfunnsfag.* 4.utg. Kristiansand : Høyskoleforlaget 1998.
Foss, T.: *Eksamensoppgavesamling med løsningsforslag i matematikk for revisorstudiet.* Sandvika: Handelshøyskolen BI 1998.

Anbefalt litteratur
Bjørnestad, H. et al.: *Matematikk for økonomi og samfunnsfag.* Løsningsforslag til 4. utg.
Kristiansand : Høyskoleforlaget 1998.

Emneoversikt
Følger og rekker. (Kapittel 6.1-6.5)
Integraler. (Kapittel 7.1-7.4 og 7.8)
Funksjoner av flere variable. (Kapittel 8)
Homogene funksjoner. (Deles ut)

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
27 timer forelesninger

Eksamen
Fem timers skriftlig eksamen for hele emneområdet.

Eksamenskode
REV 10001

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Emneområde
REV 1000

Emneansvarlig
Tron Foss

REV 1101
Statistikk 1

Totalt 2 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Fred Wenstøp

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Emneområdet Statistikk skal gi et grunnlag for å forstå og modellere usikkerhet i økonomisk administrative modeller. Hensikten er å lære et analyseverktøy rettet mot å ta beslutninger under usikkerhet. I statistisk terminologi leder dette til konsentrasjon om følgende delmål:
- Å oppnå forståelse av sentrale begreper som sannsynlighet, uavhengighet og tilfeldig variasjon
- Øvelse i bruk av statistisk inferens slik at studenten kan utføre enklere statistiske analyser
- Oppøve evnen til å identifisere statistiske aspekter i konkrete problemstillinger

Mål med kurset
Kurset skal gi en innføring i sannsynlighetsregning og i statistisk inferens basert på ikke-parametriske metoder.

Forkunnskaper
Ingen

Obligatorisk litteratur
Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse.* 5. utg. Oslo: Tano 1997

Anbefalt litteratur
Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse. Arbeidshefte med programvare.* 6.utg. Oslo : Tano 1998.
Eksamensoppgavesamling

Emneoversikt
Innføring i dataverktøy
Beskrivelse av en stikkprøve
Å generalisere fra stikkprøver
Statistisk metode
Sannsynlighetsregning
Sannsynlighetsfordelinger
Hypoteseprøving
Ikke-parametriske tester
Normalfordelingen

Dataverktøy
Bruk av dataverktøy er integrert og obligatorisk.

Statark: Integrert i litteraturen
MINITAB Reference Manual. University Park, Penn.: The Pennsylvania State University, Statistics Department eller manual for tilsvarende programpakke.
MINITAB MINI-MANUAL, MINITAB Statistical Software, MINITAB INC. 1992 eller senere.

Gjennomføring
27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.

Eksamen
Det er ikke egen eksamen i dette kurset. Felles eksamen for Statistikkursene etter at begge kurs er gjennomført i vårterminen.

VINTER REV 1

Eksamenskode
Se REV 1102

Hjelpemidler til eksamen
Se REV 1102

Kontinuasjon
Se REV 1102

Emneområde
REV 1100

Emneansvarlig
Fred Wenstøp

REV 2010
Innføring i bedriftsøkonomi

2 vekttall

Kursansvarlig
Aage Sending

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Målet er å gjøre studentene kjent med grunnleggende bedriftsøkonomiske teorier, metoder og økonomiske modellbegreper. Målet er videre å gjøre studentene kjent med enklere økonomiske styringssystemer for en bedrift. Man skal forstå innholdet i aktuelle begreper og teorier, og gis innsikt i hvordan økonomistyringsdata kan benyttes til kontroll og beslutninger, og kunne utnytte dette i praksis.

Forkunnskaper
Det kreves ingen spesielle forkunnskaper, bortsett fra at man bør ha grunnleggende innsikt i regnskap tilsvarende innføringskurset.

Obligatorisk litteratur
Sending, Aa.: Innføring i bedriftsøkonomi. Bergen : Fagbokforlaget 1997
Sending, Aa.: Arbeidshefte til Innføring i bedriftsøkonomi. Bergen : Fagbokforlaget 1997.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Kostnads- og inntektsteori. Markedsformer og markedstilpasning. Prissetting
Driftsregnskapets formål og oppgaver
Kalkulasjon etter selvkostmetoden, bidragsmetoden.
Introduksjon til ulike driftsregnskapsmodeller (normalkalkulasjon og standardkost) og forståelse for grunnleggende avviksanalyse
Økonomiske analyser og beslutninger på kort sikt (beslutningsrelevante kostnader og KRV-analyser, herunder produktvalg med flere flaskehalser)

Dataverktøy
Det er ingen krav om bruk av dataverktøy i kurset, og dette blir heller ikke brukt i undervisningen. Studentene vil kunne ha glede av å løse en del oppgaver i regneark, og det vil lette arbeidet med å holde styr på dataene i caset som skal løses før eksamen.

Gjennomføring
36 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser

Eksamen
Innføring i bedriftsøkonomi avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen basert på pensumlitteraturen og et case som er bearbeidet på forhånd. I forbindelse med caset kan det utdeles artikler og annet tilleggsmateriale som derved blir en del av pensum. Caset som skal løses før eksamen utleveres omkring månedsskiftet februar/mars. Casebesvarelsen skal ikke innleveres for sensur, men bringes med til eksamen sammen med selve caset. Eksamen kan bestå av praktiske og teoretiske spørsmål fra pensum, men særlig spørsmål relatert til case/caseløsning. Oppgavene består i liten grad av ren gjengivelse av caseløsningen. Karakteren fastsettes kun på grunnlag av den skriftlige eksamen.

Eksamenskode
REV 20101

VINTER REV 1

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Emneområde
REV 2010

Emneansvarlig
Aage Sending

REV 2410
Databehandling

NB! Kurset går over vinter- og vår terminen

Totalt 4 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Svein A. Løken

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Kurset gir bakgrunn for å forstå oppbygning og drift av regnskapssystemer. Studenten skal kjenne til ulike datamoddeller for regnskapsinformasjonssystemer. Desuten skal studenten forstå sammenhenger mellom teknologi og hensiktsmessig utforming av systemene.
Måten man organiserer regnskapsarbeidet på har betydning for regnskapsinformasjonens kvalitet og for effektiviteten i arbeidet. Studenten skal kjenne til relevante problemstillinger og alment aksepterte anbefalinger på dette området.

Norske lover og andre regler setter rammer for regnskapsregistrering og regnskapsproduksjon. Dette kurset omhandler også reglene i, eller som er gitt med utgangspunkt i regnskapslovens kapitel 2.

Forkunnskaper
Tilsvarende forkurs i bruk av PC

Obligatorisk litteratur
Romney, M.B., Steinbart, P.J. and Cushing, B.E.: *Accounting Information Systems.* 7th ed. Reading, Mass. : Addison Wesley 1997. Kap 1-6, 8-16
Løken, K.: *Kontroll.* 5.utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1996. Kap:1-7, appendix.
I tillegg er utdelt materiale på forelesningene å anse som pensum. Det samme gjelder referanser til dokumenter publisert på internett oppgitt i forelesningsoversikten som deles ut i klassen.

Anbefalt litteratur
Norsk ISACA : CobiT. Oslo : ISACA 1999

Emneoversikt
Grunnleggende begreper
Maskinvare
Programvare
Typisk tabellstruktur for et flerdimensjonalt regnskapssystem
Samvirke mellom systemer: regnskapssystemets grensesnitt
Datakommunikasjon og internett., og krav til tilgjengelighet
Typiske anvendelser og sammenheng med regnskapssystemet
Sårbarhet
Datasikkerhet og systemsikkerhet
Regnskapsplikt og rapporteringsplikt
Regnskapslovens kapitel 2
Verktøy for sikring av konfidensialitet og integritet
IT-verktøy for revisjor
IT-revisjon ifølge Cobit-modellen
Revisjonsstandarder

Dataverktøy
Regneark, HTML-editor, internett-leser, avhengig av fagoppgaven kan Data Ease, Access e.l. bli brukt.

VINTER REV 1

Gjennomføring
Undervisningen går over to terminer (både vinter- og våreterminen) bestående av 9 uker a fire undervisningstimer. Enkelte av timene vil kunne bli brukt til laboratorieøvelser på studentenes terminalrom.

Eksamen
Innlevering av fagoppgave ca 20. Juni. Fagoppgaven utleveres medio mai, men enkelte elementer av oppgaven vil bli gjort kjent tidligere. Fagoppgaven kan løses i grupper på inntil 3 studenter etter sedvanlige regler.

Eksamenskode
REV 24101

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler tillatt

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde
REV 2410

Emneansvarlig
Svein A. Løken

REV 3100
Mikroøkonomi

2 vekttall

Kursansvarlig
Solveig Lothe

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Emneområdet mikroøkonomi omfatter for revisorstudentene bare innføringskurset i mikroøkonomi, REV 3101. Ved videregående studier suppleres gjerne et slikt innføringskurs med kurs i konkurranseformer og markedsstruktur og med kurs i usikkerhet og spillteori.

Mål med kurset
Kursets mål er å trene studentene i systematisk analyse av generelle problemer for bedrifter og konsumenter. Gjennom en bedre forståelse av samspillet mellom tilbud og etterspørsel i markedet gis innsikt i hvordan priser og omsatte mengder bestemmes. Studiet av mikroøkonomisk teori skal utvikle evnen til økonomisk analyse og medvirke til å utdype forståelsen av bedriftsøkonomiske fagområder.

Forkunnskaper
Ingen

Obligatorisk litteratur
Pindyck, R.S. and Rubinfeld, D.L: *Microeconomics.* 4th ed. Upper Saddle River, N.J. : Prentice Hall 1998. Utvalgte deler.
Grønn, E.: *Norsk og internasjonal luftfart : en mikroøkonomisk case-studie.* Sandvika : BI forlag 1999.

Anbefalt litteratur
Grønn, E.: *Mikroøkonomi : formler og oppgaver.* 4. utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1998.

Emneoversikt
Tilbud og etterspørsel
Konsumentteori
Produksjonsteori
Fullkommen konkurranse
Monopol
Oligopol.

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
36 timer forelesninger

Eksamen
Fem timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
REV 31001

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Emneområde
REV 3100

Emneansvarlig
Erik Grønn

1. klasse - Kursbeskriveler vår 2000

REV 1102
Statistikk 2

Totalt 2 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Fred Wenstøp

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Emneområdet Statistikk skal gi et grunnlag for å forstå og modellere usikkerhet i økonomisk administrative modeller. Hensikten er å lære et analyseverktøy rettet mot å ta beslutninger under usikkerhet. I statistisk terminologi leder dette til konsentrasjon om følgende delmål:
- Å oppnå forståelse av sentrale begreper som sannsynlighet, uavhengighet og tilfeldig variasjon
- Øvelse i bruk av statistisk inferens slik at studenten kan utføre enklere statistiske analyser
- Oppøve evnen til å identifisere statistiske aspekter i konkrete problemstillinger.

Mål med kurset
Kurset bygger på SIV 1101 Statistikk 1 og gir innføring i statistisk inferens basert på parametrisk statistikk hvor normalfordelingen er sentral. Videre behandles simpel lineær regresjonsanalyse og enkle metoder for kurvefremskriving for tidsrekker. Bruk av dataverktøy er integrert og obligatorisk.

Forkunnskaper
SIV 1101

Obligatorisk litteratur
Wenstøp, F.: *Statistikk og datanalyse.* 5. utg. Oslo: Tano 1997

Anbefalt litteratur
Wenstøp, F.: *Statistikk og Dataanalyse. Arbeidshefte med programvare.* 6. utg. Oslo : Tano 1998
Aakre, P. og Wenstøp, F.: *Eksamensoppgavesamling med løsningsforslag i statistikk.* Sandvika : BI Forlag 1997.

Emneoversikt
Inferens om gjennomsnitt
Kategoriske variabler og normaltilnærmelsen
Lineær regresjon og korrelasjon
Kurvefremskriving
Valg av metode
Videre studium av statistikk

Dataverktøy
Statark: Integrert i litteraturen
MINITAB Reference Manual. University Park, Penn.: The Pennsylvania State University, Statistics Department eller manual for tilsvarende programpakke.
MINITAB MINI-MANUAL, MINITAB Statistical Software, MINITAB INC. 1992

Gjennomføring
27 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.

Eksamen
Tre timers flervalgseksamen som delvis bygger på et case utdelt to uker på forhånd.

Eksamenskode
REV 11001

VÅR REV 1

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler er tillatt. Lærebok og kalkulator er nødvendig.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Emneområde
REV 1100

Emneansvarlig
Fred Wenstøp

REV 2020
Driftsregnskap og budsjettering

2 vekttall

Kursansvarlig
Aage Sending

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Man skal gjennom kurset erverve innsikt i teoretiske modeller for driftsregnskap og budsjett og kunne forstå ag anvende disse i praksis, herunder ulike vurderingsproblemer. Det skal gis innsikt i budsjetteringsprosessen, oppbygging av budsjettene og utarbeidelse av de ulike del- og totalbudsjetter. Forståelse for sammenhengen mellom driftsregnskap og budsjettering skal oppøves for å utnytte dette i økonomistyringen, og det skal gis innsikt i praktisk og relevant avviksanalyse. Evnen til trekke ut relevant informasjon fra driftsregnskapet for bruk i ulike beslutningssituasjoner skal også utvikles.

Forkunnskaper
Kurset REV 2010 Innføring i bedriftsøkonomi.

Obligatorisk litteratur
1) Hoff, K.G.: *Driftsregnskapet og budsjettering.* Oslo: Tano Aschehoug 1998.
2) Sending, Aa.: *Arbeidfshefte til Driftsregnskap og budsjettering.* 2. utgave. Bergen: Fagbokforlaget 1999.

Anbefalt litteratur

Emneoversikt
1. Resultatberegning ved beholdningsendringer
2. Normalkostnadsregnskap
3. Standardkostregnskap
4. Fellesprodukter og ABC (som kalkyleprinsipp)
5. Bakgrunn for budsjettarbeidet
6. Delbudsjettene
7. Resultat- og balansebudsjett
8. Likviditetsbudsjett og likviditetsstyring
9. Sammenheng mellom de ulike hovedbudsjettene
10. Beslutningsrelevante kostnader

Dataverktøy
Det er ingen krav til bruk av dataverktøy i kurset. Imidlertid vil erfaringen man erverver ved bruk av regnsark i forbindelse med oppgaveløsning være verdifull, særlig til de litt større oppgavene.

Gjennomføring
36 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser.

Eksamen
5 timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
REV 20201

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon
Neste ordinære gjennomføring av kurset.

Emneområde
REV 2020

Emneansvarlig
Aage Sending

REV 5000
Engelsk

2 vekttall

Kursansvarlig
Ingvil Syring

Institutt
Interkulturell kommunikasjon og språk

Mål
Moderne lederskap krever økt ferdighet i både skriftlig og muntlig engelsk og dermed også innsikt i typiske holdninger/tenkesett. Undervisningen skal forbedre språkdyktigheten og vektlegger skriftlige øvelser tilknyttet business cases. Kurset vil øke språksikkerheten, gi innsikt i fortolkning av tekster og utvide fagperspektivet gjennom å drøfte holdninger og samfunnsspørsmål. Dette skjer gjennom studier av anglo-amerikansk litteratur.

Mål med kurset
Kurset skal gjøre det mulig å kommunisere effektivt skriftlig og muntlig i internasjonal forretningssammenheng. Det tar også sikte på å øke studentenes litterære forståelse og opparbeide

Forkunnskaper
Engelsk fra videregående skole eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur
Cotton, D. & Owen, R.: *Agenda: Casebook.* London: Harraps 1980
Cotton, D. & Owen, R.: *Agenda: Workbook.* London: Harraps 1980
To romaner/skuespill. Faglærer velger blant følgende verker i samråd med klassen:
Huxley, A.: *Brave New World*
Miller, A.: *Death of a Salesman.* Harmondsworth: Penguin.
Salinger, J.D.: *The Catcher in the Rye.* Harmondsworth: Penguin.
Weldon, F.: *The Life and Loves of a She-Devil.* London: Coronet 1983.
To noveller. Faglærer velger blant følgende noveller i samråd med klassen:
Bambara, C.T.: *"The Lesson", fra Gorilla My Love.* New York: Random House 1972.
Cheever, J.: *"The Housebreaker of Shady Hill"*, fra The Stories of John Cheever. Harmondsworth: Penguin.
Greene, G.: *"The Destructors"*, fra Twenty-One Stories. Harmondsworth: Penguin.
Lessing, D.: *"To Room Nineteen"*, fra A Man and Two Women, London: Granada 1980.

Anbefalt litteratur
Parker, R.H.: *Macmillan Dictionary of Accounting*, 2 nd. ed. London : Macmillan 1992.

Emneoversikt
Følgende cases blir gjennomgått:
Bonhomme
Macquilter
Westmeath
Tanskin
Barnwood
Elite
Gjennomgåelse av litteraturtekstene

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
36 timer forelesning. I tillegg gis det tilbud om to prøveeksamener à tre timer. Det blir dessuten gitt grammatikkundervisning over seks timer for studenter som spesielt trenger dette. Grammatikkundervisningen og tidspunkt for prøveeksamen avtales mellom gruppen og faglæreren.

Hjemmeoppgaver er en del av kurset.
Den ene delen av kurset består av forretningscases, som brukes som grunnlag for muntlige og skriftlige øvelser. Den andre delen består av skjønnlitteratur. Det forventes at studentene deltar aktivt i gjennomgåelsen av verkene i form av innlegg og resyméer.

Eksamen
Fem timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
REV 50001

Hjelpemidler til eksamen
Engelsk-engelsk ordbok.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset

Emneområde
REV 5000

Emneansvarlig
Ingvil Syring

REV 2410
Databehandling

4 vekttall

Kursansvarlig
Svein A. Løken

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Se kursbeskrivelse for hele kurset under vinterterminen.

HØST REV 2

Studieoversikt

Revisorstudiet • 2. klasse

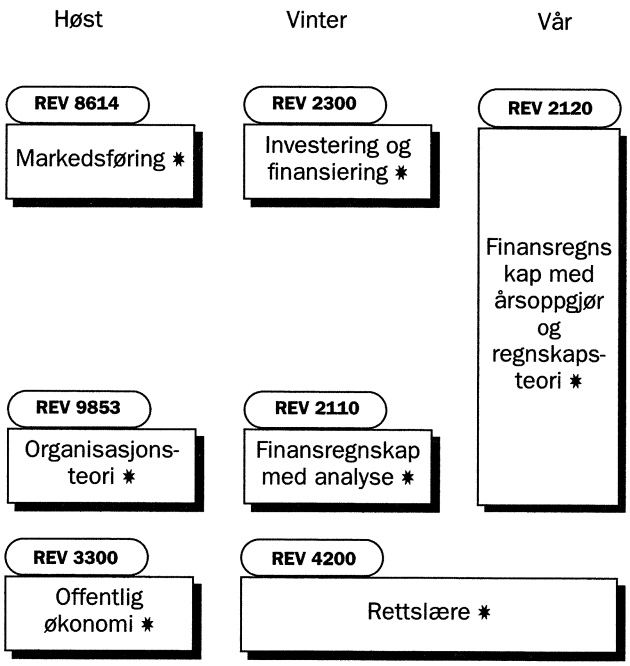

2. klasse - Kursbeskrivelser høst 1999

REV 3300
Offentlig økonomi

2 vekttall

Kursansvarlig
Erik Grønn

Institutt
Samfunnsøkonomi

Mål
Emneområdet skal gi en innføring i - og en grunnleggende forståelse av - samfunnsøkonomiske forhold.
I de mikroøkonomiske kursene legges det vekt på samspillet mellom aktører (bedrifter og husholdninger), som under ulike former for optimaliserende atferd og ved ulike markedsformer, får bestemt pris og kvantum i de forskjellige markedene. Det legges vekt på den offentlige sektor, både når det gjelder konsekvenser av offentlige inngrep i private markeder og dens evne til makroøkonomisk styring, gjennom bl.a. finans- penge-, valuta- og inntektspolitikk.

Mål med kurset
Gi en oversikt over begrunnelser for offentlige inngrep i en økonomi som den norske. Emnet omfatter offentlig produksjon av varer og tjenester, optimal budsjettpolitikk, inntektsoverføringer og skattepolitikk markedsimperfeksjoner og miljøøkonomi.

Forkunnskaper
Ingen

Obligatorisk litteratur
Pindyck, R.S. and Rubinfeld, D.L.: *Microeconomics.* 4th ed. Upper Saddle river, N.J. : Prentice Hall 1998. Del IV.
Grønn, E.: *Nytte-kostnadsanalyse.* 2. utg. Oslo : Bedriftsøkonomens Forlag 1991. Utvalgte deler.
Det vil bli utdelt noe stoff om miljøøkonomi og skatteøkonomi.

Anbefalt litteratur
Grønn, E. og Synnestvedt, T.: *Oppgaver i offentlig økonomi.* 2.utg. Oslo : Cappelen Akademiske Forlag 1998

Emneoversikt
Innledning
- den offentlige sektors rolle
- offentlig sektors samfunnsøkonomiske betydning i Norge
- innføring i sentrale begreper i velferdsteori

Velferdsteori
- frikonkurransemodellens optimalitetsegenskaper
- om markedssvikt
- naturlig monopol
- kollektive goder
- merit goods/bads
- eksterne virkninger
- asymmetrisk informasjon (skjulte handlinger og skjult informasjon)

Skatter og avgifter
- hvorfor vi har skatter
- det norske skattesystemet
- skatt og rettferdighet
- skatt og økonomisk effektivitet

Nytte-kostnadsanalyse
- hvorfor bør en gjennomføre lønnsomhetsanalyser i offentlig sektor?
- en metode for offentlig lønnsomhetsanalyse

Miljøøkonomi
- naturmiljøets betydning
- miljøpolitikk, avgifter etter standarder

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
36 timer forelesninger.

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
REV 33001

Hjelpemidler til eksamen
Sydsæter, K. og Thalberg, B.: Matematisk formelsamling.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen ifagetEtter gjeldende regler

Emneområde
REV 3300

Emneansvarlig
Terje Synnestvedt

REV 8614
Markedsføringsledelse

2 vekttall

Kursansvarlig
Arne Stokke Johnsen

Institutt
Markedsorientert ledelse

Mål
Studenten skal etter kurset ha styrket sine basiskunnskaper i markedsføring og oppnådd en bedre forståelse av markedsføringens virkemidler og funksjon. Studenten skal bli godt kjent med sentrale begreper, teorier og modeller knyttet til markedsføring. En sterkere markedsorientering og faglige kunnskaper skal gjøre studenten bedre i stand til å identifisere, analysere og løse enklere markedsføringsproblemer i praksis.

Forkunnskaper
Som for studiet. I og med at markedsføring er nært knyttet til praksis og til andre funksjoner i arbeidslivet, vil studenter med praktisk erfaring og med innsikt i andre bedriftsøkonomiske disipliner få større utbytte av kurset.

Obligatorisk litteratur
Framnes, R., Thjømøe, H. M.og Blom, S. E.: *Markedsføringsledelse* 5. utg. Oslo : Tano Aschehoug 1997
Framnes, R. og Johnsen, A. S.: *Oppgavesamling med svar og løsningsmomenter til Markedsføringsledelse.* Eget forlag 1997

Anbefalt litteratur

Emneoversikt
Introduksjon til markedsføringsfagets utvikling
Markedsføringsfunksjonenes plass i virksomheten
Strategi og markedsplanlegging
Markedsføringens omgivelser og arbeidsbetingelser
Kjøpsatferd på forbruker- og bedriftsmarkedet
Segmentering, markedsanalyse og prognoser
Markedsføringens virkemidler
Organisering og kontroll av markedsføringen

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring
Kurset foreleses totalt 42 timer. Hele begrepsapparatet rundt markedsføringsplanlegging og planen har en sentral plass i forelesningene. Foreleser vil supplere fremstillingene med praktiske eksempler og trekke inn hensynet til miljø og etikk der det faller naturlig. Oppgaveløsning og drøftelser utgjør en viktig del av kurset og er nødvendige øvelser med tanke på eksamen. Det forventes derfor en aktiv egeninnsats av studentene både med hensyn til oppgavearbeid og i selve oppgavegjennomgangen i klassen. Som ledd i egenkontroll av innlært pensum, gjennomføres individuelle flervalgsprøver i løpet av semesteret.

Eksamen
Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
REV 86141

Hjelpemidler til eksamen
Ingen hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde
REV 8614

Emneansvarlig
Arne Stokke Johnsen.

REV 9853
Organisasjonsteori

2 vekttall

Kursansvarlig
Agneta Karlsson

Institutt
Kompetanseledelse

Mål
Målet med kurset er å gi studentene en grunnleggende forståelse av hvordan organisasjoner fungerer. Studentene gis en grundig gjennomgang av de mest sentrale temaer innenfor organisasjonsteorien, hvor klassiske tilnærminger og nyere perspektiver blir presentert side om side for å belyse hva som påvirker hvordan mennesker tenker og handler i organisasjoner. Tematisk består kurset av tre hoveddeler. Første del omhandler mål og effektivitet, organisasjonsstruktur, organisasjonskultur, makt og organisasjoners omgivelser. Andre del tar for seg viktige prosesser i organisasjoner, mens tredje del er viet spørsmålet om hvordan å studere organisasjoner. Etter endt kurs skal studentene ha tilegnet seg de sentrale begrepene og bidragene innenfor organisasjonsteorien, samt ferdigheter i å anvende teorien på problemstillinger i det praktiske arbeidsliv.

Forkunnskaper
REV 9600

Obligatorisk litteratur
Jacobsen, D.I. og Thorsvik, J.: *Hvordan organisasjoner fungerer : innføring i organisasjon og ledelse.* Bergen: Fagbokforlaget 1997.

Jacobsen, D.I. og Thorsvik, J.: *Arbeidsbok og casesamling til Hvordan organisasjoner fungerer.* Bergen : Fagbokforlaget 1997.

Anbefalt litteratur
Ingen spesiell

Emneoversikt
Mål og effektivitet
Organisasjonsstruktur
Personlige, sosial og kulturelle forhold
Makt og konflikt
Organisasjon og omgivelser
Motivasjon
Kommunikasjon
Beslutningsprosesser
Læring
Ledelse
Hvordan studere organisasjoner

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med totalt 42 timer. Det anbefales å danne kollokviegrupper som arbeider med drøftingsoppgaver og case fra arbeidsboken, blant annet som forberedelse til gruppesamarbeid under eksamen.

Eksamen
Kurset avsluttes med en fagoppgave over to - 2 - uker. Besvarelsen kan løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.

Eksamenskode
REV 98531

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde
REV 9853

Emneansvarlig
Bård Kuvaas

2. klasse - Kursbeskrivelser vinter 2000

REV 2110
Finansregnskap med analyse

2 vekttall

Kursansvarlig
Aage Sending

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Kurset skal gi en innføring i ulike åreregnskapsmodeller og oppøve evnen til å se de ulike modeller i sammenheng. Det er et hovedmål å gi en innføring i praktisk norsk regnskapsvesen gjennom sentrale regnskapsbestemmelser og de krav lovverket stiller til årsoppgjøret. Målet er i tillegg at man skal kunne belyse økonomiske forhold i et avsluttet regnskap. I denne sammenheng står bruk av forholdstall (nøkkeltall) og kontantstrømanalyse sentralt.

Forkunnskaper
Det forutsettes grunnleggende kunnskaper i bokføring. De studenter som ikke har hatt et slikt kurs i videregående skole eller som ikke har ervervet tilsvarende kunnskaper på annen måte, forutsettes å ha fulgt forkurset i regnskap ved starten av 1. termin. Erfaringsmessig faller årsregnskapskurset tungt dersom de grunnleggende kunnskaper i bokføring ikke er på plass.

Obligatorisk litteratur
Tellefsen, J.T. og Langli, J.Chr.: *Årsregnskapet.* 6. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1999. Kap. 8,9.10,11 (unntatt 11.4 og 11.9.3), 12 (unntatt 12.5.5 og 12.6.5),13 (unntatt 13.5 og 13.6), 14 (unntatt 14.5.5 og 14.6),15-15.3,15.5,16,20 (unntatt 20.9) og 21.
Sending, Aa.: *Arbeidshefte i årsregnskap og regnskapsanalyse.* 2.utgave. Bergen: Fagbokforlaget 1998

Anbefalt litteratur

Emneoversikt
1. Årsregnskapets målgrupper og rregnskapet som informasjonskilde
2. Alternative regnskapsmodeller og ulike verdivurderingsprinsipper
3. Verdivurdering og periodisering av anleggsmidler
4. Omløpsmidler og tilhørende periodiseringer
5. Gjeldspostene og tilhørende periodiseringer
6. Egenkapital og disponering av resultat
7. Grunnleggende om utsatt skatt/skatttekostnader
8. Kontantstrømoppstilling
9. Regnskapsanalysebs formål og innhold
10. Nøkkeltallsanalyse

Dataverktøy
Det er ingen krav om bruk av dataverktøy i kurset. Imidlertid vil erfaring med bruken av regnskapsprogram være verdifullt. I forbindelse med regnskapsanalyse kan regneark benyttes.

Gjennomføring
36 timer forelesninger og oppgavegjennomgåelser

Eksamen
Tre timers skriftlig eksamen basert på pensumlitteraturen.

Eksamenskode
REV 21101

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon
Neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde
REV 2110

Emneansvarlig
Aage Sending

REV 2300
Investering og finansiering

2 vekttall

Kursansvarlig
Dag Michalsen

Institutt
Finansiell økonomi

Mål
Emneområdet skal gi en grunnleggende innsikt i teoretiske og praktiske sider ved bedriftens investeringsbeslutninger samt viktige praktiske sider ved finansieringsbeslutningene. For investeringsbeslutningenes del betyr det at i tillegg til en gjennomgang av de mest sentrale beslutningsregler for vurdering av investeringsprosjekters lønnsomhet, vies teori og beslutningsregler for prosjektvurdering under usikkerhet mye oppmerksomhet. Bedriftens finansieringsbeslutninger behandles mer pragmatisk med vekt på lønnsomhetsvurdering av ulike finansieringsformer samt fastsettelse av bedriftens kapitalkostnad.

Mål med kurset
Se Emneområde.

Forkunnskaper
Ingen spesielle

Obligatorisk litteratur
Bøhren, Ø. og Gjærum, P.I.: *Prosjektanalyse.* Oslo : Skarvet Forlag 1998.
Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Finansiell økonomi : teori og praksis.* Oslo : Skarvet Forlag 1994.
Korsvold, P.: *Valutastyring.* Oslo : Bedriftsøkonomens Forlag 1995.
Rentetabeller. Bærum: BI Forlag 1988.
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur
Eksamensoppgavesamling med løsningsforlag i finans. Sandvika : BI Forlag siste utgave.

Emneoversikt
Innledning og oversikt (BG kap. 1)
Kontantstrømmer (BG kap. 2–5)
Renteregning (finansmatematikk) (BG kap. 6)
Prosjektanalyse under sikkerhet (BG kap. 7, 9)
Risiko og forrentningskrav (BM kap. 1-7, BG kap. 8, 9)
Langsiktig finansiering (BM kap. 8–9, BG kap. 10)
Valutarisiko (PK kap. 1-7)
Oppfølging og kontroll (BG kap. 11, 12)

Dataverktøy
Studentene anbefales å bruke dataverktøy i kurset etter nærmere avtale med foreleser.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med 45 timer, i hovedsak forelesninger. Oppgaver integreres i forelesningene som illustrasjoner på teorianvendelse.

Eksamen
Tre timers flervalgseksamen.
Eksamen er i stor grad basert på forelesningene.

Eksamenskode
REV 23001

Hjelpemidler til eksamen
Rentetabeller (utdeles ved eksamen) og kalkulator.
Dataverktøy kan ikke brukes ved eksamen.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i faget

Emneområde
REV2300

Emneansvarlig
Dag Michalsen

REV 4200
Rettslære

NB! Kurset går over vinter- og vårterminen

Totalt 6 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Sverre F. Langfeldt

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål

Forkunnskaper
Ingen

Obligatorisk litteratur
Martinussen, R.: *Kjøpsrett.* 3.utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1996.
Gundersen, Fr.Fr. og Faafeng jr. S.: *Lov og rett for næringslivet (m/ lovsamling).* 6.utg. Oslo : TANO-Aschehoug/Focus Forlag 1999.
Børresen, P.: *Konkurs.* 3.utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1998.
Haga, K. J.: *Familie- og arverett.* 4. utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1996.
(Det tas forbehold om rett til endringer i litteraturlisten).

Anbefalt litteratur
Haga, K. J.: *Oppgaver i rettslære.* 7. utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1999.
Faafeng jr., S: *Arbeidshefte i rettslære for revisorer.* Oslo : Focus Forlag 1999.

Emneoversikt
Rettskilder og juridisk metode. Rettssystemet.

Erstatningsrett
Erstatningsansvar på subjektivt og objektivt grunnlag. Øvrige vilkår for erstatning. Person- og tingskadeerstatning. Erstatningsutmåling sammenholdt med forsikrings- og trygderetten.

Forvaltningsrett
Begrepene i forvaltningsretten. Forvaltningsloven, offentlighetsloven og ombudsmannsloven gjennomgås. Særlig vekt legges på saksbehandlingsreglene, habilitetsreglene, partsrettighetene og klageadgangen.

Ektefellers formuesforhold
Gjennomgåelse av formuesordningene felleseie og særeie med vekt på rådighets- og heftelsesreglene. De økonomiske virkninger av separasjon og skilsmisse, herunder ektefelleskifte.

Arv og skifte
Gjennomgåelse av hele arveretten og reglene om uskifte og dødsboskifte med særlig vekt på legalarveretten, pliktdelsarv, testasjonsformer og gjenlevende ektefelles stilling.

Kjøpsrett
Begrepene i kjøpsretten. Forbrukervernet. Rettsreglene i forbindelse med forsinkelse og mangler. Kontraktsrettslig erstatningsrett.

Tingsrett
Omsetning av løsøre og av fast eiendom, med særlig vekt på rettsvernspørsmål. De sentrale bestemmelser i tinglysningsloven. Innføring i de viktigste grupper av begrensede rettigheter.

Panterett
Gjennomgåelse av panteloven med oversikt over de ulike grupper av pantegjenstander og de ulike pantsettingsmåter med særlig vekt på rettsvernreglene.

Avtalerett.
Avtaleslutningen (avtl. kap. 1). Fullmaktslæren (avtl. kap. 2). Avtalerettslige ugyldighetsregler (avtl. kap. 3 m.fl.).

Personrett
Reglene vedrørende mindreåriges, umyndiggjortes og sinnsykes rettslige handleevne.

Pengekravsrett m.v.
Her behandles de alminnelige bestemmelser om stiftelse av pengekrav og deres innhold, forsinket betaling, motregning, foreldelse og felles heftelse (herunder kausjon). Gjeldsbrevlovens regler om omsetningsgjeldsbrev og enkle gjeldsbrev gjennomgås relativt grundig.

Selskapsrett
Pensum omfatter selskapsloven og aksjeselskapslovgivningen med særlig vekt på heftelsesregler, beslutningsprosesser, myndighetsutøvelse og selskapsrepresentasjon. Også tilgrensende spørsmål behandles, som firmaloven, prokuraloven, m.v.

Gjeldsforhandling og konkurs
Det gis en innføring i de sentrale bestemmelser i tvangsfullbyrdelsesloven og en samlet fremstilling av konkursretten med særlig vekt på konkursvilkårene og omstøtelsesreglene.

Dataverktøy
Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset gjennomføres med tilsammen 140 forelesningstimer over to terminer.
Det forutsettes at studentene forut for hver forelesning setter seg grundig inn i det pensum som det skal foreleses over. Det vil bli gjennomført et omfattende skriftlig oppgaveprogram for å prøve faktiske kunnskaper og trene oppgaveteknikk. Deler av pensum forutsettes tilegnet ved selvstudium.

Eksamen
Seks timers skriftlig eksamen i mai 2000.

Eksamenskode
REV 42001

Hjelpemidler til eksamen
Lovtekst uten kommentarer.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære offentlige eksamen i kurset (desember 2000).

Emneområde
REV 4200

Emneansvarlig
Sverre F. Langfeldt

2. klasse - Kursbeskrivelser vår 2000

REV 2120
Finansregnskap med årsoppgjør og regnskapsteori

4 vekttall

Kursansvarlig
Arne Fagerstrøm, Hans R. Schwencke

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Kurset bygger videre på kurset Finansregnskap med analyse (REV 2110). Sentrale skattemessige vurderingsregler gjennomgås, og det legges vekt på klargjøre skillet mellom årsregnskapet og skatteregnskapet, samt hvorledes disse to regnskapsformene i Norge er bundet sammen. Det gis dessuten en innføring i reglene for oppsett av konsernregnskap og alternative regnskapsmodeller. Siste del av kurset er rettet mot en generell gjennomgang av regnskapsteoretiske problemstillinger.

Forkunnskaper
Kurs innen samme fagområde som går tidligere i studiet eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur
Tellefsen, J. T, Langli, J. Chr.: *Årsregnskapet.* 6.utg. Oslo : Universitetsforlaget 1999. Del 2, Del 3 og Del 5.
Tellefsen, J. T. og Høyvarde, H. K.: *Arbeidshefte til årsregnskapet.* 6.utg. Oslo : Universitetsforlaget 1999.
Bettmo m.fl.: *Konsernregnskap.* 3.rev. utg. Oslo : Ad Notam gyldendal 1994.
Elling, J. O.: *Regnskapsteori.* 3.udg. København : FSRs Forlag 1996.

Anbefalt litteratur
Ot.prp. 97/98 : 42. Om lov om årsregnskap m.v. (regnskapsloven)
NOU 1995 : 30. Ny regnskapslov

Emneoversikt
Sentrale skattemessige vurderingsregler
Beregning av utsatt skatt
Behandling av utsatt skatt i årsregnskapet og skatteregnskapet
Eliminering av egenkapital og interne transaksjoner i konsernregnskapet
Behandlingen av minoritetsinteresser i konserner
Utsatt skatt i konsernregnskapet
Grunnleggende regler for oppsett av konsernregnskap
Prisnivåjustert historisk kost-modell
Alternative gjenanskaffelsesverdi-modeller
Kort om verdiskapningsregnskap og miljøregnskap
Årsregnskap som samfunnsaktivitet og vitenskapelig disiplin
Reguleringspraksis og – teori
Begreper og klassifikasjoner i det tradisjonelle årsregnskapet
Resultat- og balanseorienterte begrepsrammer
Begrepsrammens oppbygging og innhold
Eiendeler, gjeld og egenkapital
Inntekter og gevinster, kostnader og tapsføring

Dataverktøy
Det er ingen krav om bruk av dataverktøy i Finansregnskap med årsoppgjør og regnskapsteori.

Gjennomføring
Kurset foreleses over 72 timer .

Eksamen
5 timers skriftlig eksamen.

Eksamenskode
REV 21201

Hjelpemidler til eksamen
Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Emneområde
REV 2120

Emneansvarlig
Aage Sending

REV 4200
Rettslære

Totalt 6 vekttall etter to terminer

Kursansvarlig
Sverre F. Langfeldt

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Se kursbeskrivelse for hele kurset under vinterterminen.

Studieoversikt

Revisorstudiet • 3. klasse

Høst Vinter Vår

REV 4300

Skatterett *

REV 7300

Årsregnskap/god regnskapsskikk *

REV 7400

Revisjon *

REV 7500

Offentlig regnskap og revisjon *

3. klasse - Kursbeskrivelser høst 1999

REV 4300
Skatterett

NB! Kurset går over høst- vinter og vårterminen

Totalt 6 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Tor S. Kildal

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Termin
Høst, Vinter, Vår

Mål
Emneområdet skal gi detaljerte kunnskaper om person- og bedriftsbeskatningen, samt god innsikt i merverdi- og investeringsavgiftssystemet og arveavgiftsreglene. Dessuten skal kurset gi oversikt over skattebetalingsordningen, ligningsforvaltningen og internasjonal skatterett. Emneområdet skal føre frem til Revisoreksamen i skatterett og gi grunnlag for å arbeide som skatterådgivere for personer, næringsdrivende og aksjeselskaper.

Forkunnskaper
Kurset forutsetter at 1. og 2. studieår er gjennomført.

Obligatorisk litteratur
Magnus, P. og S.T.Nilsen: *Skatte-nøkkelen.* Oslo : Foreningen, siste utgave
Gjems-Onstad, O. : *Norsk Bedriftsskatterett.* Oslo : Ad Notam Gyldendal, siste utgave
Gjems-Onstad, O. og T.S.Kildal: *Lærebok i merverdiavgift.* Oslo : Ad Notam Gyldendal 1996
Gjems-Onstad, O. (red): *Skattelovsamlingen.* Oslo : Ad Notam Gyldendal, siste utgave

Anbefalt litteratur
Gjems-Onstad, O., Hoch-Nielsen, E. og T.S. Kildal: *Skatterett - Spørsmål og svar.* 5.utg. Oslo : Ad Notam Gyldendal 1999
Gjems-Onstad, O. og T.S. Kildal: *Merverdiavgift - Spørsmål og svar.* 2 utg. Oslo : Ad Notam Gyldendal 1997
Brudvik, A.: *Skatterett for næringsdrivende.* Oslo : Cappelens Akademiske Forlag, siste utgave
Skattedirektoratet: Lignings-ABC. Oslo : Cappelen Akademiske Forlag, siste utgave
Skaar, A.A. og T.S. Kildal: *Bedriftsskatterett.* Oslo : Ad Notam Gyldendal, siste utgave

Emneoversikt
Skatterett og avgiftsrett som rettsfag
Arveavgift
Personbeskatningen
Merverdiavgift og investeringsavgift
Poster i årsregnskapet (skatteregnskapet)
Personinntekt i virksomhet
Beskatning av aksjonærer og aksjeselskaper
Internasjonal skatte- og avgiftsrett
Deltagerlignede selskaper
Omdannelser, omorganiseringer

Dataverktøy
Norsk Elektronisk Skattebibliotek

Gjennomføring
140 timers forelesninger, gruppearbeider og gjesteforelesninger

Eksamen
Seks timers skriftelig eksamen (revisoreksamen). Det er samarbeid mellom skoler med revisorstudiet om oppgaver og sensurering.

Eksamenskode
REV 43001

Hjelpemidler til eksamen
Norges Lover eller annen trykt lovsamling uten kommentar. Gjems-Onstad: Skattelovsamlingen: Ad Notam Gyldendal eller tilsvarende. Norsk Lovtidend (lover og forskrifter). Særtrykk av lover og lovforslag. Kalkulator. I eksamenshjelpemidlene tillates understrekninger e.l., bruk av farger og håndskrevne henvisninger til andre lovbestemmelser eller lover ved bruk av stikkord eller forkortelser som "jf, se, sml, cf, opphevet" e.l. etterfulgt av den lov eller lovbestemmelse det henvises til, etter samme mønster som benyttes i Norges Lover.

Kontinuasjon
For tiden arrangeres eksamen to ganger pr år. Dette kan begrenses til én gang pr år (våreksamen).

Emneområde
REV 4300

Emneansvarlig
Tor S. Kildal

REV 7301
Årsregnskap / god regnskapsskikk 1

Totalt 5 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Bror Petter Gulden

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Emneområdet sammen med emneområdene REV 7400 og REV 7500 skal gi studentene en innføring i den eksterne revisors stilling og funksjon i samfunnet og kunnskap om revisjonens formål, de lover og regler som gjelder for revisors arbeid og de krav som stilles til revisor. Studentene skal også gis kunnskap om den informasjon og de finansielle data revisor skal granske og om de metoder revisor benytter i dette arbeidet. I tillegg dekkes regnskapsføring i offentlig sektor og de offentlige revisjonsinstansenes rammebetingelser og virksomhet.

Mål med kurset: Kurset skal forberede studentene for revisoreksamen i årsregnskapet, som omfatter prøve i årsavslutning og oppstilling av årsregnskapet i bedrifter som følger reglene i regnskapslovens regnskapskapittel.

Forkunnskaper
Studiets 2 første år eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur
DnR: Revisors Håndbok. Oslo : DnR, siste utg.
Huneide, J.E. et al.: *Årsregnskapet i teori og praksis.* Rasta: Økad forlag 1999 (foreligger ved årsskiftet 1999/2000).
Sørensen, T.: *Årsregnskapet i teori og praksis : oppgavesamling med løsningsforslag.* 3. utg. Rasta : Økad Forlag 1999
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur
NOU 1995:30 Ny Regnskapslov
Ot prop nr 42 (1997-98) Om lov om årsregnskap m.v. (regnskapsloven)

Emneoversikt
Regnskapsavslutning/årsregnskap i henhold til regnskapslovens og aksjelovenes bestemmelser og regnskapsstandarder fra Norges Statsautoriserte Revisorers Forening og NorskRegnskapsStiftelse

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
Undervisningen baseres på 35 t forelesninger og diskusjoner i klassen. Det tas sikte på at grupper av studenter leverer inn oppgaver som blir kommentert og karaktersatt.

Eksamen
Det er ikke eksamen i kurset i høstterminen. Kurset fortsetter i vinter- og vårterminen og avsluttes med 6 timers skriftlig eksamen i mai

Eksamenskode
Se REV 7303

Hjelpemidler til eksamen
Se REV 7303

Kontinuasjon
Ved neste ordinære offentlige eksamen i kurset.

Emneområde
REV 7300

Emneansvarlig
Bror Petter Gulden]

REV 7401
Revisjon 1

Totalt 5 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Bror Petter Gulden

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Emneområdet skal sammen med emneområdene REV 7000 og REV 7100 gi studentene en innføring i den eksterne revisors stilling og funksjon i samfunnet og kunnskap om revisjonens formål, de lover og regler som gjelder for revisors arbeid og de krav som stilles til revisor. Studentene skal også gis kunnskap om den informasjon og de finansielle data revisor skal granske og om de metoder revisor benytter i dette arbeidet. I tillegg dekkes regnskapsføring i offentlig sektor og de offentlige revisjonsinstansenes rammebetingelser og virksomhet.

Mål med kurset: Kurset skal forberede studentene for revisoreksamen i revisjon, som består av prøver i revisjonsteori, revisjonsmetodikk og revisors rammebetingelser.

Forkunnskaper
Studiets 2 første år eller tilsvarende

Obligatorisk litteratur
Gulden, B.P.: *Den eksterne revisor.* 4. utg. Oslo : Universitetsforlaget 1999 (foreliggert høsten 1999)
Gulden, B.P.: *Revisjon : teori og metode.* 2. utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1997.
DnR: Revisors Håndbok. Oslo : DnR. Siste utg.
Gulden, B.P.: *Oppgavesamling i revisjonsfag med løsningsforslag.* 4. utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1998.
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur
NOU 1997:9 Om revisjon og revisorer
Ot prp nr 75 (1997-98) Om lov om revisjon og revisorer
Innst. O. nr. 25. (1997-98) Innstilling fra finanskomitéen om lov om revisjon og revisorer

Emneoversikt
Revisoryrket og revisors rammebetingelser
Revisjonens formål og fasene i revisjonsarbeidet
Planlegging og utførelse av revisjonsoppdrag

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring
Undervisningen baseres på 35 timer forelesninger og diskusjoner i klassen. Det tas sikte på at grupper av studenter leverer inn oppgaver som blir kommentert og karaktersatt.

Eksamen
Det er ikke eksamen i kurset i høstterminen. Kurset fortsetter i vinter- og vårterminen og avsluttes med 6 timer skriftlig eksamen i første halvdel av mai.

Eksamenskode
Se REV 7403

Hjelpemidler til eksamen
Se REV 7403

Kontinuasjon
Ved neste ordinære offentlige eksamen i kurset.

Emneområde
REV7400

Emneansvarlig
Bror Petter Gulden

REV 7501
Offentlig regnskap og revisjon 1

Totalt 4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Bror Petter Gulden

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Kurset skal gi en innføring i prinsippene for den offentlige regnskapsføring, herunder statlig, kommunal og fylkeskommunale regnskapsforskrifter og statlig og kommunal budsjettering og planlegging. Videre gis innføring i metoder og teori for offentlig revisjon og den offentlige revisjonens rammebetingelser. Kurset skal forberede studentene for revisoreksamen i offentlig regnskap og revisjon, som består av prøver vedrørende regnskapsføring i offentlig sektor og kommune-, fylkes- og riksrevisjonens virksomhet.

Forkunnskaper
Studiets 2 første år eller tilsvarende

Obligatorisk litteratur
Mauland, H. og F. Mellemvik: *Regnskap, budsjettering og økonomisk styring i offentlig sektor.* 3. utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1998
Bevilgningsreglementet, økonomireglene og regelsamling fra FD
Forskrifter for kommunale og fylkeskommunale budsjetter og regnskaper. Oslo : Kommunaldepartementet 1993
Håndbok for kommunal og fylkeskommunal revisjon. 2. utg. Oslo : Kommuneforlaget 1993. (emnehefter 1,4 og 6)
Kommunal revisjonsmetodikk. Oslo : Norges Kommunerevisorforbund 1995.
Kommunal revisjonsmetodikk : reell Forvaltningsrevisjon. Oslo : Norges Kommunerevisorforbund 1995.
Forskrifter for kommunale og fylkeskommunale budsjetter og regnskaper av 27.10.93.
Riksrevisjonens revisjonsveiledning:
Del A - Generell del
Del B - Konstitusjonell revisjon
Del C - Studiehefte - Regnskapsrevisjon - Prosess og metode
Del D - Forvaltningsrevisjon
Lov om statens revisjonsvesen (1918).
Stortingsforhandlingene. Dokument nr 1 (siste år).
Stortingsforhandlingene. Dokument nr 2 (siste år).
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur
Veiledning i statlig regnskapsføring, Oslo: Finansdepartementet 1992
Veiledning i statlig budsjettarbeid. 3 utg. Oslo: Finansdepartementet 1994
Riksrevisjonens revisjonsveiledning: Studiehefte - Regnskapsrevisjon - Områderevisjon.

Emneoversikt
Kommunale, fylkeskommunale og statlige budsjetter, regnskapsprinsipper og regnskapsforskrifter
Praktiske eksempler og oppgavegjennomgåelse vedrørende offentlig budsjettering og regnskapsføring
Offentlig revisjon (Riksrevisjonen, kommune- og fylkesrevisjon)

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Undervisningen baseres på 28 t forelesninger og diskusjoner i klassen.

Eksamen
Det er ikke eksamen i kurset i høstterminen. Kurset fortsetter i vårterminen og avsluttes med 6 timer skriftlig eksamen i første halvdel av mai

Eksamenskode
Se REV 7503

Hjelpemidler til eksamen
Se REV 7503

Kontinuasjon
Ved neste ordinære offentlige eksamen i kurset.

Emneområde
REV 7500

Emneansvarlig
Bror Petter Gulden

3. klasse - Kursbeskrivelser vinter 2000

REV 7302
Årsregnskap / god regnskapsskikk 2

Totalt 5 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Bror Petter Gulden

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Emneområdet sammen med emneområdene REV 7100 og REV 7200 skal gi studentene en innføring i den eksterne revisors stilling og funksjon i samfunnet og kunnskap om revisjonens formål, de lover og regler som gjelder for revisors arbeid og de krav som stilles til revisor. Studentene skal også gis kunnskap om den informasjon og de finansielle data revisor skal granske og om de metoder revisor benytter i dette arbeidet. I tillegg dekkes regnskapsføring i offentlig sektor og de offentlige revisjonsinstansenes rammebetingelser og virksomhet.

Mål med kurset: Kurset skal forberede studentene for revisoreksamen i årsregnskapet, som omfatter prøve i årsavslutning og oppstilling av årsregnskapet i bedrifter som følger reglene i regnskapslovens regnskapskapittel.

Forkunnskaper
REV 7301

Obligatorisk litteratur
DnR: Revisors Håndbok. Oslo: DnR. Siste utg.
Huneide, J. E. et al: *Årsregnskapet i teori og praksis.* Rasta : Økad Forlag 1999
Sørensen,T. (red.): *Årsregnskapet i teori og praksis: oppgavesamling med løsningsforslag.* 3. utg. Rasta : Økad Forlag 1999
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur
NOU 1995:30 Ny Regnskapslov
Ot prop nr 42 (1997-98) Om lov om årsregnskap m.v. (regnskapsloven)

Emneoversikt
Regnskapsavslutning/årsregnskap i henhold til regnskapslovens og aksjelovenes bestemmelser og regnskapsstandarder fra Norges Statsautoriserte Revisorers Forening og NorskRegnskapsStiftelse

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset er en fortsettelse av kurset Årsregnskapet / god regnskapsskikk 1 i høstterminen. Undervisningen baseres på 35 t forelesninger og diskusjoner i klassen. Det tas sikte på at grupper av studenter leverer inn oppgaver som blir kommentert og karaktersatt.

Eksamen
Det er ikke eksamen i kurset i vinterterminen. Kurset fortsetter i vårterminen og avsluttes med 6 timers skriftlig eksamen i mai.

Eksamenskode
Se REV 7303

Hjelpemidler til eksamen
Se REV 7303

Kontinuasjon
Ved neste ordinære offentlige eksamen i kurset.

Emneområde
REV 7300

Emneansvarlig
Bror Petter Gulden

REV 7402
Revisjon 2

Totalt 5 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Bror Petter Gulden

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Emneområdet skal sammen med emneområdene REV 7000 og REV 7100 gi studentene en innføring i den eksterne revisors stilling og funksjon i samfunnet og kunnskap om revisjonens formål, de lover og regler som gjelder for revisors arbeid og de krav som stilles til revisor. Studentene skal også gis kunnskap om den informasjon og de finansielle data revisor skal granske og om de metoder revisor benytter i dette arbeidet. I tillegg dekkes regnskapsføring i offentlig sektor og de offentlige revisjonsinstansenes rammebetingelser og virksomhet.

Mål med kurset: Kurset skal forberede studentene for revisoreksamen i revisjon, som består av prøver i revisjonsteori, revisjonsmetodikk og revisors rammebetingelser.

Forkunnskaper
REV 7401

Obligatorisk litteratur
Gulden, B.P.: *Den eksterne revisor.* 4. utg. Oslo : Universitetsforlaget 1999 (foreliggert høsten 1999)
Gulden, B.P.: *Revisjon : teori og metode.* 2. utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1997.
DnR: Revisors Håndbok. Oslo : DnR. Siste utg.
Gulden, B.P.: *Oppgavesamling i revisjonsfag med løsningsforslag.* 4. utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1998.
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur
NOU 1997:9 Om revisjon og revisorer
Ot prp nr 75 (1997-98) Om lov om revisjon og revisorer
Innst. O. nr. 25. (1997-98) Innstilling fra finanskomitéen om lov om revisjon og revisorer

Emneoversikt
Revisoryrket og revisors rammebetingelser
Revisjonens formål og fasene i revisjonsarbeidet
Planlegging og utførelse av revisjonsoppdrag

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset er en fortsettelse av kurset Revisjon 1 i høstterminen. Undervisningen baseres på 35 timer forelesninger og diskusjoner i klassen. Det tas sikte på at grupper av studenter leverer inn oppgaver som blir kommentert og karaktersatt.

Eksamen
Det er ikke eksamen i kurset i vinterterminen. Kurset fortsetter i vårterminen og avsluttes med 6 timer skriftlig eksamen i første halvdel av mai.

Eksamenskode
Se REV 7403

Hjelpemidler til eksamen
Se REV 7403

Kontinuasjon
Ved neste ordinære offentlige eksamen i kurset.

Emneområde
REV 7400

Emneansvarlig
Bror Petter Gulden

REV 7502
Offentlig regnskap og revisjon 2

Totalt 4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Bror Petter Gulden

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Kurset skal gi en innføring i prinsippene for den offentlige regnskapsføring, herunder statlig, kommunal og fylkeskommunale regnskapsforskrifter og statlig og kommunal budsjettering og planlegging. Videre gis innføring i metoder og teori for offentlig revisjon og den offentlige revisjonens rammebetingelser. Kurset skal forberede studentene for revisoreksamen i offentlig regnskap og revisjon, som består av prøver vedrørende regnskapsføring i offentlig sektor og kommune-, fylkes- og riksrevisjonens virksomhet.

Forkunnskaper
REV 7501

Obligatorisk litteratur
Mauland, H. og F. Mellemvik: Regnskap, budsjettering og økonomisk styring i offentlig sektor. 3. utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1998
Bevilgningsreglementet, økonomireglene og regelsamling fra FD
Forskrifter for kommunale og fylkeskommunale budsjetter og regnskaper. Oslo : Kommunaldepartementet 1993
Håndbok for kommunal og fylkeskommunal revisjon. 2. utg. Oslo : Kommuneforlaget 1993. (emnehefter 1,4 og 6)
Kommunal revisjonsmetodikk, Oslo: Norges Kommunerevisorforbund 1995.
Kommunal revisjonsmetodikk : reell forvaltningsrevisjon. Oslo : Norges Kommunerevisorforbund 1995.
Forskrifter for kommunale og fylkeskommunale budsjetter og regnskaper av 27.10.93.
Riksrevisjonens revisjonsveiledning:
Del A - Generell del
Del B - Konstitusjonell revisjon
Del C - Studiehefte - Regnskapsrevisjon - Prosess og metode
Del D - Forvaltningsrevisjon
Lov om statens revisjonsvesen (1918).
Stortingsforhandlingene. Dokument nr 1 (siste år).
Stortingsforhandlingene. Dokument nr 2 (siste år).
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur
Veiledning i statlig regnskapsføring. Oslo : Finansdepartementet 1992
Veiledning i statlig budsjettarbeid. 3 utg. Oslo : Finansdepartementet 1994
Riksrevisjonens revisjonsveiledning: Studiehefte - Regnskapsrevisjon - Områderevisjon.

Emneoversikt
Kommunale, fylkeskommunale og statlige budsjetter, regnskapsprinsipper og regnskapsforskrifter
Praktiske eksempler og oppgavegjennomgåelse vedrørende offentlig budsjettering og regnskapsføring
Offentlig revisjon (Riksrevisjonen, kommune- og fylkesrevisjon)

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset har 28 t og er en fortsettelse av kurset Offentlig regnskap og revisjon 1 i høstterminen. Undervisningen baseres på forelesninger og diskusjoner i klassen.

Eksamen
Det er ikke eksamen i kurset i vinterterminen. Kurset fortsetter i vårterminen og avsluttes med 6 timer skriftlig eksamen i første halvdel av mai

Eksamenskode
Se REV 7503

Hjelpemidler til eksamen
Se REV 7503

Kontinuasjon
Ved neste ordinære offentlige eksamen i kurset.

Emneområde
REV 7500

Emneansvarlig
Bror Petter Gulden

REV 4300
Skatterett

Totalt 6 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Tor S. Kildal

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Se kursbeskrivelse for hele kurset under vinterterminen.

3. klasse - Kursbeskrivelser vår 2000

REV 7303
Årsregnskap / god regnskapsskikk 3

Totalt 5 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Bror Petter Gulden

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Emneområdet sammen med emneområdene REV 7400 og REV 7500 skal gi studentene en innføring i den eksterne revisors stilling og funksjon i samfunnet og kunnskap om revisjonens formål, de lover og regler som gjelder for revisors arbeid og de krav som stilles til revisor. Studentene skal også gis kunnskap om den informasjon og de finansielle data revisor skal granske og om de metoder revisor benytter i dette arbeidet. I tillegg dekkes regnskapsføring i offentlig sektor og de offentlige revisjonsinstansenes rammebetingelser og virksomhet.

Mål med kurset: Kurset skal forberede studentene for revisoreksamen i årsregnskapet, som omfatter prøve i årsavslutning og oppstilling av årsregnskapet i bedrifter som følger reglene i regnskapsloven.

Forkunnskaper
REV 7301 og REV 7302

Obligatorisk litteratur
DnR: Revisors Håndbok. Oslo: NSRS. Siste utg.
Huneide, J. E. et al: *Årsregnskapet i teori og praksis.* Rasta : Økad Forlag 1999.
Sørensen, T. (red.) : *Årsregnskapet i teori og praksis : oppgavesamling med løsningsforslag.* 3. utg. Rasta : Økad Forlag 1999.
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur
NOU 1995:30 Ny Regnskapslov
Ot prop nr 42 (1997-98) Om lov om årsregnskap m.v. (regnskapsloven)

Emneoversikt
Regnskapsavslutning/årsregnskap i henhold til regnskapslovens og aksjelovenes bestemmelser og regnskapsstandarder fra Norges Statsautoriserte Revisorers Forening og NorskRegnskapsStiftelse

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset har 10 timer forelesninger og er en fortsettelse av kurset Årsregnskap / god regnskapsskikk 1 og 2 i høst- og vinterterminen. I løpet av vårterminen tas det sikte på å avvikle prøveeksamen, der studentene kan levere inn individuelle besvarelser som blir kommentert og karaktersatt. Revisoreksamen avholdes i første halvdel av mai, og undervisningen avsluttes derfor i siste halvdel av april.

Eksamen
6 timer skriftlig eksamen i første halvdel av mai.

Eksamenskode
REV 73001

Hjelpemidler til eksamen
Følgende hjelpemidler er tillatt ved eksamen (med forbehold om oppdateringer og endringer vedtatt av Fagrådet for Revisorutdanning):

- Revisors håndbok, siste utgave
- Norges Lover / særtrykk eller samlinger av lover uten kommentarer
- Skattelovsamling (Jacob Jarøy eller Ole Gjems-Onstad)
- Rente- og annuitetstabeller
- Flow-chart linjal
- Batteridrevet kalkulator

Kontinuasjon
Ved neste ordinære offentlige eksamen i kurset.

Emneområde
REV 7300

Emneansvarlig
Bror Petter Gulden

REV 7403
Revisjon 3

Totalt 5 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Bror Petter Gulden

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål

Emneområdet skal sammen med emneområdene REV 7000 og REV 7100 gi studentene en innføring i den eksterne revisors stilling og funksjon i samfunnet og kunnskap om revisjonens formål, de lover og regler som gjelder for revisors arbeid og de krav som stilles til revisor. Studentene skal også gis kunnskap om den informasjon og de finansielle data revisor skal granske og om de metoder revisor benytter i dette arbeidet. I tillegg dekkes regnskapsføring i offentlig sektor og de offentlige revisjonsinstansenes rammebetingelser og virksomhet.

Mål med kurset: Kurset skal forberede studentene for revisoreksamen i revisjon, som består av prøver i revisjonsteori, revisjonsmetodikk og revisors rammebetingelser.

Forkunnskaper

REV 7401 og REV 7402

Obligatorisk litteratur

Gulden, B.P.: *Den eksterne revisor.* 4. utg. Oslo : Universitetsforlaget 1999 (foreligger høsten 1999).
Gulden, B.P.: *Revisjon : teori og metode.* 2. utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1997.
DnR: Revisors Håndbok. Oslo : DnR. Siste utg.
Gulden, B.P.: *Oppgavesamling i revisjonsfag med løsningsforslag.* 4.utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1998
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur

NOU 1997:9 Om revisjon og revisorer
Ot prp nr 75 (1997-98) Om lov om revisjon og revisorer
Innst. O. nr. 25. (1997-98) Innstilling fra finanskomitéen om lov om revisjon og revisorer

Emneoversikt

Revisoryrket og revisors rammebetingelser
Revisjonens formål og fasene i revisjonsarbeidet
Planlegging og utførelse av revisjonsoppdrag

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset har 10 forelesningstimer og er en fortsettelse av kursene Revisjon 1 og 2 i høst- og vinterterminen. I løpet av vårterminen tas det sikte på å avvikle prøveeksamen, der studentene kan levere inn individuelle besvarelser som blir kommentert og karaktersatt. Revisoreksamen avholdes i første halvdel av mai, og undervisningen avsluttes derfor i siste halvdel av april.

Eksamen

6 timers skriftlig eksamen i første halvdel av mai.

Eksamenskode

REV 74001

Hjelpemidler til eksamen
Følgende hjelpemidler er tillatt ved eksamen (med forbehold om oppdateringer og endringer vedtatt av Fagrådet for Revisorutdanning):

- Revisors håndbok, siste utgave
- Norges Lover / særtrykk eller samlinger av lover uten kommentarer
- Skattelovsamling (Jacob Jarøy eller Ole Gjems-Onstad)
- Rente- og annuitetstabeller
- Flow-chart linjal
- Batteridrevet kalkulator

Kontinuasjon
Ved neste ordinære offentlige eksamen i kurset.

Emneområde
REV 7400

Emneansvarlig
Bror Petter Gulden

REV 7503
Offentlig regnskap og revisjon 3

Totalt 4 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Bror Petter Gulden

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Mål
Kurset skal gi en innføring i prinsippene for den offentlige regnskapsføring, herunder statlig, kommunal og fylkeskommunale regnskapsforskrifter og statlig og kommunal budsjettering og planlegging. Videre gis innføring i metoder og teori for offentlig revisjon og den offentlige revisjonens rammebetingelser. Kurset skal forberede studentene for revisoreksamen i offentlig regnskap og revisjon, som består av prøver vedrørende regnskapsføring i offentlig sektor og kommune-, fylkes- og riksrevisjonens virksomhet.

Forkunnskaper
REV 7501 og REV 7502

Obligatorisk litteratur
Mauland, H. og Mellemvik, F.: Regnskap, budsjettering og økonomisk styring i offentlig sektor. 3. utg. Oslo : Cappelen Akademisk Forlag 1998
Bevilgningsreglementet, økonomireglene og regelsamling fra FD
Forskrifter for kommunale og fylkeskommunale budsjetter og regnskaper. Oslo : Kommunaldepartementet 1993
Håndbok for kommunal og fylkeskommunal revisjon. 2. utg. Oslo : Kommuneforlaget 1993. (emnehefter 1,4 og 6)
Kommunal revisjonsmetodikk. Oslo : Norges Kommunerevisorforbund 1995.
Kommunal revisjonsmetodikk : reell forvaltningsrevisjon. Oslo : Norges Kommunerevisorforbund 1995.
Forskrifter for kommunale og fylkeskommunale budsjetter og regnskaper av 27.10.93.
Riksrevisjonens revisjonsveiledning:
Del A - Generell del
Del B - Konstitusjonell revisjon
Del C - Studiehefte - Regnskapsrevisjon - Prosess og metode
Del D - Forvaltningsrevisjon
Lov om statens revisjonsvesen (1918).
Stortingsforhandlingene. Dokument nr 1 (siste år).
Stortingsforhandlingene. Dokument nr 2 (siste år).
Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur
Veiledning i statlig regnskapsføring. Oslo : Finansdepartementet 1992
Veiledning i statlig budsjettarbeid. 3 utg. Oslo : Finansdepartementet 1994
Riksrevisjonens revisjonsveiledning: Studiehefte - Regnskapsrevisjon - Områderevisjon.

Emneoversikt
Kommunale, fylkeskommunale og statlige budsjetter, regnskapsprinsipper og regnskapsforskrifter
Praktiske eksempler og oppgavegjennomgåelse vedrørende offentlig budsjettering og regnskapsføring
Offentlig revisjon (Riksrevisjonen, kommune- og fylkesrevisjon)

Dataverktøy
Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring
Kurset har 10 t forelesninger og er en fortsettelse av kursene Offentlig regnskap og revisjon 1 og 2 i høst- og vinterterminen. Eksamen avholdes i første halvdel av mai, og undervisningen avsluttes derfor i siste halvdel av april.

Eksamen
6 timer skriftlig eksamen i første halvdel av mai.

Eksamenskode
REV 75001

Hjelpemidler til eksamen
Følgende hjelpemidler er tillatt ved eksamen (med forbehold om oppdateringer og endringer vedtatt av Fagrådet for Revisorutdanning):
- Revisors Håndbok, siste utgave
- Norges Lover / særtrykk eller samlinger av lover uten kommenater
- Skattelovsamling (Jacob Jarøy eller Ole Gjems-Onstad)
- Rente- og annuitetstabeller
- Flow-chart linjal
- Batteridrevet kalkulator (vanlige regler gjelder)
- Følgende forskrifter etc, som deles ut til studentene i form av et "hjelpemiddelhefte":
  - Forskrift for kommunale og fylkeskommunale budsjetteer og regnskaper, av 27.10.93, med senere endringer, paragrafdel
  - Forskrift om kommuanle og fylkeskommunale økonomiplaner av 27.12.1994, paragrafdel
  - Forskrift om avdragstid og andre lånevilkår av 01.01.1993, paragrafdel
  - Bevilgningsreglementet av 19.1.1959 med senere endringer
  - Økonomireglementet for staten av 26.01.1996, paragrafdel
  - Forskrift om revisjon av 13.01.93, paragrafdel
  - Forskrift om kontrollutvalg av 13.01.93, paragrafdeler
  - Forskrift om kvalifikasjonskrav for kommune- fylkes- og distriktsrevisjon av 13.08.1997, paragrafdel
  - Instruks for Statsrevisjonen, av 30.01.1918 med senere endringer
  - Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i statsbedrifter, aksjeselskaper og enkelte organer m.v. organisert ved særskilt lov, av 27.05.77
  - Instruks for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank, av 10.04.87
  - Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av virksomheter organisert etter lov om statsforetak, av 10.03.92.
  - Instruks for Riksrevisjonenes kontroll med revisjon av stiftelser organisert etter lov om stiftelser m.m. av 23. mai 1980 nr. 11, av 10.6.1994
  - Lov om statens revisjonsvæsen, av 08.02.1918

Kontinuasjon
Ved neste ordinære offentlige eksamen i kurset.

Emneområde
REV 7500

Emneansvarlig
Bror Petter Gulden

REV 4300
Skatterett

Totalt 6 vekttall etter tre terminer

Kursansvarlig
Tor S. Kildal

Institutt
Regnskap - revisjon og jus

Se kursbeskrivelse for hele kurset under vinterterminen.

Kapittel 5

Studieadministrativ informasjon for siviløkonom- og revisorstudiet 324

5.1 Hvem - hva- hvor - når 324

5.2 Studieadministrative fellesbestemmelser for siviløkonom- og revisorstudiene 325

5.3 Diverse reglementer 335
Kapittel I 335
Generelle regler 335
Kapittel II 336
Eksamen 336
Kapittel III 339
Andre bestemmelser 339
Kapittel IV 340
Særskilte regler 340

Studieadministrativ informasjon for siviløkonom- og revisorstudiet

5.1 Hvem - hva- hvor - når

INFORMASJON

Sekretariatet

Sekretariatet i glassgaten leverer ut informasjonsmateriale av forskjellig slag og tar imot påmeldinger, bestilling av karakterutskrifter og meldinger om adresseforandringer. Sekretariatet ordner også med studiekort og administrerer studielån. Kort fortalt ordner de med det meste. Trenger du hjelp, er Sekretariatet stedet å begynne. Her finner du sekretariatsleder **Torill Skollerud Bergby** og sekretariatsmedarbeider **Reidun Johansen**.

Høyskolekontoret

Dette kontoret finner du i 2. etasje i blokk nr. 2 (opp fra Sekretaritet og så til høyre.) Høyskolekontoret har ansvaret for den sentrale koordinering av siviløkonom- og revisorstudiet i forhold til instituttene og skolens besluttende organer, og inngår som del av den samlede programadministrasjonen for BI-HH, ledet av direktør **Stein A. Ytterdahl**. Her møter du:

Trond I. Østgaard: Studiesjef for siviløkonom- og revisorstudiet og leder av Høyskolekontoret.

Turid K. Weston: Studieleder med hovedansvaret for administrasjon og veiledning for siviløkonomstudiets 2. avdeling, koordinering av timeplanen og generell studieveiledning. Turid har et spesielt ansvar for spesialiseringen.

Birgit H. Thoresen: Administrasjonskonsulent med hovedansvar for administrasjon og veiledning for siviløkonomstudiets 1. avdeling (1.- 3. år), nye studenters språkvalg, diplomoppgaveprosessen, studentassistentene og generell studieveiledning.

Trude Strøm Borlaug: Studiekonsulent med hovedansvar for administrasjon og veiledning for revisorstudiet. Videre har hun ansvar for studentopptak, studiepermisjoner, gjenopptak av studieplasser og generell saksbehandling og korrespondanse, utarbeidelse av div. statistikker, utredninger og undersøkelser foruten generell studieveiledning.

Tilknyttet Høyskolekontoret er også:
Ingvil Syring: Sosialpedagogisk rådgiver som hjelper studentene med problemer av mer personlig art. Ingvil står til disposisjon for dem som trenger en fortrolig samtalepartner og hjelp til problemløsning ut over det rent faglige. Treffetider på Ingvils kontor 32-10 slås opp på studenttavlene.

Eksamenskontoret

Dette kontoret, som ligger vegg i vegg med Høyskolekontoret, administrerer alle eksamener og svarer på alt i forbindelse med eksamen og kontinuasjoner. Kontoret ledes av eksamensleder **Kari Brinchmann**, og her finner du også eksamensmedarbeiderne **Grethe Loe** og **Gry Sæther**.

De vitenskaplige/faglige instituttene

Handelshøyskolen i Sandvika er arbeidsstedet for BIs vitenskaplige og faglige stab. Denne staben er organisert i tolv institutter som ledes av hver sin instituttsjef. Tilknyttet hvert institutt er også en instituttadministrasjonsleder og instituttsekretærer. Instituttene er på lik linje med den sentrale studieadministrasjon viktige veiledningsinstanser for studentene.

Administrasjon, informasjon og veiledning i forbindelse med BIs studentutvekslinger, samarbeidsavtaler og studier i utlandet tas hånd om av internasjonal koordinator **Kjersti E. Stokke** og administrasjonskonsulent **Ellen Tobiasson** på Internasjonalt kontor.

Avdelingssjef **Thorfinn Kaspersen** og prosjektleder **Janne Kvifte** i Karriere- og rekrutteringsservice (KRS) gir råd og veiledning i forbindelse med jobbsøking, intervjutrening, bedriftskontakt, arbeidsmarkedsundersøkelser, årbøker for ferdige kandidater og generell yrkesveiledning. Kontoret finnes i tilknytning til Høyskolekontoret.

5.2 Studieadministrative fellesbestemmelser for siviløkonom- og revisorstudiene

I dette kapittelet vil du finne mye informasjon som hjelper deg i din studenthverdag ved Handelshøyskolen BI. Det er meget fornuftig av deg å lese dette grundig, her er det informasjon du forutsettes å være kjent med.

Det å være student ved et krevende handelshøyskolestudium stiller store krav til den enkelte, såvel faglige som administrativt. Studenttilværelsen er i stor grad organisert etter prinsippet om "akademisk frihet", som innebærer at den enkelte må ta ansvar for egen læring. Det er ingen som "overvåker" deg eller passer på at du gjør det du bør gjøre - du er overlatt til din egen oppfølging og selvdisiplin. Gjennom definering av studiestruktur og pensum har BI lagt opp rammene for ditt studium, og gjennom undervisningen gis du tilbud om en veiledning gjennom dette. Ikke slik at hele pensum nødvendigvis foreleses, men utvalgte deler blir gjerne belyst der. Til eksamen prøves du imidlertid i hele pensum, både det som er forelest og det som ikke er forelest. Du må for øvrig være klar over at du til eksamen også kan bli prøvet i temaer som kun er dekket i forelesningene, for også forelesningene er pensum til eksamen, i tillegg til pensumlitteraturen.

Det er med andre ord ditt eget ansvar som student å holde deg orientert om pensum og andre forhold ved ditt studium. Dette kapittelet er ment å være et nyttig hjelpemiddel i så måte. Fra BI's side føler vi at vi har gitt deg denne informasjonen gjennom å utgi denne boken - nå er det opp til deg å bruke den.

Frihet under ansvar. Dette kan gjerne stå som en god beskrivelse av hva det vil si å være student. Det er fristende å omskrive dette til frihet under betydelig ansvar.

Som student ved Handelshøyskolen BI skal du tilegne deg et visst kunskapsnivå. Dette får du gjennom fagene i studiet. Verdifull tilleggskompetanse kan du opparbeide deg gjennom aktiv deltakelse i Bedriftsøkonomisk Studentersamfund (BS) og eller gjennom utenomaktiviteter utenfor Handelshøyskolemiljøet.

Gjennom studiet skal du også utvikles til en selvstendig og ansvarsfull deltaker i arbeidslivet og i samfunnet generelt. Vi på BI føler et ansvar for å bidra til dette, og du vil derfor møte en forventning om at du selv er aktiv og offensiv i din atferd, og ikke sitter og venter på at andre skal ta initiativ og tilrettelegge for deg underveis. Hva du får ut av studiet er derfor i størst grad opp til deg selv.

BI tilbyr deg et studium og et miljø som gir deg gode muligheter for faglig, sosial og menneskelig utvikling. Bruk det godt!

I dette kapittelet kan du lese mer om:

5.2.1 Adresseendringer
5.2.2 Eksamen
5.2.3 Fritak for eksamen (faggodkjenning)
5.2.4 Fullføringsfrist
5.2.5 Hjelpemidler til eksamen
5.2.6 Informasjonskilder
5.2.7 Karakterskala
5.2.8 Karakterutskrifter
5.2.9 Klassekontakter (tillitsmenn)
5.2.10 Klassemøter
5.2.11 Kontinuasjon
5.2.12 Permisjon
5.2.13 Sensur

5.2.14 Spesialisering
5.2.15 Studentassistenter
5.2.16 Studentnummer
5.2.17 Studiekort
5.2.18 Studieveiledning
5.2.19 Studieåret
5.2.20 Timeplan
5.2.21 Utmelding (slutte)
5.2.22 Utveksling
5.2.23 Vitnemål
5.2.24 Åpningstider

5.2.1 Adresseendringer

Handelshøyskolen BI har et EDB-basert studentregister over alle sine studenter, og det er viktig at hver enkelt students adresse er riktig registrert til enhver tid.

For hver student registrerer vi en hjemstedsadresse og en studieadresse. Hjemstedsadressen er ofte foreldrenes adresse, mens studieadressen typisk er studenthybel e.l. Studenten velger selv hvilken adresse som skal være sin primæradresse, men dersom vi ikke får beskjed om annet, bruker vi automatisk studieadressen som primæradresse ved alle utsendelser - også i sommerferien.

Dersom vi kun har en adresse, brukes naturligvis denne som både hjemsteds- og studieadresse.

Det er sjelden vi sender brev til studentene - det meste av informasjon gis gjennom oppslagstavler etc. på skolen. Men, hvis det er noe spesielt, er det kanskje nødvendig å sende brev, og da er det ofte viktige beskjeder som det er viktig at alle får raskt. Særlig kan dette være aktuelt i perioder uten undervisning (eksamensperioder og i sommerferien). Det er derfor i hver enkelt students interesse at adressen er riktig registrert hos oss.

Hver sommer sender vi imidlertid ut minst ett meget viktig brev - nemlig informasjon om avholdelse av evt. ekstraordinære kontinuasjonseksamener i august/september før neste studieår starter. Dette sendes ut etter at sensuren fra sommerens eksamener (i juni) er offentliggjort. Da sender vi ut informasjon om hvilke konter som tilbys når, oppmeldingsskjema etc. Svært mange studenter vil gjerne ha denne informasjonen, og det er altså fullt mulig hvis vi har riktig adresse!

5.2.2 Eksamen

Eksamensreglement og eksamensordensreglement finnes i eget kapittel bakerst i denne studiehåndboken, hvortil henvises. Alle studenter plikter å kjenne dette reglementet før fremmøte til eksamen.

Alle eksamener i siviløkonom- og revisorstudiene gjennomføres normalt i Handelshøyskolen BI's lokaler i Sandvika, kun unntaksvis annet innleiet sted.

Det gis ikke anledning til å avlegge eksamen ved annet sted, hverken innen- eller utenlands. En oppslagstavle ved hovedinngangen viser for hver dag hvilke rom som benyttes til hvilke fag.

Noen presiseringer kan være nyttige å ta med seg:

Ved enhver eksamen ved siviløkonom- og revisorstudiet må du være forberedt på at spørsmålene/oppgavene lages ut fra det som regnes som helheten av kurset. Helheten inkluderer pensumlitteraturen i kurset, utdelt materiale i forelesningene og ikke minst selve forelesningene. Det er spesielt viktig å være oppmerksom på at forelesningene altså er pensum, og at du derfor til eksamen kan få spørsmål om ting som du kanskje ikke direkte finner eller kan lese deg til i pensumlitteraturen, men som bare er omtalt i selve undervisningen. Likeledes forventes det at du ved eksamen i et konkret fag/kurs i rimelig grad også kan supplere det aktuelle faget med kunnskaper tilegnet i andre fag/kurs – og i særlig grad gjelder dette ved eksamener for de høyere klassetrinnene.

Ved skriving av eksamensbesvarelsen må du sørge for at du skriver klart og tydelig – ikke nødvendigvis pent, men leselig og greit. Det forekommer dessverre fra tid til annen at besvarelser er uleselige, og da blir karakteren automatisk satt til "Ikke bestått". Legg også vekt på oversiktlighet og struktur. Husk at din evne til å presentere dine tanker og synspunkter er med på å utgjøre besvarelsens helhetsinntrykk. Hvis sensorene må anstrenge seg for å forstå hva du mener, blir karakteren dårligere enn om besvarelsen er lettlest og klar i sin form. Skrivefeil og dårlig språkføring vil også kunne forverre karakteren.

Dersom du møter frem til en eksamen, anses dette som et forsøk, enten du leverer inn en besvarelse eller leverer blankt. Som du vil se av eksamensordensreglementet, kan du ikke forlate eksamenslokalet før tidligst en

time etter at eksamen startet. Dersom du trekker deg etter minimumstiden og leverer blankt, regnes allikevel dette som et forøk.

Studenter som er påmeldt, men ikke møter frem til en eksamen, regnes allikevel for å ha benyttet eksamensforsøket.

Oppmelding til ordinær eksamen skjer automatisk. Du blir påmeldt til de eksamener som tilhører ditt klassetrinn i den aktuelle terminen. Det blir lagt ut kontroll-lister ved Sekretariatet i Glassgaten som viser hvilke eksamener hver eneste student er oppmeldt til i vedkommende termin. Denne listen er det studentens plikt å kontrollere innenfor fristen for av/påmelding (se årskalenderen foran i denne katalogen). For hver termin er det en frist hvor du kan trekke deg fra eksamener du ellers blir automatisk oppmeldt til, eller tilleggsoppmelde deg dersom du ønsker å ta ytterligere eksamener enn din klasse/termin tilsier (kontinuere, forskuttere eller hente opp en utsatt eksamen). Det legges ut egne endringsskjemaer (av/tilleggspåmelding) sammen med kontrollisten for hver termin. Disse skjemaene må evt. fylles ut og leveres i postkassen ved kontrolllisten innenfor fristen.

Du kan gå opp til en eksamen maksimalt tre ganger. Denne regelen er ny fra og med høstterminen 1998, og har ikke tilbakevirkende kraft. Det betyr med andre ord at alle studenter starter med nullstilt telleverk, slik at allerede avlagte eksamensforsøk ikke teller.

Se forøvrig også avsnittet om kontinuasjon senere i dette kapittelet.

Eksamensspråket vil normalt være norsk for eksamener i revisortudiet og i siviløkonomstudiets 1. avdeling (1.-3. år), naturligvis med unntak for eksamener i fremmedspråk. Unntaksvis kan undervisningen i enkeltkurs og dermed tilhørende eksamen i siviløkonomstudiets 1. avdeling gjennomføres på engelsk for 2. og 3. klasse. Studentene kan i slike tilfeller velge om eksamen skal besvares på engelsk eller norsk. For siviløkonomstudiets 2. avdeling (spesialiseringsdelen av studiet) kan kurs og eksamen i sin helhet gjennomføres på engelsk, uten anledning til å besvare eksamen på annet språk enn engelsk. I slike tilfeller er det alltid tillatt å benytte ordbok.

Studenter skal alltid legitimere seg ved fremmøte til eksamen, og det er BI's studiekort som regnes som godkjent legitimasjon. Dette fordi dette foruten å ha bilde, også har den enkelte students registreringsnummer (studentnummer), som brukes som identifikasjon på besvarelsen (du skal ikke bruke navnet ditt) og som derfor skal kontrolleres i løpet av eksamenstiden. Studenter som møter frem uten gyldig legitimasjon (studiekort), blir normalt nektet å gå opp til eksamen.

Dersom du blir syk før eller under en eksamen og derfor ikke får gjennomført den, må du levere sykemelding til Eksamenskontoret snarest, og senest innen en uke etter vedkommende eksamen. Legeuttalelsen /sykemeldingen må være stemplet fra lege for at den skal være gyldig. Dersom du leverer gyldig sykemelding, kan du få gå opp til ny eksamen ved evt. ekstraordinær kontinuasjon uten å måtte betale for den da. Slik utsettelse er kun gyldig til førstkommende eksamensmulighet i vedkommende kurs etter at du ble/var syk, og eksamensforsøket kan ikke utsettes til en senere eksamensgjennom-føring. Du får med andre ord utsettelse med ditt første eksamensforsøk i vedkommende fag frem til neste mulige eksamensforsøk.

Studenter som kan dokumentere at de har problemer som klart viser at de trenger ekstra tid ved eksamen, kan sende inn søknad om utvidet eksamenstid til Eksamenskontoret. Forholdet må dokumenteres av spesialist, og søknad må fremsetttes i god tid (dvs. senest to uker) før eksamensperioden starter. Det må brukes eget søknadsskjema som fåes ved henvendelse til Eksamenskontoret. Søkandsskjemaet ("Legeuttalelse") må være stemplet av lege/spesialist for å være gyldig. Uttalelse fra fysioterapaut og/eller kiropraktor alene godkjennes ikke, med mindre det samtidig legges frem uttalelse også fra lege. Ved kroniske (varige) lidelser, er det tilstrekkelig at forholdet dokumenteres ved første gangs søknad og evt. ved senere endringer i lidelsen, men det må allikevel søkes for hver periode. Sesongmessige svingninger (allergier o.l.) må dokumenteres hver gang. Det presiseres eksempelvis at utsatt tid grunnet høysnue om våren, ikke gir rett til utvidet tid ved andre årstider.

Kvinner som ammer kan etter søknad få innvilget pauser til dette.

Studenter med alvorlige dysleksiproblemer (ordblindhet) har krav på forlenget eksamenstid eller andre individuelt tilpassede tilretteleggingstiltak, dog ikke sekretærhjelp, etter nærmere avtale. Forholdet må dokumenteres av logoped, og tas opp med Eksamenskontoret i meget god tid før eksamensperioden (senest fire uker før, men gjerne tidligere).

5.2.3 Fritak for eksamen

Handelshøyskolen BI praktiserer en begrenset og restriktiv mulighet for fritak for eksamener (faggodkjenning) i siviløkonom- og revisorstudiene. Det er mulig å søke fritak for eksamen i kurs hvor tilsvarende pensum er dekket gjennom eksamener fra annet BI-studium eller fra studium ved annen høyskole eller universitet BI har et formelt

samarbeid med eller som er eller kan bli godkjent av Handelshøyskolen BI. Det stilles strenge krav til likhet i omfang og innhold for innvilgelse av fritak. Det gis normalt ikke fritak for eksamener i siviløkonomstudiets 2. avdeling (spesialiseringsdelen) annet enn for studenter som deltar i BI's internasjonale utvekslingsprogram eller i på forhånd avtalte individuelle studieopphold ved universiteter og høyskoler BI har et formelt samarbeid med eller som er eller kan bli godkjent av Handelshøyskolen BI. Innvilgelse av eksamensfritak gir ikke reduksjon i studieavgiften.

5.2.4 Fullføringsfrist

Studenter i siviløkonom- og revisorstudiet har en fullføringsfrist på 2 -to- år utover normert studietid for fullføring av studiet. I denne fullføringsperioden påløper ikke ytterligere studieavgift, kun kontinuasjonsavgift på samme måte som ved kontinuasjoner underveis i studietiden. Etter utløpet av fullføringsfristen påløper en vekttallsbasert fullføringsavgift pr. eksamen/oppgave.

5.2.5 Hjelpemidler til eksamen

Ved skriftlige eksamener er det to typer hjelpemidler som kan være tillatt, og det er enten skrevne og trykte hjelpemidler og/eller kalkulator.

Det er tre nivåer av skrevne og trykte hjelpemidler: Ingen, begrensede eller alle.

På eksamener hvor ingen skrevne eller trykte hjelpemidler er tillatt er det, som nivået klart skulle tilsi, ikke anledning til å benytte noe som helst av oppslagsverk, heller ikke ordbok, lovsamlinger, statistisk årbok, bruksanvisninger for kalkulator eller noe annet.

Hvis begrensede hjelpemidler er tillatt, betyr det at kun spesielt nevnte hjelpemidler kan benyttes. Dette vil normalt være lovsamlinger, formelsamlinger e.l. som er omtalt i studiehåndboken for den aktuelle eksamen (se kursbeskrivelsen). Andre hjelpemidler enn de konkret nevnte, er da ikke tillatt benyttet.

Dersom alle skrevne og trykte hjelpemidler er tillatt, kan du medbringe all pensum-litteratur og andre bøker du måtte ønske, kompendier, egne notater, bruksanvisninger for evt. kalkulator etc.

Når det gjelder bruk av kalkulator ved eksamen, er det to nivåer: Enkel og avansert.

Enkel kalkulator er alltid tillatt ved enhver eksamen, også på eksamener hvor det står at ingen hjelpemidler er tillatt. Enkel kalkulator betraktes nemlig som standard-utrustning eller generelt hjelpemiddel ved eksamen på samme måte som penn og linjal, og kan derfor alltid medbringes. Det er hundrevis av ulike kalkulatorer som har de grunnfunksjoner som tillates benyttet, men det er definert to til tre spesifikke kalkulatorer som er de eneste som tillates medbragt til eksamen. Dette av kontroll- og likebehandlingshensyn. Ta kontakt med bokhandelen for informasjon om hvilken kalkulator som er tillatt brukt. Ved tidspunktet for trykking av denne katalogen, er følgende standardkalkulatorer godkjent: Texas Instruments modeller TI 503, 507 og 1105.

Avansert kalkulator kan kun benyttes dersom det utrykkelig står i kursbeskrivelsen for vedkommende kurs at kalkulator er tillatt. Det er kun tillatt å medbringe én slik kalkulator. Det er ingen krav om at det må være en bestemt kalkulator. De kalkulatorer som er tillatt/pålagt brukt i videregående skole i henhold til "Reform '94", er også tilllatt brukt i siviløkonom- og revisorstudiene på Handelshøyskolen BI. For øvrig gjelder følgende begrensninger for bruk ved eksamen:

Det er verd å merke seg at kalkulator er kalkulator, og ikke PC, selv om det nå er mulig å få PC-er som i fysisk størrelse ikke er større enn en vanlig kalkulator. Det er heller ikke tillatt å benytte maskin som kan kommunisere med andre maskiner på noen som helst måte, som har skriverenhet eller som lager lyder ved bruk eller forstyrrer på andre måter. Det er ikke mulig å koble kalkulatoren til strømnettet under eksamen, og følgelig er det et krav at kalkulatoren er batteridrevet. Det er herunder studentens ansvar å møte med tilstrekkelig oppladet maskin eller ekstra batterier. Dessuten er det et absoluttt krav om at maskinen ikke kan vise mer enn 160 tegn som tekst, tall eller graf over to linjer i displayet (dog med unntak for tillatte kalkulatorer fra videregående skole/Reform '94). Innenfor disse begrensningene er det tillatt med programmerbar kalkulator.

I enkelte fag er "Alle hjelpemidler tillatt". Dette betyr alle trykte og skrevne hjelpemidler samt avansert kalkulator.

Brudd på reglene om bruk av hjelpemidler (skrevne/trykte eller kalkulator) er å betrakte som fusk eller forsøk på fusk ved eksamen, og blir sett meget alvorlig på. Eksamensreglementet angir nærmere regler om fusk ved eksamen, hvortil henvises. Vi presiserer at bruk av feil kalkulator også er å betrakte som fusk, også dersom den benyttede kalkulator er av enkleste sort, men ikke en av de til enhver tid godkjente enkle standardkalkulatorere som alltid er tillatt medbragt (ref. foran).

Det er kun lov å medbringe bruksanvisning til avansert kalkulator dersom alle skrevne og trykte hjelpemidler er tillatt, eller dersom bruksanvisning er spesifikt nevnt som et faktisk lovlig hjelpemiddel i tilfelle det er begrenset bruk av hjelpemidler.

Pass godt på at evt. hjelpemidler ikke inneholder løse lapper eller annet som kan betraktes som fusk (ved begrenset hjelpemiddelbruk) eller at det ikke er skrevet noe i lovsamlinger o.l. utover det som er spesielt tillatt (stort sett kun lov å skrive henvisninger). Det er hver enkelt students ansvar at medbrakte hjelpemidler er i lovlig forfatning, og brudd er å betrakte som fusk uansett.

Det burde være unødvendig å presisere, men vi gjør det allikevel, at det ikke er tillatt å benytte mobiltelefon, personsøker e.l. under eksamen. Av hensyn til påkrevet ro og orden under eksamen, er det heller ikke tillatt å ha slike apparater på under eksamen selv om de ligger i jakke som henger på veggen, i baggen e.l. Slikt skaper støy og er naturligvis ikke tillatt. Like åpenbart burde det være at det heller ikke er tillatt å benytte slike apparater selv om de ikke gir ringelyd - kommunikasjon med utenforstående er selvsagt ikke tillatt uansett under eksamen.

Det er studentens ansvar å medbringe evt. tillatte hjelpemidler til eksamen. BI besitter ikke noe lager av hjelpemidler til utlån, og det er heller ikke tillatt å låne av hverandre underveis under eksamen.

5.2.6 Informasjonskilder

Tilværelsen som student forutsetter at den enkelte student selv holder seg ajour med de offisielle informasjonskilder som BI benytter. BIs informasjonsplikt følger en bestemt struktur med studiehåndbok, timeplan og eksamensplan for hver termin, samt meldinger på egne oppslagstavler for hvert klassetrinn (klassetavler) og newsletteret SR-NYTT. Klassetavlene er kun til bruk for studieadministrasjonen, og uvedkommende meldinger fjernes fortløpende.

Informasjon som er gitt i studiehåndboken, på klassetavlene eller i SR-NYTT betraktes av BI som avgitt. Den er den enkelte studentes ansvar å holde seg ajour med sin klassetavle, og vi anbefaler at alle leser sin tavle minst to ganger pr. dag, f.eks. som første gjøremål ved ankomst til BI ved dagens begynnelse og som siste gjøremål ved dagens slutt.

Handelshøyskolen BI utgir også et periodisk newsletter kalt SR-NYTT som utkommer ca. hver tredje uke i terminene, samt et sommerekstra som sendes hjem til hver enkelt student i posten i løpet av sommerferien. SR-NYTT er å betrakte som en av BI's offisielle informasjonskilder, og det er ikke uvanlig at visse informasjoner kun gis her.

BI Stiftelsens informasjonsavdeling utgir dessuten et periodisk newsletter "BI Informasjonen" til alle ansatte, men denne legges også ut til studentene (i hyllene ved Sekretariatet i Glassgaten). Her er det hver gang nyttig informasjon om hva som skjer innenfor BI Stiftelsen, og vi anbefaler alle våre studenter å følge med i denne.

5.2.7 Karakterskala

Karakterskalaen ved siviløkonom- og revisorstudiet følger den tradisjonelle norske universitetsskalaen, og strekker seg fra 1.00 til 6.00 med 1.00 som beste oppnåelige karakter og 4.00 som dårligste bestått-karakter. Intervallene er tidels-basert (1.00, 1.10, 1.20.....4.00). Karakterer dårligere enn 4.00 registreres som Ikke Bestått (IB). Karakterer på 2.50 eller bedre betraktes som et laudabelt resutltat ("laud"). Se også det som står under overskriften "Vitnemål", hvor det bl.a. kommenteres nærmere om kravet til en bestemt snittkarakter for å få vitnemål i studiene.

5.2.8 Karakterutskrifter

Karakterutskrifter utstedes av Sekretariatet (i Glassgaten), og gir til enhver tid en ajourført oversikt over alle oppnådde eksamensresultater. Det er ikke mulig å fjerne noen av de oppnådde resultatene ("pynte på utskriften"), men dersom du har gått opp til en eksamen mer enn en gang (kontinuert), vil det kun være beste resultat som fremkommer.

Studenter i avgangsklassene kan få en såkalt redigert eller vasket utskrift. Denne inneholder også alle oppnådde resultater, men har en noe annen layout enn de ordinære karakterutskriftene, og egner seg bedre som vedlegg ved jobbsøking o.l. Det er heller ikke her mulig å fjerne noen oppnådde resultater, men det er mulig å få fjernet ekstra spesialiseringskurs som er tatt utover minimumskravet for å oppnå vitnemål og tittel.

Karakterutskriftene vil til enhver tid vise oppnådde (beståtte) vekttall og oppnådd gjennomsnittskarakter for disse. Gjennomsnittskarakteren er utregnet som et veiet snitt basert på karakter og vekttall for hver eksamen, og beregnes med to desimaler.

Det er fullt mulig å ta flere eksamener enn minimumskravet for å oppnå tittel og vitnemål. Slike ekstrafag kan enten:

a) Komme med sammen med de obligatoriske fagene og telle med på sum vekttall og oppnådd snitt fra studiet
b) Tas med på karkaterutskriften/vitnemålet såkalt "under streken", dvs. føres på til slutt som ekstrafag etter at vekttall og snitt fra studiet er presentert, uten å påvirke disse
c) Fjernes fra karakterutskriften/vitnemålet som uønsket.

5.2.9 Klassekontakter (tillitsmenn)

Hver klasse i siviløkonom- og revisorstudiene har en egen klassekontakt (hovedkontakt), som fungerer som klassens offisielle talsmann og representant overfor BI. Klassekontaktene er en sentral del av "Fagutvalget" i Bedriftsøkonomisk Studentersamfund (BS), som bl.a. er høringsinstans i viktige studiesaker og som er studentrepresentant i en rekke organer i BI.

Høyskolekontoret har faste møter med klassekontaktene hver annen uke gjennom studieåret, og diskuterer fortløpende planer og gjennomføring av studiene.

Klassekontaktene får alltid forslag til timeplan og eksamensplan før disse fastsettes, og betraktes som studentenes offisielle forhandlingsmotpart for disse.

5.2.10 Klassemøter

Høyskolekontoret gjennomfører normalt ett obligatorisk klassemøte med alle klasser i siviløkonom- og revisorstudiene hver termin. Disse er ment som en "spørsmål- og svar-runde" med åpen agenda, nærmest som en "lufteventil" for alt studentene måtte lure på rundt gjennomføringen av studiene. Høyskolekontoret har vanligvis noen viktige saker å informere om på disse møtene også, og trekker med andre etter behov, f.eks. Internasjonalt kontor, Karriere- og rekrutteringsservice, Eksamenskontoret etc.

Det er ønskelig at klassekontaktene (tillitsmennene) avklarer med sin klasse på forhånd om det er spesielle saker som ønskes tatt opp og meddeler disse til Høyskolekontoret, slik at vi stiller best mulig forberedet.

5.2.11 Kontinuasjon

Kontinuasjon, dvs. å ta en eksamen omigjen, er fullt mulig i begge studier. Hovedregelen for kontinuasjon i siviløkonom- og revisorstudiene er at eksamen kan tas omigjen ved neste gjennomføring av kurset. Det ligger underforstått at det da må være i den til enhver tid gjeldende struktur. Dette er det viktig å være klar over. Satt på spissen tilsier denne regelen at en eksamen kanskje bare tilbys en eneste gang, for så å bli byttet ut med en annen eksamen ved neste gjennomføring av kurset. Det er med andre ord slett ikke sikkert at det settes opp noen fornyet prøve etter samme modell som den du egentlig skulle tatt. Ved neste gangs gjennomføring av kurset, kan det ha skjedd pensumendringer, ny eksamensform e.l. som gjør at du mer eller mindre må ta kurset omigjen. Det burde vel etter dette nærmest være unødvendig å presisere at vi derfor sterkt anbefaler alle våre studenter å holde seg ajour med studienes eksamener fortløpende, slik at det ikke oppstår etterslep.

For studenter som har studert på andre BI-studier tidligere er det spesielt viktig å merke seg denne hovedregelen for kontinuasjon, da det er andre regler for andre deler av BI's studietilbud (f.eks. innenfor de regionale BI Høyskolene).

Som en prøveordning inntil videre, er det et tilbud om ekstraordinær kontinuasjon for begge studier. Denne er behovsprøvet ut fra sensuren fra ordinær eksamen, og er nærmere omtalt under kapittel 1 for siviløkonomstudiet og kapittel 3 for revisorstudiet, hvortil henvises.

Første gangs eksamensforsøk er alltid inkludert i studieavgiften. Dersom du i første klasse velger å utsette en eksamen, må du melde deg av denne, og melde deg på igjen når du skal ta den. Når du tar en eksamen for første gang, enten det er til ordinær eller utsatt tid, skal du altså ikke betale eksasmensavgift for den - den har du allerede betalt gjennom studieavgiften. Kontinuasjon er derimot avgiftsbelagt ut fra den enkelte eksamens omfang (vekttallsbasert), enten du tar den i en ordinær periode (neste gang kurset går) eller i en ekstraordinær periode (som ofte, men ikke alltid, betyr i august/september i forkant av neste studieårs oppstart).

5.2.12 Permisjon

Som student i siviløkonom- og revisorstudiene kan du ta ett års permisjon i løpet av studietiden. Søknadsfristen er 01. juli hvert år, og søknaden må være skriftlig.

Det er ingen begrensning i hva permisjonstiden kan benyttes til, dvs. at det ikke legges noen form for behovsprøving til grunn for innvilgelse. Om du ønsker å forbedre karakterer, studere på annen skole, jobbe,

feriere, avtjene førstegangstjeneste eller gjøre noe annet, er det helt opp til deg selv.

Underveis i permisjonstiden kan du ikke ta eksamener fra klassetrinn du ikke har vært student på ennå, men du kan gjerne benytte permisjonstiden til å kontinuere (ta om igjen) eksamener du ønsker å forbedre eller som du har utsatt.

5.2.13 Sensur

Sensur fra eksamener offentliggjøres normalt ca. en måned etter at vedkommende eksamen er avholdt. Sensorene har ca. 25 arbeidsdager til å fastsette sensuren, og såsnart sensuren er ferdig i et fag, blir den registrert, kontrollert og deretter offentliggjort. For hver eksamensperiode (termin) blir det fastsatt en dato for når all sensur skal være offentliggjort (avsluttet), og deretter er det en to-ukers frist for deg som student til å be om sensurbegrunnelse, dersom du vurderer å klage på en sensur.

Offentliggjøringen av sensur skjer på to måter. Det henges opp sensurlister i Utvalgsgangen i underetasjen (ved BS-kontorene) for hvert fag, og sensuren overføres daglig til sensurtelefonen (Televoice). Du kan derfor ringe til BI's automatiske sensurtelefon direkte på tlf.nr. 6754 0000 for å få oppgitt din sensur, ved å taste inn ditt studentnummer. Sensurtelefonen oppdateres en gang pr. dag - nærmere bestemt hver natt. Dersom du ringer for å høre sensuren i et fag du venter på og den ikke er der på morgenene, er det med andre ord ingen grunn til å prøve igjen før neste dag.

All sensur offentliggjøres på hver students studentnummer, ikke navn.

Sensurlistene for hvert fag i Utvalgsgangen har også en statistikk pr. eksamensfag som viser snittkarakter og karakterfordelingen. Dette oppgis ikke på sensurtelefonen.

5.2.14 Spesialisering

Revisorstudiet er en spesialisering i seg selv, og følger et fast mønster med en fastsatt faglig ramme for studiet som helhet. Det er ingen valgfag i revisorstudiet.

I siviløkonomstudiet må hver student velge en spesialiseringsretning. Dette valget foretas pr. 01. februar i studiets tredje klasse, og hver student velger en av de tilbudte retninger. Hver retning har begrenset deltakerantall, så det kan derfor bli konkurranse om plassene på enkelte retninger. Det er imildertid langt flere plasser totalt enn studenter, men alle bes prioritere flere aktuelle retninger. Hver retning består av et visst antall spesialiseringskurs, og i tillegg innngår en omfattende diplomoppgave i hver retning. Nærmere detaljer om spesialiseirngen finnes i studiehåndboken, samt kommer gjennom SR-NYTT hvert år.

5.2.15 Studentassistenter

I noen av fagene er det en studentassistent. Dette er en siviløkonom- eller revisorstudent fra et av de høyere klassetrinnene som har utmerket seg i det aktuelle faget, og som er generelt god i andre fag også, som er deltidsengasjert av BI for å gi støtteundervisning, arrangere gruppearbeid, utarbeide løsningsforslag til øvelsesoppgaver, gjennomføre veiledningstid etc. for å gi ekstraservice utover ordinær undervisning. Høyskolekontoret er koordinator for studentassistentene i nært samarbeid med de respektive foreleserne.

Høyskolekontoret rekrutterer hvert år fire studenter som engasjeres som opptaksassistenter til Opptakskontoret hver sommer. Det er tidvis også behov for studentassistenter i andre enheter i studieadministrasjonen både om sommeren og gjennom studieåret, og disse stillingene utlyses ved behov bl.a. gjennom newsletteret SR-NYTT.

5.2.16 Studentnummer (Registreringsnummer)

Som ny student ved BI får du tildelt et studentnummer (registreringsnummer) når du søker om opptak ved et av BI's studier for første gang. Dette nummeret er et syvsifret nummer som tildeles fortløpende, og som blir ditt BI-nummer for all fremtid, også om du senere tar et annet studium eller program på BI.

Studentnummeret er meget viktig, og skal bl.a. brukes som identifikasjonsbegrep ved alle former for eksamen. - og ved alle andre henvendelser til BI. Alle eksamener foregår anonymt ved at du bruker ditt studentnummer, ikke navn. I neste omgang blir også sensuren offentliggjort på ditt nummer, ikke navn.

5.2.17 Studiekort

Studiekort utstedes til alle nye studenter i høstterminen i startåret. Alle nye studenter må medbringe bilde med navn og klasse påført på baksiden når kortet skal hentes.

Det blir gitt medling i form av oppslag på klassetavlen når denne prosessen starter.

Studiekortet skal brukes som identifikasjonspapir ved alle eksamener, og viser også ditt studentnummer

(registreringsnummer). Du må derfor huske å ta dette med til enhver eksamen. Studiekortet brukes også som legitimasjon for studentpriser på f.eks. offentlig kommunikasjon.

Dersom du mister studiekortet e.l., kan du bestille et duplikatkort i Sekretariatet i Glassgaten, og dette koster kr 50,-

5.2.18 Studieveiledning

Det er to hovedgrupper av spørsmål studenter stiller til BI - det ene er faglige spørsmål direkte knyttet opp mot fagene i studiene, og det andre er administrative spørsmål om gjennomføringen av studiene.
De faglige spørsmålene må tas opp direkte med foreleser eller respektive faggruppe.
Foreleser treffes gjennom undervisningen eller i vedkommendes konferansetid. Alle vitenskaplige (faglige) medarbeidere har en fast konferansetid hver uke for studenthenvendelser. Denne konferansetiden er skiltet på hver persons kontordør, og vil normalt variere fra termin til termin. I noen fag er det dessuten studentassistenter som har ukentlig veiledningstid.
De administrative spørsmålene bør tas opp med studieadministrasjonen, som består av flere avdelinger, hvorav de fleste holder til i 2. etg. i blokk 2 (dersom annet ikke er nevnt):

HØYSKOLEKONTORET har ansvar for opptak av studenter til og administrativ gjennomføring av siviløkonom- og revisorstudiene, og hjelper deg gjerne med spørsmål og veiledning om disse. Åpningstid hver dag kl. 0900-1500, unntatt torsdager frem til kl. 1200 som er avsatt til Høyskolekontorets ukentlige avdelingsmøte.

KARRIERE- OG REKRUTTERINGSSERVICE (KRS) hjelper våre avgangsstudenter med råd og veiledning rundt jobbsøkerprosessen. KRS utgir bl.a. et eget jobbsøkerhefte (som kun gis til BI-studenter), holder kurs og seminarer, formidler informasjon om ledige stillinger som egner seg for våre studenter, gjennomfører bedriftspresentasjoner o.l. i samarbeid med studentenes eget Næringslivsutvalg etc.

INTERNASJONALT KONTOR håndterer alt rundt BI's internasjonale studentutvekslings-program, og svarer gjerne på spørsmål knyttet til dette. Utveksling tilbys for tiden ikke for revisorstudiet, men i siviløkonomstudiet søker man på utvekslingplassene etter jul i 3. klasse. Åpningstid for studenter hver dag kl. 1000-1100 og 1200-1400.

EKSAMENSKONTORET har ansvar for planlegging og gjennomføring av alle eksamener, av- og påmeldinger til eksamen, offentliggjøring av sensur etc. og svarer gjerne på spørsmål om dette. Åpningstiden for studenter hver dag kl. 1000-1400.

GRADUATE OFFICE har ansvar for opptak av studenter til og administrativ gjennomføring av BI's høyere grads studier MBA (Master of Business Administration) og MSc (Master of Science), og svarer gjerne på spørsmål om disse. Det er mulig å gå direkte videre på Msc-studiene etter både siviløkonomstudiet og etter revisorstudiet, mens MBA-studiet har krav om yrkespraksis etter grunnutdanningen (siviløkonom eller annet) før opptak kan bli aktuelt.

SEKRETARIATET finner du i Glassgaten, og her får du utlevert studiekort, studielån, du kan få bekreftelser, karakterutskrifter etc.

INSTITUTTADMINISTRASJONENE er den administrative enhet i hvert av de tolv faglige instituttene, og disse koordinerer alle de vitenskaplige medarbeiderne ("faglig stab"). Disse kan bl.a. svare på spørsmål om faglige konferansetider etc.

SOSIALPEDAGOGISK RÅDGIVER er en fortrolig samtalepartner for våre studenter, som selvfølgelig har full taushetsplikt. Her kan du ta opp personlige spørsmål og saker utenom det rent faglige, og få råd og veiledning om "livets mysterier" generelt. Mange benytter seg av dette tilbudet, bl.a. i situasjoner med mye stress og frustrasjoner, personlig motgang, motivasjonsproblemer eller rett og slett som en voksen-person å forholde seg til utenfor familien og omgangskretsen. Mange av våre studenter bor hjemmefra for første gang, og har derfor behov for råd og veiledning i en ny livsfase. Tilværelsen som student er også en brå overgang for mange, og det kan

være greit å ha en å snakke med hvis du føler deg litt overkjørt eller på et "sidespor". Kort sagt - her en en person du kan snakke med om det meste!

Rådgiveren, Ingvil Syring (som også er engelskforeleser for begge studier) holder til i 3. etg. i blokk 2, rom nr. 32-10. Hun har ulike åpningstider hver termin, med tider hvor du kan droppe innom uten forhåndsavtale, men også med mulighet for et forhåndsavtalt møte.

5.2.19 Studieåret

Studieåret ved Handelshøyskolen BI følger en tre-terminstruktur, til forskjell fra den mer tradisjonelle to-semesterstrukturen som ellers følges ved de fleste andre høyskoler og universiteter i Norge.
Hver termin er vanligvis på ti undervisningsuker samt to til fire ukers eksamensperiode, og kalles henholdsvis høst-, vinter- og vårterminen.

Høstterminen starter ca. 10. september og har undervisning i ti sammenhengende uker. Det er ingen høstferie eller andre fridager. Hvert annet år arrangeres BI-Dagene i regi av Bedriftsøkonomisk Studentersamfund i løpet av høstterminen. BI-Dagene strekker seg vanligvis over en drøy ukes tid, og i denne perioden kan det bli noe bytting og flytting av undervisning for å få timeplanen til å gå opp. Melding om slike endringer settes opp på klassetavlene.

Vinterterminen starter første uke etter nyttårsskiftet. Det er ingen vinterferie eller andre fridager i vinterterminen. Etter ti undervisningsuker følger en to-ukers eksamensperiode. Tidvis kan det, avhengig av påskeferiens plassering, hende at vinterterminen gjennomføres med kun ni ukers undervisning. Kurs som har behov for ti økter må i såfall ta igjen dette i løpet av de ni ukene.

Vårterminen starter umiddelbart etter eksamensukene for vinterterminen. Avhengig av påskeferiens plassering, kan det f.eks. være én undervisningsuke av vårterminen før påske, mens resten av vårterminen tas etter påskeferien. Foruten påskeferien påvirkes vårterminen av en rekke fridager/helligdager i mai måned, og disse "forstyrrer" progresjonen i undervisningen. Det vil derfor ofte bli behov for å ta igjen dager som går ut, og dette vil tidvis kunne skje på ettermiddags-/kveldstid. Etter vårterminens ti undervisningsuker følger en eksamensperiode som strekker seg omtrent til St. Hans.

Alle kurs i siviløkonomstudiets 1. avdeling (1.-3. år) har et omfang på 27 undervisningstimer i løpet av hver termin. Hvert kurs undervises normalt 3 timer pr. uke, og det betyr at kurset har behov for ni av terminens ti uker. Det er derfor normalt at det er en uke i løpet av terminen uten undervisning (pause) eller at det ikke er undervisning den første eller siste uken. Den enkelte foreleser gir nærmere beskjed om dette i hvert enkelt kurs. I siviløkonomstudiets 2. avdeling (spesialiseringsdelen) er hvert kurs på 30 undervisningstimer, og dermed brukes alle uker fullt ut (3 timer pr. uke i ti uker). Det er derfor særlig i vårterminen det hvert år oppstår behov for å ta igjen tapt tid (pga. fri-/helligdager) utenfor timeplanen.
Revisorstudiet følger den nasjonale fagplanen for revisorutdanningen i Norge, og vi har derfor tilpasset treterminstrukturen til denne. Timetallet i den enkelte kurs varierer fra termin til termin.

5.2.20 Timeplan

Det utarbeides en timeplan for alle kurs på alle klassetrinn i hver termin. Denne følges hele terminen, med mindre det kommer meldinger på klassetavlene om endringer.

Hver klasse har normalt en undervisningsfridag hver uke pr. termin. Denne dagen er fast for hele terminen, men det kan være ulike dager fra termin til termin. En klasse kan derfor få tirsdag som fridag i høstterminen, onsdag i vintertermienn og torsdag i vårterminen. Om mulig holdes fridagen på samme dag for en klasse gjennom hele året, men det kan ikke garanteres. Det kan også forekomme at det er undervisningsfri på mandager eller fredager. Vi understreker på det sterkeste at dette ikke må oppfattes som fridager (langweekend e.l.), og vi beklager at forholdene tidvis nødvendiggjør slike løsninger - med åpenbare muligheter for å tilta seg "dårlige arbeidsvaner".

5.2.21 Utmelding (slutte)

Som student kan du melde deg ut av studiet (slutte) etter hvert studieår. I henhold til kontrakten du inngikk med BI da du aksepterte studieplass, er du tatt opp for studiets normerte studietid (fire år for siviløkonomstudiet og tre år for revisorstudiert), og du behøver derfor ikke å søke deg videre fra år til år . Opprykk til neste årstrinn skjer automatisk hvert år i juli, med mindre du melder deg ut av studiet. Slik utmelding må være skriftlig og sendes rekommandert til Høyskolekontoret innen 01. juli det år utmeldingen skal gjelde fra. Dersom du ikke melder deg ut, blir du altså automatisk flyttet opp ett klassetrinn, og forplikter deg dermed til å betale påfølgende studieårs studieavgifter (høst- og vårhalvåret).

5.2.22 Utveksling

Det tilbys ikke studentutveksling i revisorstudiet. Dette fordi det dessverre ikke er funnet utenlandske universiteter eller høyskoler med et studietilbud som kan innpasses i revisorstudiets fagplan (ingen skoler i utlandet foreleser om norsk regnskap i nødvendig grad).

I siviløkonomstudiet tilbys studentutveksling som en del av spesialiseringen mot slutten av studiet (vårterminen i 3. år eller høstterminen i 4. år). Det gis nærmere informasjon om utvekslingsmulighetene hvert år bl.a. gjennom klassemøtene, egne infomøter og i newsletteret SR-NYTT .

Vær oppmerksom på at det er et begrenset antall utvekslingsplasser, og at det er konkurranse om disse. Det stilles som minimumskrav at søkeren er ajour i studiet (ingen såkalte hengefag (ikke bestått eller ikke tatt ennå/utsatt) og at snittkarakteren er 2.60 eller bedre. Det kan i noen tilfeller være tilleggskrav om spesielle språkkvalifikasjoner eller bestemte kvalifiseringstester i tillegg dersom mottakerskolen krever dette.

5.2.23 Vitnemål

Vitnemål kan utstedes når alle eksamener og oppgaver/avhandlinger i studiet er bestått, forutsatt at snittkarakteren er god nok, at antall vekttall er tilstrekkelig og at all studieavgift og evt. andre påløpte kostnader er fullt ut betalt og alle forpliktelser oppfylt..

For Siviløkonomstudiet må gjennomsnittskarakteren være på 3,25 eller bedre for å få tittel og vitnemål. Det samme kravet gjelder for Revisorstudiet, men der er det et tilleggskrav om at karakteren i Skatterett, Rettslære samt de tre offentlige revisjonseksamener i tredje år må ha karakteren 3,00 eller bedre hver for seg for å få vitnemål for bestått Revisoreksamen. Studenter i Revisorstudiet som har bestått alle eksamener, men ikke oppfyller kravet om 3.00 i de nevnte fem fag, kan få en bevitnelse på sitt resultat inntil kravet for utstedelse av vitnemål er oppfylt.

Vekttallskravet i siviløkonomstudiet kan variere noe fra kull til kull, men er uansett minimum 80 vekttall, mens revisorstudiet har minimum 62 vekttall. Det er dog ikke alene nok at vekttallskravet er oppnådd dersom ikke alle obligatoriske kurs også er bestått. Det er med andre ord ikke mulig å erstatte obligatoriske kurs med ekstrakurs innenfor andre fag.

Vitnemål bestilles fra Høyskolekontoret på eget skjema ("Anmodning om vitnemål").

Dette skjema sendes ut sammen med sensuren på diplomoppgaven til siviløkonom-studentene og med sensuren på seminaroppgaven til revisorstudentene.

Første gangs utstedelse av vitnemål er inkludert i studieavgiften, mens duplikat p.t. koster kr 500,-.

5.2.24 Åpningstider

Handelshøyskolen BI har ulike åpningstider for selve bygget og for ulike servicefunksjoner.

De betjente servicefunksjonene som Sekretariatet, Høyskolekontoret (studieveilederne), Institutt-administrasjonene etc. har en kjernetid fra kl. 0900-1500.

Enkelte funksjoner har en begrenset ekspedisjonstid innnenfor kjernetiden, som f.eks. Eksamenskontoret som kun er åpent for studenthenvendelser hver dag mellom kl. 1000 og kl. 1400.

Fra kl. 1130-1200 er det offisiell lunchtid for alle ansatte, og da er de fleste funksjoner stengt.

Bygget er åpent på hverdager (mandag - fredag) fra kl. 0800 til kl. 2200, og til kl. 1900 på lørdager og søndager. Studenter som allerede er inne i bygget, kan være frem til kl. 2330 på hverdager (mandag-fredag) mens vakten er på låserunde. De tre helgene før og i helgene i selve eksamensperioden er lesesalen åpen til kl. 2330 også på lørdager og søndager.

5.3 Diverse reglementer

Kapittel I

Generelle regler

§1 Hvem reglementet gjelder for

Dette reglementet gjelder for alle studenter ved Handelshøyskolen BI. Med student menes i dette reglementet en person med en skriftlig, bindende og ikke avsluttet studiekontrakt med Handelshøyskolen BI.

§2 Studentenes undersøkelses- og opplysningsplikt

Enhver student plikter å sette seg inn i gjeldende reglementer ved Handelshøyskolen BI og de særskilte reglene som gjelder det studietilbudet studenten følger. Videre plikter studenten å sette seg inn i studieplaner, eksamensplaner, rutiner for eksamenspåmelding og nødvendige forutsetninger for å gå opp til eksamen. Studenten plikter å underrette Handelshøyskolen BI om navn- og adresseendring

§3 Opptak

a) En søker som aksepterer tilbud om studieplass, må innen en nærmere angitt frist returnere en undertegnet studiekontrakt. Ved slik aksept er søkeren med bindende virkning registrert som student ved Handelshøyskolen BI med de forpliktelser dette medfører. Det er likevel anledning til å trekke seg fra studiet før studiestart dersom melding om dette blir gitt i rekommandert brev innen de frister som fremgår av studiekontrakten. Komplementært gjelder at Handelshøyskolen BI står fritt til å avlyse programmer der det ved studiestart ikke er nok kandidater til å sikre en forsvarlig gjennomføring av programmet.
b) Innen rammen av ovenstående gjelder egne opptakskrav for de ulike studiene.
c) Det gis anledning til bytte av studium dersom studenten har akseptert plass på ett av studietilbudene ved Handelshøyskolen BI og senere fått tilbud om og akseptert plass på et annet studium ved skolen.
d) Denne paragrafen gjelder ikke opptak til bedriftsinterne kurs. For opptak til slike kurs gjelder særskilte regler, jfr. kap.IV.
e) Klage over formelle feil ved saksbehandlingen ved opptak fremsettes overfor en særskilt nemnd oppnevnt av styret ved Handelshøyskolen BI, eller den styret bemyndiger.

§4 Studieavgift

a) Enhver student er forpliktet til å betale studieavgift for normert studietid for det aktuelle studium, jfr. dog §5. Studieavgiften betales ved begynnelsen av hvert semester. Normert studietid for det enkelte studium er oppgitt i de særskilte reglene for de ulike studietilbudene. Studenten må betale studieavgift for normert studietid selv om han/hun gjennomfører studiet på kortere tid. Studenter som, på grunnlag av eksamener avlagt ved andre institusjoner, etter søknad innvilges fritak for eksamen på et av Handelshøyskolen BI's studietilbud, innrømmes ikke reduksjon i studieavgiften. Vitnemål utstedes først når studentens økonomiske forpliktelser overfor Handelshøyskolen BI er oppfylt.
b) Manglende betaling av studieavgift medfører tap av studieplass og ordinær rettslig inndrivelse.

§5 Utmelding, studieavbrudd og permisjon

a) Dersom en student ønsker å melde seg ut underveis i et studium, kan utmelding skje innen de frister som fremgår av særskilte regler for de ulike studietilbudene. Utmelding må skje i rekommandert sending, først da vil studenten bli registrert som sluttet og være fri for videre betalingsforpliktelser.
b) Dersom spesielt tungtveiende grunner tilsier det, f.eks alvorlig sykdom, kan en student søke om å få melde seg ut av studiet i løpet av studieåret og bli fri for videre betalingsforpliktelser. Utmeldingen må dokumenteres med legeerklæring eller annen relevant dokumentasjon. På grunnlag av denne dokumentasjonen avgjør Handelshøyskolen BI om det foreligger utmeldingsgrunn.
c) Studenter som har meldt seg av et studium må eventuelt søke om opptak på nytt dersom de senere ønsker studieplass.

d) Det gis anledning til å søke om inntil ett års permisjon (opphold i studiet) i løpet av studietiden ved f.eks avtjening av førstegangstjeneste eller andre tungtveiende grunner. Ved svangerskap kan studenter etter søknad få innvilget permisjon med inntil ett år per svangerskap. Begrunnet søknad om permisjon og ønsket varighet må sendes rekommandert.

§6 Forlenget studietid (fullføringsfrister)

Denne bestemmelsen gjelder ikke deltakere på MBA- og MSc-programmene.
Fullføringsfristen er to år utover normert studietid slik denne er angitt i studiekontrakten. For deltakere på enkeltkurs gjelder en tilsvarende fullføringsfrist på ett år. Etter dette må kandidater som ønsker å forbedre karakterer/fullføre studiet søke om nytt opptak ved nødvendige enkeltkurs eller hele studium. Handelshøyskolen BI vurderer da på fritt grunnlag om tidligere avlagte eksamener kan inngå i grad/tittel.

§7 Disiplinærbestemmelser

a) En student som har gjort seg skyldig i grovt brudd på de bestemmelser som gjelder ved Handelshøyskolen BI, eller som har utvist uverdig atferd som skader eller er egnet til å skade det allmenne omdømmet til Handelshøyskolen BI, kan idømmes disiplinærstraff. Styret kan med 2/3 flertall beslutte å utvise en student for en viss tid eller for alltid. Vedtaket kan påklages til en klagenemnd oppnevnt av styret i hvert enkelt tilfelle.
b) For brudd på eksamensreglene (fusk) vises det til egne bestemmelser i kapittel II.

§8 Vitnemål

Etter fullført studium, utstedes et vitnemål som viser at kandidaten har oppfylt de krav som stilles for angjeldende studium, og hvilke karakterer kandidaten har oppnådd på de foreskrevne eksamener. Kandidaten må ha oppfylt alle sine økonomiske forpliktelser overfor Handelshøyskolen BI før vitnemålet utstedes, jfr §4.

Kapittel II
Eksamen

§9 Definisjoner

a) Med eksamen menes i dette reglementet et arrangement hvor studentens ferdigheter og kunnskaper vurderes systematisk i samsvar med faglige normer i den hensikt å fastlegge en karakter som mål på studentens kunnskaps- og ferdighetsnivå.
b) En eksamen kan gjelde for hele eller deler av ett kurs eller for flere kurs.
c) Med kontinuasjon menes i dette reglementet en fornyet prøve.

§10 Eksamensformer

a) De for tiden gyldige eksamensformer er:
   1) Skriftlig eksamen
   2) Muntlig eksamen
   3) Innleveringsoppgaver
   4) Klasseprestasjon

Nærmere bestemmelser fremgår av særskilte regler for de aktuelle studier der slike regler er gitt.
b) Eksamensform, tillatte hjelpemidler og eventuelt gruppestørrelse til eksamen fremgår av kurs- eller emneområdebeskrivelse.
c) Når spesielt tungtveiende grunner tilsier det kan kandidaten søke den aktuelle studiesjef om å få arrangert muntlig i stedet for skriftlig eksamen.

§11 Pensum

Alle eksamener baseres på det til enhver tid gjeldende pensum.

§12 Fritak for eksamen

Handelshøyskolen BI kan etter søknad gi fritak for eksamen i et bestemt kurs på grunnlag av eksamener avlagt

ved Handelshøyskolen BI eller andre høyskoler eller universitet. Søknad rettes til den aktuelle studieadministrative enhet.

§13 Adgang til å gå opp til eksamen

Adgang til å gå opp til en eksamen har de studenter som tilfredsstiller følgende betingelser:

1) Har en studiekontrakt som hjemler adgang til den aktuelle eksamen.
2) Oppfyller eventuelle, spesielle faglige eller andre krav som gjelder deltagelse i den aktuelle enkelteksamen.
3) Er registrert som eksamenspåmeldt ved fristens utløp.
4) Har gjennomført færre eksamensforsøk i den aktuelle enkelteksamen enn studiekontrakten hjemler, jfr § 18.
5) Har betalt forfalt studieavgift.

§14 Eksamensdeltagelse og eksamensfremmøte

a) Et eksamensforsøk er gjennomført hvis studenten er påmeldt den aktuelle eksamen innen utløpet av avmeldingsfristen og ikke har dokumentert legitimt fravær, f.eks sykdom, ved eksamen innen to uker etter eksamensdato.
b) Eksamenskandidater må ved fremmøte til eksamen fremvise gyldig legitimasjon med bilde. Kandidater som ikke kan legitimere seg kan bortvises fra lokalet, jfr. §23 c).

§15 Eksamensavgift

a) Eksamensavgift for første eksamensforsøk er normalt inkludert i studieavgiften, jfr. §13 pkt. 5. Unntak kan imidlertid forekomme og vil i så fall bli opplyst i hvert enkelt tilfelle.
b) Kontinuasjonsavgift betales særskilt

.

§16 Forlenget tid til eksamen

Kandidaten kan, innen angitte frister, søke studiestedet skriftlig om forlenget tid til eksamen. Søknaden må inneholde en dokumentert begrunnelse fra sakkyndig person, datert det semester kandidaten skal avlegge eksamen. Eget skjema benyttes.

§17 Fusk

Dersom en kandidat gripes i fusk, eller forsøk på fusk, blir saken innberettet for den aktuelle enhetsdirektør, som i hvert enkelt tilfelle tar stilling til eventuell reaksjon. Avgjørelsen meddeles kandidaten og rapporteres i form av et anonymisert sammendrag til direksjonssekretæren, som fører et presedensarkiv.

Enhetsdirektørens avgjørelse kan ankes. Ankefristen er tre uker etter at avgjørelsen er meddelt kandidaten. Anken rettes til direksjonssekretæren, som forbereder saken for styret.

Normal reaksjon på fusk er annullering av alle innleverte eksamensbesvarelser i det aktuelle semester/termin, samt ett års utvisning fra Handelshøyskolen BI. Ved gruppebesvarelser har alle deltakerne et selvstendig ansvar for hele besvarelsen.

§18 Kontinuasjonseksamen

a) Kandidaten kan gjennomføre maksimalt tre eksamensforsøk.
b) Når et kurs utgår uten å bli erstattet, avholdes normalt ytterligere to eksamener.
c) Bestemmelsene i a) og b) gjelder ikke for titlene Master of Business Administration, Executive Master of Business Administration og Master of Science. Kontinuasjonsordningen for studenter ved disse studiene fremgår av de særskilte reglene for disse studietilbudene, jfr. kap. IV

§19 Sensur

a) Eksamensbesvarelser skal ordinært sensureres av to uavhengige sensorer, hvorav den ene ikke har fast tilknytning til Handelshøyskolen BI.
b) Det er adgang til å gi ulike deler av eksamen spesielle vekter. Vektene skal oppgis i oppgaveteksten og benyttes i sensureringen.
c) Ved fornyet eksamen gjøres den beste karakteren gjeldende.
d) Kandidater som trekker seg fra eksamen etter §23 f), får karakteren Ikke Bestått.

§20 Klage over sensurvedtak

a) Forskrift for begrunnelse og klage ved universitet og høyskoler fastsatt av Kirke- og Undervisningsdepartementet, 19.januar 1973, gjelder tilsvarende.
b) Er det gitt sensorveiledning skal denne være tilgjengelig for kandidatene samtidig med at sensuren for den aktuelle eksamensperiode er avsluttet.
c) Kandidaten har rett til å få en redegjørelse for sensurvedtaket. Redegjørelsen gis muntlig eller skriftlig av en av sensorene. Kravet om slik redegjørelse må være saklig begrunnet og fremsettes innen to uker fra det tidspunkt nevnt i punkt b) over.
d) Innholdet av sensurvedtaket kan påklages. Slik klage må fremsettes skriftlig innen en uke etter at redegjørelse for sensurvedtaket er avgitt. Ved gruppebesvarelser skal klagen signeres av alle kandidatene. Klagen skal behandles av en nemnd som opprettes av styret, eller den styret bemyndiger.
e) Finner nemnda et påtakelig misforhold mellom eksamensprestasjon og sensurvedtak, fastsetter den ny karakter. Påtakelig misforhold foreligger når nemnden finner at den opprinnelig fastsatte karakter må endres med minst 0.3. Unntatt er eiendomsmeglerstudiets andre år der endringen må være minst 0.5 og Master of Science studiet der endringen må være minst 0.2. Endringen kan skje til gunst eller ugunst for kandidaten. Nemndas avgjørelse er endelig.
f) Muntlige eksamener og klasseprestasjoner kan ikke påklages.
g) Styret kan gi nærmere regler om begrunnelse, om klagens form og innhold, om frist for klagen, om klagenemndas sammensetning, hvilket organ klagen skal fremsettes for og hva som regnes som påtakelig misforhold etter denne reglen.
h) Forøvrig gjelder reglene i Forvaltningslovens kapittel VI.

§21 Karakterer og vitnemål

a) Karakterskalaen for enkelteksamener er 1.0, 1.1, 1.2 osv. inntil 6.0 med 1.0 som beste karakter. Dårligste karakter som godkjennes for bestått enkelteksamen er 4.0. Karakterintervallene for enkelteksamener er:

1.0 - 1.9	Særdeles god
2.0 - 2.5	Meget godt
2.6 - 3.2	Godt
3.3 - 4.0	Nokså godt
4.1 - 6.0	Ikke bestått

b) Kandidaten får ikke oppgitt tallkarakteren ved ikke bestått eksamen.
c) Hovedkarakteren for avsluttet studium fastsettes med to desimalers nøyaktighet. For å få tildelt tittel/ avgangsvitnemål må hovedkarakteren ikke være dårligere enn 3.25. Unntaket er eiendomsmeglerstudiets andre år der kravet til hovedkarakter er 4.00. På vitnemålet vil karakterintervallene for hovedkarakter være:

1.00 - 1.99	Særdeles god
2.00 - 2.50	Meget godt
2.51 - 3.25	Godt

Skalaen 3.26 - 4.00 nyttes på eiendomsmeglerstudiet etter særskilte forskrifter.
d) Hovedkarakteren beregnes på grunnlag av de vekttall som er fastsatt for de aktuelle studietilbud. For Handelshøyskolen BI - Senter for finansutdanning og revisorstudiet gjelder i tillegg spesielle krav som fremgår av de særskilte reglene for disse studiene.
e) Dersom mer enn 20% av det normerte antall vekttall for gjeldende studium er godkjent fra andre undervisningsinstitusjoner, vil hovedkarakter normalt ikke bli gitt.
f) For titlene Master of Business Administration, Executive Master of Business Administration, Master of Science og Master of Management in Change Management benyttes andre karakterskalaer slik det fremgår av de særskilte reglene for disse studietilbudene, jfr. kap. IV.

§22 Særlige regler for flervalgseksamen

a) Kandidaten skal benytte det utleverte svarark og følge den vedlagte veiledningen.
b) Sensur av flervalgseksamen består i å kontrollere kandidatens valgte svaralternativ mot fasit. Sensorveiledning utarbeides ikke ved denne type eksamen.
c) Ved klage over sensurvedtak skal kandidatens svarark på nytt kontrolleres mot fasit. Resultatet av kontrollen skal meddeles kandidaten skriftlig sammen med eventuell ny og endelig karakter.

§23 Ordensbestemmelser ved eksamen

a) Kandidaten skal være på plass i eksamenslokalet senest 15 minutter før tidspunktet for eksamensstart. Kandidater som møter etter at eksamen har begynt, eller som har fått skriftlig beskjed om å møte i et annet eksamenslokale, kan nektes adgang.
b) Kandidater som har fått innvilget forlenget tid til eksamen, jfr. §16, må medbringe skriftlig bekreftelse på dette. Denne skal fremlegges på eksamen. Kandidater med forlenget tid må møte 20 minutter før eksamen begynner.
c) Kandidater skal på oppfordring vise gyldig legitimasjon, jfr. §14b). Som gyldig legitimasjon regnes studiekort m/foto, førerkort, pass eller annet dokument med foto som godtas som offentlig legitimasjon. Kandidater uten gyldig legitimasjon kan vises bort fra eksamen.
d) Bruk av hjelpemidler som ikke er tillatt, er å betrakte som fusk, jfr. §17. Kandidatene kan heller ikke låne hverandres hjelpemidler. Kandidaten er forpliktet til selv å orientere seg om hvilke hjelpemidler som er lovlige. Medbragte vesker etc. settes på anvist plass. Mobiltelefoner, personsøkere, pc, etc. tillates ikke i eksamenslokalet.
e) Eksamenssettets forside beskriver hva settet inneholder. Det er kandidatens ansvar å kontrollere at disse opplysningene stemmer overens med det utleverte oppgavesettet. Kandidaten skal kun benytte de kladdeark og innføringsark som utdeles av eksamensinspektørene. Hvert innføringsark skal fylles ut med registreringsnummer, eksamenskode og sidenummerering. På første side skal i tillegg kursnavn og eksamenssted angis. Ved ordinære skriftlige eksamener kan blyant ikke benyttes til innføring. Innlevert kladd godtas ikke som besvarelse.
f) Kandidater som trekker seg fra eksamen etter at oppgaven er utdelt, kan ikke forlate lokalet før en time er gått og fremmøtelisten er signert. Kandidaten vil i slike tilfeller få karakteren Ikke Bestått, jfr §19 d).
g) Når kandidaten ønsker å forlate eksamenslokalet midlertidig, skal en av inspektørene varsles. Kandidaten blir sittende inntil inspektøren har gitt klarsignal. Ingen kan forlate eksamenslokalet før etter en time etter eksamensstart.
h) Ved pause utenfor eksamenslokalet, plikter kandidaten å rette seg etter inspektørens anvisninger. Kandidaten skal ikke kommunisere med andre enn eksamensinspektørene, eller forlate eksamenslokalets nærmeste omgivelser

Kapittel III

Andre bestemmelser

§24 Endringer

a) Handelshøyskolen BI har til enhver tid rett til å iverksette endringer i bestemmelser som gjelder for institusjonen, herunder rett til å endre studieopplegg, tid og sted for undervisning, lærerkrefter, studieavgift, m.m., og å fravike de ulike publikasjoner fra de ulike enheter innenfor Handelshøyskolen BI.
b) Endring av studieavgift skal godkjennes av styret ved Handelshøyskolen BI.
c) Endringer i reglementer og andre bestemmelser skal godkjennes av styret ved Handelshøyskolen BI eller det organ styret bemyndiger.
d) Endringer i studieplaner skal godkjennes av høyskolestyret ved Handelshøyskolen BI eller det organ høyskolestyret bemyndiger.
e) Endringer skal gjøres kjent for studentene så raskt som mulig og på en hensiktsmessig måte.

§25 Forbehold

Handelshøyskolen BI tar forbehold om eventuelle trykkfeil i studieinformasjon, kursbeskrivelser og annen dokumentasjon som gjelder for det enkelte studium.

§26 Ikrafttredelse

Disse reglene trer i kraft den 1. juni 1998

Kapittel IV
Særskilte regler

§27 Særskilte regler for siviløkonom- og revisorstudiet

27.1 Opptakskrav

a) Handelshøyskolen BI følger reglene for studiekompetanse slik disse fremgår av det til enhver tid gjeldende rundskriv fra Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet "Forskrift om opptak til grunnutdanning ved universiteter og høyskoler" - Samordnet Opptak (SO). Unntatt er følgende:

- Kandidaten må, uansett bakgrunn, kunne dokumentere kunnskaper i matematikk tilsvarende 2MX/2MY fra videregående skole.
- Det gis ikke tilleggspoeng for alder (alderspoeng), men for postgymnasial utdanning og yrkespraksis.
- Kandidatens norskkunnskaper må tilfredsstille ett av punktene under:
- Norsk som andrespråk på VKII-nivå (eller norsk etter gammel alternativ fagplan for fremmedspråklige) med karakteren 4 eller bedre i skriftlig og 5 eller bedre i muntlig. I skriftlig avgjør eksamenskarakteren om kravet er oppfylt, det samme gjelder i muntlig hvis man trekkes ut til eksamen.
- Bergenstesten på høyere nivå, minst 500 poeng.
- Trinn 3 i norsk for utenlandske studenter ved universiteter, karakter 2.5 eller bedre.
- Ett-årig studium ved statlig høgskole i norsk språk og samfunnskunnskap for utenlandske studenter, karakter 3.0 eller bedre.

b) Kandidater som har fullført og bestått 40 vekttall høyskoleutdanning, kan søke om opptak direkte til revisorstudiets andre år.

c) Kandidater som oppfyller minst ett av følgende krav, kan søke om opptak direkte til siviløkonomstudiets tredje år.

1) Ferdige kandidater fra Handelshøyskolen BI's revisorstudium
2) Ferdige høyskolekandidater fra Handelshøyskolen BI's regionale høyskoler
3) Minst to års økonomisk/administrativ utdanning fra distriktshøyskole eller annen godkjent økonomisk høyskole
4) Annen innenlandsk eller utenlandsk utdanning som korresponderer med kravene i kategoriene over.

Opptak forutsetter en bestemt minimumskombinasjon av de 40 vekttallene. Denne kombinasjonen fremgår av det til enhver tid gjeldende søknadsskjema, eller den til enhver tid gjeldende studiebrosjyren.

27.2 Normert studietid

Normert studietid er fire år for siviløkonomstudiet og tre år for revisorstudiet.

27.3 Frister for utmelding underveis

a) Studentene ved siviløkonom- og revisorstudiet er tatt opp for studiets normerte studietid, men det er mulig å slutte etter hvert studieår. Utmelding må sendes rekommandert senest 1.juli det året studiet ønskes avsluttet.

b) Det er anledning til å ta ett års permisjon (studiepause) underveis i studiet. Slik permisjon skal normalt være mellom to studieår (fra sommer til sommer), og fristen for å søke slik permisjon er 1.juli det året permisjonen ønskes påbegynt. Det kan også innvilges permisjon fra jul til jul, søknadsfristen er da 1.desember det året permisjonen ønskes påbegynt.

27.4 Definisjon av fullført studium

Grad/tittel og vitnemål oppnås når alle eksamener er bestått med gjennomsnittskarakteren 3,25 eller bedre.

27.5 Medlemskap i Bedriftsøkonomisk Studentersamfund (BS)

Medlemskap i Bedriftsøkonomisk Studentersamfund er obligatorisk. Medlemskontingenten for hele studietiden faktureres sammen med første semesteravgift.

Kapittel 6

Vitenskapelig personale og instituttledelse ved Handelshøyskolen BI pr. 01. juli 1999

Rektor, professor Torger Reve
Prorektor, professor Jan Grund

Institutter

Finansiell økonomi
Instituttleder Pål Korsvold

Innovasjon og økonomisk organisering
Instituttleder Rolv P Amdam

Interkulturell kommunikasjon og språk
Instituttleder Maria Isaksson-Wikberg

Kompetanseledelse
Instituttleder Johan Olaisen

Logistikk og markedsføring
Instituttleder Marianne Jahre
(permisjon til 01 08 99)
Fung Professor Dag Bjørnland

Markedskommunikasjon
Instituttleder Elisabeth Falck
(permisjon til 01 08 99)
Fung Førsteamanuensis Rune Bjerke

Markedsorientert ledelse
Instituttleder Inge Jan Henjesand

Offentlige styringssystemer
Instituttleder Johan From

Regnskap, revisjon og jus
Instituttleder Bror P Gulden

Samfunnsøkonomi
Instituttleder Ingunn Myrtveit

Strategi
Instituttleder Øystein D Fjeldstad

Teknologiledelse
Instituttleder Erling S Andersen

Fagsjefer – Programdirektører

Fagsjef for Etter- og videreutdanningen
Førsteamanuensis Bjørn W Hennestad

Fagsjef for MBA-programmet
Studierektor Hermann Kopp

Direktør for doktorgradsprogrammet
Professor Fred Wenstøp

Fagsjef for siviløkonomstudiet
Professor Olav R. Spilling

Fagsjef for Master of Science-programmet
Professor Pål E Korsvold

Programdirektører i M.Sc.-programmet
Førsteamanuensis Dag Michalsen, finansiell økonomi
Professor Øystein Noreng, energiledelse
Førsteamanuensis Gabriel Benito, internasjonal markedsføring
Førsteamanuensis Manuel Becerra, strategi
Førsteamanuensis Hans Mathias Thjømøe, markedsføring

Fagsjef for sivilmarkedsførerstudiet
Førsteamanuensis Arne Nygaard

Fagsjef for lavere grads studier
Professor Geir Gripsrud

Vitenskapelig personale

PROFESSORER

Aldrich, Howard (II) – Sosiologi, Næringsutvikling
Ph D Sociology 1969 – University of Michigan, USA
M.A in Sociology 1966 - University of Michigan, USA
B.A in Sociology Summa Cum Laude 1965 – Bowling Green State University, USA

Amdam, Rolv Petter - Økonomisk historie
Dr philos 1998 – Universitetet i Oslo
Cand philol 1985 - Universitetet i Oslo

Andersen, Erling S. - Informasjonssystemer/ Prosjektledelse
Cand oecon 1966 - Universitetet i Oslo

Andersen, Svein S. (80% permisjon) - Organisasjonsteori/Petroleumsøkonomi/
Euromanagement
Ph D 1986 - Stanford University, USA
Mag art 1980 - Universitetet i Oslo

Bjørnland, Dag - Logistikk
Cand oecon 1961 - Universitetet i Oslo

Bråthen, Tore - Jus/eiendomsmegling
Dr juris 1998 – Universitetet i Oslo
Cand jur 1982 - Universitetet i Oslo

Bøhren, Øyvind - Finansiell økonomi
Licensiatgrad i bedriftsøkonomi 1978 - Norges Handelshøyskole
Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1976 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1973 - Norges Handelshøyskole

Eliassen, Kjell A. - Offentlig lederskap/Europeiske studier
Cand polit 1971 - Universitetet i Bergen

Gjems-Onstad, Ole - Skatterett
Dr juris 1984 - Universitetet i Oslo
Lic jur 1980 - Universitetet i Oslo
Cand jur 1979 - Universitetet i Oslo

Grauwe, Paul de (II) – samfunnsøkonomi

Gripsrud, Geir - Markedsføring, distribusjon, markedsanalyse, internasjonalisering.
Cand oecon 1971 - Universitetet i Oslo

Grund, Jan (Prorektor) - Helseledelse
Cand oecon 1972 - Universitetet i Oslo

Grøholt, Knut (II) - Offentlig ledelse
Ph D 1974 - University of Texas, USA
Lic oecon 1972 - St Gallen, Sveits

Grønland, Stein Erik (II) – logistikk
Dr ing 1985 – Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Sivilingeniør 1973 - Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Heide, Jan B. (II) - Markedsføring
Ph D 1987 - University of Wisconsin, USA
MBA 1982 - University of Wisconsin, USA
Siviløkonom 1981 - Handelshøyskolen BI

Helgesen, Thorolf (II) - Markedsføring
Ekonomie doktor 1977 - Universitetet i Lund, Sverige
Cand oecon 1952 - Universitetet i Oslo

Hersoug, Tor (II) - Samfunnsøkonomi
Dr philos 1985 - Universitetet i Oslo
Lic philos 1980 - Universitetet i Oslo
Cand oecon 1971 - Universitetet i Oslo

Hervik, Arild (II) - Næringsutvikling
Cand oecon 1975 - Universitetet i Oslo

Hetland, Per Willy (II) - Prosjektledelse
Ph D 1996 - Ålborg Universitetssenter, Danmark

Høyer, Rolf - Informasjonsledelse
Tekn dr 1974 - Kungliga Tekniska Hogskolan, Stockholm, Sverige
Lic techn 1973 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet
Sivilingeniør 1960 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Isachsen, Arne Jon - Samfunnsøkonomi
Ph D 1975 - Stanford University, USA
M.A 1973 - Stanford University, USA
Siviløkonom 1969 - Norges Handelshøyskole

Jessen, Svein Arne - Prosjektledelse
Ph D 1990 - Brunel University, England
Cand real 1970 - Universitetet i Oslo

Kalleberg, Arne (II) – Sosiologi, Organisasjonsteori
Ph D 1975 - University of Wisconsin, Madison, USA
M S 1972 - Sociology, University of Wisconsin, Madison, USA

Kaufmann, Geir – Ledelse, Organisasjonspsykologi
Dr philos 1975 - Universitetet i Bergen
Cand psychol 1970 - Universitetet i Oslo

Kiil, Bjarne (II) – strategi
Ph D 1996 – Brunel University, London, UK
Sivilingeniør 1858 – Heriot-Watt University, Edinburgh, Scotland

Kolltveit, Bjørn Johs. (II) – Prosjektledelse
Ph D 1988 – Brunel University, England
MBA 1980 – Brunel University, England

Korsvold, Pål E. - Finansiell økonomi
DBA 1970 - Indiana University, USA
MBA 1966 - Indiana University, USA
B B.A. 1964 - Clarkson College of Technology, USA

Kriger, Mark - Strategi
DBA 1983 - Graduate School of Business Administration, Harvard University, USA
M A 1970 - University of California at Berkeley, USA
M Sc 1975 - Massachusetts Institute of Technology, USA
B A 1968 - University of Massachusetts at Amherst, USA

Kristensen, Kai (II) – Offentlig ledelse

Lane, Jan-Erik (II) - Offentlig ledelse
Fil Lic 1973 - Umeå Universitet, Sverige
M A 1972 - Umeå Universitet, Sverige
B.A 1967 - Umeå Universitet, Sverige

Lange, Even - Økonomisk historie
Dr philos 1987 - Universitetet i Oslo
Cand philol 1974 - Universitetet i Oslo

Lereim, Jon (II) - Ledelse/Prosjektledelse
M E 1978 - McMaster University, USA
Sivilingeniør 1974 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Lorange, Peter (permisjon) – Strategi
DBA 1972 – Harvard University, USA
MA 1968 – Yale University, USA
Siviløkonom 1966 – Norges Handelshøyskole

Lunde, Tormod K. - Offentlig ledelse
Ph D 1987 - Stanford University,USA
Mag art 1981 - Universitetet i Oslo

Midttun, Atle - Energiledelse, offentlig styring, økonomisk organisering, reguleringsteori
Fil dr 1987 - Universitetet i Uppsala, Sverige
Mag art 1979 - Universitetet i Oslo

Mokkelbost, Per (II) - Bankøkonomi
Ph D 1973 - University of Minnesota, USA
Diplomøkonom 1967 - Handelshøyskolen BI

Moxnes, Paul - Organisasjonspsykologi
Dr philos 1979 - Universitetet i Tromsø
Godkjent psykolog 1975
Cand psychol 1970 - Universitetet i Oslo

Ness, Reiar (II) - Strategi
Ph D 1984 - Stanford University, USA
M Sc 1977 - Stanford University, USA
Siviløkonom 1972 - Handelshøyskolen BI

Nordhaug, Odd
Dr philos 1989 – Universitetet i Oslo
Cand polit 1980 – Universitetet i Bergen
Siviløkonom 1976 – Norges Handelshøyskole

Nore, Petter (II) - Petroleumsøkonomi
Ph D. 1979 - Thames University, England
M Sc 1973 - London School of Economics and Political Science, England

Noreng, Øystein - FINA Professor i Energi og Økonomi
Docteur de recherches politiques 1972 - L'Université de Paris, Frankrike
Mag art 1967 - Universitetet i Oslo

Nyström, Harry (II) - Markedsføring
Ekonomie dr 1970 - Handelshogskolan i Stockholm
M.A. 1965 - Handelshogskolan i Stockholm
Siviløkonom 1963 - Handelshogskolan i Stockholm

Olaisen, Johan L - Informasjonsledelse
Ph D 1984 - University of California, Berkeley, USA
Cand scient 1985 - Universitetet i Oslo
Cand philol 1979 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet
Bibliotekar 1979 - Statens bibliotek- og informasjonshøgskole

Olsen, Thor O. – Informasjonsledelse
Dr ing 1975 – NTNU, Trondheim
Lic techn 1973 – NTNU, Trondheim
Sivilingeniør 1967 – NTNU, Trondheim

Olsen, Øystein (II) - Samfunnsøkonomi
Cand oecon 1977 - Universitetet i Oslo

Ottesen Otto - Markedskommunikasjon
Dr merc 1973 - Handelshøjskolen i København, Danmark
Ph D (Lic merc) 1968 - Handelshøjskolen i København, Danmark
Cand merc 1959 - Handelshøjskolen i København, Danmark

Persson, Kurt Göran - Logistikk
Tekn lic 1972 - Tekniska Hogskolan i Lund, Sverige
Civilingeniør 1967 - Tekniska Hogskolan i Lund, , Sverige

Randers, Jørgen (permisjon) - Samfunnsøkonomi
Ph D 1973 - Massachusetts Institute of Technology, USA
Cand real 1969 - Universitetet i Oslo

Reve, Torger - Strategi
Ph D 1980 - Northwestern University, Evanston, Illinois, USA
Siviløkonom H.A.E 1975 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1972 - Norges Handelshøyskole
B.A. 1970 - Gustavus Adolphus College, St Peter, Minnesota, USA

Roberts, Hanno - Regnskap
Ph D 1993 - Universitetet i Maastricht, Nederland
M A 1986 - Rotterdam Handelshøyskole

Ruud, T. Flemming (permisjon) - Regnskap/Revisjon
Ph D 1988 - University of Utah, USA
Statsautorisert revisor 1982
Høyere Revisoreksamen 1981 - Norges Handelshøyskole

Rydqvist, Kristian - Finansiell økonomi
Ph D 1987 - Handelshogskolan i Stockholm, Sverige
Civilekonom 1983 - Handelshogskolan i Stockholm, Sverige

Selnes, Fred - Markedsføring
Dr oecon 1996 - Norges Handelshøyskole
M Sc Marketing 1984 - Northwestern University, USA
Siviløkonom 1980 - Handelshøyskolen BI

Sirevåg, Torbjørn - Interkulturell kommunikasjon, engelsk
Dr philos 1977 - Universitetet i Oslo
Cand philol 1963 - Universitetet i Oslo

Skånland, Hermod (II) - Samfunnsøkonomi
Cand oecon 1951 - Universitetet i Oslo

Skaar, Arvid Aage (II) - Skatterett
Dr juris 1991 - Universitetet i Oslo
Cand jur 1976 - Universitetet i Oslo

Sohlberg, Ragnhild (II) - Strategi
Ph D 1980 - Rand Graduate School, California, USA
M.A. 1974 - University of Wisconsin, USA
B A 1973 - University of Wisconsin, USA

Spilling, Olav R - Næringsutvikling
Sivilingeniør 1970 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Stabell, Charles B. - Strategi
Ph D 1974 - Massachusetts Institute of Technology, USA
MBA 1967 - McGill University, Canada
Sivilingeniør 1965 - Ecole Nationale Superieure d'Electronique et de Radioelectricite de Grenoble, Frankrike

Stordrange, Bjørn (II) - Forretningsjus
Dr juris 1988 - Universitetet i Oslo
Cand jur 1982 - Universitetet i Oslo

Sørensen, Rune - Offentlig ledelse og styring
Dr philos 1986 - Universitetet i Oslo
Cand polit 1982 - Universitetet i Oslo

Troye, Sigurd Villads
Ph D 1983University of Illinois, USA
HAE 1977 – Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1974 – Norges Handelshøyskole

Welford, Richard (II) - Bærekraftig ledelse
Ph D 1990 - Warwick University, England
M.A 1985 - Nottingham Trent University, England
B A 1982 - Coventry Polytechnic, England

Wenstøp, Fred - Strategi /Beslutningsanalyse
Ph D 1975 - University of California, Berkeley, USA
Cand real 1969 - Universitetet i Oslo

Willums, Jan-Olaf (II) - Bærekraftig ledelse
Dr scient 1975 –MIT, USA
Diplomingeniør 1971 – ETH, Tyskland

FØRSTEAMANUENSER

Andersen, Espen - Informasjonsledelse
DBA. 1995 - Harvard University, USA
Siviløkonom 1986 - Handelshøyskolen BI

Andersson, Leif Christer - Markedsføring og ledelse
Fil dr 1982 - Universitetet i Lund, Sverige

Andreassen, Tor Wallin - Markedsføring
Ph D 1997 - Stockholm Universitet - School of Business, Sverige
M Sc , International Marketing and Strategy 1994 - Handelshøyskolen BI
Siviløkonom 1981- Norges Handelshøyskole

Bakken, Tore - Sosiologi/administrasjonsfag
Mag art sosiologi 1980 - Universitetet i Oslo

Becerra, Manuel (II) – Strategi, Internasjonalisering
Ph D International Business 1998 – University of Maryland, USA
M Sc Business Administration 1991 – University of Southern California, Los Angeles, USA

Benito, Gabriel Robertstad Garcia – Markedsføring, Internasjonalisering
Dr oecon 1995 - Norges Handelshøyskole
Høyere avdelings eksamen 1992 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1985 - Handelshøyskolen BI

Berthling-Hansen, Pål – Økonomistyring
Ph D 1994 - University of Southampton, England
B B Economics 1989 - University of Southampton, England

Biong, Harald - Markedsføring
Siviløkonom 1966 - Norges Handelshøyskole

Bjerke, Rune - Internasjonal markeds- og billedkommunikasjon
Ph D 1995 - University of Otago, New Zealand/ Universita Commerciale Luigi Bocconi, Italia
MBA 1988 - Erasmus University, Nederland
B.A. 1985 - California State University

Brinkmann, Johannes - Sosiologi
Dr phil 1975 - Universitetet i Munster, Tyskland
Mag art 1972 - Universitetet i Munster, Tyskland

Brønn, Carl (II) - Strategi
Ph D 1990 - Georgia State University, USA
M Sc 1982 - Georgia State University, USA
B S M E 1974 - Georgia Institute of Technology, USA

Bygnes, Kjell - Markedsføring
Siviløkonom 1978 - Universitetet i Lund, Sverige

Dalen, Dag Morten – samfunnsøkonomi
Dr polit 1996 – Universitetet i Oslo
Cand oecon 1991 – Universitetet i Oslo

Fjeldstad, Øystein D. - Strategi
Ph D 1987 - University of Arizona, USA
Siviløkonom 1981 - Norges Handelshøyskole

Friedman, Ken - Ledelse og strategisk design
Ph D 1976 - United States International University, USA
M A 1971 - San Francisco State University, USA
B A 1971 - San Francisco State University, USA

From, Johan - Offentlig ledelse
Cand polit 1980 - Universitetet i Bergen

Gottschalk, Petter – Informasjonsledelse
DBA 1998 - Henley Management College, Brunel University, England
M Sc 1980 – Thayer School of Engineering, Dartmouth og MIT, USA
Siviløkonom 1975 – Technische Universitat, Berlin, Tyskland

Groth, Brian I. - Interkulturell kommunikasjon, engelsk
Cand philol 1977 - Universitetet i Oslo

Grønn, Erik - Samfunnsøkonomi
Cand oecon 1979 - Universitetet i Oslo

Hagen, Kåre (II) - Offentlig ledelse
Cand polit 1987 - Universitetet i Oslo

Halvorsen, Knut (II) - Næringsutvikling
Cand oecon 1987 - Universitetet i Oslo

Henjesand, Inge Jan
Dr oecon 1996 – Norges Handelshøyskole
Siviløkonom HAE 1992 – Norges Handelshøyskole

Hennestad, Bjørn W. - Organisasjonsteori
Dr oecon 1992 - Norges Handelshøyskole
Cand sociol 1977 - Universitetet i Oslo
Siviløkonom 1972 - Handelshøyskolen BI

Hippe, Jon
Dr philos 1997 – Universitetet i Bergen
Cand polit 1986 – Universitetet i Oslo

Hix, Simon (II) – Offentlige styringssystemer
Ph D Political and Social Science 1995 – European University Institute, Firenze, Italia
M Sc ECON 1992 – London School of Economics and Political Science, England
B Sc ECON Government and History 1990 – London School of Economics and Political Science, England

Huemer, Lars - Strategi
Ph D 1998 – Umeå Universitet
Civ ek 1989 – Umeå Universitet

Høivik, Heidetraut von Weltzien - Interkulturell kommunikasjon, Næringslivsetikk
Ph D 1971 - University of Colorado, USA
M.A. 1968 - University of Colorado, USA

Haanæs, Knut - Strategi
Ph D 1997 - Handelshøyskolen BI i samarbeid med Handelshøjskolen i København
Siviløkonom 1989 - Norges Handelshøyskole

Isaksson-Wikberg, Maria - Interkulturell kommunikasjon, engelsk
Ph D 1996 - Åbo Akademi, Finland
Licentiatgrad (Engelsk, lingvistikk) 1993 - Åbo Akademi, Finland
M S (Pedagogikk) 1983 - Purdue University, USA
M.A (Engelsk) 1980 - Åbo Akademi, Finland
B.A. 1978 - Åbo Akademi, Finland

Jahre, Marianne (permisjon) - Logistikk
Ekonomie doktor 1995 - Chalmers Tekniska Hogskola, Sverige
Lic oecon 1992 - Chalmers Tekniska Hogskola, Sverige
Siviløkonom 1988 - Handelshøyskolen BI

Jakobsen, Erik Werner - Strategi
Dr oecon 1998 - Norges Handelshøyskole
Høyere avdelings eksamen 1993 - Norges Handelshøyskole
M Sc Degree in Business 1991 - Norges Handelshøyskole

Jevnaker, Birgit Helene – Næringsutvikling
Høyere avdelings eksamen 1985 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1975 - Norges Handelshøyskole

Karlsson, Agneta – Organisasjon og ledelse
Ph D 1997 – Lunds Universitet, Sverige
M Sc Economics 1979 – Lunds Universitet, Sverige

Knutsen, Sverre - Økonomisk historie
Cand philol 1990 - Universitetet i Oslo
Bedriftsøkonom 1984 – Handelshøyskolen BI

Koppang, Haavard - Administrative fag
Høyere avdelings eksamen 1989 - Norges Handelshøyskole
Cand. theol 1979 - Universitetet i Oslo

Krokan, Arne – Informasjonssystemer
Dr polit 1998 – Universitet i Oslo
Mag art 1982 - Universitetet i Oslo

Kuvaas, Bård - Ledelse/Kognitiv psykologi
Dr oecon 1998 – Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1990 - Handelshøyskolen BI

Lai, Linda M. H. - Organisasjonspsykologi
Dr oecon 1991 - Norges Handelshøyskole
Høyere avdelings eksamen i administrasjon 1988 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1987 - Handelshøyskolen BI

Langli, John Christian - Finansregnskap, regnskapsanalyse
Dr oecon 1993 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1988 - Handelshøyskolen BI

Larsen, Tor J. - Informasjonsledelse
Ph D 1989 - University of Minnesota, USA
M.A 1975 - University of Lancaster, England
Siviløkonom 1971 - Handelshøyskolen BI

Lothe, Solveig - Samfunnsøkonomi
Dr scient , 1998 - Norges Landbrukshøyskole
M Sc Agricultural Economics 1994 - University of Illinois, USA
Siviløkonom 1992 - Handelshøyskolen BI

Løwendahl, Bente R. - Strategi
Ph D 1992 - Wharton School, University of Pennsylvania, USA
Siviløkonom 1986 - Norges Handelshøyskole

Manning, Julian - Samfunnsøkonomi
Ph D 1993 - University of Rochester, USA
M.A. 1992 - University of Rochester, USA
M A 1987 - University of Canterbury, New Zealand
B.A 1986 - University of Canterbury, New Zealand

Martinsen, Øyvind - Organisasjonspsykologi
Dr philos 1995 - Universitetet i Bergen
Cand polit 1989 - Universitetet i Oslo

Mehlum, Jan (II) - Markedsføring/Ledelse
Cand sociol 1977 - Universitetet i Oslo

Michalsen, Dag E. - Finans
MBA 1977 - University of Wisconsin, USA
Siviløkonom 1973 - Handelshøyskolen BI
Ingeniøreksamen 1970 - GTI, Gøteborg, Sverige

Moen, Espen R – samfunnsøkonomi
Ph D 1995 – London School of Economics, England
Cand oecon 1991 – Universitetet i Oslo

Myrtveit, Ingunn - Samfunnsøkonomi
Dr oecon 1995 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1985 - Handelshøyskolen BI

Nes, Erik – Markedsføring, Internasjonalisering
Ph D 1981 - University of Wisconsin, USA
MBA 1972 - University of Wisconsin, USA
Siviløkonom 1971 - Handelshøyskolen BI

Nilsson, Kristina – Informasjonsledelse
Dr ekon 1998 – Handelshogskolan i Stockholm, Sverige
Civilekonom 1991 – Handelshogskolan i Stockholm, Sverige

Nygaard, Arne - Distribusjonskanaler
Dr oecon 1992 - Norges Handelshøyskole

Høyere avdelings eksamen 1988 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1982 - Handelshøyskolen BI

Olson, Erik - Markedsføring
Ph D 1992 - Case Western Reserve University, USA
MBA 1986 - Indiana University, USA
BA 1983 - Augustana College, South Dakota, USA

Olsson, Ulf Henning - Metode
Dr scient 1996 - Norges Landbrukshøgskole
Cand mag 1981 - Universitetet i Oslo
Cand scient 1981 - Universitetet i Oslo

Overskeid, Geir – Ledelse, Organization Psychology
Dr psychol 1995 - Universitetet i Oslo
Cand psychol 1989 - Universitetet i Oslo

Paoli, Donatella de – kompetanseledelse
Dr oecon 1996 – Norges Handelshøyskole, Bergen
Siviløkonom 1989 – Handelshøyskolen BI

Pettersen, Arve (II) - Markedsføring
Dr ing 1993 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet
Siviløkonom 1987 - Handelshøyskolen BI

Priestley, Richard - Finansiell økonomi
Ph D (Economics) 1995 - Brunel University, England
M Sc 1991 - Brunel University, England
B.A. (Hons) 1990 - Trent Polytechnic, England

Revang, Øivind - Ledelse
Ekonomie doktor 1985 - Universitetet i Linköping
Siviløkonom 1976 - Handelshøyskolen BI

Riis, Christian – samfunnsøkonomi
Dr polit 1992 – Universitetet i Oslo
Cand oecon 1984 – Universitetet i Oslo

Rosendahl, Tom
Ekonomie doktor 1998 - Handelshogskolan vid Goteborgs Universitet
Cand merc 1991 - Høyskolen i Buskerud - Ringerike

Sagmo, Knut - Finansiell økonomi
Ph D 1993 - University of Wisconsin, USA
MBA 1984 - University of Wisconsin, USA
Siviløkonom 1982 - Handelshøyskolen BI

Selmer, Terje W. L. - Interkulturell kommunikasjon - fransk
Cand philol 1974 - Universitetet i Oslo

Singh, Sangeeta - Markedsføring, Internasjonalisering
Ph D 1997 - Kent State University, Ohio, USA
MBA - Kent State University Ohio, USA
MBA - University og Allahabad, India
BS - University of Allahabad, India

Skjerstad, Tronn Å. (II)
Dr ing 1994 - Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Siviløkonom 1991 - Norges Handelshøyskole

Smith, David C. (permisjon) - Finansiell økonomi
Ph D 1993 - Indiana University, USA
B S 1988 - University of Delaware, USA

Sogner, Knut - Økonomisk historie
Dr philos 1996 - Universitetet i Oslo
Cand philol 1989 - Universitetet i Oslo

Solberg, Carl Arthur – Markedsføring, Internasjonalisering
Ph D 1994 - University of Strathclyde, Skottland
Licencié ès sciences économiques 1969 - L'Université de Neuchâtel, Sveits

Stranden, Eldrid Aashaug - Finansiell økonomi/Bankøkonomi
Høyere avdelings eksamen 1972 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1971 - Norges Handelshøyskole

Sundquist, Åsebrit - Interkulturell kommunikasjon, engelsk
Dr philos 1984 - Universitetet i Oslo
Cand philol 1976 - Universitetet i Oslo

Tellefsen, Brynjulf - Markedsorientert ledelse
Ph D 1977 - Columbia University, USA
M Phil 1974 - Columbia University, USA
B.A 1969 - Manchester University, England

Thjømøe, Hans Mathias - Markedsføring
Ph D 1996 - Handelshøjskolen i København, Danmark
Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1995 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1967 - Handelshøjskolen i Århus, Danmark

Trapani, Teresa (80% permisjon) - Regnskap/Revisjon
Ph D 1990 - University of Kansas, USA
M S 1981 - University of Kansas, USA
B S 1978 - University of Colorado, USA

Trondsen, Tor Jarl - Næringsutvikling
Ph D 1993 - University of Bradford, USA
M Phil 1990 - University of Bradford, USA
Siviløkonom 1961 - University of California, USA

Traavik, Laura E. Mercer – Interkulturell kommunikasjon
Dr oecon 1997 – Norges Handelshøyskole
MIB 1991 – University of British Columbia, Canada

Vale, Bent (II) - Samfunnsøkonomi
Dr polit 1992 - Universitetet i Oslo
Cand oecon 1982 - Universitetet i Oslo

Virum, Helge - Logistikk
Sivilingeniør 1963 - Heriot-Watt University, Edinburgh, Skottland

Welle-Strand, Anne
Ph D 1996 – Stockholms Universitet, Sverige
Cand polit 1993 – Universitetet i Oslo

Wiig, Roberta - Interkulturell kommunikasjon, Bedriftskommunikasjon
Ph D 1985 - University of Washington, USA
M.A 1971 - University of Washington, USA
B A 1965 - Grinnell College, USA

Ødegaard, Bernt A. - Finansiell økonomi
Ph D 1992 - Carnegie Mellon University, USA
M Sc 1989 - Carnegie Mellon University, USA
Høyere avdelings eksamen 1987 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1985 - Norges Handelshøyskole

Aarseth, Magne Vollan
Cand real 1982 – Universitetet i Oslo

AMANUENSER

Berg, Morten Emil - Ledelse
Cand mag 1978 - Universitetet i Oslo
Diplomeksamen 1971 - FM, Oslo
Siviløkonom 1969 - Handelshøyskolen BI

Blindheim, Trond - Reklame, forbrukeratferd, markedsføring og markedskommunikasjon
Cand sociol 1984 - Universitetet i Oslo
Diplom markedskommunikasjon 1989 – DIFM, Danmark

Brookes, David Edward - Administrasjonsfag/ Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1992 - Norges Handelshøyskole
MSc - Clinical Pharmacology 1978 - University of Oslo
Senior Course Diploma in Pharmacology 1962 - Leicester School of Pharmacy, England
2nd MB, Ch B 1958 - University of Sheffield, England

Brønn, Peggy Simcic - Markedsføring
MBA 1982 - Georgia State University, USA
B.A 1977 - University of Georgia, USA

Foss, Tron - Metode
Cand real 1970 - Universitetet i Oslo

Gaspard, Georges D. - Interkulturell kommunikasjon, fransk
Cand philol 1973 - Universitetet i Oslo

Haug, Magne - Informasjon og samfunnskontakt
Cand philol 1975 - Universitetet i Oslo

Kunøe, Gorm - Markedsføring
M Sc 1976 - Handelshøjskolen i København, Danmark

Lippe, Berit von der - Massekommunikasjon
Cand philol 1974 - Universitetet i Oslo

Lyngnes, Sølvi - Reiselivs- og kulturfag
Cand philol (Historie) 1980 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Olsen, Per I. - Energiledelse
M Sc 1994 Handelshøyskolen BI
Siviløkonom 1992 - Handelshøyskolen BI

Sannes, Ragnvald - Informasjonsledelse
Ekonomie licentiat 1992 - Handelshogskolan i Stockholm, Sverige
Siviløkonom 1986 - Handelshøyskolen BI

Schanke, Egil - Interkulturell kommunikasjon, tysk
Cand philol 1967 - Universitetet i Oslo

Synnestvedt, Terje - Samfunnsøkonomi
Cand oecon 1991 - Universitetet i Oslo

Syring, Ingvil - Interkulturell kommunikasjon, engelsk
Pedagogisk rådgivereksamen 1987 – Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet
Cand philol 1972 - Universitetet i Oslo

Sørensen, Tom - Økonomifag
Siviløkonom 1975 - Handelshøyskolen BI

Tangen, Dag (permisjon) - Marked og samfunn
Cand polit 1974 - Universitetet i Oslo

Aakre, Pål - Metode
Bedriftsøkonomisk kandidat 1965 - Handelshøyskolen BI

Aarønæs, Lasse - Markedsføring
Siviløkonom 1977 - Universitat Mannheim, Tyskland
Cand merc 1987 - Høyskolen i Buskerud- Ringerike

STUDIEREKTORER

Abrahamsen, Anne Foss (II) - Prosjektledelse
MBA 1986 - University of Georgia, USA
BBA 1985 - University of Georgia, USA

Andersen, Niels Jørgen - Næringsutvikling
Sivilingeniør 1962 - Danmarks Tekniske Højskole, Danmark

Bø, Eirill - Logistikk
Siviløkonom 1987 - Handelshøyskolen BI

Carlsson, Ricci (II) – Offentlig ledelse

Christensen, Bo Hjort - Informasjonsledelse
Bedriftsøkonom 1977 - Handelshøyskolen BI
Sivilingeniør 1974 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Cleaverley, Peter - Interkulturell kommunikasjon - engelsk
Cand Philol, 1993 - Universitetet i Oslo

Dahlberg, Bjørn Erik (II) - Etikk og ledelse
Cand med 1974 - Universitetet i Wien, Østerrike

Eriksen, Bjørn - Forretningsjus
Cand jur 1977 - Universitetet i Oslo

Esnault Michel Hamond (II) - Prosjektledelse
Sivilingeniør 1979 – Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet

Evensmo, Jan - Metode
Førsteamanuensis 1982- Handelshøyskolen BI
Siviløkonom 1978 - Handelshøyskolen BI
Cand real 1965 - Universitetet i Oslo

Framnes, Runar – Markedsføring, Internasjonalisering
Siviløkonom 1971 - Norges Handelshøyskole

Granquist, Tom Eilert (II) – Logistikk, Transport
M Sc Transportplanlegging 1979 – University of Surrey, England

Gulden, Bror Petter - Regnskap/Revisjon
Statsautorisert revisor 1978
Høyere revisorstudium 1977 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1974 - Norges Handelshøyskole

Husebye, Jan Helge -. Næringsutvikling
MBA 1988 – Henley Management College, Brunel University, England
Cand real 1959 – Universitetet Bergen

Hveem, Dag Jørgen - Bankfag
Cand. jur 1995 - Universitetet i Oslo
Diplomøkonom Bankfag 1990 - Bankakademiet/BI Høyskolene

Jepsen, Brian (II) - Ledelse
MBA 1991 - Henley the Management College, England
Cand scient 1981 - Aarhus Universitet, Danmark

Johnsen, Arne Stokke - Markedsføring
Siviløkonom 1959 - Handelshøjskolen i København, Danmark

Kamfjord, Georg - Reiseliv
Mag art 1977 - Universitetet i Troms
Siviløkonom 1972 - Handelshøyskolen BI

Kildal, Tor S. - Revisjon
Statsautorisert revisor 1990
Registrert revisor 1986
Siviløkonom 1968 - Hochschule St Gallen, Sveits

Kilde, Halvard S. (II) – prosjektledelse
Sivilingeniør 1992 – NTNU, Trondheim

Kjærstad, Trond (II) - Ledelse/Organisasjonspsykologi
Cand psychol 1988 - Universitetet i Oslo

Kopp, Hermann – Markedsføring, Internasjonalisering
Pedagogisk seminar 1968 - Universitetet i Oslo
MBA 1961 - Harvard University, Graduate School of Business Administration, USA
A.B i statsvitenskap 1957 - Harvard College, USA

Langfeldt, Sverre Faafeng - Forretningsjus
Cand jur 1974 - Universitetet i Oslo

Løken, Svein A. - IT-revisjon
Siviløkonom 1970 - Norges Handelshøyskole

Naug, Trygve - Regnskap
Exam oecon 1965 - Universitetet i Oslo
Bedriftsøkonomisk kandidat 1961 - Handelshøyskolen BI

Omtvedt, Petter
Cand philos 1961 – Universitetet i Oslo

Onarheim, Leif Frode (II) – Ledelse
Siviløkonom 1960 – Norge handelshøyskole

Qvigstad, Jan Fredrik (II) - Samfunnsøkonomi
Cand Oecon 1975 - Universitetet i Oslo

Rydland, Odd (II) - Informasjonsledelse

Sandvold, Øyvind (II) - Prosjektledelse
Siviløkonom 1986 - Handelshøyskolen BI

Schwencke, Hans Robert - Regnskap
Cand jur 1992 - Universitetet i Oslo
Statsautorisert revisor 1980
Høyere revisoreksamen 1979 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1977 - Norges Handelshøyskole

Selfors, Stein Erik
Siviløkonom 1972 – Handelshøyskolen BI

Sending, Aage - Økonomistyring
Siviløkonom 1968 - Norges Handelshøyskole

Standal, Elbjørg Gui – Næringsutvikling
Siviløkonom 1985 – Handelshøyskolen BI

Svindland, Eirik (II) - Energiøkonomi
Økonomi, statsvitenskap, jus, 1968 - Saar Universitat, Tyskland

Sæther, Øyvind (II) - Offentlig ledelse
Cand polit 1972 - Universitetet i Bergen

Thompson, Geir (II) - Ledelse
Cand polit 1986 - Universitetet i Oslo

Ytterhus, Bjarne E. - Samfunnsøkonomi
Cand oecon 1969 - Universitetet i Oslo

FORSKERE

Byrkjeflot, Haldor
Doktorgradsstudent Universitetet i Bergen/University of California, Berkeley, USA
Hovedfag administrasjon og organisasjonsvitenskap 1988 – Universitetet i Bergen

Carlsen, Arne J – Beslutningsanalyse
Sivilingeniør 1969 – Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Christensen, Sverre A. - Økonomisk historie
Cand philol 1997 - Universitetet i Oslo

Ecklund, Gunhild Johnson
Cand philol 1994 – Universitetet i Oslo

Espeli, Harald - Økonomisk historie
Dr agric 1991 - Norges Landbrukshøgskole
Cand philol 1983 - Universitetet i Oslo

Flagestad, Arvid - Konkurransestrategi i reiselivet
Siviløkonom 1962 - Handelshøjskolen i København, Danmark

Grytten , Jostein – Offentlige styringssystemer

Hansen, Svein Olav - Økonomisk historie
Cand philol 1990 - Universitetet i Oslo
Cand mag 1987 - Universitetet i Oslo

Kili, Terje - Økonomisk historie
Cand philol 1993 - Universitetet i Oslo
Exam econ 1989 - Universitetet i Oslo

Lunnan, Randi - Strategy
Høyere avdelings eksamen 1992 – Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1988 - Norges Handelshøyskole

Rinde, Harald - Økonomisk historie
Cand philol 1992 - Universitetet i Oslo

Thue, Lars - Økonomisk historie
Førsteamanuensis II 1991 - Handelshøyskolen BI
Cand philol 1977 - Universitetet i Oslo

STIPENDIATER

Bjercke, Gay - Strategi
MBA 1974 - Washington State University, USA
B.A. in Business Administration 1972 - Washington State University, USA

Bjønnes, Geir Høidal - Samfunnsøkonomi
Høyere avdelings eksamen 1994 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1992 - Handelshøyskolen BI
Økonomisk-administrativ kandidat 1990 - Østfold Distriktshøgskole

Cincera, Patrizia – Euromanagement
MSc Political Science and European Studies 1996 - –Université Libre de Bruxelles, Belgia
BA Journalism 1994 - Université Libre de Bruxelles, Belgia

Dai, Qinglei
MSc Financial Economics 1998 – Handelshøyskolen BI

Djupvik, Olav A. - Markedsføring
Siviløkonom 1993 - Handelshøyskolen BI

Eikeland, Per Ove
Cand polit Sosialøkonomi 1991 – Universitetet i Oslo

Elter, Frank – strategi
MIM 1991- American Graduate School of International Management, USA

Engdahl, Maria Elisabeth - Informasjonsledelse
Forsker-student Centrum for biblioteks- och informasjonsvetenskap, Goteborgs Universitet, Sverige
Fil Cand 1992 - Goteborgs Universitet, Sverige

Fearnley, Tom – finansiell økonomi
Dr.gradsstudent GIIS - Geneve
Diplôme d'Etudes Superieures (DES) 1997 - Universitetet i Geneve, Sveits
M Sc 1987 - Universitetet i Oslo
Dr scient 1986 - Universitetet i Oslo

Flagstad, Anne W. - Offentlig ledelse
Cand sociol 1996 - Universitetet i Oslo

Fosstenløkken, Siw Marita – Strategi
Cand paed 1998 – Universitetet i Oslo

Gaustad, Terje
MA 1996 – University of Southern California, USA

Hansen, Håvard – Markedsføring
Hovedfagskandidat 1999 – Høgskolen i Buskerud
Sivilmarkedsfører 1997 - Norges Markedshøyskole

Henden, Gisle
Cand philos 1998 – Universitetet i Oslo
MA 1994 – Universitetet i Roskilde

Hærem, Thorvald - Informasjonsledelse
M Sc 1993 - Handelshøyskolen BI
Handeløkonom1992 - Handelshøyskolen BI

Jørgensen, Kjell - Metode
Master of Philosophy, Monetary Economics 1995 - University of Glasgow, Skottland

Kamfjord, Svein – Politisk økonomi
M Sc 1995 – Handelshøyskolen BI

Krumsvik, Arne Håskjold
Master of management 1995 – Handelshøyskolen BI

Kvålshaugen, Ragnhild - Strategi
M Sc 1994 - Handelshøyskolen BI
Høyskolekandidat 1992 - Handelshøyskolen BI
Cand mag 1987 - Universitetet i Oslo

Larsen, Eirinn – Økonomisk historie
Cand philol 1996 – Universitetet i Bergen

Lervik, Line - Markedsføring
M Sc 1995 - Høgskolen i Stavanger, avd Norsk Hotellhøgskole

Jiang, Lin
M Sc 1988 – Beijing Municipal Research Institute of Environmental Protection, Kina

Lindestad, Liv Bodil - Markedsføring
MBA 1994 - University of South Carolina, USA
Siviløkonom 1993 - Norges Handelshøyskole

Ludvigsen, Stine – Offentlig ledelse
Siviløkonom 1997 – Handelshøyskolen BI

Lund, Erik - Ledelse og effektivitet
Siviløkonom 1996 - Handelshøyskolen BI

Marstein, Egil
MBA 1973 – University of Denver, USA
MA 1972 – University of Northern Colorado, USA

McHenry, Joyce E.H. - Informasjonsledelse
Doctoraal Bedrijfskunde (Master) 1987 - Rotterdam School of Management, Erasmus University, Nederland
Kandidaat Andragogy og Kandidaat Pedagogy 1983 - Royal University Leiden, Nederland

Li, Ming
M Sc 1990 – Industrial Enterprise Engineering, Beijing Institute of Technology, Kina

Monsen, Catherine Børve - Offentlig ledelse
M Sc 1997 - Handelshøyskolen BI
Siviløkonom 1995 - Handelshøyskolen BI

Nyborg, Grethe Lande - Næringsutvikling
Cand philol 1992 – Universitetet i Oslo

Røkaas, Felicia A. - Interkulturell kommunikasjon, engelsk
Cand philol 1993 - Universitetet i Oslo

Røste, Ole Bjørn
Cand polit 1995 – Universitetet i Oslo
Siviløkonom 1986 – Norges Handelshøyskole

Sallis, James E.
Sivilmarkedsfører 1997 - Norges Markedshøyskole
Diplomøkonom 1997 - Handelshøyskolen BI

Sheehan, Norman Thomas - strategi
MBA 1994 - Handelshøyskolen BI
C M.A. 1988 - The Society of Management Accountants of Alberta, Canada
B Comm 1985 - University of Alberta, Canada

Silkoset, Ragnhild
Hovedfagskandidat 1999 – Høgskolen i Buskerud

Sjøvaag, Marit - Euromanagement
M Sc Euromanagement 1995 - Handelshøyskolen BI
Cand mag 1992 - Universitetet i Oslo

Skeie, Jon - Økonomisk historie
Cand philol 1992 - Universitetet i Oslo

Solberg, Anne Grethe
Cand sociol 1993 – Universitetet i Oslo

Solli-Sæther, Hans A. – Business and IT Strategies
Cand scient 1994, Universitetet i Oslo
Bedriftsøkonom 1993, Handelshøyskolen BI

Solum, Nils Henrik
MA ESST 1995 – Universitetet i Oslo og University of the Basque Country, Bilbao, Spania
Cand mag 1993 - Universitetet i Oslo og NTNU, Trondheim

Strønen, Fred - Strategi
M Sc 1994 - Handelshøyskolen BI

Tomassen Sverre - Prosjektadministrasjon/ Markedsføring
M Sc 1996 - Handelshøyskolen BI
Diplomøkonom 1991 - BI Høyskolene
Barnevernspedagog 1982 - Norges Kommunal- og Sosialhøgskole

Ulvnes, Arne Morten - Markedsføring
Cand merc 1996 - Høgskolen i Buskerud
Diplomøkonom 1991 - Handelshøyskolen BI

Vestøl, Jon Åge – Miljøøkonomi
Cand agric 1982 Norges Landbrukshøgskole

Våland, Terje
Siviløkonom 1985 – Handelshøyskolen BI

Wathne, Kenneth - Markedsføring
M Sc 1994 - Handelshøyskolen BI
Diplomøkonom 1992 - BI Høyskolene

Yao, Xiaoling
Cand polit 1996 – Universitetet i Oslo

FØRSTELEKTOR

kaldehaug, Espen Roy – Økonomistyring
Sivilingeniør 1983 - Universitetet i Linkøping, Sverige
DH-kandidat 1981 - Agder Distriktshøgskole

HØYSKOLELEKTORER

Ander-Trønsdal, Kerstin - Markedsføring/økonomistyring
Siviløkonom 1969 - Handelshogskolan i Stockholm, Sverige

Backer, Lars Georg (II) - Bedriftsøkonomi
Siviløkonom 1985 - Handelshøyskolen BI

Bjartveit, Steinar (II) - Ledelse/Organisasjonspsykologi
Cand psychol 1988 - Universitetet i Oslo

Blattner, Emanuel - Økonomi
Siviløkonom 1981 - Universitetet i Fribourg, Sveits

Borge-Andersen, Carl (II) - Markedsføring
Cand merc 1981 - Høyskolen i Buskerud- Ringerike
Siviløkonom 1972 - Handelshøyskolen BI

Bugge, Bjørn - Markedsføring
Siviløkonom 1967 - Norges Handelshøyskole

Cooper, Charles J. - Interkulturell kommunikasjon - engelsk
Cand philol 1979 - Universitetet i Oslo
B A 1969 - International Studies, Occidental College, USA

Falck, Elisabeth - Samfunnsøkonomi/ Markedsanalyse/Samfunnsvitenskapelig metode (permisjon)
MBA 1980 - University of Denver, USA
B S B.A 1979 - University of Denver, USA

Goksør, Gro - Markedsføring og kommunikasjon
Cand polit 1992 - Universitetet i Oslo
Diplom markedskommunikasjon 1981 – DIFM, Danmark
Diplomøkonom 1969 - Handelshøyskolen BI

Gran, Haakon Herman - Administrative fag
Cand merc 1972 - Handelshøjskolen i København, Danmark

Grastveit, Irene - Organisasjonsteori, Ledelse
Cand merc 1994 - Høyskolen i Buskerud - Ringerike

Grenness, Tor - Ledelse
Cand polit 1971 - Universitetet i Oslo

Hansen, Robert G. - Samfunnsøkonomi
Cand oecon 1995 - Universitetet i Oslo

Hansen, Rune J. - Bedriftsøkonomi
Cand merc 1979 - Høyskolen i Buskerud - Ringerike
Siviløkonom 1976 - Handelshøyskolen BI

Hanssen, Per Gunnar (II) - Samfunnsøkonomi
Cand oecon 1978 - Universitetet i Oslo

Høyvarde, Hans Kr. (II) - Regnskap
Statsautorisert revisor 1995
Registrert revisor 1983 - Handelshøyskolen BI

Innselset, Olav (II) - Bedriftsøkonomi
Siviløkonom 1994 - Norges Handelshøyskole
Handelslærereksamen 1996 - Norge Handelshøyskole

Jacobsen, Per - Bedriftsøkonomi
MBA 1986 - University of Wisconsin, USA
Siviløkonom 1985 - Handelshøyskolen BI

Jakobsen, Cathrine Filstad - Forbrukeratferd
Master in Management 1998 – Handelshøyskolen BI
Diplom Markedsøkonom (BM) – Norges Markedshøyskole

Knudsen, Morten William (II) - Markedsføring

Knutsen, Geir - Markedsføring
Siviløkonom 1993 - Agder Distriktshøgskole

Kolderup, Erik (II) - Informasjonsledelse
Cand merc 1981 - Høyskolen i Buskerud - Ringerike
Diplomøkonom 1973 - Handelshøyskolen BI

Lahnstein, Geir - Helseledelse
Diplomøkonom 1969 - Handelshøyskolen BI

Landmark, Birger (II) - Markedsføring
Siviløkonom 1984 – Koln/Kiel/Bremen, Tyskland
Diplomeksportøkonom 1981 – Norges Markedshøyskole

Larsen, Silje - Interkulturell kommunikasjon, Engelsk
Cand philol 1994 - Universitetet i Bergen

Lauritzen, Pål - Metode
Cand scient 1983 - Universitetet i Oslo

Lavik, Stein - Organisasjon og ledelse
Siviløkonom 1976 - Norges Handelshøyskole

Lie, Sverre - Interkulturell kommunikasjon, engelsk
Cand philol 1977 - Universitetet i Bergen

Lilleberg, Olav - Samfunnsøkonomi
Cand oecon 1979 - Universitetet i Oslo

Lund, Svein - Informatikk
Sivilingeniør 1974 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Lunnan, Erling (II) - Metode
Cand real 1978 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet

Martin, Christian Roger (II) - logistikk/Supply Chain Management
Fransk hovedfag 1974 – Universitetet i Oslo
Mâitrise de Philosophie 1973 – Université de Paris-Sorbonne, Frankrike
Licence ès Sciences Sociales 1969 – Institut des Etudes Sociales – Paris, Frankrike

Messel, Bente - Interkulturell kommunikasjon, spansk
Cand philol 1984 - Universitetet i Oslo

Nedland, Tore
Siviløkonom 1993 – Friedrich-Alexander- Universitat Erlangen, Nurnberg, Tyskland

Nilsen, Svein - Interkulturell kommunikasjon, tysk
Cand philol 1973 - Universitetet i Oslo

Nordblom, Egil (II) – Markedsføring
Studier i markedsføring

Olesen, Johnny - Offentlig økonomi, Bedriftsøkonomi
Høyere avdelings eksamen 1993 - Norge Handelshøyskole
Siviløkonom 1991 - Norge Handelshøyskole

Ombustvedt Ulf Chr.
M B.A. (Siviløkonom) 1979 – University of Wisconsin, USA

Ramberg, Bengt (II) - Internasjonal markedsføring
MBA 1975 - University of Wisconsin, USA
Siviløkonom 1974 - Handelshøyskolen BI

Røsjorde, Terje (II) - Samfunnsøkonomi

Skare, Randi – Markedsføring
MBA 1986 – European University, Brussel, Belgia
B B.A 1983 - Grove City College, Pennsylvania, USA

Skjold-Larsen, Kristin
MBA 1988 - Monterey Institute for International Studies, California, USA

Stephansen, Beverly Arnold - Kommunikasjon
M Sc 1985 - Boston University
B B A. 1983 - Grove City College, Pennsylvania

Stiklestad, Trond - Markedsføring
Cand Polit 1997 - Norge teknisk-naturvitenskapelige universitet
Siviløkonom 1990 - Høgskolan i Vaxjo, Sverige

Strand, Rolf Gunnar - Økonomi
Cand polit 1985 - Universitetet i Oslo
Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1974 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1970 - Norges Handelshøyskole

Tangenes, Tor – Finansiell økonomi
HAE 1996 – Norges Handelshøyskole
MBA 1985 – Arizona State University, USA
Handelsøkonom 1981 – Oslo Handelshøyskole

Tollefsen, Tor A - Bedriftsøkonomi
Siviløkonom 1972 - Norges Handelshøyskole

Tveit, Anders - Samfunnsøkonomi
Cand oecon 1989 - Universitetet i Oslo

ANDRE FAGLIGE MEDARBEIDERE

Prosjektredaktør
Abrahamsen, Audun – Senter for Medieforskning
Siviløkonomstudent – Handelshøyskolen BI

Prosjektmedarbeider
Andredaki, Maria
Degr en Etudes Europeennes 1998 – Institute d'Etudes Europeennes, Brussel, Belgia
University Degree in English Language and Litterature 1995 – Aristotle University og Thessaloniki, Hellas

Prosjektkoordinator
Petter Arnestad – Bærekraftig ledelse
Siviløkonom 1996 - Handelshøyskolen BI

Vitenskapelig assistent
Aslesen, Sigmund - næringsutvikling
M.A 1995 - Universitetet i Oslo

Prosjektleder NiM
Brechan, Inge
Siviløkonom 1993 - Handelshøyskolen BI

Forskningsassistent
Chamrernust, Alice
BA 1997 – Chulalongkorn University, Thailand

Undervisningskonsulent - Shippingledelse
Engelstad, Even
Cand oecon 1952 – Universitetet i Oslo

Assisterende prosjektleder - Senter for Medieforskning
Frisholm, Gustav
Siviløkonomstudent - Handelshøyskolen BI

Prosjektmedarbeider
Handeland, Joar
Siviløkonom 1996 – Handelshøyskolen BI

Prosjektassistent
Henriksen, Jan Terje

Prosjektassistent
Holst, Lars Kristian
Siviløkonomstudent - Handelshøyskolen BI

Prosjektmedarbeider – Senter for Medieforskning
Høegh-Omdal, Kristine
Siviløkonomstudent – Handelshøyskolen BI

Nasjonalt kursansvarlig
Høiland, Hildur (II) - Eiendomsmegling
Statsautorisert eiendomsmegler 1980
Øk adm -kandidat 1976 - Økonomisk College Oslo

Prosjektassistent
Jakobsen, Marianne – Senter for Medieforskning
Siviløkonomstudent – Handelshøyskolen BI

Vitenskapelig assistent
Koefoed, Anne Louise
M Sc 1997 – Handelshøyskolen BI

Vitenskapelig assistant
Kofiloto, Devine
M Sc Energy Management 1997 – Handelshøyskolen BI

Vitenskapelig assistent
Kolbjørnsrud, Vegard
M Sc -student (1999) – Handelshøyskolen BI
Siviløkonom 1998 – Handelshøyskolen BI

Prosjektleder
Lerang, Ingve
Siviløkonom, 1998 - Handelshøyskolen BI

Prosjektkoordinator
Lillehagen, Hans Christian

Prosjektleder NiM
Lorentzen, Bengt G - Markedsføring
Siviløkonom 1993 - Handelshøyskolen BI

Prosjektleder
Lunde T K
Ph D 1987 – Stanford University, USA
Mag art 1981 – Universitetet i Oslo

Prosjektleder NiM
Løland, Tor Morten - Markedsføring
Siviløkonom 1993 – Handelshøyskolen BI

Prosjektassistent
Michola, Augusto

Vitenskapelig assistent
Naidoo, Andrew – Senter for Medieforskning
Master of Public Administration (MPA) 1995 – University of Liverpool, England
BA (Social Policy) with Honors 1994 – University of Hull , England

Høyskoleforeleser
Nikolaisen, Per - Metode
Faglærerkompetanse i matematikk
Pedagogisk eksamen 1976 - Statens lærerkurs

Matematikkstudier - Universitetet i Oslo

Pettersen, Jostein
Student, siviløkonomstudiet Handelshøyskolen BI

Prosjektsjef
Pettersen, Odd - Markedsføring
Godkjent siviløkonom 1967
Fil kand 1966 - Lunds Universitet, Sverige

Forskningsassistent
Sasson, Amir
M Sc -student (1999) – Handelshøyskolen BI
BA(Law)

Prosjektleder
Saxegaard, Erlend – Senter for Medieforskning
Siviløkonomstudent – Handelshøyskolen BI

Vitenskapelig assistent
Schjerven, Cecilie
Doktorgradsstudent Lunds Universitet – Lunds Tekniska Hogskola
Forskerutdanning 1997 – Arkitekthøyskolen, Oslo
Cand mag 1996 – Universitetet i Oslo

Project Manager
Shan, Xiao-Dong

Prosjektmedarbeider
Skau, Irene
Cand polit 1989 - Universitetet i Oslo

Prosjektmedarbeider
Skjaker, Ole Christian

Prosjektmedarbeider
Sobhanalayam, Salhyanarayanan
MBA 1998 – Handelshøyskolen BI
M Sc 1997 – Handelshøyskolen BI

Projektleder NiM
Strand, Birthe - Markedsføring
M Sc 1996 – Handelshøyskolen BI
Diplomøkonom 1993 – Handelshøyskolen

Prosjektmedarbeider
Thune, Thomas Barrie
Siviløkonomstudent – Handelshøyskolen BI

Prosjektassistent
Tveøy, Anne Caroline

Prosjektassistent
Valvik, Sveinung
Siviløkonomstudent – Handelshøyskolen BI

Prosjektmedarbeider
Vartdal , Tor Erik
Siviløkonom 1998 – Handelshøyskolen BI

Instituttadministrasjon

Institutt 1, Finansiell økonomi
Instituttleder Pål Korsvold (til 1 9 99)
tlf 67 55 71 01
e-mail Pal Korsvold@bi no
Instituttleder Dag Michalsen (fra 1 9 99)
Tlf 67 55 7102
e-mail dag michalsen@bi no
Administrasjonsleder Kari S Andreassen
tlf 67 55 71 00
e-mail· Kari.Andreassen@bi no

Institutt 7, Innovasjon og økonomisk organisering
Instituttleder Rolv P. Amdam
tlf 67 55 72 25
e-mail Rolv P.Amdam@bi no
Administrasjonsleder Birgitte Løland
tlf 67 55 72 33
e-mail Birgitte Loland@bi no
Administrasjonskonsulent Gro Simonsen
tlf 67 55 72 27
e-mail Gro Simonsen@bi no

Institutt 9, Interkulturell kommunikasjon og språk
Instituttleder Maria I -Wikberg
tlf 67 55 72 94
e-mail Maria Isaksson-Wikberg@bi no
Administrasjonsleder Ellen Kåvin
tlf 67 55 73 00
e-mail Ellen Kavin@bi no

Institutt 4, Kompetanseledelse
Instituttleder Johan Olaisen
tlf 22 98 51 65
e-mail Johan Olaisen@bi no
Administrasjonskonsulent Unni Merle
tlf 22 98 51 03
e-mail Unni Merle@bi no

Institutt 12, Logistikk og markedsføring
Instituttleder Marianne Jahre (permisjon)
tlf 67 55 73
e-mail Marianne Jahre@bi no
Fung Professor Dag Bjørnland
tlf 67 55 73 56 e-mail Dag Bjornland@bi no
Administrasjonsleder Helle R Simensen
tlf 67 55 73 54
e-mail Helle Simensen@bi no
Administrasjonskonsulent Reidunn Fougli
tlf 67 55 73 55
e-mail Reidunn Fougli@bi no

Institutt 10, Markedskommunikasjon
Instituttleder Elisabeth Falck (permisjon)
tlf 22 98 50 82
e-mail Elisabeth Falck@bi no
Fung Førsteamanuensis Rune Bjerke
tlf 22 98 51 48 e-mail Rune Bjerke@bi no
Administrasjonskonsulent Lillian Engebråten
tlf 22 98 51 04
e-mail Lillian Engebraten@bi no

Institutt 11, Markedsorientert ledelse
Instituttleder Inge Jan Henjesand
tlf 67 55 73 24
e-mail Inge J Henjesand@bi no
Administrasjonskonsulent Ingvild Kobberstad
tlf 67 55 73 30
e-mail Ingvild Kobberstad@bi no

Institutt 6, Offentlige styringsformer
Instituttleder Johan From
tlf 67 55 71 97
e-mail· Johan From@bi no
Administrasjonskonsulent Ellen A Jacobsen
tlf 67 55 72 00
e-mail Ellen.A.Jacobsen@bi no
Administrasjonskonsulent Grethe Haug
tlf 67 55 71 99
e-mail. Grethe Haug@bi no

Institutt 2, Regnskap, revisjon og jus
Instituttleder Bror P Gulden
tlf 67 55 71 31
e-mail Bror P Gulden@bi no
Administrasjonskonsulent Anne-Karine S Fodnæss
tlf 67 55 71 20
e-mail Anne-Karine Fodnass@bi no
Institutt 3, Samfunnsøkonomi
Instituttleder Ingunn Myrtveit
tlf 67 55 73 83
e-mail Ingunn Myrtveit@bi no
Administrasjonskonsulent Siv Bjercke
tlf 67 55 73 84
e-mail Siv Bjercke@bi no

Institutt 8, Strategi
Instituttleder Øystein Fjeldstad
tlf 67 55 72 64
e-mail Oystein Fjeldstad@bi no
Administrasjonskonsulent Eli Steller
tlf 67 55 72 65
e-mail Eli Steller@bi no
Administrasjonskonsulent Rita Arnesen
tlf 67 55 72 66
e-mail Rita.Arnesen@bi no

Institutt 5, Teknologiledelse
Instituttleder Erling S Andersen
tlf 67 55 71 72
e-mail Erling S.Andersen@bi no
Administrasjonskonsulent Ruth H Nesset
tlf 67 55 71 71
e-mail Ruth H Nesset@bi no

Oversikt over Handelshøyskolen BIs vitenskapelige personale er godkjent og utgitt av BIs personalavdeling pr 01 07 99

Kapittel 7

Kursindeks sortert på stigende nummer

Siviløkonomstudiet 1. avdeling

GRA 5905 Kultur- og språkkurs i utlandet: Tyskland 45
GRA 5906 Kultur- og språkkurs i utlandet: Frankrike 46
SIV 1001 Matematikk 1 13
SIV 1002 Matematikk 2 25
SIV 1003 Matematikk 3 35
SIV 1101 Statistikk 1 49
SIV 1102 Statistikk 2 63
SIV 1103 Statistikk 3 75
SIV 1201 Metode 1 84
SIV 1202 Metode 2 93
SIV 2101 Foretaksøkonomi 1 95
SIV 2102 Foretaksøkonomi 2 102
SIV 2301 Finans 1 85
SIV 2302 Finans 2 96
SIV 2400 Årsregnskap 1 14
SIV 2510 Driftsregnskap og budsjettering 1 51
SIV 2520 Driftsregnskap og budsjettering 2 64
SIV 2700 Innføring i bedriftsøkonomi 26
SIV 2800 Årsregnskap 2 36
SIV 3000 Makroøkonomi 1 22
SIV 3100 Mikroøkonomi 1 38
SIV 3200 Makroøkonomi 2 77
SIV 3300 Offentlig økonomi 103
SIV 3400 Mikroøkonomi 2 86
SIV 4001 Næringslivsjus 1 16
SIV 4002 Næringslivsjus 2 27
SIV 4110 Skatteøkonomi 52
SIV 5701 Intercultural Communication: English 1 17
SIV 5702 Intercultural Communication: English 2 28
SIV 5703 Intercultural Communication: English 3 39
SIV 5720 Intercultural Communication: English 4 53
SIV 5721 - 5722 - 5723 - 5724 - 5725 Intercultural Communication: English 65
SIV 5801 Interkulturell kommunikasjon: Tysk 1 18
SIV 5802 Interkulturell kommunikasjon: Tysk 2 30
SIV 5803 Interkulturell kommunikasjon: Tysk 3 40
SIV 5804 Interkulturell kommunikasjon: Tysk 4 55
SIV 5805 Interkulturell kommunikasjon: Tysk 5 67
SIV 5901 Interkulturell kommunikasjon: Fransk I 20
SIV 5902 Interkulturell kommunikasjon: Fransk 2 31
SIV 5903 Interkulturell kommunikasjon: Fransk 3 42

SIV 5904 Interkulturell kommunikasjon: Fransk 4 57
SIV 5905 Interkulturell kommunikasjon: Fransk 5 69
SIV 5991 Bedrift og samfunn i historisk perspektiv 21
SIV 6011 Informasjonsledelse 1 58
SIV 6012 Informasjonsledelse 2 70
SIV 6013 Informasjonsledelse 3 78
SIV 6201 Strategi 1 87
SIV 6301 Strategi 2 97
SIV 6401 Strategi 3 104
SIV 7001 Organisasjon og ledelse 43
SIV 7101 Organisasjonspsykologi 32
SIV 7201 Markedsføringsledelse 1 72
SIV 7202 Markedsføringsledelse 2 80
SIV 7300 Internasjonal markedsføring 88
SIV 7401 Logistikk 60
SIV 7501 Organisasjonsdesign 90
SIV 7601 Offentlige rammebetingelser 99

Siviløkonomstudiet 2. avdeling

GRA 1101 Asset Pricing 133
GRA 1102 Corporate Finance 138
GRA 1103 Cases in Corporate Finance 140
GRA 1131 Financial Statement Analysis 134
GRA 1132 Investments 135
GRA 1133 Risk Management 139
GRA 1134 Multinational Financial Management 136
GRA 1136 Empirical Methods in Finance 137
GRA 1302 Makro for åpne økonomier 221
GRA 1304 Anvendt markedsteori 216
GRA 1305 Næringsstruktur og spillteori 217
GRA 1330 Anvendt makroøkokonomi 218
GRA 1333 Penger og valuta 224
GRA 1334 Internasjonal økonomi 226
GRA 1336 Miljøøkonomi 220
GRA 1337 Bankøkonomi 227
GRA 1340 Økonomisk teori for organisasjon og ledelse 222
GRA 1342 Auksjonsteori 223
GRA 1501 Selskapsplanlegging og selskapsbeskatning 199
GRA 1502 Accounting Theory 197
GRA 1530 Avgiftsrett og eiendomsskatt 203
GRA 1531 Videregåendenæringsbeskatning, omorganisering og generasjonsskifte 204
GRA 1532 Internasjonal skatteplanlegging 210
GRA 1534 Konsernregnskap og foretaksintegrasjon 200
GRA 1538 Finansiell revisjon 201
GRA 1540 Accounting Information Systems 206
GRA 1542 Videregående regnskapsprinsipper 208
GRA 1550 Regnskapsinformasjon og selskapsanalyser 211
GRA 1551 ABC med dataverktøy 202
GRA 1552 Verdianalyse 209

GRA 2130 Prosjektledelse ... 245
GRA 2203 Psykologiske målinger i individ, gruppe og organisasjon ... 189
GRA 2204 Ledelse og beslutningsatferd i organisasjoner ... 191
GRA 2205 Samspill og relasjoner i arbeidslivet ... 188
GRA 2230 Økonomisk psykologi ... 193
GRA 2235 Personlighet, rekruttering og utvalg ... 190
GRA 2236 Kreativitet i individ, gruppe og organisasjon ... 192
GRA 2301 Strategisk logistikk ... 170
GRA 2302 Organisasjoner i nettverk ... 149
GRA 2329 Strategi for en digital verden ... 151
GRA 2330 Ledelse av IS-innovasjoner ... 146
GRA 2331 Innkjøp og materialforsyning ... 172
GRA 2332 Transport og distribusjonsplanlegging ... 171
GRA 2334 Ledelsesinformasjonssystemer (LIS) ... 147
GRA 2337 Prosessorientert virksomhetsutvikling ... 144
GRA 2341 IS/IT strategi og teknologiledelse ... 148
GRA 2342 IT-støttet økonomistyring ... 155
GRA 2343 Ledelse av IS/IT funksjoner ... 153
GRA 2350 Miljøledelse og logistikk ... 173
GRA 3101 SMB og Entreprenørskap ... 118
GRA 3103 Næringsutvikling ... 120
GRA 3105 Ledelse av voksende SMB ... 127
GRA 3106 Global Entrepreneurship ... 124
GRA 3131 Vitalisering av næringsvirksomhet ... 121
GRA 3132 Idéutvikling og innovasjon ... 122
GRA 3135 Konsulentpraksis ... 125
GRA 3136 Start av egen virksomhet ... 126
GRA 4101 Markedsanalyse ... 176
GRA 4102 Kjøpsatferd ... 177
GRA 4103 Product Management and Strategy ... 182
GRA 4130 Markedsføring på bedriftsmarkedet ... 179
GRA 4131 International Business Development ... 184
GRA 4132 Integrated Marketing Communications ... 180
GRA 4134 Ledelse av markedsføringskanaler ... 178
GRA 4140 Integrert markedsføringsledelse ... 185
GRA 4301 Skipsfart 1 ... 231
GRA 4302 Skipsfart 2 ... 232
GRA 4303 Skipsfart 3 ... 233
GRA 5102 International Management Operations ... 159
GRA 5103 International Marketing Research ... 160
GRA 5105 International Financial Management ... 163
GRA 5130 International Negotiations ... 164
GRA 5137 Servicing International Markets ... 167
GRA 5140 International Business: Issues and Theories ... 161
GRA 5903 Mündliche Geschäftssprache ... 250
GRA 5904 International Business Ethics ... 165
GRA 5907 Asia studier ... 244
GRA 5910 Le français de la gestion des affaires internationales ... 247
GRA 5911 Petroleumsøkonomi og administrasjon ... 248
GRA 5912 Det nye Europa: EUs institusjoner og politikk ... 251
GRA 5992 Corporate Communications ... 246

GRA 6801 Strategy Analysis 236
GRA 6802 Strategy Evaluation 237
GRA 6803 Organizational Design 238
GRA 6804 Management of Strategy Process 239
GRA 6805 Applied Strategy Research 241
GRA 6899 Strategic Management of Multinational Corporation 242

Revisorstudiet

REV 1001 Matematikk 1 258
REV 1002 Matematikk 2 264
REV 1101 Statistikk 1 265
REV 1102 Statistikk 2 273
REV 2010 Innføring i bedriftsøkonomi 267
REV 2020 Driftsregnskap og budsjettering 275
REV 2110 Finansregnskap med analyse 289
REV 2120 Finansregnskap med årsoppgjør og regnskapsteori 296
REV 2300 Investering og finansiering 291
REV 2410 Databehandling 269
REV 2410 Databehandling 279
REV 2600 Innføring i revisjon 259
REV 3000 Makroøkonomi 260
REV 3100 Mikroøkonomi 271
REV 3300 Offentlig økonomi 282
REV 4200 Rettslære 293
REV 4200 Rettslære 298
REV 4300 Skatterett 301
REV 4300 Skatterett 314
REV 4300 Skatterett 322
REV 5000 Engelsk 277
REV 7301 Årsregnskap / god regnskapsskikk 1 303
REV 7302 Årsregnskap / god regnskapsskikk 2 308
REV 7303 Årsregnskap / god regnskapsskikk 3 316
REV 7401 Revisjon 1 304
REV 7402 Revisjon 2 310
REV 7403 Revisjon 3 318
REV 7501 Offentlig regnskap og revisjon 1 305
REV 7502 Offentlig regnskap og revisjon 2 312
REV 7503 Offentlig regnskap og revisjon 3 320
REV 8614 Markedsføringsledelse 284
REV 9601 Organisasjonspsykologi og ledelse 261
REV 9853 Organisasjonsteori 286

Struktur

Revisorstudiet 1999-2000

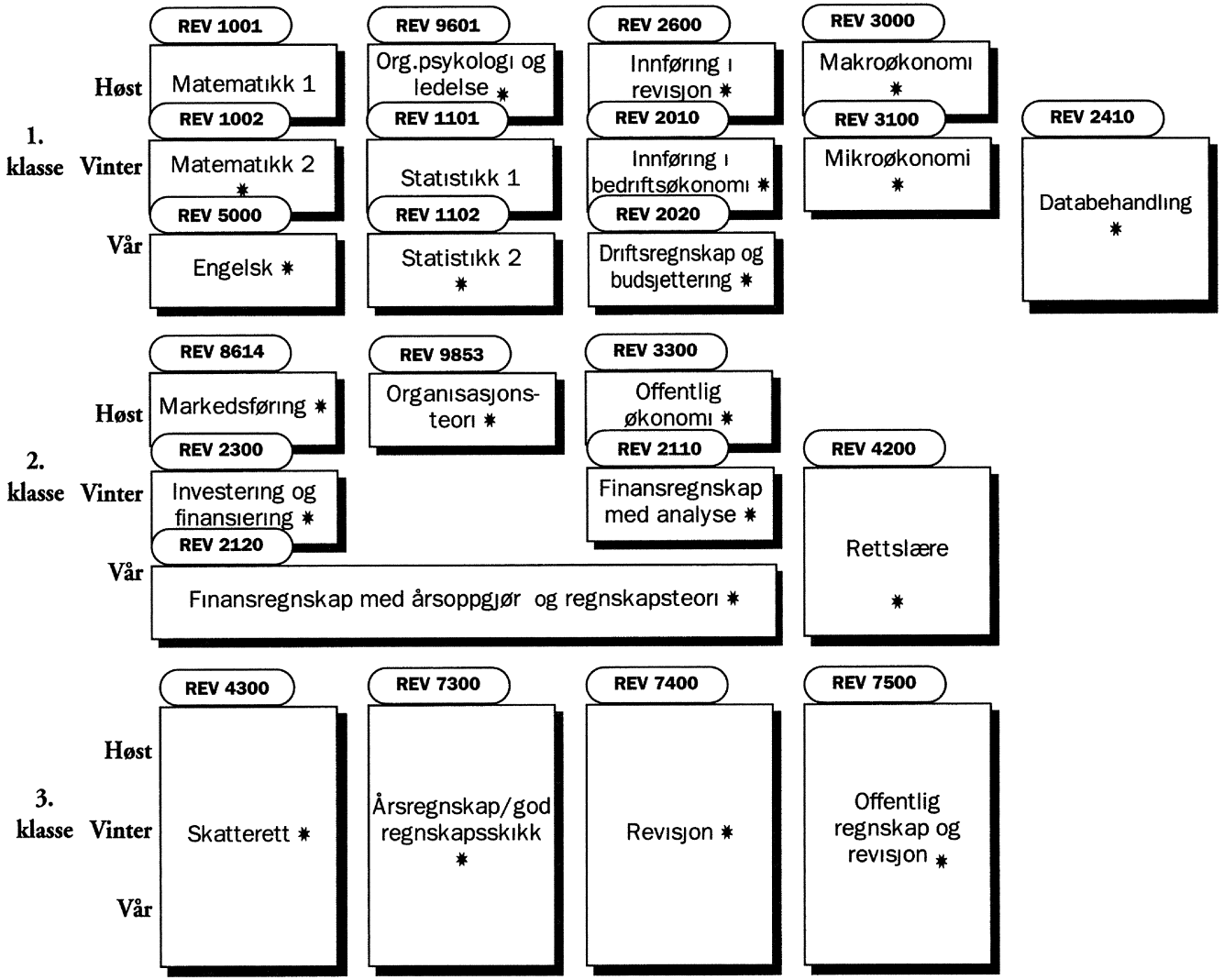

BI
Handelshøyskolen BI

Handelshøyskolen BI.
Elias Smiths vei 15,
Postboks 580, 1302 Sandvika.
Telefon 67 55 70 00. Telefax 67 55 76 70.
E-mail: sr-adm@bi.no og URL: http://www.bi.no/
Kr. 25,-